

Møteinnkalling

Møre bispedømeråd 2020-2023

Møtedato: 20.09.2021 kl. 10:15

Møtested: Molde

Arkivsak: 19/04266

Mulige forfall meldes snarest til Elise Lindvåg Solemdal, es326@kirken.no.

MOLDE, 10.09.2021

Elise Lindvåg Solemdal
Sekretær

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møteinnkalling

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møtedato: 20.09.2021 kl. 10:15

Møtested: Møre bispedømmekontor - Molde

Arkivsak: 19/04266

Eventuelt forfall kan bli meldt til møtesekretær Bjørn Olaf Storhaug tlf 92810040 eller e-post bs665@kirken.no. Vararepresentanter møter etter nærmere melding fra møtesekretær. Til nå har Rikke Kopperstad meldt forfall. Vara blir innkalla.

Litt meir om dagen:

Møtet blir halde fysisk i store møterom på Møre bispedømmekontor. Smittevernreglar gjelder. Tidsramme for møtet er kl 10:15 til 16:30 og byrgjar med **opning/ord for dagen v/Olav Rønneberg**.

Lunsj blir servert ca kl 11:45 saman med stab.

Vi vil og legge til rette for ein enkel servering etter møtet.

Saksliste står på neste side:

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømmeråd 2020-2023

SAKSLISTE

Godkjenning av innkalling og saksliste

46/21 19/04266-102 Innkalling og saksliste Møre bispedømmeråd 20.09.21

Godkjenning av protokoll

47/21 19/04266-101 Protokoll Møre bispedømmeråd 14.06.21

Tilsettingssaker

48/21 21/02303-10 Tilsetting av sokneprest i Nordre Sunnmøre prosti med Spjelkavik sokn som særleg tenestestad. - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13 1. ledd nr. 1
Saksordførar: Therese Utgård Aas

Saker til behandling

49/21 21/02807-1 Høyrings svar vedr. nye reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett
Saksordførar: Arne Moltubak

50/21 21/01657-2 Rekneskapsrapport 2. kvartal 2021
Saksordførar: Frode Rabbevåg

51/21 21/03209-1 Strategiplan 21 - 25, overordna styringssignal under utvikling
Saksordførar: Ole Martin Grevstad

52/21 21/03034-2 Budsjett og årsplan 2022 - overordna styringssignal
Saksordførar: Olav Myklebust

53/21 21/02133-1 Møteplan 2022 Møre bispedømmeråd
Saksordførar: Monika Tettli

Orienteringssaker

54/21 21/00273-5 Orienteringer til møte i Møre bispedømmeråd 20.09.21
Saksordførar: Ann-Kristin Sørvik

MOLDE, 10.09.2021

Bjørn Olaf Storhaug
møtesekretær

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møteprotokoll

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møtedato: 14.06.2021 kl. 10:15
 Møtested: Digitalt på Teams
 Arkivsak: 19/04266

Til stede: Monika Tettli (Bønnelista), Ann Kristin Sørvik (Nominasjonskomiteens liste), Frode Rabbevåg (Nominasjonskomiteens liste), Elias Nikolay Øyehaug Opsvik (Nominasjonskomiteens liste), Therese Utgård Aas (Åpen folkekirke) – ikkje sak 44/21 og 45/21, Evy Sesilie Bergum (Åpen folkekirke), Olav Myklebust (Åpen folkekirke), Olav Christian Rønneberg, Arne Moltubak, Ingeborg Midttømme

Møtende varamedlemmer: Elias Nicolai Øyehaug Opsvik, Evy Sesilie Bergum

Forfall: Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Ole Martin Grevstad

Andre: Ragnhild Fuglseth og Kristian Finn Risung – tillitsvalde (delvis)

Protokollfører: Bjørn Olaf Storhaug

SAKSLISTE

Side

Godkjenning av innkalling og saksliste

[37/21](#) Innkalling og saksliste Møre bispedømmeråd 14.06.21 2

Godkjenning av protokoll

[38/21](#) Protokoll Møre bispedømmeråd 07.05.21 2

Saker til behandling

[39/21](#) Søknad om utsetjing av ungdomsting og skisse til 20-årsmarkering av kyrkja sitt ungdomsdemokrati 3

[40/21](#) Handlingsplan kristne migrantar Møre 4

[41/21](#) Høring - Regler for felles menighetsråd for flere sokn 4

[42/21](#) Arbeidsmiljøundersøkelse kvinnelige prester 7

[43/21](#) Høyringsprosess og behandlingsplan for sak om kyrkjeleg organisering 8

[44/21](#) Møre bispedømmeråd - endring møteplan 2021 8

Orienteringssaker

[45/21](#) Orienteringar til møte i Møre bispedømmeråd 14.06.21 9

Molde, 10.09.2021

Bjørn Olaf Storhaug
Sekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste**37/21 Innkalling og saksliste Møre bispedømeråd 14.06.21**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømeråd 2020-2023	14.06.2021	37/21

Møtebehandling i Møre bispedømeråd 2020-2023 14.06.2021:**Votering:**

Samrøysta 10 av 10 stemmer

Møre bispedømeråd 2020-2023s vedtak

Innkalling og saksliste godkjent

[Lagre vedtak]

Godkjenning av protokoll**38/21 Protokoll Møre bispedømeråd 07.05.21**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømeråd 2020-2023	14.06.2021	38/21

Møtebehandling i Møre bispedømeråd 2020-2023 14.06.2021:**Møtebehandling**

Kommentar frå Therese Utgård Aas: Det er ønskeleg at protokollane til bispedømerådet ikkje berre viser til vedtak, men at protokollen i større grad gjenspeglar kva dei enkelte sakene handlar om.

Stiftsdirektøren vil ta innspelet med vidare.

Votering

Samrøysta 10 av 10 stemmer

Møre bispedømeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømeråd vedtar protokoll for møtet i Møre bispedømeråd 7/5-21

[Lagre vedtak]

Saker til behandling

39/21 Søknad om utsetjing av ungdomsting og skisse til 20-årsmarkering av kyrkja sitt ungdomsdemokrati

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.06.2021	39/21

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømmeråd godkjenner at Ungdomsrådet i Møre bispedømme utset Ungdomstinget til 1. halvår 2022.
2. Møre bispedømmeråd støttar jubileumsmarkeringane som U-rådet skisserer og vil leggje til rette for at satsingane kan realiserast innanfor mandatet som er utarbeidd for ungdomsdemokratiet i Den norske kyrkja.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.06.2021:

Møtebehandling

Saksordfører: Elias Nikolay Øyehaug Opsvik

Det kom innspel til markering av 20-års jubielum for ungdomsdemokrati i Den norske kyrkja i 2021.

Votering

Samrøysta 10 av 10 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

1. Møre bispedømmeråd godkjenner at Ungdomsrådet i Møre bispedømme utset Ungdomstinget til 1. halvår 2022.
2. Møre bispedømmeråd støttar jubileumsmarkeringane som U-rådet skisserer og vil leggje til rette for at satsingane kan realiserast innanfor mandatet som er utarbeidd for ungdomsdemokratiet i Den norske kyrkja.

[Lagre vedtak]

40/21 Handlingsplan kristne migrantar Møre

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømeråd 2020-2023	07.05.2021	29/21
2 Møre bispedømeråd 2020-2023	14.06.2021	40/21

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd vil følgje opp Kyrkjerådet sin handlingsplan og implementere det i bispedømet sine eigne planar.

Møtebehandling i Møre bispedømeråd 2020-2023 14.06.2021:

Møtebehandling

Saksordførar: Monika Tettli

Votering

Samrøysta 10 av 10 stemmer

Møre bispedømeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømeråd vil følgje opp Kyrkjerådet sin handlingsplan og implementere det i bispedømet sine eigne planar.

[Lagre vedtak]

41/21 Høring - Regler for felles menighetsråd for flere sokn

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømeråd 2020-2023	14.06.2021	41/21

Forslag til vedtak:

Forslag til vedtak går fram av saksframlegget.

Møtebehandling i Møre bispedømeråd 2020-2023 14.06.2021:

Møtebehandling

Saksordførar: Olav Myklebust
Ingen forslag til endringer i forslag til vedtak

Votering

Enstemmig 10 av 10 stemmer

Møre bispedømeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd gir slikt hørings svar:

Generelle problemstillinger

Høringsdokumentet lister opp gode og vesentlige argumenter for å slå sammen menighetsråd. Samtidig underkommuniserer dokumentet noen konsekvenser av permanent sammenslåing av menighetsråd. Noen av disse får oppmerksomhet.

Saken om sammenslåing av menighetsråd faller tidsmessig sammen med høringen om fremtidig kirkeordning. Høringen om kirkeordning tar til orde for større sokn og vil medvirke til press, forventning og engstelse i møte med både soknesammenslåinger og etablering av felles menighetsråd. Selv om sakene har ulik forhistorie, kan det fort oppfattes som at denne høringen er designet for å starte prosessen med soknesammenslåinger. Dette er uheldig og kan oppfattes som at en allerede har tatt stilling til kirkeordningsmodell, selv om det ennå ikke er fattet vedtak i denne saken.

Videre mener bispedømmerådet at dokumentet underkommuniserer negative konsekvenser av sammenslåing. Noe ensidig lister høringsdokumentet opp gode argumenter for sammenslåing, og bruker påstander om at sammenslåing av menighetsråd vil føre til lettere rekruttering ved kirkevalget og at et nytt fellesorgan vil være bedre rustet til å «vekke og nære» det kristelige liv i soknet.

Erfaringer har vist at rekruttering til kirkevalget først og fremst handler om at det er meningsfullt å sitte i menighetsråd. Mange som stiller til valg er motivert av at de gjerne vil arbeide for sin kirke og gjennom at de har tanker og ønsker for det åndelige livet i menigheten. Vel kan saksbehandlingen i et sammenslått menighetsråd bli bedre og mer effektiv, men samtidig vil kirkemedlemmenes sin stemme bli svekket. Erfaringer etter at en effektiv administrasjon har ført sak om midlertidig sammenslåing av menighetsråd/sokn, har vist at kirkemedlemmer i de sammenslåtte sokn er blir overrumplet og at de, etter hvert som sakens betydning har blitt synlig, har reagert med at de føler seg frarøvet myndighet og påvirkningsmulighet både som menighetsaktive og som kirkemedlemmer.

Erfaringer viser også at et felles menighetsråd fort kan fremstå med fellesrådets forståelse av egne oppgaver, noe som kan føre til større fokus på fellesoppgaver, økonomi, administrasjon og forvaltning. En slik forskyving av arbeidsoppgaver kan føre til redusert fokus på rådets egentlige oppdrag, nemlig å «vekke og nære» det kristelige liv i soknet. Mange steder er det opprettet menighetsutvalg for de enkelte kirker (sokn) for å motvirke denne tendensen. Det er uheldig at høringsnotatet ikke berører slike mulige konsekvenser.

Til sist nevnes noen utfordringer knyttet til §8 i det nye regelsettet. Her foreslås det at søknad om sammenslåing av menighetsråd må fremmes senest enn måned før frist for å levere listeforslag. Når bispedømmerådets godkjenning av må finne sted innen 14 dager før frist for å levere listeforslag, gir dette en behandlingstid på 2 uker. Når høringsnotatet i tillegg sier noe om at bispedømmerådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden, og at disse vilkår heller ikke er reflektert i regelverket, fremstår reglene og fristene for saksbehandlingen som urealistiske.

1. Bør de menighetsrådene som planlegger samarbeidet, avgjøre sammensetningen av det felles menighetsråd? Eller bør menighetsmøtene ha denne myndigheten?

Hørings svar: Når menighetsmøtet sin status reduseres til å bli et høringsorgan, reduseres medlemsdemokratiet i kirken. Samtidig erfarer en at menighetsmøtene ofte har liten oppslutning og at de synspunkter som får gjennomslag ikke alltid reflekterer flertallet. Noen ganger blir menighetsmøtene arena for enkeltmedlemmers sterke engasjement og det er uheldig om beslutninger i menighetsmøtet sitt bindende vedtak blir stående. Samtidig fordrer

også menighetsmøtet skikkelig, grundig og nyansert saksforberedelse av de saker som skal fremmes. Når menighetsmøtet sin beslutning blir lagt til saken som «uttale», så kan det føre til at saksforberedelse av menighetsmøtet blir svekket og at menighetsmøtet sin integritet og posisjon blir redusert.

Trass i innvendingene over mener Møre bispedømmeråd at hvert menighetsråd i de sokn som ønsker å opprette felles menighetsråd må gjøre positivt vedtak om sammenslåing etter at soknet har lagt saken frem for menighetsmøte til uttale.

2. Har høringsinstansene synspunkter på forslaget til antall medlemmer og varamedlemmer i det felles menighetsråd, herunder fra hvert sokn?

Høringssvar:

Tallet på medlemmer fra hvert sokn må oppleves som et riktig antall medlemmer, som både sikrer god representasjon fra soknet og et beslutningsdyktig råd. Det er stor forskjell på om 2 menighetsråd slår seg sammen eller om 4 menighetsråd slår seg sammen. Derfor bør hvert sokn ha minst to medlemmer i felles råd, men heller ikke flere enn 4. Tre varamedlemmer valgt fra hvert sokn bør være tilstrekkelig for å sikre at soknet er representert på alle møtene.

3. Bør det være menighetsmøtene eller det felles menighetsråd som avgjør endring på antall medlemmer og varamedlemmer i det felles menighetsrådet etter at dette er etablert?

Høringssvar: Prinsipielt vil Møre bispedømme ta til orde for at et soknets status i et felles menighetsråd er den samme, uavhengig av antall medlemmer i soknet. En skeivfordeling av soknenes tall på medlemmer vil være uheldig og svekke de minste soknene sin posisjon i rådet. Bispedømmerådet mener at regelverket må gjøre det klart at soknene i et sammenslått menighetsråd er likeverdige og skal representeres med like mange representanter. For oppnevning av representanter til kirkelig fellesråd (§ 8) bør samme prinsipp gjøres gjeldende. Prinsippet om soknenes likeverdighet markerer soknets status og opprettelse av felles menighetsråd rokker ikke ved den posisjon det enkelte sokn har i fellesrådet. Møre bispedømmeråd mener at når regelverket legger soknenes likeverdighet til grunn for representasjon, er det felles menighetsråd som bør avgjøre endringer i antall medlemmer og varamedlemmer i felles menighetsråd. Menighetsmøtet bør gis mulighet til å uttale seg.

En konsekvens som ikke berøres i høringsnotatet er at prestens stillingsbenevnelse bestemmes av om hun har plass i menighetsrådet. Når ordningen om felles menighetsråd nå anbefales som en permanent ordning, så vil dette få konsekvenser for om ledige prestestillinger skal lyses ut som kapellan eller som sokneprest. At dette vil få konsekvenser for rekruttering og lønnsutvikling er åpenbart. Det at høringsnotatet ikke berører disse utfordringene er en mangel.

4. Bør det være menighetsmøtet i et sokn eller representantene fra vedkommende sokn i det felles menighetsråd som skal avgjøre at soknet eventuelt skal gå tilbake til den alminnelige ordningen med et eget menighetsråd?

Høringssvar:

Selv om Møre bispedømmeråd i de andre høringsspørsmålene uttaler seg positivt til at det er menighetsrådet selv som bestemmer opprettelse og sammensetning av felles menighetsråd, så er bispedømmerådet noe usikker på om det er menighetsrådsmedlemmene sine representanter for vedkommende sokn (inkl. prest) som skal ha myndighet til å tre ut av

samarbeidet. Bispedømmerådet vurderer at både lojalitet og intern justis, eller uenighet og ulike prioriteringer/konfliktsaker mellom soknene, kan binde rådsmedlemmer på en uheldig måte. Derfor mener bispedømmerådet at det for å oppløse samarbeidsorganet må kreves positivt vedtak om dette både av soknets medlemmer i rådet og fra menighetsmøtet i vedkommende sokn.

[Lagre vedtak]

42/21 Arbeidsmiljøundersøkelse kvinnelige prester

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.06.2021	42/21

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømmeråd er glad for at kvinnelige presters arbeidsmiljø settes på dagsorden og forutsetter at biskopen følger opp de utfordringer som er avdekket i nært samarbeid med vernetjenesten, tillitsvalgte og fellesrådene.
2. Møre bispedømmeråd vil understøtte de tiltak som fastsettes av rettssubjektet Den norske kirke og de tiltak som gjøres av Møre biskop og Regionalt Arbeidsmiljøutvalg i Møre bispedømme.
3. Møre bispedømmeråd oppfordrer fellesråd og sokneråd i Møre bispedømme til å følge opp arbeidsmiljøundersøkelsen blant kvinnelige prester.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.06.2021:

Møtebehandling

Saksordfører: Arne Moltubak

Votering

Enstemmig 10 av 10 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

1. Møre bispedømmeråd er glad for at kvinnelige presters arbeidsmiljø settes på dagsorden og forutsetter at biskopen følger opp de utfordringer som er avdekket i nært samarbeid med vernetjenesten, tillitsvalgte og fellesrådene.
2. Møre bispedømmeråd vil understøtte de tiltak som fastsettes av rettssubjektet Den norske kirke og de tiltak som gjøres av Møre biskop og Regionalt Arbeidsmiljøutvalg i Møre bispedømme.
3. Møre bispedømmeråd oppfordrer fellesråd og sokneråd i Møre bispedømme til å følge opp arbeidsmiljøundersøkelsen blant kvinnelige prester.

[Lagre vedtak]

43/21 Høyringsprosess og behandlingsplan for sak om kyrkjeleg organisering

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.06.2021	43/21

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømmeråd støtter den planlagte prosess for orientering og grunnlag for høyringsprosesser i Møre bispedømme.
2. Møre bispedømmeråd som høyringsinstans ber om å få saken om ny kirkelig organisering til behandling over to møter høsten 2021.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.06.2021:

Møtebehandling

Saksordfører: Therese Utgård Aas

Votering

Enstemmig 10 av 10 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

1. Møre bispedømmeråd støtter den planlagte prosess for orientering og grunnlag for høyringsprosesser i Møre bispedømme.
2. Møre bispedømmeråd som høyringsinstans ber om å få saken om ny kirkelig organisering til behandling over to møter høsten 2021.

[Lagre vedtak]

44/21 Møre bispedømmeråd - endring møteplan 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.06.2021	44/21

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømmeråd vedtar ny møteplan for hausten 2021 til 16/9, 25/10, 26/11 og 10/12.
2. For hausten -21 møter medlemmane av rådet fysisk, men det er høve til å gjennomføre møter etter reglane for fjernmøter.
3. Stiftsdirektøren får mynde til å endre møteplan for bispedømmerådet i særskilte tilfelle.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.06.2021:

Møtebehandling

Saksordfører: Ann-Kristin Sørvik

Forslag til endring i vedtak:

Forslag til endring i vedtak pkt 1: Møre bispedømmeråd vedtar ny møteplan for hausten 2021 til 20/9, 15/10, 26/11 og 10/12.

Forslag til endring i vedtak pkt 2: For hausten -21 møter medlemmane av rådet fysisk.

Forslag til endring i vedtak pkt 3: Stiftsdirektøren får i særskilte tilfelle mynde til å fastsette om bispedømmerådsmøte skal bli gjennomført etter reglane for fjernmøte.

Votering

Samrøysta 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

1. Møre bispedømmeråd vedtar ny møteplan for hausten 2021 til 20/9, 15/10, 26/11 og 10/12.
2. For hausten -21 møter medlemmane av rådet fysisk.
3. Stiftsdirektøren får i særskilte tilfelle mynde til å fastsette om bispedømmerådsmøte skal bli gjennomført etter reglane for fjernmøte.

[Lagre vedtak]

Orienteringssaker

45/21 Orienteringar til møte i Møre bispedømmeråd 14.06.21

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	14.06.2021	45/21

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd tar orienteringane til vitande

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 14.06.2021:

Møtebehandling

Det vart gitt desse orienteringane:

I denne saka blir det gitt skriftlege og munnlege orienteringar til bispedømmerådet. Medlemmer av ulike råd og utval har høve til å gi munnlege orienteringar frå møter eller aktivitetar. Saka kan bli oppdatert frå tidspunkt då innkalling blir sendt, fram til møtet blir halde.

Skriftlege og munnlege orienteringar:

1. Justering i tildeling
2. Kyrkerådet sitt møte 27-28/5
3. Årsrapport 2020 - Den norske kirke
4. Gjennomførte visitasar i Møre
5. Rettleiar om open kyrkje er utarbeida som ressurs for alle kyrkjelydar på nasjonalt nivå.
6. Stiftsdagar for tilsette i Møre bispedøme
7. Oppdatert smittevernvegleiar
8. Endringar for «Kompetanseløftet» for tilsette i trusopplæringa i Møre bispedøme.
9. Prosten i Indre Normøre går over til stilling i Bjørgvin bispedøme.

Votering

Samrøystes 9 av 9 stemmer

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tar orienteringane til vitande

[Lagre vedtak]

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Arvid Helle	400	21/02807-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
49/21	Møre bispedømmeråd 2020-2023	20.09.2021

Høyringsssvar vedr. nye reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett

Vedlegg:

forslag til reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett
 høyringsnotat reglar prest og lek kyrkjeleg tilsett
 kyrkjevalet 2023 høyring om reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett

Saksorientering

Innleiing

Kyrkjerådet har sendt nye og oppdaterte reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett på høyring. Høyringsorgan er bispedømmeråda, arbeidstakarorganisasjonar, KA og Den norske kyrkja sitt ungdomsutval. Høyringsfrist er 15. sept. 2021. Administrasjonen har, grunna bispedømmet sin møteplan, fått utsett høyringsfrist til etter bispedømmerådsmøtet 20. september.

Innføring av ny trussamfunnslov med verknad frå 2020 gir nytt heimelgrunnlag for gjennomføring av kyrkjeval. Difor er det nødvendig å oppdatere kyrkjevalreglane. Med omsyn til reglane for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett gjennomførte kyrkjerådet i 2020 høyring i spørsmålet om valform for desse to gruppene av kyrkjeleg tilsette. I høyringsvaret frå Møre Bispedømme tok ein til orde for å gjennomføre desse vala som fleirtalsval, i staden for å gjennomføre dei som preferanseval, slik ein gjorde ved siste val. Grunngevinga i høyringsuttalen var at valresultatet i svært liten grad hadde blitt annleis om ein hadde gjennomført valet som fleirtalsval og at meirarbeidet knytt til preferanseval-ordninga ikkje kunne forsvarast. Fleirtalet av høyringsinnstansar gjekk likevel inn for å halde på ordninga med preferanseval, og kyrkjemøtet i 2021 vil ta endeleg stilling til valform. Når ny kyrkjeordning blir vedteken, lyt ein på nytt endre valreglane, slik at perspektivet for endringane likevel ikkje rekk lenger enn til neste kyrkjeval.

Problemstillinga som høyringa inviterer høyringsinnstansane til å ta stilling til likevel aktuelle og framtidsette. Hovudspørsmålet er knytt til om val av prest og lek kyrkjeleg tilsett skal gjennomførast digitalt eller som postval slik ein har gjort fram til no. Det er lett å sjå at ei vellykka omlegging av valet til ei digital valordning, vil leggje føringar for korleis ein vil organisere kyrkjevalet etter innføring av ny kyrkjeordning.

Det er alt gjort vedtak om at ein skal arbeide for å innføre digital **førehandsval** ved neste kyrkjeval. I samband med utvikling av digitale programmodular som kan brukast til førehandsrøysting ser ein at det også er mogleg å leggje inn ordning for digital gjennomføring av val av prest og lek kyrkjeleg tilsett.

Ved utsending av høyringsbrev og høyringsnotat fortener kyrkjerådet denne gongen språkleg ros. Høyringsdokumenta er sendt i begge målformer! Nynorsken som er nytta er lettfatteleg og god og bispedømmet ser fram til at denne praksis blir vidareført!

Høyrings spørsmål

- 1) Støttar høyringsinnstansen forslaget om å skilje ut reglane om val av prest og lek kyrkjeleg tilsett frå kyrkjevalreglane?

I dag er alle kyrkjevalreglane samla i eit regelsett. Valreglane er sett saman av reglane for val av sokneråd, bispedømmeråd og for Kyrkjemøte. Høyringsdokumentet tar no til orde for å dele kyrkjevalreglane opp i 3 ulike regelsett, slik at det blir eit sett reglar for soknerådsval og val av prest og lek tilsett til bispedømmeråd/kyrkjemøte, eit anna for val av bispedømmeråd og eit tredje regelsett med dokumentreglar for Kyrkjemøtet. Grunngevinga er for det meste pedagogisk, der ein ser for seg at reglane same organet lyt ta stilling til er samla på ein stad. Ved ei slik oppsplitting får ein betre oversikt over dei ulike vala, noko som på sikt kanskje kan føre til større oppslutning.

På denne bakgrunn støttar bispedømmerådet forslaget om å skilje ut reglane om val for prest og lek kyrkjeleg tilsett frå dei andre kyrkjevalreglane.

- 2) Støttar høyringsinnstansen forslaget om at val av prest og lek kyrkjeleg tilsett til bispedømmeråd og Kyrkjemøte blir gjennomført som heildigitalt val?

Dersom bispedømmerådet svarar ja på dette høyrings spørsmålet, lyt ein i tillegg til å utvikle ordning for digital valg gjennomføring, også utvikle reglar for korleis ein skal handtere situasjonen dersom digitalt val ikkje let seg gjennomføre eller berre delvis let seg gjennomføre. Kyrkjerådet sitt framlegg til reglar (kapittel 6, § 6) legg til grunn at det blir oppretta eit nasjonalt internettvalstyre som administrerer valet og som tar stilling til om valet kan gjennomførast digitalt, eller om ein også lyt opne for postval og om dette skal erstatte det digitale valet eller om det skal supplere det.

Det kan tenkjast at digitalvalet ikkje let seg gjennomføre av grunnar vi ikkje kjenner til (t.d. datautfordringar). Samstundes trur høyringsinnstansen at digitalval er framtida si ordning og at risiko for at valutfordringar ikkje skal hindre ein i å ta i bruk ny teknologi for å gjennomføre valet. «Back-up»-reglane om postval er på mange vis lik valordninga slik denne er i dag. Denne valordninga er innarbeidd i bispedømme og kan brukast dersom den digitale valet ikkje eller berre delvis let seg gjennomføre. Møre bispedømmeråd føl kyrkjerådet si tilråding og seier difor ja til heildigital gjennomføring av valet.

- 3) Har høyringsinnstansen merknader til forslaga om beredskapsprosedyre og reglar for omval ved ekstraordinære hendingar?

Dersom digitalt val ikkje let seg gjennomføre, trer reglane for postval inn. Skjer dette blir ansvaret for gjennomføring av valet overført frå internettvalstyret til bispedømmet sitt valråd som lyt gjennomføre etter reglane i § 6-2 og § 6-3. Desse reglane er i hovudsak henta frå gjeldande reglar for valg gjennomføring. Ei viktig endring, grunna tidsfaktoren, er at kunngjering, informasjon og utsending av røystesetlar skjer på ulike kanalar for internkommunikasjon i staden for pr. post. Valrådet har ansvar for gjennomføring av dei ulike kyrkjevala og vil ha høg beredskap i dagane før og etter valet. Dersom heildigital valg gjennomføring ikkje let seg gjennomføre, kan valrådet på kort tid også overta ansvar for gjennomføring av postval i val av prest og lek kyrkjeleg tilsett til bispedømmeråd/Kyrkjemøte.

Møre bispedømmeråd har ikkje merknader til forslaga om beredskapsprosedyre og reglar for omval ved ekstraordinære hendingar.

- 4) Har høyringsinnstansen merknader til regelforslaga om preferanseval eller fleirtalsval.

Sjølv om Møre bispedømmeråd gjekk inn for å gjennomføre valet som fleirtalsval, etter tilråding frå kyrkjerådet, ser ein at fleirtalet av høyringsinnstansane støtta opp om å gjennomføre valet som preferanseval. Bispedømmerådet held framleis fast på overtvinga om å gjennomføre valet som fleirtalsval, men har likevel ikkje merknader til regelforslaga om preferanseval eller fleirtalsval.

- 5) Har høyringsinnstansen merknader til forslaga om nye fristar?

Møre bispedømmeråd samstemmer i vurderingane om fristar og justering av desse og har ikkje merknader på dette punkt.

- 6) Har høyringsinnstansen merknad til forslaget om skjæringsdato.

Møre bispedømmeråd ser at det er utfordringar knytt til kvalitetssikring av valmanntalet i feriemånaden juli, men vil likevel av pedagogiske grunnar leggje til grunn samme skjæringsdato som ved soknerådsvalet. Bispedømmerådet går difor imot tilrådinga frå kyrkjerådet og går inn for at skjæringsdato for manntalet blir lagt til 30 juni.

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd vedtar høyringsuttale slik det går fram av saksutgreiinga.

Vedlegg: Forslag til reglar

Forskrift om reglar for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Hjemmel: Fastsettes av Kirkemøtet X. november 2021 med hjemmel i lov 24. april 2020 nr. 31 (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke § 7 tredje ledd, § 24 annet ledd og § 27.

Kapittel 1. Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1-1. Reglens formål

Formålet med reglene er å legge forholdene til rette slik at prester og lek kirkelig tilsatte i Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 1-2. Reglens virkeområde

Disse reglene gjelder ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 1-3. Definisjoner

Ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt legges følgende definisjoner til grunn:

- a. Stemmeseddel: med stemmeseddel i kirkevalgreglene menes også elektronisk stemmeseddel.
- b. Digitalt valgssystem: systemet som brukes til internettstemmegivning.
- c. Autentisering: verifisering av identitet, slik at velgeren kan logge seg inn på digitalt valgssystem.
- d. Kryptering: å gjøre informasjon uleselig på en måte som gjør at informasjonen kun kan gjøres leselig om man har tilgang til en dekrypteringsnøkkel.
- e. Dekryptering: å gjøre kryptert informasjon leselig ved bruk av en dekrypteringsnøkkel.

Kapittel 2. Stemmerett, manntall og valgbarhet

§ 2-1. Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet har prest i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:

- a. vedkommende er tilsatt i en fast ordnet kirkelig prestestilling,
- b. vedkommende er medlem av Den norske kirke,
- c. vedkommende er ordinert prest og
- d. vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.

(2) Med fast ordnet kirkelig prestestilling menes en stilling som er organisert som en prestestilling, hvor det inngår i stillingens oppgaver å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger. Dette gjelder blant annet institusjonsprester, sykehusprester, studentprester, feltprester og menighetsprester. Det samme gjelder vikarprester tilsatt i et vikariat på minst ett år. Prestevikarer og ordinerte prester som ikke er i ordnet prestestilling faller utenom. Prest i Den norske kirke som er generalsekretær i en organisasjon tilknyttet Den norske kirke, har også stemmerett ved valg av prest.

(3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for prester på valgdagen.

(4) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Døveprestene har forslags- og stemmerett ved valg av prest til Oslo bispedømmeråd.

(5) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som prest, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-2. Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatte til bispedømmeråd og Kirkemøtet har tilsatt i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:

- a. vedkommende er tilsatt av menighetsråd, fellesråd eller bispedømmeråd,
- b. vedkommende er medlem av Den norske kirke,
- c. vedkommende har ikke stemmerett som prest etter § 2-1 og
- d. vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.

(2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for leke kirkelig tilsatte på valgdagen.

(3) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Lek kirkelig tilsatt i døvemenighetene har forslags- og stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til Oslo bispedømmeråd.

(4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som lek kirkelig tilsatt, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-3. Manntall

(1) Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerådet, er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og kirkelige fellesråd.

(2) Kirkerådet sørger for at det blir utarbeidet et elektronisk manntall til bruk ved den elektroniske stemmegivningen. Velgeren får tilgang til å kontrollere egen manntallsoppføring via internett ved å autentisere seg i det digitale valsystemet.

(3) Det er ansettelsesforhold den 1. juni i valgåret som avgjør om man er stemmeberettiget som prest, lek kirkelig tilsatt eller lek.

(4) Oppdateringer i manntallet etter 1. juni kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:

- a. Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
- b. Ved dødsfall. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent stemmegivning.

(5) Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved får stemmerett både som prest eller lek kirkelig tilsatt og som lek, eller ikke får stemmerett hverken som prest eller lek kirkelig tilsatt eller lek. I slike tilfeller skal ikke manntallet ved valg av prest eller lek kirkelig tilsatt oppdateres uten at manntallet ved valg av leke blir oppdatert tilsvarende.

(6) Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført som stemmeberettiget ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet og har avgitt forhåndsstemme til dette valget.

(7) Alle som mener at de selv eller andre feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kan kreve at Kirkerådet retter feilen.

(8) Kirkerådet skal snarest sende melding til den som berøres av oppdateringer i manntallet som er foretatt på grunnlag av søknad om innføring og krav om retting.

§ 2-4. Valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-1 og ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
 - a. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - b. tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.
- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 2-5. Valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-2 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
 - a. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - b. tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.
- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 2-6. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett og er valgbar.

§ 2-7. Rett til å kreve fritak fra valg

- (1) Rett til å kreve seg fritatt for valg som prest eller lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.
- (2) Slik erklæring må settes frem innen den frist bispedømmerådet setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget. Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

Kapittel 3. Nominasjon og stemmegivning

§ 3-1. Nominasjon. Krav til listen. Stemmesedler.

- (1) Ved nominasjon til valg av prest gjelder følgende:
 - a. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle prestene i ordnet kirkelig stilling i hvert prosti til et møte hvor prestene velger en prest som medlem og en prest som varamedlem til nominasjonskomiteen for prestene. Det bør tilstrebtes representasjon av yngre prester samt at begge kjønn er representert.
 - b. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 2-4. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.

- c. Valrådet skal i god tid, senest 15. desember i året før valgåret, sende en oppfordring til prestene i ordnet kirkelig stilling i bispedømmet om innen 1. februar i valgåret å fremme forslag til prest som medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet. Valrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige prester i døvemenighetene om å fremme forslag til prest som medlem. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (2) Ved nominasjon til valg av lek kirkelig tilsatt gjelder følgende:
- a. Valrådet skal i samarbeid med kirkevergen ved prostesetet innkalle de leke kirkelig tilsatte i hvert prosti til et møte hvor de leke kirkelig tilsatte velger et medlem og et varamedlem til nominasjonskomiteen for lek kirkelig tilsatte. Det bør tilstrebes representasjon av yngre leke kirkelig tilsatte samt at begge kjønn er representert.
- b. Der tungtveiende grunner tilsier at det ikke er mulig å gjennomføre valgmøte ved valg av lek kirkelig tilsatt, kan valrådet gi dispensasjon. I slike tilfeller skal følgende prosedyre følges:
- i. Kirkevergen ved prostesetet sammenkaller én representant fra hver yrkesgruppe til et møte hvor det oppstilles én eller flere kandidater til nominasjonskomiteen. Representantene utpekes etter forslag fra de tillitsvalgte for yrkesgruppene. En bør forsøke å få med representanter for ulike sokn i prostiet.
- ii. Forslaget/forslagene sendes ut på avstemning blant de stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i prostiet. Avstemningen finner sted digitalt innen fristen for avholdelse av valgmøte.
- c. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 2-5. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
- d. Valrådet skal i god tid, senest 15. desember i året før valgåret, sende en oppfordring til leke kirkelig tilsatte i bispedømmet om innen 1. februar i valgåret å fremme forslag til lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmerådet. Valrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene om å fremme slikt forslag. De som foreslås skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Ved nominasjon til prest og til lek kirkelig tilsatt gjelder følgende felles bestemmelser:
- a. Nominasjonskomiteene velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteene til ett eller flere møter der den setter opp listeforslag med *fem kandidater*. Nominasjonskomiteene bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteenes medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.
- b. Nominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteene fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 3-2. Krav til og behandling av listen

(1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er kl. 12 den 30. mars i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valrådet.

(2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:

- a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
- b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
- c. Listeforslaget må inneholde
- i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
 - ii. kandidater fra forskjellige distrikter og
 - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.

- d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder. Underskriften på listeforslaget kan være skannet.
- (3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.
- (4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:
- En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
 - Dersom en kandidat ikke tilfredsstiller krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
 - En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål.
- (5) Valrådet avgjør innen 30. april i valgåret om forslag til valglistene kan godkjennes.
- (6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene.
- (7) Valrådet skal underrette samtlige kandidater på listeforslaget om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak.

§ 3-3. Supplerende nominasjon

- (1) Stemmeberettigede prester i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet senest kl. 12 den 15. mai i valgåret.
- (2) Stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet senest kl. 12 den 15. mai i valgåret.
- (3) Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Underskriftene på forslaget kan være skannet. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (4) Valrådet avgjør om forslagene om supplerende nominasjon skal godkjennes og setter opp de endelige valglistene innen 20. mai i valgåret. Valrådet sørger for at disse listene blir kunngjort innen 20. mai i valgåret.
- (5) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i annet og tredje ledd er oppfylt.

§ 3-4. Valgpresentasjon

Valrådet utarbeider presentasjoner av kandidatene. Presentasjonen skal bygge på opplysningene gitt etter § 3-2 fjerde ledd bokstav c.

§ 3-5. Stemmesedler. Konfigurasjon.

- (1) Kirkerådet fastsetter stemmesedlens utforming.
- (2) Kirkerådet skal innen utgangen av juli i valgåret sørge for at installasjon og basiskonfigurasjon av det digitale valgsystemet er gjennomført korrekt.

(3) Kirkerådet skal i det digitale valgsystemet utarbeide elektroniske stemmesedler før forhåndsstemmegivningen starter. Det skal gå tydelig fram av stemmeseddelen at kandidatene er ordnet alfabetisk og ikke er rangert i prioritert rekkefølge.

Kapittel 4. Stemmegivningen

§ 4-1. Stemmegivningen

- (1) Velgere kan avgi stemme elektronisk over internett ved å logge seg på det digitale valgsystemet fra 10. august kl. 0900 til og med utgangen av onsdag før valgdagen.
- (2) Velgeren skal legitimere seg overfor det digitale valgsystemet gjennom autentiseringsløsningen.
- (3) Det skal brukes en identifiserings- og autentiseringsløsning for pålogging til det digitale valgsystemet på minimum sikkerhetsnivå 4.
- (4) Etter autentisering får velgeren tilgang til å avgi elektronisk stemme.

Alternativ A ved preferansevalg:	Alternativ B ved flertallsvalg
(5) <i>Velgeren kan gi uttrykk for sin rangering av kandidatene på stemmeseddelen ved å markere velgerens første preferanse med tallet én, andrepreferansen med tallet to osv. Velgeren skal rangere minst én kandidat. Velgeren kan rangere så mange av de nominerte kandidatene som velgeren ønsker. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.</i>	(5) <i>Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.</i>

- (6) En velger som har avgitt elektronisk stemme tidligere, kan stemme på nytt elektronisk over internett.
- (7) Dersom velgeren har avgitt flere elektroniske stemmegivninger, er det den sist avgitte stemmegivning som skal godkjennes.

Kapittel 5. Prøving av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling, kandidatkåring, protokollering, m.m.

§ 5-1. Dekryptering. Prøving.

- (1) Etter at den digitale stemmegivningen er avsluttet, skal avgitte elektroniske stemmer dekrypteres. Før dekrypteringen skal de elektroniske stemmene klargjøres. Ved klargjøringen skal det gjøres korrigeringer for stemmer fra velgere som har stemt elektronisk flere ganger. Resterende elektroniske stemmer dekrypteres.
- (2) Dekryptering
 - a. Internettvalgstyret skal forestå dekryptering av de elektroniske stemmene.
 - b. For å sikre at ingen enkeltperson er i posisjon til å dekryptere stemmer, skal hver av medlemmene tildeles deler av nøkler, som må settes sammen med de andre medlemmenes deler for å dekryptere avgitte stemmegivninger.
 - c. Minimum tre medlemmer fra internettvalgstyret må tre sammen for å konstruere dekrypteringsnøkkelen.
- (3) Prøving av stemmegivninger avgitt elektronisk foretas ved klargjøring av stemmer før dekryptering etter § 5 (1).
- (4) En stemmegivning ved valg av prest og ved valg av lek kirkelig tilsatt skal godkjennes dersom:
 - a. velgeren er innført i manntallet,

- b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er og
c. stemmegivningen er avgitt til rett tid.

(5) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

Alternativ A ved preferansevalg:	Alternativ B ved flertallsvalg:
<p>(6) En stemmeseddel ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt skal godkjennes dersom:</p> <p>a. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og</p> <p>b. <i>det er rangert minst en kandidat på stemmeseddelen.</i></p>	<p>(6) En stemmeseddel ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt skal godkjennes dersom:</p> <p>a. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og</p> <p>b. <i>det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.</i></p>

§ 5-2. Opptelling av stemmesedler

(1) Internettvalgstyret er ansvarlig for opptellingen av stemmesedler til valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Opptellingen foretas av de personer og på den måten internettvalgstyret har bestemt. Kandidat som er oppført på valgliste, kan ikke delta i opptellingen av vedkommende valg.

(2) Stemmesedlene skal telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling.

Alternativ A ved preferansevalg:	Alternativ B ved flertallsvalg:
<p>§ 5-3. Kandidatkåring</p> <p>(1) <i>Valget finner sted som preferansevalg.</i></p> <p>(2) <i>Før valgoppgjøret beregnes et valgtall slik: Antall godkjente stemmesedler telles. Summen av antallet godkjente stemmesedler divideres med antall medlemmer som skal velges pluss 1. Til svaret legges 0,01 og summen kalles valgtallet.</i></p> <p>(3) <i>Den som har fått flere førstestemmer enn halvparten av de godkjente stemmesedler, skal kåres til medlem. Har ingen kandidat fått et tilstrekkelig antall førstestemmer, strykes den kandidat som har færrest førstestemmer, og på de stemmesedler hvor den strøkne sto først, skal det telles opp hvem som har kommet frem på førsteplass. Dette regnes som førstestemmer som kommer i tillegg til førstestemmene fra første opptelling. Dette pågår til en kandidat er valgt etter annet punktum. Har to eller flere kandidater samme antall førstestemmer, avgjøres det ved loddtrekning hvem som skal strykes.</i></p> <p>(4) <i>Varamedlemmer velges én etter én. For hvert varamedlem som skal velges, gjennomføres et fullstendig valgoppgjør. Ved</i></p>	<p>§ 5-3. Kandidatkåring</p> <p>(1) <i>Valget finner sted som flertallsvalg. Den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.</i></p>

valg av første varamedlem beregnes valgtallet som om det skulle velges et medlem mer enn ved valg av det faste medlemmet. Ved valg av andre varamedlem beregnes valgtallet som om det skulle velges to medlemmer mer enn ved valg av det faste medlemmet.

(5) Avslutning av valgoppgjøret ved valg av varamedlemmer:

- a. Hvis det på noe tidspunkt i valgoppgjøret bare finnes én gjenstående kandidat, som ikke er valgt til ordinært medlem eller varamedlem i et tidligere valgoppgjør, erklæres denne kandidaten valgt til den aktuelle varaplassen, og valgoppgjøret avsluttes.*
- b. Straks en kandidat er erklært valgt, som ikke er valgt til ordinært medlem eller varamedlem i et tidligere valgoppgjør, avsluttes valgoppgjøret. Hvis mer enn én kandidat blir erklært valgt samtidig, utpekes den kandidaten som har høyest stemmetall til den aktuelle varaplassen. Ved likhet i stemmetall foretas avgjørelsen ved loddtrekning.*

(6) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

(2) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

§ 5-4. Protokollering av valg

(1) Valgrådet i bispedømmet skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Bekreftet kopi av valgrådets protokoll ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sendes bispedømmerådet og Kirkerådet. Valgrådet skal meddele utfallet av stemmegivningen til bispedømmerådet. Bispedømmerådet fører resultatet inn i sin møtebok og kunngjør resultatet omgående.

(2) Internettvalgstyret skal protokollere resultatet fra opptellingen av internettstemmene. Resultatet skal fremgå per bispedømme. Protokollen skal underskrives av medlemmene i internettvalgstyret og gjøres tilgjengelig på kirkevalget.no.

(3) Kirkerådet skal sørge for at resultatene fra internettstemmegivningen blir tilgjengelige for allmennheten.

(4) Publisering av foreløpige resultater av avgitte elektroniske stemmer kan skje etter at stemmegivningen er avsluttet på valgdagen.

§ 5-5. Klage, omvalg, nytt valgoppgjør og suppleringsvalg

Kirkevalgreglene §§ 15-2, 15-3, 16-2 og 16-4 gjelder tilsvarende så langt det passer ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Kapittel 6. Beredskap

§ 6-1. Postvalg

- (1) Hvis digital stemmegiving ikke lar seg gjennomføre eller det har skjedd noe ekstraordinært som er egnet til å hindre en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan internettvalgstyret med alminnelig flertall vedta å åpne for postvalg.
- (2) Dersom det treffes vedtak etter første ledd og det på dette tidspunktet er avgitt internettstemmer, tar internettvalgstyret stilling til om disse skal forkastes.
- (3) Internettvalgstyret avgjør om postvalget skal være et supplement til det digitale valget, eller om det kommer i stedet for det digitale valget.
- (4) Vedtak om postvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme. Internettvalgstyret fastsetter frist for når stemmen skal ha kommet inn til valgrådet. Denne fristen kan senest være 15. oktober.

§ 6-2. Gjennomføring av postvalg

Postvalg vedtatt etter § 6-1 første ledd gjennomføres på følgende måte:

- (1) Valgrådet skal sørge for at postvalget blir kunngjort og at stemmesedlene blir gjort tilgjengelig.
- (2) Fremgangsmåte ved stemmegivingen
 - a. Stemmeseddelen legges i nøytral stemmesedelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen den fristen internettvalgstyret fastsetter.
 - b. Stemmesedler fra flere prester i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.
 - c. Stemmesedler fra leke kirkelig tilsatte i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.
 - d. Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen den fristen internettvalgstyret fastsetter.

§ 6-3. Godkjenning av stemmegiving og stemmeseddel ved postvalg

- (1) Reglene i § 5-1 fjerde ledd gjelder ikke ved postvalg. I stedet gjelder at stemmegiving ved valg av prest og ved valg av lek kirkelig tilsatt skal godkjennes dersom:
 - a. velgeren er innført i manntallet,
 - b. stemmegivingen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
 - c. stemmegivingen er avgitt til rett tid,
 - d. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
 - e. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegiving og
 - f. stemmegivingen er kommet inn til valgrådet innen den fristen internettvalgstyret setter.
- (2) Velgerens stemmegiving er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.
- (1) § 5-1 sjetten ledd gjelder ved godkjenning av stemmesedler avgitt ved postvalg.

§ 6-4. Opptelling av stemmesedler ved postvalg

Reglene i § 5-2 gjelder ikke ved postvalg. I stedet gjelder:

Valgrådet er ansvarlig for opptellingen av stemmesedler til valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Opptellingen foretas av de personer og på den måten valgrådet har bestemt, i samsvar med de bestemmelser som følger av valgreglene. Kandidat som er oppført på valgliste, kan ikke delta i opptellingen av vedkommende valg.

- a. Stemmesedlene skal telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling.
- b. Stemmesedler det er tvil om kan godkjennes skal behandles før foreløpig opptelling.
- c. Foreløpig opptelling av stemmesedler skal starte så snart som mulig etter at stemmegivningen er avsluttet.
- d. Valgrådet skal gjennomføre endelig opptelling og valgoppgjør innen ti dager etter fristen for innsending av stemmegivinger.

§ 6-5. Omvalg ved ekstraordinære hendelser

- (1) Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan Kirkerådet selv bestemme at det skal holdes omvalg. Vedtak om omvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme.
- (2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av omvalg etter første ledd.
- (3) Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, før det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, forlenges valgperioden for de sittende medlemmene inntil omvalget er endelig godkjent. Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, etter at det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, blir de nyvalgte representantene sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

Kapittel 7. Forskjellige bestemmelser

§ 7-1. Beregning av frister

Bestemmelsene om beregning av frister i kirkevalgreglene § 17a gjelder tilsvarende for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 7-2. Mindre endringer og utfyllende bestemmelser

- (1) Kirkerådet kan foreta mindre endringer i reglene.
- (2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av valget og utfylling av reglene.

§ 7-3. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks.

§ 7-4. Endringer i andre forskrifter

1. I forskrift 16. april 2018 nr. 584 gjøres følgende endringer:

§ 2-3 oppheves.

§ 2-4 oppheves.

Henvisningen til «§ 2-3 eller § 2-4» endres til «forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-1 eller § 2-2» i § 2-2 (1) bokstav c.

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3. *Valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet*

Valgbarhet som prest følger av forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-4.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4. *Valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet*

Valgbarhet som lek kirkelig tilsatt følger av forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-5.

Henvisningen til «§ 3-3» endres til «forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-4» i §§ 3-2 (2) bokstav a, 3-5 (4) bokstav a og 3-6 (2) bokstav a.

Henvisningen til «§ 3-4» endres til «forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-5» i §§ 3-2 (2) bokstav b og 3-6 (2) bokstav a.

Kapittel 11 oppheves.

§ 14-3 skal lyde:

§ 14-3. *Valgrådets godkjenning av stemmegivning i valg etter kapittel 12 og 13*

(1) En stemmegivning ved valg av representant for døvemenighetene og ved valg av sørsamisk representant skal godkjennes dersom:

- a. velgeren er innført i manntallet,
- b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
- c. stemmegivningen er avgitt til rett tid,
- d. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
- e. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
- f. stemmegivningen er kommet inn til valgrådet innen kl. 17 dagen etter valgdagen. For stemmegivninger ved valg av døvemenighetenes representant må stemmegivningen være kommet inn til valgrådet innen kl. 17 ti dager etter valgdagen.

(2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14-5 første ledd oppheves. Nåværende § 14-5 annet ledd blir første ledd.

2. I forskrift 8. juni 2018 nr. 846 utfyllende regler til regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde: utfyllende regler til regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)

§ 2 skal lyde:

§ 2. *Valgpresentasjon ved valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet*

Valgrådet utarbeider presentasjoner av kandidatene ved valg av *døvemenighetenes representant og sørsamisk representant* til bispedømmeråd og *Kirkemøtet*. Ved valg av døvemenighetens representant, skal presentasjonen bygge på opplysningene gitt etter kirkevalgreglene § 12-2 fjerde ledd bokstav c. Tilsvarende gjelder ved valg av sørsamisk representant, jf. kirkevalgreglene § 13-1 fjerde ledd.

§ 4 oppheves.

DEN NORSKE KYRKJA

Kyrkerådet

Kyrkjevalet 2023 - høyring om reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett

Høyringsnotat 21. juni 2021.

Innhald

Del 1: Bakgrunn	2
1.1 Innleiing.....	2
Del 2: Digitalt val	2
2.1 Dagens ordning.....	2
2.2 Forslag om digitalt val	3
2.3 Beredskap	4
Del 3: Regelverk.....	7
3.1 Preferanseval eller fleirtalsval	7
3.1.1 Valoppgjjer preferanseval	7
3.2 Fristar.....	8
3.2.1 Nominering.....	8
3.2.2 Innlevering av listeforslag	8
3.2.3 Supplerande nominasjon	8
3.2.4 Skjæringsdato	9
3.3 Andre paragrafar	9
Del 4: Økonomiske og administrative konsekvensar	10

Del 1: Bakgrunn

1.1 Innleiing

Til kyrkjevalet i 2023 er det nødvendig å vedta reglane for kyrkjeval på nytt på grunn av nytt heimelsgrunnlag etter vedtak om ny trossamfunnslov. I dette høyringsnotatet blir det foreslått enkelte endringar i reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett til bispedømeråd og Kyrkjemøtet. Fyrst og fremst blir det foreslått å gå over til digitale val som normalordning.

Ved valet i 2019 var alle reglar for kyrkjeval samla i regler 16. april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). No blir det foreslått å dele opp reglane, så reglar for val av sokneråd og val av leke til bispedømeråd og Kyrkjemøtet blir eit dokument, og dei andre vala til bispedømeråd og Kyrkjemøtet får eigne regel-dokument. Ein hovudgrunn til dette er for å gjere det tydeleg kva reglar som gjeld for dei som skal organisere valet lokalt. Viss reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett og andre mindre val blir skilt ut så blir dei ordinære kyrkjevalreglane mindre omfattande. Det gjer det også mogleg å få vedtatt reglane for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett alt i 2021, noko som vil forenkle arbeidet, særleg med digitale val.

Ut over forslaget om at valet skal vere digitalt som normalordning, og tilhøyrande endringar i reglane for å gjennomføre det, er det lagt til grunn at det ikkje blir gjort større endringar i reglane i denne omgang. Det må likevel gjerast nokre endringar som følgjer av at reglane blir eit eget regelverk. Meir omfattande endringar som vil få betydning for kyrkjevalet i 2027 vil bli vurdert i samband med saka om kyrkjeleg organisering, medan regelverket som blir foreslått her vil gjelde kyrkjevalet 2023.

Høyrings spørsmål:

1. Støttar høyringsinstansen forslaget om å skilje ut reglane om val av prest og lek kyrkjeleg tilsett frå kirkevalgreglene?

Del 2: Digitalt val

2.1 Dagens ordning

Val av prest og lek kyrkjeleg tilsett blei i 2019 gjennomført som postval. Det vil seie at dei som hadde stemmerett kunne sende inn stemmesetelen sin til valrådet i bispedømet. Det var 2 475 personar som stemte ved val av lek kyrkjeleg tilsett og 972 personar som stemte ved val av prest.

Etter reglane skulle det sendast ut stemmesetel og kandidatpresentasjon til alle med stemmerett innan 15. juni. Mellom anna på grunn av manglande kontaktinformasjon blei dette løyst på ulike måtar. Ein del stader blei det sendt informasjon til kyrkjeverja, som blei bedt om å formidle vidare til dei lek kyrkjeleg tilsette. Nokre bispedøme la til rette for at tilsette kunne gjennomføre valet på samlingar i bispedømet. For at ei stemmegiving skulle bli godkjent måtte den kome inn til

valrådet innan kl. 17 dagen etter valdagen. Det var ein del stemmer som kom inn etter denne fristen.

Oppteljing og valoppgjær ved preferanseval er relativt komplisert. Ein skal registrere opp til fem tal per stemmesetel. I 2019 blei desse registrert manuelt i eit Excel-ark, og det gir eit potensiale for feil. I 2019 blei også valoppgjær gjort i Excel. Dette var sårbart sidan det kravde ein del manuelle operasjonar. Kyrkjerådet leigde inn ein ekstern konsulent for å kvalitetssikre valoppgjæra.

2.2 Forslag om digitalt val

Kyrkjerådet har med heimel i kirkevalgreglene § 9-6 annet ledd vedtatt særskilte regler 4. desember 2020 nr. 3289 for digital forhåndsstemming. Desse reglane er utgangspunkt for forslag til reglar for digitalt val for prest og lek kyrkjeleg tilsett. Det blir arbeidd med å kjøpe eit system for digitale val. Digitalt val for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett vil vere mogleg med dette systemet.

Ein kan sjå for seg tre alternativ for gjennomføring av valet:

1. Postval – som sist.
2. Kombinasjon av postval og digitalt val.
3. Heildigitalt val (med postval som beredskapsløysing viss det digitale valet ikkje lar seg gjennomføre)

Å halde fram med postval, som i dag, er vurdert å vere den dårlegaste løysinga. Det løyser ikkje utfordringane med utsending av materiell og innsending av stemmesetlar i tide. Det vil heller ikkje forenkle arbeidet med oppteljing og valoppgjær. Ein kombinasjon av postval og digitale val er heller ikkje vurdert som ei god løysing. Det vil krevje at ein både brukar ressursar på å legge til rette for digitale val, samstundes som ein må bruke ressursar på å handtere og telje fysiske stemmer. Det vil også vere ei utfordring å få samla resultatet av dei fysiske og dei digitale stemmene på ein sikker måte. Det vil måtte utarbeidast eit system for dette.

For dei som skal stemme vil det for dei aller fleste vere enklare å gjere dette digitalt. Ein kan stemme når som helst og kor som helst i perioden mellom 10. august og onsdagen før valdagen for val av leke. Viss valet blir gjennomført heildigital må alle som skal stemme ha tilgang til elektronisk pålogging på høgt tryggleiksnivå (nivå 4). Det vil for dei fleste seie Bank-ID. Same pålogging blir i dag brukt til medlemsregisteret og «Mi side» på kyrkja.no. Bank-ID får ein av banken sin og ein går ut frå at alle med stemmerett som prest eller lek kyrkjeleg tilsett kan få Bank-ID. Viss ein går ut med informasjon i god tid om at det blir digitalt val og at ein treng Bank-ID, så gir ein dei som ikkje allereie har dette sjansen til å skaffe seg det. I Europarådet si tilråding om gjennomføring av digitale val¹ står det at «Unless channels of remote e-voting are universally accessible, they shall be only an additional and optional means of voting». Fordi alle vaksne personar i Noreg kan få

¹ Recommendation CM/Rec(2017)5[1] of the Committee of Ministers to member States on standards for e-voting

Bank-ID er det vurdert at digitalt val er universelt tilgjengeleg for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett.

Ei generell utfordring med digitale val er å sikre hemmelege val sidan det ikkje er nokon kontroll av at veljaren stemmer i einerom og utan å bli påverka. Dei same utfordringane gjeld ved postval, så det vil ikkje vere noko endring på dette for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett ved å gå over til digitale val.

Tidlegare har stemmesetlar og informasjon om val av prest og lek kyrkjeleg tilsett blitt sendt ut i juni og fristen for innsending har vore dagen etter valdagen. Med digitalt val, som følger perioden for førehandsstemming for val av sokneråd og val av leke til bispedømeråd og Kyrkjemøtet, blir valperioden kortare. Fordi stemmene ikkje skal sendast i posten er det likevel ikkje vurdert som eit problem med kortare periode. Det kan også vere ein fordel at valet skjer i same periode som dei andre vala, fordi det då er meir merksemd om valet.

Systemet vil vere sånn at når dei som har stemmerett ved val av prest eller lek kyrkjeleg tilsett loggar seg på for å stemme ved soknerådsvalet vil dei automatisk få opp at dei også kan stemme ved val av prest og lek kyrkjeleg tilsett. Det kan gjere at fleire blir merksame på at dei har stemmerett ved eit av desse vala, eller at dei blir minna på å stemme ved desse vala. Det kan bidra til auke i valdeltakinga.

Ein annan fordel med digitale val er at det digitale valsystemet er universelt utforma. Det betyr at personar med nedsett funksjonsevne skal kunne delta i valet på like vilkår som alle andre. Systemet vil for eksempel vere konfigurert så det kan brukast med ulike skjermlesarar og det vil vere informasjon på teiknspråk. Det vil også vere mogleg å nytte ulike språk i valløysinga.

Digitalt val vil spare ressursar til teljing av stemmesetlar i bispedøma. Viss ein gjennomfører heildigitalt val kan også valoppgjeret gjerast i det digitale valsystemet. Dette systemet kan testast godt i forkant av valet og vil gi tryggleik for at menneskelege feil eller feil i Excel-ark ikkje gir feil i valoppgjeret.

Høyrings spørsmål:

2. Støttar høyringsinstansen forslaget om at val av prest og lek kyrkjeleg tilsett til bispedømeråd og Kyrkjemøtet blir gjennomført som heildigitalt val?

2.3 Beredskap

Om det blir vedtatt å gjennomføre digitalt val, kan det likevel kome ein situasjon der det ikkje er mogleg å gjennomføre digitalt val eller ikkje alle veljarane får deltatt i det digitale valet. Reglane bør difor ha ein paragraf som seier noko om korleis valet då skal gjennomførast. Dette er vanleg å ha beredskapsføresegner i valreglar. Det naturlege vil vere å gå tilbake til ordninga med postval, eventuelt ein kombinasjon av postval og digitalt val.

§ 6-1. Postvalg

- (1) Hvis digital stemmegiving ikke lar seg gjennomføre eller det har skjedd noe ekstraordinært som er egnet til å hindre en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan internettvalgstyret med alminnelig flertall vedta å åpne for postvalg.
- (2) Dersom det treffes vedtak etter første ledd og det på dette tidspunktet er avgitt internettstemmer, tar internettvalgstyret stilling til om disse skal forkastes.
- (3) Internettvalgstyret avgjør om postvalget skal være et supplement til det digitale valget, eller om det kommer i stedet for det digitale valget.
- (4) Vedtak om postvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme. Internettvalgstyret fastsetter frist for når stemmen skal ha kommet inn til valgrådet. Denne fristen kan senest være 15. oktober.

For å sikre at alle veljarar får informasjon om at valet skal gjennomførast på denne måten, og at dei rekk å sende inn stemmesetelen, blir det foreslått ein heimel for å utsette fristen for innsending av stemmesetlane (§ 6-1 fjerde ledd). Dette kan for eksempel vere aktuelt i eit tilfelle der det digitale valet blir avlyst rett før det skulle starta 10. august. For å sikre at ein har valt nye medlemmer av råda i god tid før dei trer i funksjon blir det foreslått at datoen for innsending ikkje kan fastsetast til seinare enn 15. oktober. Det vil gi rom for ein ekstra månad etter valdagen, om det skulle vere nødvendig.

I forslaget er det internettvalstyret som har heimel til å avbryte det digitale valet og sette ein frist for innsending av poststemmer. Heimelen til å avbryte valet er allereie fastsett av Kyrkjerådet i særskilte reglar for digital forhåndsstemming § 5 (3):

Internettvalgstyret kan, dersom en hendelse inntreffer som kan medføre at valget ikke kan gjennomføres i samsvar med regelverket, bestemme at velgerne ikke skal kunne avgi stemme over internett. Dersom det treffes slikt vedtak og det på dette tidspunktet er avgitt internettstemmer, tar internettvalgstyret stilling til om disse skal forkastes.

Det er fleire omsyn som er viktige når ein skal vurdere kva organ som kan fatte eit vedtak om å avbryte det digitale valet. Vallovutvalet skriv dette i NOU 2020: 6 side 325:

I vurderingen av hvem som skal kunne vedta å utsette eller forlenge valget eller at det skal holdes omvalg, er hensynet til å sikre beslutningen legitimitet og hensynet til en rask avgjørelse framtreddende. I tillegg står hensynet til å motvirke misbruk, eller mistanke om misbruk, sentralt.

Internettvalstyret vil ha den nødvendige kompetansen til å kunne avgjere om det digitale valet kan gjennomførast. Dei vil også ha møter ofte i perioden rett før og under den digitale valg gjennomføringa. Internettvalstyret er peika ut av Kyrkjerådet for å ha ansvar for gjennomføringa av det digitale valet og har heimel til å avbryte dette. Av omsyn til å raskt kunne starte opp ei alternativ valg gjennomføring er det naturleg at internettvalstyret også kan fastsette korleis dette skal gjennomførast, innanfor rammene reglane set.

Forslaget til § 6-1 andre og tredje ledd gir internettvalstyret heimel til å vurdere ulike løysingar i ein situasjon der det digitale valet må avbrytast eller har utfordringar. Det vil vere opp til internettvalstyret å vurdere om det digitale valet kan fortsette parallelt med at det blir opna for postval og kva som skjer med stemmer som allereie er kome inn i det digitale valsystemet. Kva som er rett løysing på desse spørsmåla vil vere avhengig av kva problem som har oppstått, og det vil difor vere opp til internettvalstyret å vurdere.

Postvalet kan gjennomførast omtrent på same måte som ved tidlegare val. §§ 6-2 og 6-3 er difor henta frå tilsvarende paragrafar i kirkevalgreglene. Her er det også peika på valrådet i bispedømet som ansvarleg for gjennomføringa av postval i ein situasjon der det digitale valet ikkje kan gjennomførast som planlagt. Det er vurdert som mest naturleg at dei får ansvar for dette sidan dette er val på bispedøme-nivå, og valråda i bispedøma tidlegare har hatt ansvar for desse vala.

I forslaget til reglar § 6-2 står det at valrådet skal kunngjere valet og gjere stemmesetlar tilgjengeleg. Det er altså ikkje regelfesta ei utsending av stemmesetlar og materiell fysisk til veljaren. Sidan dette valet skal skje raskare enn tidlegare er det vurdert at kunngjering og utsending av informasjon i ulike kanalar for internkommunikasjon vil vere nok. Det betyr at veljaren sjølv må skrive ut stemmesetelen.

Det er foreslått at stemmene skal sendast til valråda i bispedøma og at desse er ansvarlege for teljing av stemmene. Det betyr at valråda må ha ein beredskap på handsaming og teljing av stemmer viss det skulle bli aktuelt. Dette vil vere likt for veljaren som det har vore tidlegare val. Det er også argument som talar for at stemmene skal sendast til Kyrkjerådet sidan avgjerda om å gå over på postval blir tatt nasjonalt. Det er lettare å handtere stemmene fordelt over 11 bispedøme enn at alt skal samlast hos Kyrkjerådet. Det blir foreslått at teljing og valoppgjær skal skje innan ti dagar etter fristen for innsending. Det betyr at ein kan fordele arbeidet over fleire dagar. Ein vil også vite i god tid før dette at det blir gjennomført postval.

Forslaget til § 6-5 er ein paragraf om omval. Denne gir meir omfattande fullmakt enn § 6-1, fordi den gjeld alle typar ekstraordinære hendingar. Det er også meir inngripande å gjennomføre omval enn å opne for brevstemmer. Det er difor foreslått at det er Kyrkjerådet som sjølv skal kunne vedta omval etter denne paragrafen. Med den ordlyden som er foreslått kan ikkje Kyrkjerådet delegere avgjerdsrett etter denne paragrafen til andre. Denne paragrafen skil seg frå kirkevalgreglene § 15-2 som også opnar for omval i at ein her opnar for omval ved ulike ekstraordinære hendingar. I kirkevalgreglene § 15-2 er det snakk om omval i samband med ei klage.

§ 6-5. Omvalg ved ekstraordinære hendelser

- (1) Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan Kirkerådet selv bestemme at det skal holdes omvalg. Vedtak om omvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme.
- (2) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av omvalg etter første ledd.
- (3) Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, før det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, forlenges valgperioden for de sittende medlemmene inntil omvalget er endelig

godkjent. Hvis det skal holdes omvalg etter første ledd, etter at det nye bispedømmerådet har trådt i funksjon, blir de nyvalgte representantene sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

Høyrings spørsmål:

3. Har høyringsinstansen merknader til forslaga om beredskapsprosedyre og reglar for omval ved ekstraordinære hendingar?

Del 3: Regelverk

Forslag til forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet tar utgangspunkt i dei paragrafane i kirkevalgreglene som regulerer val av prest og lek kyrkjeleg tilsett. For å synleggjere samanhengen mellom dei tidlegare reglane og dei nye reglane er det laga eit regelspeil der dei ulike paragrafane er sett opp mot kvarandre. [Lenke til regelspeil.](#)

3.1 Preferanseval eller fleirtalsval

Kyrkjerådet foreslo i ei eiga høyring å gå over frå preferanseval til fleirtalsval ved val av prest og lek kyrkjeleg tilsett til bispedømmeråd og Kyrkjemøtet. Dette fekk ikkje støtte i høyringa, og Kyrkjerådet har difor vedtatt å anbefale Kyrkjemøtet at ein held fram med preferanseval. Sidan Kyrkjemøtet ikkje har hatt høve til å ta stilling til spørsmålet på prinsippnivå, slik det var planlagt, presenterer høyringsnotatet føresegner for to alternative valordningar, preferanseval og fleirtalsval. Høyringsinstansane kan kome med merknadar til regelforslag for begge ordningar.

Val av prest og lek kyrkjeleg tilsett til bispedømmeråd og Kyrkjemøtet blei gjennomført som preferanseval ved valet 2019. Det betyr at veljaren kunne rangere kandidatane med tal frå 1 til 5 i prioritert rekkefølge. Paragrafane for dette er henta frå dagens ordning i kirkevalgreglene. Kyrkjerådet tilrår dette alternativet.

Som alternativ til ordninga med preferanseval er det utarbeid reglar for ei ordning med fleirtalsval. Der vil veljaren kunne gi stemme til ein kandidat. Den kandidaten som får flest stemmer blir valt. Dette svarar til ordninga ved val av døvekyrkjelydane sin representant til Oslo bispedømmeråd og Kyrkjemøtet. Forslag til reglar for dette er difor henta frå tilsvarande reglar ved dette valet. Kyrkjerådet tilrår ikkje dette alternativet. I forslag til reglar er det tatt inn alternative føresegner i §§ 4-1 femte ledd, 5-1 sjettemte ledd bokstav b og 5-3 første ledd.

3.1.1 Valoppgjjer preferanseval

Det skal kårast to varamedlemmer ved val av prest og lek kyrkjeleg tilsett. Ved valet i 2019 var det noko uklart i kirkevalgreglene om korleis kåring av vara ved preferanseval skulle skje. Kyrkjerådet sitt arbeidsutval fastsette i april 2019 utfyllande reglar for dette, men det var likevel rom for tolking som skapte usikkerheit i valoppgjjeret. Paragrafane frå dei utfyllande reglane er no tatt inn i det ordinære regelverket i § 5-3. For at det skal bli tydeleg korleis vara skal kårast trengs det nokre presiseringar i reglane for valoppgjjer. Det kan kome nokre mindre presiseringar av teknisk art i denne paragrafen før handsaming i Kyrkjemøtet.

Høyrings spørsmål

4. Har høyringsinstansen merknader til regelforslaga for preferanseval eller fleirtalsval?

3.2 Fristar

Det blir foreslått å endre ein del fristar for å forenkle arbeidet med førebuing av valet. Tilsvarande endringar vil bli foreslått i kirkevalreglane til Kyrkjemøtet i 2022. Det vil vere fornuftig om det er samsvar mellom reglane ved dei ulike vala, men om reglane som er foreslått her ikkje blir innført for val av sokneråd og val av leke til bispedømeråd og Kyrkjemøtet vil det likevel vere mogleg å handtere ulike fristar.

3.2.1 Nominering

Etter reglane skal valrådet, sende ei oppmoding til prestar og lek kyrkjeleg tilsette om å foreslå kandidatar til vala. I 2019 var fristen for dette 1. januar i valåret. Det er vel få som arbeidet med utsendingar av denne typen i romjula. Det blir difor foreslått å flytte denne fristen til 15. desember i året før valåret. Då kan ein også flytte fristen for å sende inn forslag til kandidatar frå 1. mars til 1. februar. Det vil seie at prestar og lek kyrkjeleg tilsette vil ha om lag 15. dagar kortare frå siste frist for kunngjering til forslaga vil vere sendt inn. Men det vil gi nominasjonskomiteane like lang tid til å arbeide etter at forslaga er kome inn som i 2019. Ut over dette er det ikkje foreslått endringar i ordninga for nominasjon.

3.2.2 Innlevering av listeforslag

I 2019 var fristen for innlevering av listeforslag ved alle val 30. april og fristen for å godkjenne listeforslag fem dagar seinare. Erfaring frå valgjenomføringa var at dette var for kort tid til å gjennomføre eventuelle forhandlingar om listene og å få handsama listeforslaga i rådet. For å gi betre tid til dette arbeidet blir det foreslått å flytte fristen for innlevering av listeforslag ein månad tidlegare, til 31. mars. Denne fristen vil då bli same dato som ved offentlege val. På grunn av supplerande nominasjon og arbeidet som skal gjerast med trykking av stemmesetlar og konfigurering av system for digitalt val er det ikkje mogleg å flytte fristen for godkjenning av listeforslag seinare enn den var i 2019. Ut over dette er det ikkje foreslått endringar i ordninga for innlevering av listeforslag frå 2019.

3.2.3 Supplerande nominasjon

Fristen for supplerande nominasjon var 7. juni i 2019. For å ha lister klare i god nok tid til å kunne sette opp det digitale valsystemet blir det foreslått å flytte denne fristen til 12 den 15. mai. Sidan fristen for innlevering av listeforslag også er flytta tidlegare vil det likevel vere lenger tid mellom at listeforslaga blir kjent og at ein må levere forslag om alternative kandidatar. Det blir lagt til grunn at valrådet offentleggjer listeforslaga etter kvart som dei kjem inn. Valrådet avgjer om forslaga til supplerande nominasjon skal godkjennast innan 20. mai valåret. Ut over dette er det ikkje foreslått endringar i ordninga for supplerande nominasjon frå 2019.

3.2.4 Skjæringsdato

Skjæringsdato er den datoen manntalet blir låst og som avgjer kor ein har stemmerett. For val av prest og lek kyrkjeleg tilsett vil det seie at det er tilsettingshøve denne datoen som avgjer om ein har stemmerett som for eksempel prest eller ikkje. Ved valet i 2019 skjæringsdato for prest og lek kyrkjeleg tilsett fastsett til 3. juni 2019². På grunn av tolking av kirkevalgreglene § 2-9 andre ledd bokstav d og e kunne ein som starta eller slutta i ein jobb likevel bli tatt inn eller ut av manntalet fram til kort tid før valet. Dette viste seg vanskeleg å få til i praksis.

Av omsyn til at det skal vere føreseieleg for veljaren kor ho er registrert og for å forenkle arbeidet med manntalet blir det foreslått å sette ein skjæringsdato for manntalet for prest og lek kyrkjeleg tilsett den 1. juni. Det vil auke sjansen for at dei nødvendige oppdateringane er gjort i manntalet før valet startar 10. august. Eit anna alternativ er å sette datoen til 30. juni, som den er ved val av sokneråd. Det vil gjere kommunikasjonen noko enklare viss det er ein felles skjæringsdato. Men då er det berre månaden juli som er tilgjengeleg for å få oppdatert manntalet. Det blir arbeid med eit felles tilsettregister for Den norske kyrkja, men det er framleis usikkert kor mykje automatisert oppdatering som vil vere på plass før 2023. Sidan mange i sokn og fellesråd vil ha ferie i juli kan ein ikkje rekne med at det vil bli prioritert å oppdatere tilsettregister då. Ved å sette skjæringsdatoen til 1. juni kan ein ha eit oppdatert manntal klart før ein går i ferie, som då vil vere klart til valet startar 10. august. Forslag til ny regel avgrensar endringar som kan gjerast i manntalet til nokre få tilfelle, enten krav om retting av feil, oppdaga feil, klage eller dødsfall.

Høyrings spørsmål

5. Har høyringsinstansen merknader til forslaga om nye fristar?
6. Har høyringsinstansen merknader til forslaget om skjæringsdato?

3.3 Andre paragrafar

I §§ 2-1 og 2-2 er det tatt inn krav om medlemsskap i Den norske kyrkja for å ha stemmerett ved val av prest og lek kyrkjeleg tilsett. Dette følger allereie av anna regelverk, jf. trossamfunnsloven § 13 andre ledd, og er tatt inn her av pedagogiske omsyn.

I forslag til § 2-3 første ledd er det endra så det er Kyrkjerådet, i samarbeid med bispedømerådet, som er ansvarleg for manntal. Tidlegare var det bispedømerådet som hadde ansvar for dette. Grunne til denne endringa er at med eit nasjonalt register over tilsette og digitalt val er det føremålstenleg at Kyrkjerådet har ansvaret for manntalet. Prestar som ikkje er tilsett i Den norske kyrkja er ikkje registrert i eit register over tilsette og for det er naturleg at det er bispedømeråda som er ansvarlege for å ha oversikt over desse. Det er difor naturleg at regelen fastset eit samarbeid om manntalet.

² Brev frå Kyrkjerådet til bispedømeråda 20.12.2018.

I § 2-7 er det gjort nokre endringar i reglane for fritak frå val. Dette er regulert i kirkeordningen § 24 tredje ledd, jf. § 9 fjerde ledd og er tatt med her av pedagogiske omsyn

§ 2-7 Rett til å kreve fritak fra valg

- (1) Rett til å kreve seg fritatt for valg som prest eller lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.
- (2) Slik erklæring må settes frem innen den frist bispedømmerådet setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget. Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

I forslag til §§ 3-2 andre ledd bokstav d og 3-3 tredje ledd er det tatt inn ei presisering av at underskrifter kan vere skanna. Dette var eit spørsmål som kom opp ved valgjennomføringa i 2019, og det blei då gitt rettleiing om at skanna underskrifter kunne godkjennast.

I § 7-4 er det tatt inn endringar i andre forskrifter. Her kan det kome mindre tekniske endringar seinare i prosessen som må rettast i samband med at ein vedtar desse nye reglane.

Høyrings spørsmål:

7. Har høyringsinstansen andre merknader til forslaget til reglar?

Del 4: Økonomiske og administrative konsekvensar

Det blir arbeidd med anskaffing av eit system for digital førehandsstemming. Her er det tatt inn opsjonar for valgjennomføring og valoppgjær for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett. Det vil vere noko ekstra kostnad for å ta i bruk desse opsjonane, men det er vurdert å totalt sett vere billegare enn det det kostar å handtere desse vala i bispedøma i dag. Å få det digitale valsystemet til å handtere val av prest og lek kyrkjeleg tilsett vil krevje noko ekstra konfigurering og oppfølging.

Heildigitalt val vil spare arbeid på bispedømekontora, særleg med teljing av stemmesetlar. Det vil også spare pengar på utsending av materiell og innsending av stemmesetlar. Bispedøma må likevel ha beredskap for å kunne bemanne opp valarbeidet raskt viss det viser seg at ein må gjennomføre val av prest og lek kyrkjeleg tilsett som postval.

Valet mellom preferanseval og fleirtalsval vil ha økonomiske og administrative konsekvensar, men det er ikkje dekka her sidan det ikkje er spørsmål i denne høyringa.

DEN NORSKE KYRKJA

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 21.06.2021

Vår ref: 21/02096-1

Dykkar ref:

Kyrkjevalet 2023: Høyring om reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett

Før kyrkjevalet i 2023 må reglar for kyrkjeval bli vedatt på nytt. I denne høyringa er paragrafane i kirkevalreglene som gjeld val av prest og lek kyrkjeleg tilsett samla i eit eige sett med reglar. Det blir foreslått å gå over til digitale val, elles blir det berre foreslått mindre endringar.

Høyringa her gjeld reglane for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett som vil gjelde i 2023. Høyringa om kyrkjeleg organisering inneheld også spørsmål om valordning for prest og lek kyrkjeleg tilsett, men ei eventuell ny valordning i samband med ny kyrkjeleg organisering vil etter planen først gjelde frå kyrkjevalet i 2027.

Spørsmålet om preferanseval eller fleirtalsval ved val av prest og lek kyrkjeleg tilsett var på høyring hausten 2020. På grunn av utsetting av Kyrkjemøtet i 2021 er dette ikkje avgjort. I forslaget til reglar er det presentert paragrafar for preferanseval og fleirtalsval. Om valet skal gjennomførast som preferanseval eller fleirtalsval er ikkje eit spørsmål i denne høyringa. Det vil Kyrkjemøtet i 2021 ta stilling til basert på høyringa som blei gjennomført i 2020. Kyrkjerådet har vedtatt å anbefale Kyrkjemøtet at ein held fram med preferanseval.

Det er foreslått at Kyrkjemøtet i 2022 blir flytta frå april til september. Ein del av arbeidet med planlegging av kyrkjevalet, særleg det å setje opp og teste digitalt valsystem, må skje før september 2022. Reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett blir difor sendt på høyring no så reglane kan bli vedtatt på Kyrkjemøtet i 2021.

Denne høyringa blir sendt til bispedømmeråda, Den norske kyrkja sitt ungdomsutval, KA og arbeidstakarorganisasjonane i KAs tariffområde. For å rekke å gjennomføre høyring før Kyrkjemøtet i 2021 er denne høyringa sendt ut administrativt. Det betyr at den ikkje har vore handsama i Kyrkjerådet.

Frist for å sende inn høyringsvar er **15. september 2021**. Kyrkjerådet er kjent med at enkelte bispedøme kan ha vanskar med å nå denne fristen på grunn av møteplanen, og ber om at dei det gjeld tar kontakt med seniorrådgivar Margit Aas Onstein på mo244@kirken.no for å avtale frist for innsending.

Høyringsssvara kan sendast inn elektronisk til post.kirkeradet@kirken.no. Alle kan gi høyringsfråsegn. Høyringsfråsegn er offentlege etter offentleglova og vil bli publisert på kyrkja.no.

Med helsing

Ingrid Vad Nilsen
Direktør

Ole Inge Bekkelund
Leiar juridisk seksjon

Dokumentet er elektronisk godkjend og har difor ingen signatur.

Vedlegg:
Høyringsnotat reglar prest og lek kyrkjeleg tilsett
Forslag til reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett

Mottakarar:		
Agder og Telemark bispedømmeråd	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a, Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
KA - Kirkelig arbeidsgiverorganisasjon	Postboks 1034 Sentrum	0104 OSLO
Kirkelig Undervisningsforbund	Rådhusgata 1-3	0151 OSLO
Det Norske Diakonforbund	Rådhusgate 1-3	0151 OSLO
Fagforbundet Teologene	Boks 7003 St. Olavsplass	0130 OSLO
DELTA - Arbeidstakerorganisasjon		
Presteforeningen		
Creo	Postboks 9007, Grøland	0133 OSLO
Akademikerforbundet	Tollbugata 35	0157 Oslo
Arkitektenes fagforbund	PB 5899 Majorstuen	0308 Oslo
Econa	Postboks 1869 Vika	0124 Oslo
Fellesorganisasjonen	Pb 4693 Sofienberg	0506 Oslo
Forskerforbundet	Postboks 1025 Sentrum	0104 Oslo

Lederne	Storgata 25	0184 Oslo
Naturviterne	Keysers gate 5	0165 Oslo
NITO	Postboks 1636 Vika	0119 Oslo
Norges Juristforbund		
Norsk Lektorlag	MBE 326Postboks 1	0028 Oslo
	Youngstorget	
Norsk Sykepleierforbund	Postboks	0104 Oslo
	456Sentrum	
Parat	Postboks 9029	0133 Oslo
	Grønland	
Samfunnsviterne	Kristian Augusts gt. 9	0164 Oslo
Samfunnsøkonomene	Kr. Augustsgt. 9	0164 Oslo
Tekna	Postboks 2312 Solli	0201 Oslo
Utdanningsforbundet	Postboks 9191	0134 Oslo
	Grønland	
Den norske kirkes ungdomsutvalg		

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjørn Olaf Storhaug	121	21/01657-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
47/21	Møre bispedømmeråd 2020-2023	20.09.2021

Rekneskapsrapport 2. kvartal 2021

Vedlegg:

Rekneskap Møre 06 2021
 Rekneskap Møre Admin 06 2021
 Rekneskap Møre Presteskap 06 2021
 Tilskot diakon-kateket og kyrkjemusikk i domkyrkja pr august 2021
 Tilskot trusopplæring pr august 2021
 Utbetalingsoversikt ovf og vekstmidlar -pr august 2021
 Rekneskap Møre admin 07 2021
 Rekneskap Møre presteskap 07 2021
 Rekneskap Møre totalt 07 2021
 280 Møre bdr økonomianalyse 06 2021 versjon 2

Saksorientering

I denne saka blir Møre bispedømmeråd orientert om økonomistatus.

Vedlagt ligger rekneskapsanalyse for 1. halvår utarbeida av Felles økonomieining (FØ). Rekneskapsanalysen gjer greie for status og vurderingar og blir ikkje gjentatt her.

I tillegg ligger vedlagt rekneskapsrapportar pr juni (06/21) og pr juli (07/21). Desse er fordelt slik:

- Heile bispedømmet totalt
- Administrasjonen
- Presteskapet

Det vil i tillegg i møtet bli gitt munnlege orientering om status pr møtedato.

Økonomianalysen viser slik utvikling i driftsresultat (mindreforbruket) i 2021:

Tall i hele tusen

	Pr. 31.03.2021	Pr. 30.04.2021	Pr. 31.05.2021	Pr. 30.06.2021	Pr. 31.07.2021
Administrasjon	561	972	1 128	1 093	1 275
Presteskapet	559	857	1 432	1 297	925
Totalt	1 120	1 829	2 560	2 390	2 200
Prosent av budsjett	5,3 %	6,5 %	7,4 %	6,8 %	5,2 %

Tala er samanlikna med periodisert budsjett. Lønsoppgjeret har ei ramme på 2,8% og lønsoppgjeret ligg inne i budsjettet fordelt likt kvar månad frå januar til desember. Lønsauke

som ikkje er utbetalt vil difor ligge som ein ikkje-korrigert faktor som kan forklare delar av mindreforbruket.

Om tilskot

Oversyn over tilskot til trusopplæring og tilskot til stillingar innafor undervisning og diakoni for kvar tilskotsmottakar ligger vedlagt.

Med bakgrunn i vedtak om bruk av stimuleringsmidlar ligger også oversyn over tiltak som har fått tilskot pr 31/8. Av vedtatt 1 mill er kr 500.000,- utbetalt.

Desse ligger også på Møre bispedøme sine heimesider og blir oppdatert.

Overordna vurdering

Stiftsdirektøren vurderer at Møre bispedøme styrer mot eit årsresultat i balanse. Sjølv om det pr i dag er eit mindreforbruk i høve til periodisert budsjett, vil lønsoppgjer og auka aktivitet i haust gjere at vi når dette målet. Bispedømerådet sitt vedtak om stimuleringstilskot knytta til gjenopning etter pandemi er i ferd med å bli realisert. Om det oppstår uforutsette hendingar som innverkar negativt må vi ha høve til å gjere raske tiltak. Stiftsdirektøren opplever å ha eit slikt handlingsrom innafor økonomiregelverket som ligg føre og dei vedtak bispedømerådet har gjort. Det vil bli høve til ny vurdering når rekneskapsrapport pr september blir lagt fram.

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd tar rekneskapsrapportane for juni og juli til vitande

Rapport fra Felles økonomienhet (FØ)

FOR 280 Møre bispedømmeråd ØKONOMIRAPPORT PR 30.06.2021

1 OPPSUMMERING

Totalt for hele driften har Møre bispedømmeråd pr. 30.06.2021 et forbruk som er kr 2 391 000 lavere enn budsjettet.

Det er 6,8 % av budsjetterte midler pr. 30. juni. Pr. 31.03.21 var mindreforbruket 5,3 %.

Budsjettet er laget ut fra tildelt ramme for 2021 – jfr. endelig tildelingsbrev av 03.02.2021.

Mindreforbruket i regnskapet pr. 30.06.21 er målt mot periodisert budsjett på samme tid. Dette medfører noen avvik som skyldes avvikende periodisering mellom regnskap og budsjett. Avviket er ellers i hovedsak begrunnet i at utgifter til vikarer ved sykdom ikke er like høye som refusjon fra NAV og ved lavere utgifter til møter, kurs og reiser på grunn av pandemien.

2 RAPPORTVEDLEGG

Vedlagt følger regnskapsrapporter for hele Møre bispedømmeråd 280, administrasjonen 280 0000, prestedtjenesten 280 4000 og tilskudd. Vedlagt følger også oversikter over utgifter fordelt på prosjekt og koststeder og lønnsutgifter pr. prosti.

3 ANALYSE AV DRIFTEN – budsjettgruppe 1

Administrasjonen

Administrasjonsutgiftene er totalt på kr 4 744 000.

Totalt er det benyttet kr 1 093 000 mindre enn budsjettet til administrasjonen.

Det er 18,7 % lavere enn budsjettet. Dette er 2 % mer enn ved rapportering 31.03.21.

Regnskapet viser lønnsutgifter som er kr 741 000 lavere enn budsjettet (17,4 %). Årsaken til innsparingen er høye refusjoner fra NAV og svært lite bruk av vikarer.

Det er budsjettet med lønnsoppgjør med virkning fra 01.05.2021. Forhandlingene er ikke gjennomført enda. Dette fører til forsinkelse i utbetalingen. Dette etterslepet utgjør ca. kr 70 000 av mindreforbruket til lønn administrasjon.

Driftsutgiftene er kr 282 000 lavere enn budsjettet. Restriksjoner har gitt lavere utgifter til møter, kurs og reiser. Til sammen kr 470 000. Noe høyere utgifter til husleie, inventar og datautstyr.

Inntektene er høyere enn budsjettet. Årsaken er et tilskudd fra KA på kr 100 000 som ikke var budsjettet. Utgiftene er heller ikke budsjettet, og dette jevnes ut når prosjektet er gjennomført.

Prestetjenesten

Regnskapet for prestatjenesten er på kr 27 795 000. Det er kr 1 297 000 lavere enn budsjettet, og 4,5 % lavere enn budsjettet. Pr 31.03.21 var det brukt 3,2 % mindre enn budsjettet.

Det er brukt noe mindre til vikarer til studiepermisjon, ferie mv. Dette gir et mindreforbruk på kr 608 000 de seks første månedene.

Det er budsjettet med lønnsoppgjør med virkning fra 01.05.2021. Etterslepet utgjør ca. kr 425 000 for mai og juni. Tar vi hensyn til dette er mindreforbruket på lønn kr 180 000 (0,7 % av budsjettet).

Driftsutgiftene for presteskaper er kr 666 000 lavere enn budsjettet.

Utgifter til møter, kurs og reiseutgifter er kr 563 000 lavere enn planlagt på grunn av lavere aktivitet i forbindelse med pandemien. Konto 6790 kjøp av tjenester er kr 119 000 høyere enn budsjettet. Dette er refusjon av lønnsutgifter til vikar som er ansatt i fellesråd. Avvik på konto 6797 på kr 255 000 er periodiseringsavvik og ventes å jevnes ut.

På de andre driftskontoene er det mindre avvik.

4 TILSKUDD – budsjettgruppe 2

Utbetaling av tilskuddsmidler er avhengig av innlevering av rapporter for utbetalte midler foregående år. Det mangler noen rapporter, og utbetalingene av tilskudd er derfor lavere enn budsjettet.

Tilskudd nye diakonstillinger: På bakgrunn av økte bevilgninger i 2019 ble det opprettet to nye diakonstillinger. Det ble utbetalt tilskudd til disse stillingene. Det har tatt tid å få ansatt personer i stillingene. Det har derfor blitt foretatt trekk i utbetalingene i 2020 og 2021.

5 DISPONIBLE MIDLER – EGENKAPITAL (Balansepost 2050)

Møre bispedømmeråd har ved utgangen av 2020 et akkumulert mindreforbruk fra tidligere år på kr 9 673 000. Det opparbeidede mindreforbruket er bokført i balansen som egenkapital og er ikke disponert i inneværende års budsjett.

Akkumulert mindreforbruk fordeler seg på:

Drift – gruppe 1	kr 7 977 000
Tilskudd – gruppe 2	
Trosopplæring	kr 302 000
Diakoni, undervisning og kirkemusikk	kr 1 394 000

Kirkerådet har i KR-sak 52/21 vedtatt en begrensning i bispedømmerådernes akkumulerte mindreforbruk, tilsvarende 3 % av siste års tildeling. For bispedømmeråd som ved utgangen av 2020 har mer enn 3 % av sin tildeling i slike oppsparte midler, vil et ytterligere mindreforbruk i 2021 og 2022 legges til ubunden egenkapital i Den norske kirke og ikke tilflyte bispedømmet. Ordningen med en øvre grense for akkumulert mindreforbruk på 3 % av tildelingen trer fullt ut i kraft fra regnskapsåret 2023.

For Møre bispedømmeråd vil denne 3 %-regelen tilsvare kr. 3 335 000.

Dersom bispedømmerådet ikke ønsker at midler skal flyttes til ubunden egenkapital i Den norske kirke, bør bispedømmerådet frem mot utgangen av 2023 sørge for å disponere hele tildelingen disse årene, samt benytte kr 6 338 000 000 av det akkumulerte mindreforbruket.

6 REGNSKAP PR. 31.07.2021 - UTVIKLING

Utvikling i mindreforbruket i 2021:

Tall i hele tusen

	Pr. 31.03.2021	Pr. 30.04.2021	Pr. 31.05.2021	Pr. 30.06.2021	Pr. 31.07.2021
Administrasjon	561	972	1 128	1 093	1 275
Presteskaper	559	857	1 432	1 297	925
Totalt	1 120	1 829	2 560	2 390	2 200
Prosent av budsjett	5,3 %	6,5 %	7,4 %	6,8 %	5,2 %

Regnskapet viser at mindreforbruket har gått ned i juni og juli.

NAV-refusjoner og noe mindre utgifter på møter og kurs fører til et mindreforbruk på kr 182 000 i administrasjonen i juli.

Bruk av flere vikarer i sommer gir økte utgifter i lønn til prester. Samlet er utgiftene til presteskaper kr 372 000 høyere enn budsjettet i juli. Tar vi hensyn til forventet etterbetaling på grunn av lønnsoppgjøret, er merforbruket til prestedtjenester kr 585 000 i juli.

Utbetaling av lønn til vikarer varierer en del fra måned til måned, og vi vil ta en ny gjennomgang av lønnsutgifter etter at septemberlønnen er utbetalt.

7 PROGNOSE

Budsjettgruppe 1

Det har vært stort fravær i administrasjonen første halvår. Fraværet har gått ned, men det er fortsatt usikkert om det blir full bemanning i høst. Det er lyst ut prosjektstilling som kommunikasjonsrådgiver og vikar i administrativ stilling.

Det ser ut til at aktiviteten kan gå som planlagt i høst, og det er ventet at reise- og kursutgifter følger budsjettet for andre halvår.

I ledige prestestillinger er det satt inn vikarer, og budsjetterte lønnsmidler blir benyttet. For å få et budsjett i balanse, har prostiene et krav om å spare inn lønnsmidler. Dette innsparingskravet blir redusert i høst.

Det er følgende planer for bruk utover budsjettet i høst:

Mindreforbruk 30.06	2 390 000
Forventet etterbetaling lønn mai og juni	490 000
Redusert innsparingskrav prestedtjeneste	600 000
Rekruttering til prestedtjeneste	200 000
Studentprestedtjeneste	200 000
Prosjektstilling kommunikasjon og samfunnskontakt	125 000
Stabssamling	75 000
Samling ny kirkelig organisering	200 000
<u>Stiftsdager tillegg til vedtatt budsjett</u>	<u>300 000</u>
Forventet resultat	200 000

Administrasjonen arbeider med planer for å utnytte årets tildeling fullt ut.

Budsjettgruppe 2

Tilskudd blir utbetalt etter hvert som rapporter mottas. Det er noe trekk i årets utbetalinger på grunn av ledige stillinger i 2020.

Det er vedtatt stimuleringsmidler etter gjenåpning etter pandemien. Dette fører til en forventning om at hele tildelingen til tilskudd for 2021 blir utbetalt.

8 BUDSJETT 2022 OG NESTE REGNSKAPSRAPPORT

Det er nylig sendt ut et skriv om budsjettprosessen for 2022. I løpet av august vil det også sendes ut en oversikt over stillinger. Frist for å svare på dette er 1. oktober.

FØ leverer neste regnskapsrapport etter avsluttet regnskap pr. 30.09.2021.

FØ, Molde 06.09.2021

Spørsmål til den økonomiske analysen kan rettes til FØ økonomiteam, supporttelefon 23 08 12 80, tastevalg 2 eller mail: rDnk.ekonomi@kirken.no.

Denne rapporten er utarbeidet av controller Åshild Stige

6 NØKKELTALL MØRE**TABELLER PR. 30.06.2021**

Alle tall i tabellene er i hele 1000 kr.

280 Møre bispedømmeråd – budsjettgruppe 1

Møre	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-202	-78	124	-159,0 %	-397
Tilskudd	70	40	-30	-75,0 %	40
Lønn og godtgjørelser	29 991	31 340	1 349	4,3 %	70 022
Andre driftskostnader	2 679	3 627	948	26,1 %	8 384
Sum	32 538	34 929	2 391	6,8 %	78 049

280 0000 administrasjon

Møre	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-100	0	100		-240
Tilskudd mv	70	40	-30	-75,0 %	40
Lønn og godtgjørelser	3 511	4 252	741	17,4 %	9 744
Andre driftskostnader	1 263	1 545	282	18,3 %	3 040
Sum	4 744	5 837	1 093	18,7 %	12 584

280 4000 prester

Møre	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-102	-79	23	-29,1 %	-157
Lønn og godtgjørelser	26 481	27 089	608	2,2 %	60 278
Andre driftskostnader	1 416	2 082	666	32,0 %	5 344
Sum	27 795	29 092	1 297	4,5 %	65 465

280 Tilskudd - budsjettgruppe 2

Møre	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Trosopplæring	11 812	15 270	3 458	22,6 %	20 360
Diakoni/underv. og kirkemu	10 257	9 201	-1 056	-11,5 %	12 266
OVF	49	376	327	87,0 %	502
Sum	22 118	24 847	2 729	11,0 %	33 128

Møre bispedømmeråd

Regnskap pr. 30.06.2021 - drift

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri (varer og tjenester)	-7 200		7 200	
34xx - Tilskudd fra stat, fylker, kommuner, stiftelse samt gaveinntekter	-116 575		116 575	
3xxx - Andre inntekter	-78 791	-78 575	216	-397 152
Sum inntekter	-202 566	-78 575	100 000	-397 152
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	70 000	40 000	-30 000	40 000
Sum tilskudd mv	70 000	40 000	-30 000	40 000
500x - Faste stillinger (inkl. tillegg mm)	25 038 211	25 524 715	486 504	57 751 196
50xx - Diverse tillegg	1 234 378	1 122 300	-112 078	1 873 296
51xx - Midlertidige stillinger, ekstrahjelp, honorarer mm	2 127 176	676 038	-1 451 138	1 513 038
52xx - Fordeler i arbeidsforhold		1 500	1 500	3 000
53xx - Gruppeliv, honorarer og annen oppgavepliktig godtgjørelse	239 205	429 773	190 568	884 061
540x - Arbeidsgiveravgift	3 421 349	3 516 110	94 761	7 856 987
58xx - Refusjon sykepenger, fødeselspenger mv	-2 060 273		2 060 273	
59xx - Andre personalkostn (gaver, forsikring, tjenestedrakt mm)	-8 743	70 002	78 745	140 000
Sum Lønn og godtgjørelser	29 991 303	31 340 438	1 349 135	70 021 578
60xx - Avskrivninger	54 436	54 498	62	109 000
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	1 025 477	801 078	-224 399	1 602 152
64xx - Leie maskiner, inventar, datautstyr, transportmidler mv	50 494	25 002	-25 492	50 000
65xx - Inventar, driftsmateriale, datautstyr, programvare, rekvisita mv	174 050	62 502	-111 548	125 000
67xx - Honorar rådgivning, regnskap, revisjon og kjøp div. tjenester	9 519	7 500	-2 019	15 000
6790 - Kjøp av andre fremmede tjenester	218 332	90 006	-128 326	180 000
6796 - Flytting		100 002	100 002	200 000
6797 - Annen bistand	144 736	400 001	255 265	1 500 000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, aviser, bøker, annonser mm	157 000	151 752	-5 248	303 500
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	119 865	544 987	425 123	1 530 000
69xx - Telefon, porto mv	269	4 998	4 729	10 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	1 954 178	2 242 326	288 148	5 624 652
71xx - Bilgodtgjørelse, diett, reiser mm	684 397	1 289 992	605 595	2 570 000
73xx - Reklamekostnad og representasjon		19 464	19 464	38 921
74xx - Medlemskontingent og gaver	40 044	21 498	-18 546	43 000
77xx - Annen kostnad	420	54 000	53 580	108 000
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	724 861	1 384 954	660 093	2 759 921
8xxx - Finansinntekter/kostnader, overføringer mv	548		-548	
Sum Finanskostnader og overføringer	548	0	-548	0
Sum	32 538 324	34 929 143	2 396 828	78 049 000

Møre bispedømmeråd

Regnskap pr. 30.06.2021 - administrasjon

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri (varer og tjenester)				
34xx - Tilskudd fra stat, fylker, kommuner, stiftelse samt gaveinntekter	-100 739		100 739	
3xxx - Andre inntekter		1	1	-240 000
Sum inntekter	-100 739	1	100 740	-240 000
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	70 000	40 000	-30 000	40 000
Sum tilskudd mv	70 000	40 000	-30 000	40 000
500x - Faste stillinger (inkl. tillegg mm)	3 749 009	3 624 203	-124 806	8 316 766
50xx - Diverse tillegg	1 602	16 154	14 552	36 154
51xx - Midlertidige stillinger, ekstrahjelp, honorarer mm	9 899		-9 899	
52xx - Fordeler i arbeidsforhold		1 500	1 500	3 000
53xx - Gruppeliv, honorarer og annen oppgavepliktig godtgjørelse	94 214	65 244	-28 970	145 396
540x - Arbeidsgiveravgift	427 516	522 208	94 692	1 197 699
58xx - Refusjon sykepenger, fødeselspenger mv	-790 147		790 147	
59xx - Andre personalkostn (gaver, forsikring, tjenestedrakt mm)	18 750	22 500	3 750	45 000
Sum Lønn og godtgjørelser	3 510 843	4 251 809	740 966	9 744 015
60xx - Avskrivninger	54 436	54 498	62	109 000
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	792 013	679 998	-112 015	1 360 000
64xx - Leie maskiner, inventar, datautstyr, transportmidler mv	17 901	25 002	7 101	50 000
65xx - Inventar, driftsmateriale, datautstyr, programvare, rekvisita mv	158 905	62 502	-96 403	125 000
67xx - Honorar rådgivning, regnskap, revisjon og kjøp div. tjenester	9 519	7 500	-2 019	15 000
6790 - Kjøp av andre fremmede tjenester	34 160	25 002	-9 158	50 000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, aviser, bøker, annonser mm	88 019	106 752	18 733	213 500
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	27 309	253 996	226 687	468 000
69xx - Telefon, porto mv	269	4 998	4 729	10 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	1 182 531	1 220 248	37 717	2 400 500
71xx - Bilgodtgjørelse, diett, reiser mm	41 602	282 490	240 888	555 000
73xx - Reklamekostnad og representasjon		19 464	19 464	38 921
74xx - Medlemskontingent og gaver	38 438	21 498	-16 940	43 000
77xx - Annen kostnad	420	1 500	1 080	3 000
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	80 460	324 952	244 492	639 921
8xxx - Finansinntekter/kostnader, overføringer mv	548		-548	0
Sum Finanskostnader og overføringer	548	0	-548	0
Sum	4 743 643	5 837 010	1 093 367	12 584 436

Møre bispedømmeråd

Regnskap pr. 30.06.2021 - presteskapet

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri (varer og tjenester)	-7 200		7 200	
34xx - Tilskudd fra stat, fylker, kommuner, stiftelse samt gaveinntekter	-15 836		15 836	
3xxx - Andre inntekter	-78 791	-78 576	215	-157 152
Sum inntekter	-101 827	-78 576	23 251	-157 152
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd				
Sum tilskudd mv	0	0	0	0
500x - Faste stillinger (inkl. tillegg mm)	21 289 202	21 900 511	611 310	49 434 430
50xx - Diverse tillegg	1 232 776	1 106 146	-126 630	1 837 143
51xx - Midlertidige stillinger, ekstrahjelp, honorarer mm	2 117 277	676 038	-1 441 239	1 513 038
53xx - Gruppeliv, honorarer og annen oppgavepliktig godtgjørelse	144 991	364 529	219 538	738 665
540x - Arbeidsgiveravgift	2 993 834	2 993 902	69	6 659 289
58xx - Refusjon sykepenger, fødeselspenger mv	-1 270 126		1 270 126	
59xx - Andre personalkostn (gaver, forsikring, tjenestedrakt mm)	-27 493	47 502	74 995	95 000
Sum Lønn og godtgjørelser	26 480 461	27 088 628	608 167	60 277 565
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	233 464	121 080	-112 384	242 152
64xx - Leie maskiner, inventar, datautstyr, transportmidler mv	32 593		-32 593	
65xx - Inventar, driftsmateriale, datautstyr, programvare, rekvisita mv	15 145		-15 145	
6790 - Kjøp av andre fremmede tjenester	184 172	65 004	-119 168	130 000
6796 - Flytting		100 002	100 002	200 000
6797 - Annen bistand	144 736	400 001	255 265	1 500 000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, aviser, bøker, annonser mm	68 981	45 000	-23 981	90 000
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	92 555	290 991	198 436	1 062 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	771 646	1 022 078	250 432	3 224 152
71xx - Bilgodtgjørelse, diett, reiser mm	642 795	1 007 502	364 707	2 015 000
74xx - Medlemskontingent og gaver	1 606		-1 606	
77xx - Annen kostnad		52 500	52 500	105 000
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	644 401	1 060 002	415 601	2 120 000
8xxx - Finansinntekter/kostnader, overføringer mv				
Sum Finanskostnader og overføringer	0	0	0	0
Sum	27 794 681	29 092 132	1 297 451	65 464 565

Møre bispedømmeråd - Oversikt over tilskuddsutbetaling for 2021

Tilskudd til særskilte stillinger innen diakoni og undervisning, samt kirkemusikk Molde domkirke

Tilskuddsmottaker	Org.nr.	Bankkonto	Stillingshjemmel (%)	TILSKUDD 2021	Tillegg/ fratrekk pga. regnskap 2020	UTBETALING 2021	Utbetalings- dato	Kommentar
Diakoni								
Molde kirkelige fellesråd	976 996 860	xxxx.xx.x1831	Diakon - Bolsøy menighet (100%)	350 000	-15 424	334 576	02.07.2021	
Ørsta kyrkjelege fellesråd	976 997 204	xxxx.xx.x7752	Diakon - Ørsta/Hjørundfjord Menighet (100%)	350 000	0	350 000	02.07.2021	
Ulstein kyrkjelege fellesråd	976 997 093	xxxx.xx.x8045	Diakon - Ulstein menighet (100%)	350 000	-40 729	309 272	02.07.2021	
	823 620 802	xxxx.xx.x6655	Diakon - Ålesund menighet (100%)	350 000				
	823 620 802	xxxx.xx.x6655	Diakon - Borgund menighet (100%)	350 000				
	823 620 802	xxxx.xx.x6655	Diakon - Spjelkavik menighet (100%)	350 000				
	823 620 802	xxxx.xx.x6655	Diakon - Skodje/Ørskog menighet (100%)	350 000				
	823 620 802	xxxx.xx.x6655	Diakon - Haram menighet (100%)	320 000				
Ålesund Kirkelige fellesråd	823 620 802	xxxx.xx.x6655		1 720 000	-394 034	1 325 966	02.07.2021	
Sula Kyrkjelege fellesråd	976 997 328	xxxx.xx.x1200	Diakon - Sula menighet (100%)	350 000	-41 644	308 356	02.07.2021	
Giske kirkelige fellesråd	976 997 360	xxxx.xx.x3690	Diakon - Giske Menighet (100%)	350 000	0	350 000	02.07.2021	
Rauma kirkelige fellesråd	976 997 573	xxxx.xx.x5410	Diakon - Grytten Menighet (70%)	245 000	-73 825	171 175	02.07.2021	
Vestnes kirkelige fellesråd	976 997 476	xxxx.xx.x1315	Diakon - Vestnes menighet (100%)	350 000	-21 535	328 465	02.07.2021	
	976 996 895	xxxx.xx.x7124	Diakon - Kristiansund menighet (100%)	350 000				
	976 996 895	xxxx.xx.x7124	Diakon - Nordlandet menighet (100%)	320 000				
Kristiansund kirkelige fellesråd	976 996 895	xxxx.xx.x7124		670 000				
Stangvik og Surnadal kyrkjelege fellesråd	976 997 956	xxxx.xx.x7256	Diakon - Stangvik/Surnadal menighet (100%)	350 000	-5 275	344 726	02.07.2021	
Heryøy kirkelige fellesråd	976 997 085	xxxx.xx.x6161	Diakon - Heryøy Menighet (100%)	350 000				
Sykkylven kirkelige fellesråd	976 997 298	xxxx.xx.x4315	Diakon - Sykkylven menighet (80%)	280 000	-280 000	0	02.07.2021	
Hustadvika kyrkjelege fellesråd	922 112 509	xxxx.xx.x0275	Diakon - Hustadvika Menighet (100%)	200 000	0	200 000	02.07.2021	
Sum diakonstillinger				5 915 000	-872 465	4 022 535		
Kateket								
	976 996 860	xxxx.xx.x1831	Kateket - Nesset menighet (100%)	640 000	-136 443	503 557	02.07.2021	
	976 996 860	xxxx.xx.x1831	Kateket - Bolsøy menighet (100%)	700 000	-4 622	695 378	02.07.2021	
	976 996 860	xxxx.xx.x1831	Kateket - Molde menighet (100%)	700 000	-9 475	690 525	02.07.2021	
Molde kirkelige fellesråd	976 996 860	xxxx.xx.x1831		2 040 000	-150 540	1 889 460	02.07.2021	
Volda kyrkjelege fellesråd	976 997 158	xxxx.xx.x4906	Kateket - Volda menighet (100%)	700 000	0	700 000	02.07.2021	
Ørsta kyrkjelege fellesråd	976 997 204	xxxx.xx.x7752	Kateket - Ørsta menighet (100%)	700 000	0	700 000	02.07.2021	
Ulstein kyrkjelege fellesråd	976 997 093	xxxx.xx.x8045	Kateket - Ulstein menighet (50%)	350 000	-55 676	294 325	02.07.2021	
Hareid kyrkjelege fellesråd	976 997 107	xxxx.xx.x2267	Kateket - Hareid menighet (50%)	320 000	-12 835	307 166	02.07.2021	
Spjelkavik kyrkjelege fellesråd	823 620 802	xxxx.xx.x6655	Kateket - Spjelkavik menighet (100%)	700 000	0	700 000	02.07.2021	
	976 996 895	xxxx.xx.x7124	Kateket - Kristiansund menighet (100%)	640 000	0	640 000	02.07.2021	
	976 996 895	xxxx.xx.x7124	Kateket - Frei menighet (100%)	640 000	0	640 000	02.07.2021	
Kristiansund kirkelige fellesråd	976 996 895	xxxx.xx.x7124		1 280 000	0	1 280 000	02.07.2021	
Sunnadal kirkelige fellesråd	976 997 883	xxxx.xx.x5609	Kateket - Sunndal menighet (30%)	222 772	-24 030	198 742	30.06.2021	
Sum Kateketstillinger				6 312 772	-243 080	6 069 692		
Molde kirkelige fellesråd	976996860	xxxx.xx.x1831	Kirkemusikk - Molde menighet	165 000	0	165 000	25.05.2021	
Sum Diakonstillinger				5 915 000	-872 465	4 022 535		

Sum Kateketstillinger	6 312 772	-243 080	6 069 692	
Sum kirkemusikk	165 000	0	165 000	
= TOTALT	12 392 772	-1 115 545	10 257 227	

Hvis feil i org.nr. eller bankkonto, ta umiddelbart kontakt med Møre bispedømmekontor

Møre bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.07.2021 - drift

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri (varer og tjenester)	-7 200		7 200	
34xx - Tilskudd fra stat, fylker, kommuner, stiftelse samt gaveinntekter	-116 575		116 575	
3xxx - Andre inntekter	-101 140	-91 671	9 469	-397 152
Sum inntekter	-224 915	-91 671	133 244	-397 152
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	70 000	40 000	-30 000	40 000
Sum tilskudd mv	70 000	40 000	-30 000	40 000
500x - Faste stillinger (inkl. tillegg mm)	30 560 405	30 907 985	347 580	57 751 196
50xx - Diverse tillegg	1 766 711	1 349 048	-417 663	1 873 296
51xx - Midlertidige stillinger, ekstrahjelp, honorarer mm	2 450 677	815 538	-1 635 139	1 513 038
52xx - Fordeler i arbeidsforhold		1 750	1 750	3 000
53xx - Gruppeliv, honorarer og annen oppgavepliktig godtgjørelse	317 031	505 488	188 457	884 061
540x - Arbeidsgiveravgift	4 226 191	4 255 632	29 441	7 856 987
58xx - Refusjon sykepenger, fødeselspenger mv	-2 544 116		2 544 116	
59xx - Andre personalkostn (gaver, forsikring, tjenestedrakt mm)	-4 088	81 669	85 757	140 000
Sum Lønn og godtgjørelser	36 772 811	37 917 110	1 144 299	70 021 578
60xx - Avskrivninger	63 509	63 581	72	109 000
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	1 207 644	934 591	-273 053	1 602 152
64xx - Leie maskiner, inventar, datautstyr, transportmidler mv	63 964	29 169	-34 795	50 000
65xx - Inventar, driftsmateriale, datautstyr, programvare, rekvisita mv	176 550	72 919	-103 631	125 000
67xx - Honorar rådgivning, regnskap, revisjon og kjøp div. tjenester	9 519	8 750	-769	15 000
6790 - Kjøp av andre fremmede tjenester	289 800	105 007	-184 793	180 000
6796 - Flytting	91 375	116 669	25 294	200 000
6797 - Annen bistand	144 736	400 000	255 264	1 500 000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, aviser, bøker, annonser mm	174 637	177 044	2 407	303 500
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	130 207	625 818	495 611	1 530 000
69xx - Telefon, porto mv	350	5 831	5 481	10 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	2 352 291	2 539 379	187 088	5 624 652
71xx - Bilgodtgjørelse, diett, reiser mm	807 704	1 503 324	695 620	2 570 000
73xx - Reklamekostnad og representasjon		22 708	22 708	38 921
74xx - Medlemskontingent og gaver	40 044	25 081	-14 963	43 000
77xx - Annen kostnad	420	63 000	62 580	108 000
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	848 168	1 614 113	765 945	2 759 921
8xxx - Finansinntekter/kostnader, overføringer mv	631		-631	
Sum Finanskostnader og overføringer	631	0	-631	0
Sum	39 818 986	42 018 931	2 199 945	78 049 000

Møre bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.07.2021 - administrasjon

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri (varer og tjenester)				
34xx - Tilskudd fra stat, fylker, kommuner, stiftelse samt gaveinntekter	-100 739		100 739	
3xxx - Andre inntekter		1	1	-240 000
Sum inntekter	-100 739	1	100 740	-240 000
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	70 000	40 000	-30 000	40 000
Sum tilskudd mv	70 000	40 000	-30 000	40 000
500x - Faste stillinger (inkl. tillegg mm)	4 522 252	4 406 297	-115 955	8 316 766
50xx - Diverse tillegg	1 602	19 487	17 886	36 154
51xx - Midlertidige stillinger, ekstrahjelp, honorarer mm	11 417		-11 417	
52xx - Fordeler i arbeidsforhold		1 750	1 750	3 000
53xx - Gruppeliv, honorarer og annen oppgavepliktig godtgjørelse	115 552	78 602	-36 950	145 396
540x - Arbeidsgiveravgift	534 209	634 790	100 581	1 197 699
58xx - Refusjon sykepenger, fødeselspenger mv	-887 858		887 858	
59xx - Andre personalkostn (gaver, forsikring, tjenestedrakt mm)	22 249	26 250	4 001	45 000
Sum Lønn og godtgjørelser	4 319 423	5 167 176	847 753	9 744 015
60xx - Avskrivninger	63 509	63 581	72	109 000
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	930 833	793 331	-137 502	1 360 000
64xx - Leie maskiner, inventar, datautstyr, transportmidler mv	20 604	29 169	8 565	50 000
65xx - Inventar, driftsmateriale, datautstyr, programvare, rekvisita mv	161 405	72 919	-88 486	125 000
67xx - Honorar rådgivning, regnskap, revisjon og kjøp div. tjenester	9 519	8 750	-769	15 000
6790 - Kjøp av andre fremmede tjenester	34 160	29 169	-4 991	50 000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, aviser, bøker, annonser mm	90 656	124 544	33 888	213 500
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	28 845	289 662	260 817	468 000
69xx - Telefon, porto mv	350	5 831	5 481	10 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	1 339 881	1 416 956	77 075	2 400 500
71xx - Bilgodtgjørelse, diett, reiser mm	58 734	327 905	269 171	555 000
73xx - Reklamekostnad og representasjon		22 708	22 708	38 921
74xx - Medlemskontingent og gaver	38 438	25 081	-13 357	43 000
77xx - Annen kostnad	420	1 750	1 330	3 000
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	97 592	377 444	279 852	639 921
8xxx - Finansinntekter/kostnader, overføringer mv	548		-548	0
Sum Finanskostnader og overføringer	548	0	-548	0
Sum	5 726 705	7 001 577	1 274 872	12 584 436

Oversikt over tilskuddsutbetaling for 2021

Bispedømme:	Møre bispedømmeråd
Gjelder tilskudd for:	Trosoppføringsmidler 2021

Mottaker	Org.nummer	Bankkonto	Stilling / evt. prosjektnavn	Tildelt beløp 2021	Evt. avkorting/ fratrekke pga mindreforbruk 2020	Evt. ekstratildeling av restmidler e.l.	Sum til utbetaling	Utbetalingsdato	Kommentar
Domprostiet									
Eide			TOL-2021	kr 331 000					
Myrbostad og Vågøy, Hustad, Bud			TOL-2021	kr 729 000					
Hustadvika Kyrkjelege fellesråd	922.112.509	xxxx.xx.x0275	TOL-2021	kr 1 060 000	kr -		kr 1 060 000	25.05.2021	
Aukra Kyrkjelege fellesråd	976.997.654	xxxx.xx.x1545	TOL-2021	kr 284 000	-kr 64 983		kr 219 017	09.07.2021	
Midsund			TOL-2021	kr 218 000					
Røvik og Vegøy, Sekken, Bolsøy, Kleive			TOL-2021	kr 1 036 000					
Molde domkirke			TOL-2021	kr 686 000					
Nesset			TOL-2021	kr 281 000					
Molde kyrkjelege fellesråd	976.996.860	xxxx.xx.x6031	TOL-2021	kr 2 221 000	kr -		kr 2 221 000	11.06.2021	
= SUM Domprostiet				kr 3 565 000					
Indre Romsdal prosti									
Rauma kirkelige fellesråd	976.997.573	xxxx.xx.x5410	TOL-2021	kr 621 000	-kr 20 603		kr 600 397	25.05.2021	
Vestnes kyrkjelege fellesråd	976.997.476	xxxx.xx.x5048	TOL-2021	kr 577 000	kr -		kr 577 000	11.06.2021	
= SUM Indre Romsdal Prost				kr 1 198 000					
Ytre Nordmøre prosti									
Aure kyrkjelege fellesråd	976.997.999	xxxx.xx.x4402	TOL-2021	kr 252 000	-kr 1 150		kr 250 850	11.06.2021	
Smøla kirkelige fellesråd	976.988.073	xxxx.xx.x2717	TOL-2021	kr 153 000					
Kirklandet og Kristiansund			TOL-2021	kr 619 000					
Nordlandet			TOL-2021	kr 452 000					
Frei			TOL-2021	kr 496 000					
Ungdomssatsing i prostiet			TOL-2021	kr 171 000					
Kristiansund kirkelige fellesråd	976.996.895	xxxx.xx.x7124	TOL-2021	kr 1 738 000					
Averøy kirkelige fellesråd	976.997.762	xxxx.xx.x0253	TOL-2021	kr 477 000	kr -		kr 477 000	11.06.2021	
= SUM Ytre Nordmøre prosti				kr 2 620 000					
Indre Nordmøre prosti									
Gjemnes kyrkjelege fellesråd	976.997.808	xxxx.xx.x3657	TOL-2021	kr 213 000					
Tingvoll kyrkjelege fellesråd	976.997.832	xxxx.xx.x4812	TOL-2021	kr 220 000	kr -		kr 220 000	25.05.2021	
Stangvik			TOL-2021	kr 64 000					
Todalen			TOL-2021	kr 25 000					
Åskard			TOL-2021	kr 52 000					
Øye og Ranes			TOL-2021	kr 328 000					
MO			TOL-2021	kr 42 000					
Surnadal og Stangvik kyrkjelege fellesråd	976.997.956	xxxx.xx.x7256	TOL-2021	kr 511 000	-kr 31 902		kr 479 098	25.05.2021	
Sunnadal kirkelige fellesråd	976.997.883	xxxx.xx.x5609	TOL-2021	kr 503 000	kr -		kr 503 000	11.06.2021	
= SUM Indre Nordmøre Prost				kr 1 447 000					
Søre Sunnmøre prosti									
Hareid kyrkjelege fellesråd	976.997.107	xxxx.xx.x2267	TOL-2021	kr 360 000	kr -		kr 360 000	25.05.2021	
Ulstein kyrkjelege fellesråd	976.997.093	xxxx.xx.x8240	TOL-2021	kr 676 000	-kr 34 245		kr 641 755	25.05.2021	
Herøy kyrkjelege fellesråd	976.997.085	xxxx.xx.x6161	TOL-2021	kr 700 000	kr -		kr 700 000	25.05.2021	
Vanylven kyrkjelege fellesråd	976.997.002	xxxx.xx.x3568	TOL-2021	kr 337 000	kr -		kr 337 000	09.07.2021	
Sande kyrkjelege fellesråd	976.997.042	xxxx.xx.x7511	TOL-2021	kr 280 000	kr -		kr 280 000	25.05.2021	
Volda			TOL-2021	kr 646 000					
Hornindal			TOL-2021	kr 117 000					
Volda kyrkjelege fellesråd	976.997.158	xxxx.xx.x4906	TOL-2021	kr 763 000	kr -		kr 763 000	25.05.2021	
Ørsta kyrkjelege fellesråd	976.997.204	xxxx.xx.x7752	TOL-2021	kr 871 000					
= SUM Søre Sunnmøre prosti				kr 3 987 000					
Nordre Sunnmøre prosti									
Giske kyrkjelege fellesråd	976.997.360	xxxx.xx.x3690	TOL-2021	kr 743 000	kr -		kr 743 000	25.05.2021	
Sula kyrkjelege fellesråd	976.997.328	xxxx.xx.x6561	TOL-2021	kr 739 000	kr -		kr 739 000	11.06.2021	
Haram			TOL-2021	kr 697 000					
Ålesund og Voldsdalen			TOL-2021	kr 736 000					
Spjelkavik			TOL-2021	kr 1 907 000					
Borgund (Ellingsøy)			TOL-2021	kr 835 000					
Skodje			TOL-2021	kr 382 000					
Ørskog			TOL-2021	kr 155 000					
Sandøy			TOL-2021	kr 155 000					
Ålesund kyrkjelege fellesråd	823.620.802	xxxx.xx.x6655	TOL-2021	kr 4 867 000	kr -		kr 4 867 000	09.07.2021	
Stordal			TOL-2021	kr 79 000					
Indre Storfjorden			TOL-2021	kr 500 000					
Fjord kyrkjelege fellesråd	997.535.820	xxxx.xx.x4560	TOL-2021	kr 579 000	kr -		kr 579 000	25.05.2021	
Sykkylven kyrkjelege fellesråde	976.997.298	xxxx.xx.x4315	TOL-2021	kr 618 000	kr -		kr 618 000	25.05.2021	
= SUM Nordre Sunnmøre prosti				kr 7 546 000					
Sum Møre Bispedømme				kr 20 363 000	-kr 152 883		kr 17 235 117		

Bispedømme:	Møre
Gjelder tilskudd for:	Ovf og vekstmidlar 2021

Mottaker	Org.nummer	Bankkonto	Prosjektnavn	Tildelt beløp	Utbetalingsdato
Tilskudd vekstmidlar					
Molde menighet	974241080	xxxx.xx.x1547	Scola Cantorum, konsert	kr 20 000	27.08.2021
Skodje og Ørskog kyrkjelydar	976997301	xxxx.xx.x5564	Stabsutvikling	kr 15 000	27.08.2021
Spjelkavik menighet	976996925	xxxx.xx.x7577	Stabsutvikling	kr 15 000	27.08.2021
Sunnylven sokneråd	976997255	xxxx.xx.x3411	Eidsvåg-messe	kr 20 000	27.08.2021
Sykkylven sokneråd	976997298	xxxx.xx.x4315	Pilegrimstur for kyrkjelydane i Sykkylven	kr 10 000	27.08.2021
Storfjorden kyrkjelege fellesråd	997535820	xxxx.xx.x4560	Strategisamling/prosjekt samarbeid over soknegrenser	kr 8 000	27.08.2021
Haram sokneråd	978997409	xxxx.xx.x4559	Kyrkjelydsutvikling	kr 10 000	27.08.2021
Bolsøy menighetsråd	876996812	xxxx.xx.x3123	Inspirasjonstur for medl. av menighetsråd og stab	kr 30 000	27.08.2021
Aure kyrkjelege fellesåd	976997999	xxxx.xx.x4402	Stabsutvikling for stabane i Aure og Smøla	kr 5 000	27.08.2021
Bremsnes menighet	976997735	xxxx.xx.x9986	Konsert/kultur i samband med Bremsnes kyrkje 250 år	kr 40 000	27.08.2021
Ålesund og Volsdalen menighet	976996909	xxxx.xx.x4858	Ungdomslokale i kyrkjekjellaren, div. innkjøp	kr 15 000	27.08.2021
Valderøy sokneråd	976997344	xxxx.xx.x0190	Nyopning av ungdomskafe, div innkjøp	kr 15 000	27.08.2021
Valderøy sokneråd	976997344	xxxx.xx.x0190	Nyopning av ungdomskafe, konsert	kr 20 000	27.08.2021
Sykkylven sokneråd	976997298	xxxx.xx.x4315	Frivillighetskveld, barn og unge	kr 15 000	27.08.2021
Kristiansund menighet	976996887	xxxx.xx.x8597	Språkkafe for innvandrere	kr 30 000	27.08.2021
Bolsøy menighetsråd	876996812	xxxx.xx.x3123	Kristen yoga	kr 12 000	27.08.2021
Bolsøy, Sekken, Røvik og Veøy, og Kleiv	876996812	xxxx.xx.x3123	Familieleir på tvers av kulturer, samarbeid med KIA og NMSU	kr 10 000	27.08.2021
Sykkylven sokneråd	976997298	xxxx.xx.x4315	Kyrkjelydstur	kr 20 000	27.08.2021
Bolsøy, Sekken, Røvik og Veøy, og Kleiv	876996812	xxxx.xx.x3123	Minileir for fjoårskonfirmanter	kr 16 000	27.08.2021
OVF-Tilskot					
Sunnal kyrkjelege fellesråd	976 997 883	xxxx.xx.x5609	digital samtalegudst	kr 9 000	26.04.2021
Aure kyrkjelege fellesåd	976 997 999	xxxx.xx.x4402	produksjon digital gudst	kr 5 000	26.04.2021
Storfjorden kyrkjelege fellesråd	997 535 820	xxxx.xx.x4560	film for/av konf	kr 15 000	26.04.2021
Molde kirkelige fellesrådet	976 996 860	xxxx.xx.x1831	Bok om kyrkjetekstilar	kr 10 000	27.08.2021
Eide sokn	976 997 727	xxxx.xx.x0275	Filmproduksjon, Eide kyrkje150 år	kr 10 000	27.08.2021

Kornstad menighet		xxxx.xx.x3762	Jubileumskonsert, Kornstad kyrkje 150 år	kr 20 000	27.08.2021
Øye og Ranes sokn	976997921	xxxx.xx.x1614	Jubileumskonsert, Øye kirke 150 år	kr 15 000	27.08.2021
Aukra kyrkjelyd/Aukra kammerkor	976997654	xxxx.xx.x1545	Konsert	kr 5 000	27.08.2021
Sande kyrkjelege fellesråd	976997042	xxxx.xx.x7511	Digital utvikling i kyrkjene i Sande	kr 30 000	27.08.2021
Grytten menighetsråd	976997484	xxxx.xx.x0143	Lydanlegg Grytten kirke	kr 15 000	27.08.2021
Norddal sokneråd	976997220	xxxx.xx.x0338	Konsert folkemusikk	kr 4 000	27.08.2021
Midsund sokneråd	976997638	xxxx.xx.x2747	Innkjøp lysglobe, bålpanne, m.m.	kr 12 000	27.08.2021
Bolsøy menighetsråd	876996812	xxxx.xx.x3123	Salmekonsert	kr 12 000	27.08.2021
				kr 488 000	

Møre bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.07.2021 - presteskapet

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri (varer og tjenester)	-7 200		7 200	
34xx - Tilskudd fra stat, fylker, kommuner, stiftelse samt gaveinntekter	-15 836		15 836	
3xxx - Andre inntekter	-101 140	-91 672	9 468	-157 152
Sum inntekter	-124 176	-91 672	32 504	-157 152
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd				
Sum tilskudd mv	0	0	0	0
500x - Faste stillinger (inkl. tillegg mm)	26 038 153	26 501 688	463 535	49 434 430
50xx - Diverse tillegg	1 765 110	1 329 561	-435 549	1 837 143
51xx - Midlertidige stillinger, ekstrahjelp, honorarer mm	2 439 261	815 538	-1 623 722	1 513 038
53xx - Gruppeliv, honorarer og annen oppgavepliktig godtgjørelse	201 479	426 886	225 407	738 665
540x - Arbeidsgiveravgift	3 691 982	3 620 842	-71 140	6 659 289
58xx - Refusjon sykepenger, fødeselspenger mv	-1 656 258		1 656 258	
59xx - Andre personalkostn (gaver, forsikring, tjenestedrakt mm)	-26 337	55 419	81 756	95 000
Sum Lønn og godtgjørelser	32 453 390	32 749 934	296 544	60 277 565
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	276 811	141 260	-135 551	242 152
64xx - Leie maskiner, inventar, datautstyr, transportmidler mv	43 360		-43 360	
65xx - Inventar, driftsmateriale, datautstyr, programvare, rekvisita mv	15 145		-15 145	
6790 - Kjøp av andre fremmede tjenester	255 641	75 838	-179 803	130 000
6796 - Flytting	91 375	116 669	25 294	200 000
6797 - Annen bistand	144 736	400 000	255 264	1 500 000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, aviser, bøker, annonser mm	83 981	52 500	-31 481	90 000
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	101 362	336 156	234 794	1 062 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	1 012 411	1 122 423	110 012	3 224 152
71xx - Bilgodtgjørelse, diett, reiser mm	748 971	1 175 419	426 448	2 015 000
74xx - Medlemskontingent og gaver	1 606		-1 606	
77xx - Annen kostnad		61 250	61 250	105 000
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	750 577	1 236 669	486 092	2 120 000
8xxx - Finansinntekter/kostnader, overføringer mv	82		-82	
Sum Finanskostnader og overføringer	82	0	-82	0
Sum	34 092 284	35 017 354	925 070	65 464 565

Visjon

Mer himmel på jord

Identitetsbeskrivelse

Den norske kirke

En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid
eller

En evangelisk-luthersk, landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid

Formålskategorier med målbeskrivelse

Kirken i samfunnet

Kirken er en aktiv samfunnsaktør og kulturinstitusjon

Kirken for medlemmene

Kirken gir fellesskap, mening og håp til mennesker

Kirken som organisasjon

Kirken har en velfungerende organisasjon som inviterer til arbeid og frivillighet

Nasjonale satsingsområder 2022-2025

Prioritering 1

Prioritering 2

Prioritering 3

Prioritering 4

Prioritering 5

Prioritering 6

Nasjonale satsingsområder

DEN NORSKE KIRKE

Visjon

Meir himmel på jorda

Identitetsskildring

Den norske kyrkja

Ei vedkjennande, misjonerande, tenande og open folkekyrkje gjennom gudstenester, undervising, misjon og diakonalt arbeid

eller

Ei evangelisk-luthersk, landsdekkande, demokratisk og open folkekyrkje gjennom gudstenester, undervising, misjon og diakonalt arbeid

Formålskategoriar med målskildring

Kyrkja i samfunnet

Kyrkja er ein aktiv samfunnsaktør og kulturinstitusjon

Kyrkja for medlemmane

Kyrkja gjev fellesskap, meining og håp til menneske

Kyrkja som organisasjon

Kyrkja har ein velfungerande organisasjon som inviterer til arbeid og frivillighet

Nasjonale satsingsområde

Nasjonale satsingsområde 2022-2025

Prioritering 1

Prioritering 2

Prioritering 3

Prioritering 4

Prioritering 5

Prioritering 6

DEN NORSKE KYRKJA

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Arvid Helle	421	21/03209-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
51/21	Møre bispedømmeråd 2020-2023	20.09.2021

Strategiplan 21 - 25, overordna styringssignal under utvikling

Vedlegg:

Høyringssvar - Strategiplan for Den norske kyrkja
 Strategiplan 21 - 25, overordna styringssignal under utvikling
 Mer himmel på jord, skisse til strategipen 2021 - 2025 KR)
 ~ 18_05371-1 Strategiplan 2019 - 2021 - etter bispedømmerådet 151214 536923_5_1
 Visjonsdokument 2019 - 2021

Saksorientering

Møre bispedømmeråd skal i denne saka gi overordna styringssignal som grunnlag for administrasjonen sitt vidare arbeid med strategiplan for Møre bispedømme. Kyrkjerådet arbeider parallelt med saka som grunnlag for handsaming i Kyrkjemøtet november 2021. Møre bispedømmeråd og Møre biskop vil bli forplikta på den strategiplanen som Kyrkjemøtet fastsetter.

Strategiplan for Møre bispedømme for perioden 2018 – 2021 var omfattande og detaljrik. Etter innspel i frå Bispedømmerådet om å formulere enklare og mindre omfangsrrike dokument, og i tråd med endringar i Kyrkjerådet sitt planarbeid, startar administrasjonen arbeidet med strategiplan med intensjonen om at bispedømmet sine strategi for perioden skal få plass på eit ark.

Til grunn for arbeidet ligg skissa til strategiplan som Kyrkjerådet alt har formulert. (vedlagt) Vidare ligg eksemplararket ved som ei skisse på korleis ein strategiplan kan sjå ut. Til sist er bispedømmerådet sitt høyringssvar i saka om «Strategiplan for den norske kyrkja» lagt ved. I dette høyringssvaret har bispedømmerådet alt gitt uttrykk for representative meiningar og innspel frå dei lokale høyringsorgana i bispedømmet. Sjølv om talet på høyringsuttalar frå råd og utval var få, gir dei uttrykk for bispedømmerådet sine vurderingar.

I saka ligger også Møre bispedømme sitt visjonsdokument. Bispedømmerådet må ta stilling til om man skal vidareføre eller forkaste denne måten å synleggjere strategi og målsettingar i Møre bispedømme. Vi vil tilrå ei vidareføring av den grafiske profilen – som no er vel kjent. Det er eit godt grunnlag for å utvikle nye målformuleringar.

Visjon

Visjonsformuleringa som både bispedømmerådet og kyrkjerådet landar på er Meir himmel på jorda. Det er lett å tilrå at denne visjonsformuleringa blir vidareført.

Identitet

Kyrkja sin identitet er hos Kyrkjerådet formulert slik: «Den norske kyrkja er ei vedkjennande, open, tenande og misjonerande folkekyrkje».

Bispedømmerådet sitt framlegg i høyringsrunden var: Ei evangelisk, misjonerande, tenande og open folkekyrkje, som tilber, trur, lærer og deler .

Administrasjonen rår til at ein legg kyrkjerådet si formulering til grunn

Utviklingsområder

Det som kyrkjerådet no kallar «utviklingsområder», hadde namnet «formålskategori» då skal var på høyring. Bispedømmerådet gjekk i høyringa inn for fire formålskategoriar i staden for 3 og ønskte å endre «Kyrkja i samfunnet» med «Kyrkja i det norske samfunnet» og «Kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar»

Generelt tok likevel bispedømmerådet til orde for å ta bort heile punktet, sidan omgrepet formålskategoriar var vanskeleg å forstå og fordi inndelingane ikkje gav noko synleg meirverdi til strategiplanen. Sjølv om det som då var kalla «formålskategoriar» no blir kalla «utviklingsområde», gjeld same innvendingane mot inndelingane framleis. Administrasjonen rår difor til å ta bort denne inndelingane i strategiplanen.

Høyringsprosessen har ført til at strategiplanen sine målformuleringar er svært forenkla og meir kommuniserande. Dette er flott. Dei nye formuleringane viser til kyrkja sine 3 viktigaste rørsler, illustrert gjennom preposisjonane - innover – omkring – utover. Administrasjonen er letta over denne forenklinga og rår til at strategiplanen sine målformuleringar blir rubrisert under desse 3 formuleringane

Administrasjonen sender strategiplanen til handsaming for at bispedømmerådet skal kunnegi overordna styringssignal til det vidare arbeid med planen. Administrasjonen vil sjå til at saka kjem opp til ny handsaming i løpet av hausten då målet er å fastsetje forpliktande målformuleringar, slik vi kjenner dei som satsingsområder og fokusområder for Møre bispedømme

Forslag til vedtak

Møre bispedømme gir styringssignal til vidare arbeid med strategiplan for perioden 2021 – 2025 gjennom dette vedtaket:

Visjon	Meir himmel på jorda		
Identitet	<i>Den norske kyrkja er ei vedkjennande, open, tenande og misjonerande folkekyrkje</i>		
Utviklingsområder			
Målformuleringar	Vi skapar rom for tru	Vi tener samfunnet på nye måtar	Vi er meir for fleire
Satsingsområder			
Fokusområder			

Mer himmel på jord

Den norske kirke er en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke.

I strategiperioden 2022 til 2030 vil vi arbeide for å utvikle oss på tre områder:

	Mål 1: Vi skaper rom for tro	Mål 2: Vi tjener samfunnet på nye måter	Mål 3: Vi er mer for flere
 Kirken for den enkelte	Vi utvikler tilgjengelige møteplasser, gudstjenester, kirkelige handlinger og fellesskap.	Vi styrker kirken som kulturarena i tett samarbeid med organisasjonslivet.	Vi er en mer mangfoldig, tverrkulturell og inkluderende kirke og arbeidsplass.
 Kirken i samfunnet	Vi er en tydelig og trobasert stemme i samfunnsdebatten – lokalt og nasjonalt.	Vårt diakonale arbeid bidrar til å virkeliggjøre Bærekraftsmålene.	Vi er til stede på nye samfunnsarenaer og når flere barn og unge.
 Kirken som organisasjon	Vår organisasjon styrker en levende lokalkirke.	Vi skaper noe nytt ved å styrke samhandling på tvers av faggrupper og med frivillige.	Vi møter folk der de er, både på digitale og fysiske arenaer.

For å realisere kirkens visjon utfordres alle kirkens rådsorganer til å gripe tak i målene – og virkeliggjøre dem gjennom konkrete satsinger

DEN NORSKE KIRKE

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømeråd

Meir himmel på jorda

Kyrkja i Møre vitnar i ord og gjerning om frelse, fridom og håp i Jesus Kristus

Saman med den enkelte kyrkjemedlem og kyrkjelydane i Møre vil Møre biskop og Møre bispedømeråd som del av Den norske kyrkja bidra til vere

Vedkjennande	Open	Tenande	Misjonierende
Vi vitnar i ord, gjerning og liv om frelse, fridom og håp i Jesus Kristus	Vi er eit fellesskap som er trygt, som er prega av likeverd, deltaking og respekt for skilnader.	Vi engasjerer oss i samfunnet, viser miskunn, fremjar rettferd og vernar om skaparverket.	Vi vitnar om Jesus Kristus lokalt og globalt og tilber saman med den verdsvide kyrkja

I perioden 2019–2021 vil vi at:

1. Gudstenestelivet blomstrar
2. Fleire søker dåp og trusopplæring
3. Kunst og kulturuttrykk er ein del av kyrkja sitt liv
4. Folkekyrkja engasjerer seg i samfunnet
5. Fleire finn sin plass i kyrkjeleg arbeid
6. Kyrkja skaper trygge rom
7. Kyrkja har ein demokratisk og velfungerande organisasjon

Dette vil vi oppnå ved å:

- Gi trua plass mellom oss
- Ta samfunnsansvar
- Kommunisere
- Styrke kvalitet på gudstenester, kyrkjelege handlingar, tenester og aktivitetar
- Invitere til engasjement og deltaking
- Kalle mennesket til tru og teneste

Kyrkjemøtet sine strategiske mål og Møre bispedøme sitt visjonsdokument ligg til grunn for denne strategiplanen.

1. Gudstenestelivet blomstrar

Delmål er forankra i vedtak i Kyrkjemøte og Kyrkjeråd

- Gudstenesta gir eit møte med det heilage, med Gud.
- Gudstenesta er eit ope, deltakande og inkluderande fellesskap.
- Gudstenesta knyter oss til den heile verdsvide kyrkja.
- Kyrkja har vigslar som feirar kjærleiken og ber om Guds signing over samlivet.
- Kyrkja lar etterlatne møte omsorg og få oppleve ei verdig gravferd der dei får leggje den døde i Guds hender.
- Kyrkja tar i vare og fornyar kyrkjemusikken og gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk.

Kor er vi og kor går vi?

Talet på gudstenester på sun- og helgedagar i Møre er noko redusert frå tidlegare år og var i 2017 på 2981. Gjennomsnittleg utgjer dette 96 deltakarar på kvar gudsteste. I 2017 blei det halde 785 gudstenester utanom sun- og helgedagar. Gudstenestefrekvensen er på 49%. Talet på forordna gudstenester på kvardagar har auka, medan talet på forordna gudstenester på sundagar har gått noko tilbake.

Gudstenestereforma og trusopplæringsreforma er viktige element for å nå målet om eit blomstrande gudstenesteliv. Vi vil aktivt arbeide for med kyrkjelydsutvikling og for at gudstenestene i Møre skal ha som kjenneteikn at dei er levande og opne. Vi vil arbeide med å utvikle gudstenestene etter gudstenestereforma, for god samhandling mellom tenestegruppene og vi vil leggje til rette for at auka involvering av leke medarbeidarar og utfordre frivillige til å ta større ansvar i førebuing og gjennomføring av dei forordna gudstenestene. Vi vil arbeide for at fleire kan ta del ved å vurdere skyssordning, tidspunkt og betre tilrettelegging for ulike fysiske og psykiske behov. Vi vil i tillegg invitere kyrkjelydane til ta auka ansvar for å invitere til leke gudstenester, temagudstenester, salmekveldar, kulturarrangement og andre arr. i kyrkja.

Musikken har hatt sin naturlege plass i kyrkja til alle tider. Kyrkjemusikken sameinar eit åndeleg og musikalsk siktemål, og tolkar og formidlar kristen tru. Vi vil arbeide for å styrkje og sikre det kyrkjemusikalske livet i kyrkjelydane og kyrkja si formidling av tradisjonell og ny kyrkjemusikk. Vi vil ha eit særleg fokus på formidling av den rike salmeskatten til nye generasjonar og ønskjer velkommen nye musikkformer og sjangerbreidde i formidlinga.

2. Fleire søkjer dåp og trusopplæring

Delmål er forankra i vedtak i Kyrkjemøte og Kyrkjeråd

- Medlemmer i Den norske kyrkja ber barna sine til dåpen.
- Alle døypte og tilhøyrande i alderen 0–18 år blir inviterte til trusopplæring som gjer at dei kjenner seg heime i kyrkja, og som gir kunnskap om kristen tru.
- Fleire barn og unge deltar i barne- og ungdomsarbeid i regi av kyrkja og dei frivillige organisasjonane som samarbeider på «Strategisk plattform Kirkens unge».
- Konfirmasjonstida gir fellesskap og næring til tru og liv.
- Misjon er ein del av kyrkjelyden sin identitet og eit uttrykk for at Gud har gjort oss til sine sendebod.
- Kyrkja er inkluderande og legg til rette fullverdig deltaking for dei som har særlege behov eller som treng tilrettelegging.
- Kyrkja er relevant, livsnær og tilgjengeleg og arbeider får å skape fleire møtestader for aldersgruppa 18–30 år.

- Kyrkja har trusopplæring for vaksne
- Kyrkja deler evangeliet gjennom ord, nærvær og handling, lokalt og globalt.

Kor er vi og kor går vi...?

Tal på dåpshandlingar går ned både i faktiske og relative tal. Etter å ha vore tett opp mot 90% har delen dåp av tilhøyrande blitt redusert til 86% (2017). Dåpstala går mest ned i dei folkerike prostia, men er stabile i bygder, tettstadar og mindre byar.

I trusopplæringstiltaka har vi sett auke i deltaking på landsomfattande tiltak (49%) og delen av 15-åringar som blir døypte held seg svært høg (97%). I Møre har 73 (2017) kyrkjelydar misjonsavtale

Vi vil halde fast at undervisning og trusopplæring er grunnleggjande verdiar i kyrkja. Vi vil bruke Bibelen, dele evangeliet, bruke forteljningane og arbeide for auka bibelglede. Vi vil halde fram arbeidet med å utvikle trusopplæringsplanane og stimulere tverrfagleg samhandling. Vi vil at stabane skal arbeide saman for ta i bruk gode verktøy til dåpsarbeidet. Vi vil ha fokus på innmelding til dåp, dåpssamtale, tilrettelegging for dåpsfamiliane i kyrkja, tilby fellesdåp og leggje til rette for dåp i nye omgjevnader. Alle som søker dåp skal ha eit godt møte med kyrkja!

Alle kyrkjelydane i Møre har godkjente trusopplæringsplanar. Vi vil fornye planane og utvikle dei til å bli endå betre reiskap i trusopplæringsarbeidet. Vi vil arbeide for at deltakingsprosenten aukar, særleg i dei kyrkjelydane der under 50% av invitert målgruppe tar del.

Vi vil arbeide for at deltaking i konfirmasjonstida framleis held seg over 80% . og vil ha særleg fokus på at konfirmasjonstida skal gi fellesskap, hjelp til å setje grenser og næring til liv og tru. Vi trur at dei som vel konfirmasjon også seinare vel å døype når dei ein gong får barn og vi vil auke fokus på strategi- og planarbeidet for konfirmasjonstida.

Vi vil arbeide for å leggje til rette for at det blir skapt gode møteplassar for aldersgruppa 18 – 30. Vi vil satse på ungdomsdemokratiet i kyrkja, på ungdomsting og på samarbeid med den kyrkjelege barne- og ungdomsorganisasjonane gjennom «Strategisk Plattform Kirkens unge» Vi vil stimulere til leiartraining og utfordre og kalle unge til å ta yrkesutdanning som kvalifiserer til teneste i kyrkja.

Gjennom SMM (Samarbeid menighet og misjon) får kyrkjelydane hjelp til å styrkje og utvikle sin misjonale identitet gjennom misjonsavtalar med misjonsorganisasjonar, tilgang misjonal kompetanse, og erfaring av korleis Guds misjon knyter saman den verdsvide kyrkja i eit heilskapleg globalt misjonsengasjement. I overkant av 2/3 av kyrkjelydane i Møre har misjonsavtale, og målet i strategiperioden er at talet aukar. Vi vil skape større medvit av sendings- og misjonsdimensjonen i kyrkjelydane og arbeide for at alle kyrkjelydane forstår at dei misjon er kyrkja sitt vesen.

3. Kunst- og kulturuttrykk er ein del av kyrkja sitt liv:

Delmål er forankra i vedtak i Kyrkjemøte og Kyrkjeråd

- Kyrkja skaper rom for ulike uttrykk gjennom kunst og kultur, særleg for unge.
- Kyrkja arbeider målretta med rekruttering innan kyrkjemusikk.
- Kyrkja er ein relevant samarbeidspartner for kulturlivet.
- Kyrkja som kulturarena er ein berebjelke i folkekyrkja sin plass i samfunnet.
- Kyrkja er ein aktiv forvaltar av salmeskatten.

Kor er vi og kor går vi...?

Det er auke i bruk av kyrkja til konsert og kulturformål. I alt blei det i 2017 invitert til 780 konsertar og kulturarr. og 107 000 tok del. Dette talet aukar, jamvel om det er ein del kulturarr. som ikkje blir godt nok registrerte i statistikkane. Vi veit likevel, ikkje minst med utgangspunkt i markant auke av frivillige, at (7790 pers. i 2017) kunst- og kulturarbeidet er svært viktig del av kyrkja sitt liv.

Vi vil arbeide for at kyrkjene skal vere arena for eit mangfald av kunst og kulturuttrykk. Kyrkjehusa er kulturbygg og kyrkjene formidlar kultur.

Vi vil at kyrkjelydane i aukande grad skal arrangere samlingar i kyrkja og at sokna skal leggje til rette for eksterne aktørar. Ulike kulturuttrykk opnar opp og inviterer inn på ein måte som gir mange høve til å nærme seg kyrkja sin bodskap. I samarbeid med kulturlivet vil vi arbeide for å gje rom for det skapande menneske i kyrkjerommet.

Det kyrkjemusikalske arbeidet og kulturarbeidet skal vidareførast gjennom utvikling av kyrkjemusikalske planar og vi vil arbeide for at mange fleire av kyrkjelydane skal ha vedtekne planar innan utgangen av perioden.

Vi erkjenner at kulturarbeidet i kyrkja er ein av bærebjelkane i folkekyrkja, og vil arbeide for betre dokumentasjon av dette arbeidet og for å styrke kyrkja som kulturaktør og kulturarena.

4. Folkekyrkja engasjerer seg i samfunnet

Delmål er forankra i vedtak i Kyrkjemøte og Kyrkjeråd

- Kyrkja fremjar menneskeverd, fred, menneskerettar og vern om skaparverket.
- I samarbeid mellom kyrkjelydar og diakonale institusjonar fremjar kyrkja omsorg, rettferd og respekt.
- Kyrkja stimulerer menneske til aktivt samfunnsengasjement.
- Kyrkja er ein relevant, aktiv og synleg aktør i media.
- Kyrkja er ein tydeleg og konstruktiv aktør i det norske samfunnet i samarbeid med styresmakter, livssynssamfunn, kulturliv og ulike organisasjonar.
- Kyrkja styrkjer samarbeidet med skolar og barnehagar.
- Dei som er nye i Noreg finn sin plass i kyrkjelydane i Den norske kyrkja eller i sine egne trussamfunn.
- Kyrkja oppsøker og tilbyr fellesskap til dei som er nye i Noreg.
- Kyrkja fremjar religionsdialog lokalt, regionalt og nasjonalt.

Kor er vi og kor går vi...?

Talet på grøne kyrkjelydar er 15 og veksande. Miljøengasjementet er vaksande og bdr. har starta eit prosjekt som arbeider aktivt og godt med ENØK-tiltak i kyrkjene. Talet på diakoniplanar har auka siste året. Det diakonale samarbeidsprosjektet i Surnadal mellom kyrkja og kommunen har hausta gode tilbakemeldingar. Dei fleste kyrkjelydar har egne heimesider og Møre bispedøme er i aukande grad synleg på digitale plattformer, gjennom heimeside og facebookside.

Diakoni er ein av bærebjelkane i kyrkja sitt arbeid. Nestekjærleik, inkluderande fellesskap, vern om skaparverket og kamp for rettferd skal underbygge kyrkja sine ord og gjere henne truverdig. Vi vil støtte og bispedømet sitt ENØK-prosjekt og arbeide for energiøkonomisering og miljøsertifisering på alle nivå i kyrkjelyd og kyrkjer. I strategiperioden er det eit mål å utvikle diakonalt planverk i kyrkjelydane og vi vil stimulere til diakonalt strategiarbeid i prostiet og til auka samarbeid med diakonale institusjonar/organisasjonar.

Kyrkje – helse samarbeid er også ein viktig arena. Vi vil arbeide for å styrke samarbeidet med kommunane og vere opne for å gå inn i diakonalt samarbeid, særleg i prosjekt som har fokus på psykisk helse og som rettar seg mot ungdom.

Etablering av «Kystpilegrimsleia» og «Valldalsleden» utfordrar til å arbeide vidare med å utvikle pilegrimsledene. Utvikling av nøkkelstadane står sentralt. Vi vil at pilegrimsreiser og retreatopphald skal vere ein del av den andelegte utvikling for både tilsette og kyrkjelydar.

Media er ein viktig aktør i høve til det som skjer i den enkelte kyrkjelyd og i bispedømet. Kvar enkelt står overfor auka informasjonsflyt og sosiale media er ein viktig arena. I Møre ønskjer vi å utvikle opne strategiar for god kommunikasjon og forbetre kommunikasjonen vår i sos-med. Vi vil leggje til rette for transparente prosessar. Vi erkjenner at satsing på digital kommunikasjon kan setje kyrkja i kontakt med mange ein elles ikkje når fram til og vi vil auke kompetansen på dei digitale plattformene.

Kyrkja er ein del av samfunnet og vil framleis oppmuntre til aktivt samfunnsengasjement. Vi vil fremje den kristne kulturarven og ta samfunnsansvar ved å føre dialog med styresmakter, samfunnsinstitusjonar og organisasjonar.

Men mest av alt vil vi at kyrkja står fram med profetisk røyst som forkynner Kristus og som vernar livet og set menneskeverdet høgt!

Vi vil invitere til religionsdialog, samarbeide med skule og barnehage og alltid stå opp for dei minste og dei svake i samfunnet.

Vi vil arbeide for integrering for dei som er nye i landet, for dei som mot eigen vilje er isolert frå fellesskapet og for dei som er einsame og åleine.

5. Fleire finn sin plass i kyrkjeleg arbeid:

Delmål er forankra i vedtak i Kyrkjemøte og Kyrkjeråd

- Kyrkja inspirerer til deltaking i frivillig teneste.
- Kyrkja sikrar gode arbeidstilhøve for sine frivillige og tilsette.
- Kyrkja styrkjer rekruttering til kyrkjeleg utdanning.
- Kyrkja medverkar til at fleire søker kyrkjelege stillingar

Kor er vi og kor går vi?

I Møre er 32% av alle prestar under 40 år. 31% er over 60 år. 25% av prestane er kvinner. Kvar prestestilling har i snitt 2,9 søknadar.

Prestar i Møre bispedøme har lågast gjennomsnittsalder i landet! Det er svært gledeleg at heile 32% av prestane er under 40 år.

I alt tok biskopen del ved 6 vigslingar i løpet av året. Det er likevel grunn til uro over dårleg rekruttering til kyrkjeleg teneste. Fleire sokn står utan fast tilsett prest, og gruppa av prestar som nærmar seg pensjonsalder aukar!

I Møre er det 15 diakonstillingar i kyrkjelydar som får delvis statleg tilskott. Det er 9 kateketar som delvis får statleg tilskott. Desse er tilsett av Kyrkjeleg fellestråd. I tillegg er det om lag 350 andre tilsette i dei lokale kyrkjelydane med fellestrådet som arbeidsgjevar. Det er mangel på friviljuge leiarar og det er vanskeleg å rekruttere til ledige stillingar i kyrkja. Vi vil utfordre til rekruttering av nye medarbeidarar, både frivillige og løna.

Godt arbeidsmiljø og god personalforvaltning er eit viktig grunnlag for rekruttering til kyrkjeleg utdanning og teneste. Dette gjeld og for alle dei frivillige/uløna medarbeidarar i kyrkja.

I Møre ønskjer vi medarbeidarar som ser kvarandre og tek del med nådegåver, evner og fagkunnskap. Vi vil arbeide for å auke kvinne delen i presteskapet og vi vil kalle fleire til teneste i kyrkjeleg arbeid

Vi ønsker tryggje det faglege arbeidet ved å leggje til rette for årlege fagsamlingar, samstundes vil vi styrke tverrfagleg samarbeid i stab og på alle nivå i kyrkja.

I Møre vil vi styrke det strategiske arbeidet i prostiet slik at kyrkjelydar som ikkje har tilsett kateket og diakon også får del dei ulike faggruppene sin kompetanse.

Dei kyrkjelege strukturane og ordningane er i endring. Vi vil ha ei aktiv haldning for å utvikle desse ordningane med fokus på arbeidsmiljøet.

6 - Kyrkja skapar trygge rom:

Delmål er forankra i vedtak i Kyrkjemøte og Kyrkjeråd

- Alle menneske har ukrenkeleg verdi.
- Kyrkja deltek i arbeid mot undertrykking og alle former for vald og overgrep.
- Kyrkja fremjar språk for, og samtale om, grenser, makt og seksualitet.
- Kyrkja støttar haldningar, aksjonar og rørsler som er imot undertrykking og alle former for vald og overgrep.

Kor er vi og kor går vi...?

I Møre er det innført ordningar for varsling og det er kultur for å melde frå om kritikkverdige tilhøve. Arbeidsgivar tar saker der ein medarbeidar eller nokon i kyrkjelyden sine grenser er trua på stort alvor.

Vi vil alltid møte ho/han som er krenka med tiltru og tillit. Vi vil ta i bruk/utvikle system og ordningar som kan gi profesjonell hjelp og støtte til ho/han som er undertrykt og/eller utsett for vald og overgrep. Vi vil ha nulltoleranse for mobbing og vil arbeide for trygge arbeidstilhøve ved å leggje til rette for vernearbeid og ved å lytte til tillitsvalgte.

Vi vil arbeide for å gi rettferdig behandling til ho/han som blir klaga for overgrep, vald eller anna kritikkverdig handling.

I Møre vil vi støtte og samhandle med diakonale organisasjonar og institusjonar som gir hjelp til dei som er krenka og utsett for vald og overgrep. Vi vil ha reglar og rammer og krevje politiattest for leiarar i barne- og ungdomsarbeidet. Vi vil ha kontor som gir innsyn og opne strukturar. Vi vil støtte kampanjar som talar den krenka si sak og vi bruke kyrkjerommet til temagudstenester og andre arrangement for å skape fleire trygge rom.

7 - Kyrkja har ein demokratisk og velfungerande organisasjon:

Delmål er forankra i vedtak i Kyrkjemøte og Kyrkjeråd

- Kyrkja har demokratiske ordningar som sikrar at ho blir styrt i samsvar med grunnlaget sitt og ønska til kyrkjemedlemmene.

- Kyrkja styrkjer ungdomsdemokratiet, særleg lokalt og regionalt.
- Kyrkja arbeider fram ei kyrkjeordning som varetar både lokal tilknytning og heilskapleg styring.

Kor er vi og kor går vi...?

Møre bispedøme legg til rette for årlege fagsamlingar for dei vigsla tenestegruppene. Gjennom kontaktmøter og i vernearbeidet inviterer arbeidsgivar til samspel og samarbeid med representantar for arbeidstakarorganisasjonane. Møre bispedøme satsar på å utvikle ungdomsdemokratiet og legg til rette for samråd med organisasjonane på «Plattform –kirkens unge» Bispedømet er ikkje redd for meiningsmangfald og ønskjer stor breidde i alder og kjønn i sine valte demokratiske organ. Bispedømet har god tradisjon for tverfaglege møter, men har få samarbeidsarenaer på prostnivå mellom tilsette i fellesråd og tilsette i bispedømeråd.

Vi vil arbeide for gode samarbeidsrutinar og leggje til rette for gode møteplassar for tilsette i dei to arbeidsgivarlinjene. Vi vil arbeide for ei kyrkjeordning som styrkjer lokal medverknad og som hindrar sentral over-styring

Vi vil arbeide for å auke kompetansen for dei nye sokneråda, vi vil gi gode råd og samhandle på ulike nivå. Vi erkjenner at planarbeid er krevjande, at det kan splitte meir enn det samlar og at arbeidet kan opplevast fragmentarisk og uoversiktleg. Vi vil styrke soknerådet som organ og arbeide for å samle dei ulike planane i kyrkjelyden i heilskapsplanar.

Vi vil lytte til sokna sine ønskjer og arbeide for at soknerådet får reell medråderett i tilsetjingssaker og i alle andre saker som angår soknet.

Vi vil gi ungdomsdemokratiet gode høve til å utvikle seg. Vi vil tryggje rådgivingskompetansen for ungdomsspørsmål og arbeide for å rekruttere bredt til ungdomsting.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømeråd

KR - Felles arkivenhet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 05.02.2021

Vår ref: 20/04761-8

Dykkar ref:

Høyringsvar frå Møre bispedømeråd – Strategiplan for Den norske kyrkja

I sak 4/21 Høyring - Strategiplan for Den norske kyrkja 2022 – 2025 har bispedømerådet gjort følgjande vedtak.

Møre bispedømeråd gir høyringsuttale om strategiplan slik det går fram av saksutgreiing og møtehandsaming.

Om Kirkerådet utsetter frist for å gi høyringsuttalelse sendes høyring om «Strategiplan for Den norske kirke» ut på nytt og saken legges fram for bispedømmerådet til ny behandling.

I møtehandsaminga gjorde bispedømerådet nokre endringar, slik det kjem fram i protokollen. Endringane frå møtehandsaminga er teke inn ordlyd frå saksutgreiinga. Høyringsuttalen frå Møre bispedømeråd blir då som følgjer:

Innleiing

Planperioden for vedteken Strategiplan for Dnk går ut ved utgangen av 2021. Tida er inne for å utvikle planen for strategiperioden 2022 -2025. Kyrkjemøtet (KM) 2020 skulle arbeide med planen, så skulle planen sendast ut på høyring med tanke på vedtak i KM 2021.

Koronapandemien har sett sitt sterke merke på 2020, eit av dei er at KM blei utsett frå april til oktober. Som ein konsekvens har høyringsperioden blitt tilsvarende forkorta. Den 18. november blei invitasjon om å ta del i høyringa sendt til sokneråd, fellestråd, prostar og kyrkjeverjelag. Frist for å sende inn elektronisk svar blei sett til 15. januar. Utdrag frå dei ulike kommentarane er referert i den vidare sakshandsaminga. Innkomne høyringsvar blir presentert som vedlegg til saka.

Administrasjonen har registrert at fleire høyringsinstansar, på grunn av korona-nedstenginga no i januar, ikkje har fått høve til å handsame strategiplanen innan fristen. Det er likevel slik at bispedømerådet må handsame saka på sitt møte 1. februar for å det skal vere råd å fremje saka for planlagt KM no i vår.

Postadresse:

E-post:
Web:
Org.nr.:

Telefon:
Telefaks:

Sakshandsamar
Arvid Helle

Visjonsdokumentet skal formulerast på dei aktuelle målformene, bokmål, nynorsk og samisk. Høyringsdokumentet er skriva på bokmål, medan utkast til formulering av visjonsdokument er presentert både på bokmål og nynorsk. Nokre av dei nynorske formuleringane blir opplevd som konstruerte og kunstige (t.d. «identitetsskildring» og «målskildringar»). Denne høyringsuttalen har erstatta desse orda og ein del andre ord og uttrykk (særleg i opplistinga av satsingsområde) med nynorske formuleringar som etter vårt syn svarar betre til moderne nynorsk og til nordvestlandet sine nynorske dialekter.

Høyringsspørsmåla

A Identitet

Høyringsdokumentet sine 2 framlegg til formulering om identitet er deskriptive og ikkje særleg proklamatoriske. Identiteten bør gi uttrykk for kva kyrkja vil vere i det norske samfunnet. Begge dei to framlegga i høyringsdokumentet kan oppfattast som tilbakeskodande og deskriptive. Høyringsuttalen tar til orde for å utvikle ei identitetsformulering som er meir offensiv og som er meir framtidsretta. Høyringsuttalen sitt framlegg til identitet er difor:

Ei evangelisk-luthersk, misjonerande, tenande og open folkekyrkje, som tilber, trur, lærer og deler

Av høyringsdokumentet sine 2 framlegg til identitetsformulering er alternativ 1 nærast den aktive identitetsformuleringa som er skissert over.

Høyringsuttalane

Dei regionale høyringsuttalane er delt likt mellom dei to alternative identitetsformuleringane. Ein høyringsuttale som tek til orde å velje alt. 1, vektlegg orda «misjonerande, tenande og open» som viktigaste orda. Vidare synes ein at alt.1 forklarte betre kva kyrkja gjer, framfor kva kyrkje er.

Som argument for alt. 2 synest kommentarane at denne slår fast at kyrkja er evangelisk-luthersk, at formuleringa kommuniserer i ein internasjonal og økumenisk samanheng og at ordlyden har betre appell til alle aldersgrupper.

B Formålskategoriar

Høyringsdokumentet deler strategiplanen inn i «formålskategorier». Kyrkja er likevel ikkje berre formålskategoriane, ho lever mellom og på tvers av kategoriane. Det er særleg ein dimensjon ved kyrkja som blir borte i den skisserte 3-delinga, det er kyrkja sitt globale ansvar gjennom sitt internasjonale, diakonale og misjonale engasjement. Dei 3 formålskategoriane reflekterer ein nasjonalkyrkjeleg organisasjon og justerer ned kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar.

Den tredje formålskategorien «kyrkja for medlemene», gir vidare eit uttrykk av kyrkja som ein medlemsorganisasjon som skal tene medlemene sine. Høyringsinstansen ønskjer i staden formuleringa «Kyrkja som fellesskap», då denne formuleringa betre speglar kyrkja sin identitet som eit fellesskap av truande.

Denne høyringsinstansen rår i tillegg til at ein innfører ein 4. formålskategori, der ny 1. kategori får namnet: «Kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar» Andre kategori får ny overskrift «Kyrkja i det norske samfunnet» tredje kategori, «kyrkja som fellesskap» Ein held fast ved den siste kategorien «Kyrkja som organisasjon».

Kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar	Kyrkja i det norske samfunnet	Kyrkja som fellesskap	Kyrkja som organisasjon
--	-------------------------------	-----------------------	-------------------------

Denne høyringsinnstansen stiller likevel spørsmål ved om inndeling i formålskategoriar er naudsynt. Strategidokumentet skal vere lettfatteleg og administrasjonen opplever at innføring av formålskategoriar ikkje gir strategiplanen noko meirverdi. Ved å halde fast på visjonen og på målformuleringar og satsingsområde, blir strategiplanen lettare å forstå og ein slepp å bli usikker på kva omgrepet «formålskategorier» betyr. Vi trur at strategidokumentet vil kommunisere betre om dette punktet blir tatt ut av planen.

Høyringsuttalane

Fleire av høyringsuttalane drøftar i sine kommentarar om det er tenleg eller mogleg å skilje mellom kva kyrkja er for medlemene og kva ho er for samfunnet og undrar seg litt over om kyrkja, som skal «forkynne evangeliet så folk kommer til tro» kan delast opp i nemnde formålskategoriar.

C Målformulering

Kyrkja deler evangeliet gjennom sitt globale samfunnsansvar. Høyringsuttalen vil tilsvarende dele målformuleringane inn i same 4 deler som formålskategoriane og formulere dei som vist i tabell under

Kyrkja er ein del av den globale kyrkje ved å; (enten) dele tru og ved å tene skapning og skaparverk , (eller) forkynne evangeliet gjennom tru og til handling.	Kyrkja representerer nasjonens religiøse forankring, er landsdekkande, aktiv samfunnsaktør og kulturinstitusjon.	Kyrkja gir fellesskap, mening, tru og håp til menneske	Kyrkja har ein velfungerande, attraktiv og rekrutterande organisasjon.
---	--	--	--

Høyringsuttalane

Høyringsuttalane etterlyser formuleringar som løfter kyrkja til å vere noko meir enn ein organisasjon/samfunnsaktør/bedrift/organisasjon, og vil at målformuleringane skal reflektere at CA/, at kyrkja gir mening, tru og håp/trusliv. Vidare seier uttalane at målformuleringane er så generelle at det spesielle og kyrkjelege er vanskeleg å få auge på. Det skulle stått noko i «kyrkja for medlemene» om tru og om at kyrkja skal vere misjonerande og vinne menneske for Kristus. Ein etterlyser formuleringar under målformuleringane som både implisitt og eksplisitt vitnar om trua på ein skapande Gud

D Nasjonale satsingsområde

Lista over gode satsingsområde er lang og god. Det er lett å gi tilslutning til alle satsingsområda som er nemnt i høyringsdokumentet. Det er likevel nokre aktuelle satsingsområde som synes å vere gløymde, og som bør plasserast i kategoriane «kyrkja i samfunnet» og «kyrkja for medlemene». Det undrar når ikkje **gudstenesta** er mellom dei aktuelle satsingsområda. Gudstenesteliv og gudstenesteutvikling bør ha ein sjølvstendig plass på lista og bør vere mellom satsings- og fokusområde som Dnk og bispedøma år om anna peikar ut som aktuelle fokusområde.

Det andre som blir opplevd som eit sagn, er at ingen satsingsområde viser til kyrkjerådet sitt eige arbeid med kyrkjelysplanlegging og forenkling av planprosessar. Heller ikkje reflekterer

satsingsområda kyrkjelyden som fellesskap og eller den åndelege utviklinga i kyrkjelyden. Høyringsuttalen tar til orde for at aktuelt satsingsområde også bør vere «kyrkjelydsutvikling». Basert på det som står over og på høyringsuttalen sitt forslag om 4 «formålskategorier» rår ein til desse nasjonale satsingsområda for strategiperioden. Dei to satsingsområda i kvar kategori er merka med kursiv.

Kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar	Kyrkja i det norske samfunnet	Kyrkja for medlemene	Kyrkja som organisasjon
Berekraftsmåla	<i>Diakoni i en ny tid</i>	Barn og unge	Demokratiutvikling
<i>Fattigdom og rettferd</i>	Fattigdom, skilnader og utanforskap	<i>Dåp</i>	Digitale fellesløysingar
Klima og miljø	Kulturarv	Gravferd	Frivillig innsats
Menneskerettar og trusfridom	<i>Kunst og kultur</i>	Kyrkje på nett	God leiing
<i>Misjon og global kyrkje</i>	Klima og miljø	Konfirmasjon	<i>Rekruttering</i>
Internasjonalt dialogarbeid	Religionsdialog og framandfrykt	Livslang læring	<i>Intern-kommunikasjon og samarbeid</i>
Nødhjelp	Berekraftsmåla	Inkludering	Kristne innvandrarak
Utrydde fattigdom	Gudstenesteliv	Vigsel	Rekruttering
		<i>Kyrkjelydsutvikling</i>	
		Gudstenesteutvikling	

Høyringsuttalane

Dei satsingsområder som får høgast tilslutning frå dei regionale høyringsuttalane er:

Kyrkja og samfunnet: Misjon og global kyrkje 5, Bærekraftsmål 4, Diakoni i ei ny tid 4
 Kyrkja for medlemene: Konfirmasjon 4, Gravferd 3, Livslang læring 3
 Kyrkja som organisasjon: Internkommunikasjon og samarbeid 6, Demokratiutvikling 4, Digitale fellesløysingar 2

E Innspel og kommentarar

Om dei regionale høyringsinstansane

Talet på dei som er invitert til å sende høyringsuttale er høgt. Av i alt om lag 130 mottakarar av invitasjonen har det berre kome inn 8 gjennomførte høyringssvar. 18 instansar har prøvd å sende inn, nokre fleire gonger, men berre 8 er registrert som gjennomførte. I tillegg har eit høyringssvar kome inn utanom den digitale høyringsportalen. I alt har 4 sokneråd, 3 fellesråd, 2 prostar og 1 prest gitt uttale.

Det er skuffande få som har gitt høyringssvar. I fare for å overtolke den låge svarprosenten, gir den svake oppslutninga signal om at sokna og kyrkjelydane opplever stor avstand til kyrkjemøtet og at saker og vedtak i kyrkja sine sentralorgan i praksis har liten relevans for arbeidet i soknet. Det er ei utfordring å etablere eit plan- og strategiarbeid som kan forplikte og gi retning og innhald til alle dei ulike nivå i kyrkjelandskapet.

Visjon

Visjonen «Meir himmel på jorda» er etter kvart godt forankra i bispedøma og i kyrkjelydane. Inneverande plan har vidareført visjonen «Meir himmel på jorda» frå førre planperiode. Visjonen blir føreslått vidareført i strategidokumentet for perioden 2022-2025.

«Meir himmel på jorda» *kommuniserer godt med kyrkja sitt innhald og vesen*. Kyrkja er

- a) *organismen* som manifesterer himmelriket på jorda.
- b) *felleskapen* av truande som fortel og vitnar om at himmelriket er nær.
- c) *organisasjonen* som gjennom historia har gitt ly og bustad til evangeliet om Jesus Kristus.

Visjonen *kommuniserer godt med tradisjonen kyrkja har og har hatt i det norske samfunnet*. «Meir himmel på jorda» handlar om levande kulturformidling og trusformidling. Som samfunn auser vi frå fortida sine kjelder.

- d) *Det kristne idegrunnlaget* er bærande for det samfunn Noreg er i dag, kyrkja har gitt innhald og ståstad til verdiar, rettsoppfatning og etisk refleksjon gjennom århundrar.
- e) Visjonsformuleringa kommuniserer også godt med *trua sitt dogmatiske innhald*. Nytestamentet forkynner at «himmelriket er nær», og at Gudsriket allereie er til stades på jorda gjennom kvart menneske som trur.
- f) Visjonsformuleringa gir også uttrykk for ei *misjonal og diakonal kyrkje*, som har himmelske ambisjonar for samfunnet kyrkja er sett til å virke i.
- g) Til slutt kommuniserer visjonsformuleringa med den politiske målsetjinga om at Dnk skal vere *landsdekkande*. I kyrkjebygg og gjennom soknestruktur, der alle menneske og områder er delt inn geografiske einingar, bundne saman i soknekyrkja, viser visjonsformuleringa at alle kyrkjemedlemer i det vidstrakte landet vårt er og skal vera ein viktig ein del av visjonen «meir kyrkje på jorda»

Møre bispedømeråd synes at visjonsformuleringa er glimrande og støttar framlegget til å vidareføre visjonsformuleringa frå førre strategiplan.

Med helsing

Bjørn Olaf Storhaug
stiftsdirektør

Arvid Helle
leiar kyrkjefagavd.

Dokumentet er elektronisk godkjend og har difor ingen signatur.

Mottakarar:
KR - Felles arkivenhet

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO

Meir himmel på jorda

Kyrkja i Møre vitnar i ord og gjerning om frelse, fridom og håp i Jesus Kristus ved å vere:
vedkjennande – open – tenande – misjonerande

Gudsteneste

Møte den levande, treeinige Gud i forkynning, dåp og nattverd

Tene Gud i bøn og vedkjenning, tilbeding og lovsong

Utvikle kristen tru og identitet gjennom eit ope, deltakande og inkluderande fellesskap

Kyrkjemusikk kunst og kultur

Sanse og erfare Guds nærvær gjennom eit mangfald av språk og uttrykk

Gje rom for det skapande menneske

Forvalte og fornye salmeskatten og trus- og kulturarven

Misjon

Invitere til å følgje Jesus Kristus

Ta del i Jesu kall og oppdrag gjennom ord, handling og dialog lokalt og globalt

Erfare at vi er del av den verdsvide kyrkja - med eit felles oppdrag

Diakoni

Be og vise omsorg for nesten

Skape trygge møteplassar med låg terskel til, fellesskap og sjelesorg

Verne om skaparverket og kjempe for rettferd og menneskeverd

Undervisning

Gjere trua på den treeinige Gud kjent og erfart

Invitere til dåp og gje planmessig trusopplæring for alle døypte 0-18 år

Utruste barn, unge og vaksne til å leve som kristne

Trygge medarbeidarar som ser kvarandre og tek del med nådegåver, evner og fagkunnskap i ein demokratisk og vel-fungerande organisasjon

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjørn Olaf Storhaug	112	21/03034-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
52/21	Møre bispedømmeråd 2020-2023	20.09.2021

Budsjett og årsplan 2022 - overordna styringssignal

Vedlegg:

Visjonsdokument 2019 - 2021

Årsrapport 2020 - Den norske kirke

Årsrapport 2020 - ferdig 150321 - NY

Saksorientering

Som del av budsjett- og årsplanarbeidet for 2022 i Møre bispedømme blir det lagt fram sak der bispedømmerådet drøftar dei overordna styringssignala. Dette som grunnlag for administrasjonen sitt vidare arbeid med årsplan og budsjett.

I dette ligger at bispedømmerådet vurderer fokusområder i bispedømmet ut frå dei satsings- og fokusområder som er fastsett av Kyrkjerådet. Arbeidet med strategiplan verkar og inn.

Stiftsdirektøren, gjennom administrasjonen og i samvirke med tillitsvalde og relevante samarbeidspartar, utarbeider forslag til budsjett og årsplan. Budsjett- og årsplanprosessen i Møre er utvikla på grunnlag av Kyrkjerådet sin framdriftsplan i budsjettprosess. Det er ei målsetting å fastsette førebels budsjett og årsplan i bispedømmerådet sitt møte i desember-21. Endeleg budsjett for 2022 vil kunne bli lagt fram for bispedømmerådet i mars.

Mål gitt av Kyrkjemøtet og Møre bispedømme sitt arbeid med visjonsdokument og strategiplan i førre sak ligger som grunnlag for denne saka. Som ressursdokument ligger vedlagt:

- Årsrapport for 2020 for Møre bispedømme
- Årsrapport for 2020 for Den norske kyrkja

Det er Kyrkjerådet som etter Kyrkjemøtet sitt budsjettreglement gjer endeleg vedtak om fordeling av dei statlege midlane. Forslag til statsbudsjett for 2022 blir lagt fram i oktober og blir vedtatt i desember. Endeleg tildelingsbrev frå Kyrkjerådet til bispedømmeråda vil ligge føre i februar. Endeleg budsjett for 2022 vil difor måtte bli handsama i mars-22.

Møre bispedømme styrer mot eit rekneskap i balanse for 2021. Det ligger føre ein plan for handsaming av tidlegare års mindreforbruk.

Løn til tilsette utgjer om lag 90% av driftsbudsjettet. Møre bispedømmeråd har vedtatt fordeling av løn ut frå ein fordelingsmodell. Det viser seg at det er vedtatt fordelt fleire stillingar enn det er budsjettmidlar til. Det fører til at man budsjett-teknisk må ha eit

innsparingskrav. For inneverande år utgjer dette innsparingskravet om lag 6 stillingar. Innsparingskravet blir imøtekomt ved at det er utfordringar knytta til rekruttering. Det viser seg svært vanskeleg å kommunisere at det er eit innsparingskrav, særleg i ein perioden der man går i overskot.

Bispedømerådet blir bedt om å vurdere om man skal redusere antall stillingar til det som er budsjettmessig dekning for, og dermed unngå utfordringar knytta til omgrepet innsparingskrav. Alternativt er framleis å ha fleire stillingar enn det er budsjettdekning for, som grunnlag for at man har eit breiare rekrutteringsgrunnlag til stillingar – og erkjenne at man ikkje har når målet om full bemanning. I såfall må man «tåle» at nokre stillingsheimlar til ein kvar tid er ledig.

. Ein eventuell prosess for å redusere talet på stillingar no vil kome på toppen av prosessar knytt til ny kyrkjeordning. Samstundes vet vi at det vil kome ei sak om fordeling av tilskotsmidlar til diakon og katekestillingar. Å førebu og gjennomføre en prosess for reduksjon i stillingar er langt meir komplisert enn å framleis kommunisere eit innsparingskrav. Om driftstilskotet blir vidareført på noverande nivå, tilrår stiftsdirektøren at man difor ikkje går gjennom ein ny prosess med reduksjon i stillingar.

Bispedømerådet vedtok i samband med årsplan 2021 tre satsingsområder og fem fokusområder:

Satsingområder:

- Dåp
- Rekruttering
- Kyrkje på nett

Fokusområder:

- Diakoni
- Kultur (inkl kystpilegrimsarbeid)
- Frivilligheit
- Kyrkja i det fleirkulturelle samfunnet/dialogarbeid
- Skule/Kyrkje

Dåp og *digital kyrkje* er vedtatt av Kyrkjerådet som satsingsområde inneverande år. For 2022 har Kyrkjerådet vedtatt at *diakoni* og *bygge fellesskap for barn og unge* er kyrkja sine satsinger; jfr KR 51/21 om overordnede føringer for budsjett 2022:

SATSING

- Bygge fellesskap for barn og unge
- Diakoni

FOKUSOMRÅDER

- Kunst og kultur
- Digital kirke
- Kirkelig gravferd
- Rekruttering
- Kirke i det flerkulturelle Norge

Kyrkjerådet sine satsingsområder forpliktar bispedømet og kvart bispedøme må vurdere i kor stor grad desse satsingene får konsekvensar også for budsjettet regionalt, og sette av midlar tilsvarande

Fokusområder forpliktar ikkje bispedømet like mye sidan desse gjelder for Kyrkjerådet. I den grad bispedømet har dei sama fokusområda vil det få ei betydeleg drahjelp frå nasjonalt nivå.

Administrasjon generelt og kyrkjefagavdelinga spesielt har drøfta og komt med nokre innspel som grunnlag for handsaminga i bispedømerådet.

Nasjonale satsingar

- Diakoni. (KR) ▪ Det offentlege har i tillegg gjort 2022 til «Frivillighetsåret». Denne kommunale/statlege strategien lyt reflekterast i bispedømmet sine fokusområde for 2022
- Bygge fellesskap for barn og unge (KR)

Fokusområder Møre bispedømme

- Diakoni
 - Utvikle/realisere diakonale prosjekt
 - Feiring av skaperverkets dag . Etablere havets dag – gudsteneste i kvart prosti 2. pinsedag
 - Markering av frivillighetsåret 2022 • Fokus på: o Fadrar som frivillig ressurs i trusopplæringa
 Anna konkretisering
- Bygge fellesskap for barn og unge (KR)
 - Styrke det kontinuerlege barne og ungdomsarbeidet ved å gjere det mogleg for organisasjonar innan plattformen “Kirkens unge” å søke prosjektstøtte.
 - Støtteordning for drift av kontinuerlege tiltak i kyrkjelyd og organisasjonsliv.
 Dåp
 - Fagdagar om dåpsteologi, dåpsgudstenester
 - Etablere «drop-in» - dåp
 - Dåpsfokus i stabsarbeidet
- Kunst/kultur (KR)
 - Utvikle Møre som kulturbispedømme
 - Utvikle kulturplan for bispedømmet
 - Vidareutvikle kontakten med kulturinstitusjonane
- Digital kyrkje (KR)
 - Innføre kommunikasjonsplan for bispedømmet
 - Utvide bruken av “skjerikirken”
 - Utvikle den digitale kommunikasjonen mellom kyrkjelege råd og tilsette
- Gravferd (KR)
 - etablere årleg møtearena for samhandling i kvart prosti mellom gravferdsmyndighet, prost og gravferdsbyrå
- Kyrkja i det fleirkulturelle Norge (KR)
 - Utvikle og ta leining i etablering av STL
 - Støtte etablering av KIA sitt arbeid i Ålesund
- Kyrkjelydsutvikling • Forankre prosjekt for kyrkjelydsutvikling og starte gjennomføring
- Rekruttering (KR)
 - Utvikle stipend-ordning for vidareutdanning av kyrkjeleg tilsette
 - Delta på utdanningsmesse

Den nasjonale endringane knytt til gravferd, er enno ikkje dokumenterte i bispedømmet. Kyrkjefagavdelinga er usikker på om det er viktig å gjere dette området til særleg fokusområde.

Stiftsdirektøren vil be bispedømerådet særleg vurdere kva for fokusområder som bør først vidare frå 2021 og kva som bør endrast. Vidare må det bli tatt tilstrekkeleg omsyn til arbeidet med ny kyrkjeleg organisering.

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd gir føringar for det vidare arbeidet med årsplan og budsjett

Meir himmel på jorda

Kyrkja i Møre vitnar i ord og gjerning om frelse, fridom og håp i Jesus Kristus ved å vere:
vedkjennande – open – tenande – misjonerande

Gudsteneste

Møte den levande, treeinige Gud i forkynning, dåp og nattverd

Tene Gud i bøn og vedkjening, tilbeding og lovsong

Utvikle kristen tru og identitet gjennom eit ope, deltakande og inkluderande fellesskap

Kyrkjemusikk kunst og kultur

Sanse og erfare Guds nærvær gjennom eit mangfald av språk og uttrykk

Gje rom for det skapande menneske

Forvalte og fornye salmeskatten og trus- og kulturarven

Misjon

Invitere til å følgje Jesus Kristus

Ta del i Jesu kall og oppdrag gjennom ord, handling og dialog lokalt og globalt

Erfare at vi er del av den verdsvide kyrkja - med eit felles oppdrag

Diakoni

Be og vise omsorg for nesten

Skape trygge møteplassar med låg terskel til, fellesskap og sjelesorg

Verne om skaparverket og kjempe for rettferd og menneskeverd

Undervisning

Gjere trua på den treeinige Gud kjent og erfart

Invitere til dåp og gje planmessig trusopplæring for alle døypte 0-18 år

Utruste barn, unge og vaksne til å leve som kristne

Trygge medarbeidarar som ser kvarandre og tek del med nådegåver, evner og fagkunnskap i ein demokratisk og vel-fungerande organisasjon

ÅRSRAPPORT 2020

DEN NORSKE KIRKE

Bispedømmerådene, Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Utgitt av Kirkerådet i 2021

Ansvarlig redaktør: Ingeborg Dybvig

Forsidebilde: Drive-in-konfirmasjon 18. sept. 2020 ved Tveit kirke i Kristiansand. Foto: Trygve Emil Tønnesen

ISBN 978-82-7545-206-9 (trykk)

ISBN 978-82-7545-207-6 (elektronisk)

Del I. Leders beretning	2
Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
Volumtall	6
Del III. Årets aktiviteter og resultater	8
A. Samlet oversikt resultater og måloppnåelse	10
B. Resultater og måloppnåelse 2020	11
B.1 Gudstjenesteliv	11
B.1.1 Gudstjenester	11
B.1.2 Vigselse	15
B.1.3 Gravferd	17
B.1.4 Samisk kirkeliv	18
B.2 Dåp og trosopplæring	21
B.2.1 Dåp	21
B.2.2 Trosopplæring	24
B.2.3 Konfirmasjon	27
B.3 Kirke og kultur	28
B.3.1 Konserter og kulturarrangement	28
B.3.2 Åpne kirker	30
B.3.3 Pilegrim	30
B.4 Kirke og samfunn	32
B.4.1 Diakoni	32
B.4.2 Kirken i det flerkulturelle Norge	35
B.4.3 Religionsdialog	35
B.4.4 Kommunikasjonsarbeid	36
B.4.5 Kirken i det offentlige rom	38
B.4.6 Samarbeid mellom kirke, barnehage og skole	41
B.4.7 Menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket	42
B.5 Rekruttering	44
B.5.1 Vigslinger	45
B.5.2 Frivillige medarbeidere	45
B.5.3 Ungdomsarbeid	47
B.6 Bemanning i rettssubjektet Den norske kirke	48
Del IV. Styring og kontroll i virksomheten	51
A. Kirkevalg	51
B. Organisering	51
C. Arbeidsmiljø	52
D. Likestilling	54
Del V. Vurdering av fremtidsutsikter	57
Del VI. Årsberetning og resultatregnskap	60

Del I. Leders beretning

Global pandemi

2020 går inn i historien som året da pandemien rammet verden på en måte få hadde fantasi til å forutse. Den globale katastrofen er langt fra over. Millioner er døde, mange flere har mistet jobb og inntekt, fattigdommen har økt. Det globale arbeidet med bærekraftsmålene er satt ti år tilbake. Kirker verden over har mistet mange av sine ledere og store deler av sitt inntektsgrunnlag.

Denne situasjonen kaller på internasjonal solidaritet og nestekjærlighet.

Situasjonen for kirkene ble dramatisk endret 12. mars. Alt som vanligvis er kirke ble plutselig farlig og umulig. Mottoet ble: «Vi innstiller ikke, vi omstiller»: Bare få timer etter at statsministeren stengte ned landet, var Den norske kirke på lufta med digitale sendinger – gudstjenester, andakter, musikk og barneprogram. Menigheter over hele landet gjennomgikk en kreativ omstilling, og utviklet digitale ferdigheter vi ikke trodde var mulig. Også myndighetene anerkjente dette arbeidet, og bevilget tre millioner kroner til digital satsing i desember.

Menighetene har også deltatt i ulike solidaritetsaksjoner: Kirkens Nødhjelps digitale fasteaksjon og misjonsaksjonen «Sammen som kirke i hele verden».

Vi er mektig imponert og stolte over omstillingsevnen alle kirkens ansatte har vist. Kirken ble synlig på nye måter og nye arenaer. Vi ønsker å rette en stor takk til alle som har bidratt til å legge om driften til nye arbeidsformer. Et stort antall små samlinger har vært gjennomført fordi de store forsamlingene ikke var mulig. En ekstra takk til alle som har stått på og sikret godt smittevern.

I pandemien ble vern av liv kirkens viktigste oppgave. Norges demokratiske styresett er preget av stor tillit mellom myndigheter og befolkning. Det er i krise vi oppdager hvor viktig dette er. Kirken har valgt å støtte opp om og stille oss solidarisk bak myndighetenes anbefalinger om smittevern. Samtidig har det vært en kontinuerlig dialog med myndighetene for å få tilpasset regelverket best mulig for vår sektor. Dialogen har til tider vært krevende. I dette arbeidet har det vært et tett samarbeid med Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn om smittevern og myndighetskontakt.

Forsiktig gjenåpning

Da en forsiktig gjenåpning startet i mai, var Den norske kirke blant de første som fikk på plass en smittevernveileder for sin sektor. Kirkelige handlinger og gudstjenester kunne igjen avholdes. Alt arbeid med smittevern har skjedd i tett samarbeid mellom Kirkerådet, Bispemøtet, Kirkens arbeidsgiverorganisasjon og Norges kirkevergelag. Dette førte til at de anbefalingene som ble gitt, ble bredt og godt forankret. Det er med glede og lettelse vi kan konstatere at det har vært svært lite smitte ved kirkelige arrangementer.

Gjennom året har alle ansatte fått et nært og nødvendig forhold til risikovurderinger. De måtte tas kontinuerlig for å sikre både ansatte og alle som oppsøkte kirkene. Hovedverneombudet og tillitsvalgte på alle nivåer har gjort en stor og viktig jobb med et kontinuerlig fokus på helse, miljø og sikkerhet.

Pandemien har ført til ulike konsekvenser for kirkens ansatte. Noen kunne jobbe videre med samme oppgaver som før - med gudstjenester og begravelser, på kirkegård eller kontor. Andre opplevde at jobben forsvant fra den ene dagen til den neste fordi barn, unge og eldre ikke kunne samles.

En erfaring er gjennomgående over hele landet: Verdien i de små samlingene. Dåpsgudstjenester med inntil 20 til stede skapte nærhet og følelse av å høre til. Et åpent kirkerom der man kunne sitte ned, tenne lys, samtale med en ansatt og motta nattverd, viste en kirke som er til stede og tilgjengelig. Dette er blitt en viktig erfaring i mange menigheter.

Etter fem måneder med begrenset drift kom nye, strengere smitteverntiltak tilbake i november og stengte kirker i desember. Selv om mange var slitne etter måneder i kriseberedskap, så vi også denne gang stor kreativitet og nye arbeidsmåter. Få hadde tenkt seg at gudstjenester utendørs var mulig i desember, men etter 2020 har begrepene «bålpannegudstjeneste» og «drive-in-gudstjeneste» inntatt kirkespråket.

Lokalkirken

Årsstatistikken for 2020 følger ingen normal kurve. Bortsett fra antall begravelser og konfirmerte, blir dette et unntaksår.

I 2020 var det umulig å være en «kom til oss»-kirke med mange arrangementer. I stedet gikk kirken ut der folk er. En diakon satte seg på en benk på kirkegården – åpen for en prat. En spasertur erstattet kaffekoppen og samtalen innendørs. Nye gudstjenesteformer tilpasset tid, sted og anledning så dagens lys. Den digitale kirken ble et godt supplement til fysiske møteplasser, og er kommet for å bli. Samtidig savnet mange kirken som et inkluderende møtested med det fysiske fellesskapet om brød og vin som næring for tro og liv.

Midt i alt det uvanlige skjedde også andre ting i 2020: En arbeidsmiljøundersøkelse for LHBT+ ansatte i Den norske kirke ble gjennomført, som viste arbeidsmiljøutfordringer som nå følges opp av et eget utvalg. I desember fikk vi den første streiken i kirkelig sektor. Streiken varte i fire uker og var en krevende erfaring. Samtidig ga den nyttig lærdom for oss som arbeidsgivere.

Kategorien «tilhørige» i medlemsregisteret skulle slettes fra 01.01.2021. Derfor fikk alle foresatte til tilhørige et brev i november om dette. De kunne også melde tilbake dersom de fortsatt ønsket informasjon fra kirken til sitt barn. Dette er den største digitale utsending kirken noen gang har gjort. Den gjorde det mulig å kommunisere med medlemmene direkte, og også rette opp feil i medlemsregisteret. Vi fryktet at det var feilregistrerte barn i kirkens medlemsregister, men oppdaget i stedet at noen tusen døpte ikke var ført inn i registeret. Dette blir nå rettet opp.

Til slutt

Koronatiden har skapt en ny pandemi: økt ensomhet, psykisk uhelse, mer vold i hjemmet, arbeidsledighet og utrygg økonomi. Samtidig har vi erfart et annet liv, med mindre reising og mer tid til familie og de nære ting. Inn i denne nye virkeligheten må vi spørre oss hva som blir kirkens viktigste bidrag i samfunnet fremover.

I forhold til mange søsterkirker verden over, er Den norske kirke heldig som har en stabil offentlig finansiering som ikke har gitt store utfordringer midt i pandemien. Samtidig vet vi at post-korona-utgiftene kommer til å bli store. Perspektivmeldingen fra regjeringen tegner opp en

fremtid uten den økonomiske veksten vår generasjon har vært vant til. Det kan føre kirken inn i en situasjon der en annen og enklere organisering blir helt nødvendig. Modeller for dette ble utredet i 2020. Nå begynner arbeidet med å lytte, og å utmeisle en kirkelig organisering med en forenklet struktur og gode, rekrutterende arbeidsmiljøer med vekt på det lokale kirkeliv. Med ny tros- og livssynslov fra 2021 har mange års arbeid med et skille mellom stat og kirke fått en ny juridisk ramme. Lovgivningen om Den norske kirke er redusert til en kortfattet rammelov. Resten av det kirkelige regelverk har kirken nå selv ansvar for. Dette gir kirken både frihet til og ansvar for å finne en organisering som kan forenkle strukturer og frigjøre ressurser til møte med mennesker lokalt.

Mai 2021

Kristin Gunleiksrud Raaum
leder i Kirkerådet

Olav Fykse Tveit
preses

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Den norske kirkes årsrapport tjener to formål. For det første utgjør den rapporteringen som skjer til Barne- og familiedepartementet som oppfølging av tildelingsbrevet for finansieringen fra staten. I denne sammenheng brukes begrepet *virksomheten* for å vise til rettssubjektet Den norske kirke, altså bispedømmerådene og Kirkerådets virksomhet, inkludert prestene. I tillegg utgjør årsrapporten en vid rapportering for hele *trossamfunnet* Den norske kirke, der også utviklingen i menighetenes virksomhet gjennomgås og vises frem.

Formålet med rammebevilgningen fra Barne- og familiedepartementet er å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16. I Prop. 1 S (2019–2020) er det under “Resultatrapport og strategier” gitt følgende retningsgivende mål for anvendelsen av bevilgningen på overskriftsnivå:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke.
- Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke.
- Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle døpte barn.
- Den norske kirke skal være organisert i samsvar med demokratiske prinsipper og verdier.

Som følge av dette skal statens bevilgning til Den norske kirke dekke utgifter til prestetjeneste til alle landets 1164 sokn, forsvarlig drift i alle enheter, forvaltning av medlemsregisteret, faglig og økonomisk støtte til trosopplæring og annen trosformidling og diakonalt arbeid, samt til å ivareta det kirkelige demokrati. I 2020 ble det utført om lag 6 000 årsverk fordelt på 8 700 ansatte i Den norske kirke på landsbasis, herav om lag 1 300 presteårsverk og 245 kirkefaglige og økonomisk/administrative årsverk i bispedømmene og Kirkerådet.

Kirken har 11 bispedømmer med hver sin biskop - i tillegg til Bispemøtets preses, som har Nidaros domprosti som særskilt tilsynsområde. Hvert bispedømme har sitt valgte bispedømmeråd med sekretariat for råd og biskop.

Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste representative organ, og består av medlemmene i de 11 bispedømmerådene, preses i Bispemøtet og lederen av Samisk kirkeråd, til sammen 116 medlemmer, i tillegg til representanter fra blant annet utdanningsinstitusjonene og Den norske kirkes ungdomsdemokrati. Kirkemøtet samles ordinært en gang i året, og i 2020 ble møtet gjennomført i Trondheim i perioden 8. – 11. oktober. På grunn av koronapandemien ble møtet gjennomført i et smittevernsregime, uten behandling av saker i komiteer, men med gjennomføring av valg av Kirkeråd. Totalt 19 saker ble behandlet.

Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd er opprettet av Kirkemøtet for å ivareta saker innen økumenikk, religionsdialog og spørsmål knyttet til samisk kirkeliv. Et utstrakt samarbeid med internasjonale økumeniske organisasjoner som Den norske kirke er medlem av, ivaretas av Mellomkirkelig råd.

Kirkerådet forbereder saker som skal behandles av Kirkemøtet, iverksetter Kirkemøtets beslutninger og leder arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger. Som en konsekvens av koronapandemien ble Kirkemøtet 2020 utsatt fra april til oktober. Det medførte at det sittende Kirkerådet fikk sin periode utvidet med et halvt år. Det nyvalgte Kirkerådet avholdt sitt første møte i desember.

Volumtall

Tabell 1: Fordeling av medlemmer og tilhørige i Den norske kirke

	Medlemmer	Ant. innbyggere	Oppslutning	Utmeldt	Innmeldt
Agder og Telemark	315 943	482 377	65 %	1 257	289
Bjørgvin	457 464	638 821	72 %	1 782	275
Borg	466 103	752 345	62 %	1 493	261
Hamar	297 049	386 532	77 %	647	168
Møre	203 666	265 544	77 %	578	98
Nidaros	345 734	471 124	73 %	1 190	193
Nord-Hålogaland	181 158	242 168	75 %	520	104
Oslo	437 951	920 158	48 %	2 275	398
Stavanger	322 527	482 645	67 %	1 303	206
Sør-Hålogaland	186 063	240 345	77 %	483	103
Tunsberg	330 387	509 310	65 %	1 125	248
Andre	2 716			16	15
Bosatt i Norge	3 546 761	5 391 639	66 %	12 669	2 358
Uregistrerte personer	1 351			0	0
Utvandret	135 185			56	11
Totalsum	3 683 297			12 725	2 369

Kilde: Den norske kirkes medlemsregister og SSB. Oppslutning er beregnet på bakgrunn av antall medlemmer, og inkluderer ikke tilhørige.

Tabell 2: Kirkelig inndeling

	Prosti	Fellesråd	Sokn
Agder og Telemark	9	42	110
Bjørgvin	11	43	176
Borg	8	28	109
Hamar	10	47	162
Møre	6	25	95
Nidaros	9	34	119
Nord-Hålogaland	8	39	62
Oslo	7	3	59
Stavanger	9	23	89
Sør-Hålogaland	8	40	83
Tunsberg	9	24	100
Geografiske enheter	94	348	1 164

Kilde: Kirkerådet. I tillegg kommer det syv døvemenigheter, Bymenigheten Sandnes, Saemien Åålmege og Svalbard kirke. Døvemenigheten er eget prosti.

Tabell 3: Utvalgte volumtall

	2008	2012	2017	2018	2019	2020
Dåpshandlinger	42 599	38 357	30 643	28 911	28 358	23 489
Konfirmerte	41 655	41 186	35 519	35 248	34 513	33 115
Kirkelige vielser	10 536	8 898	7 331	7 048	6 214	4 388
Kirkelige gravferder	38 832	37 673	35 998	35 683	34 765	34 585
Gudstjenester totalt	67 455	4 786	61 000	60 396	60 166	51 134
Deltakere, gudstjenester totalt	6 330 752	6 012 554	5 454 826	5 318 193	5 249 069	3 792 856

Kilde: SSB og Den norske kirkes medlemsregister. Tallene for 2020 er foreløpige.

Tabell 4: Nøkkeltall for årsregnskapet (2020)

Enhet	Årsverk		Overføring	Drift	Lønn	
	Antall årsverk	- herav i preste-tjeneste	Tildeling budsjett-gruppe 1A	Driftsutgifter	Lønns-utgifter	Lønnsandel av drifts-utgifter
Oslo	177,8	151	153 228	153 347	145 577	94,9 %
Borg	153,7	142,1	126 927	126 755	114 233	90,1 %
Hamar	129,6	116,8	110 406	107 997	98 296	91,0 %
Tunsberg	129,9	116,9	105 152	104 182	97 219	93,3 %
Agder og Telemark	143,6	129,2	121 927	117 905	110 566	93,8 %
Stavanger	111,1	97,4	100 449	100 218	89 136	88,9 %
Bjørgvin	184	169,2	150 636	147 893	138 117	93,4 %
Møre	82,6	71	75 703	71 670	65 940	92,0 %
Nidaros	137	123	118 064	118 983	106 414	89,4 %
Sør-Hålogaland	99,9	88,3	82 366	79 552	69 442	87,3 %
Nord-Hålogaland	104,8	90	87 632	84 724	71 370	84,2 %
Bispemøtet	4	0	7 290	6 108	3 309	54,2 %
Kirkerådet*	100,3	0	226 896	204 022	77 535	38,0 %
Total	1558,3	1 294,90	1 466 676	1 423 356	1 187 154	83,9 %

Kilde: Kirkerådet. Rettssubjektets pensjonskostnader på kr 169 460' er her holdt utenfor. Eksterne stillinger er ikke inkludert i årsverk.

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Kartlegging av digitale aktiviteter

Det ble tidlig klart at den ordinære årsstatistikken for kirken ikke ville gi et godt nok bilde av aktivitetene i 2020. Det ble derfor besluttet å ta inn et ekstra felt i menighetenes årsrapportering til SSB, og Rambøll Management Consulting ble engasjert til å gjennomføre to kartlegginger av menighetenes aktiviteter.

Den første kartleggingen (Rambøll I) ble gjennomført i perioden 23. juni til 2. september 2020, og dekket aktiviteter i perioden 13. mars til 15. juni 2020. Den andre kartleggingen (Rambøll II) ble gjennomført 6. til 22. januar 2021, og dekket aktiviteter i perioden 16. juni til 31. desember 2020. Kartleggingene ble gjennomført ved at invitasjoner til å besvare et web-skjema ble sendt til alle sokn via fellesrådene. I den andre kartleggingen var det mulig å levere ett skjema på vegne av flere sokn.

Den første kartleggingen hadde en svarprosent på 66 %, og den andre på 76 %. Alle bispedømmer er representert i kartleggingene, både små og store sokn har rapportert og resultatene anses som robuste. Tre tema ble dekket av begge kartleggingene: Gudstjenestelivet, kunst og kultur, og trosopplæring. Det ble rapportert både om antall digitale aktiviteter og om digitale deltakere, definert som unike visninger på over tre sekunder, der hvor denne informasjonen er tilgjengelig.

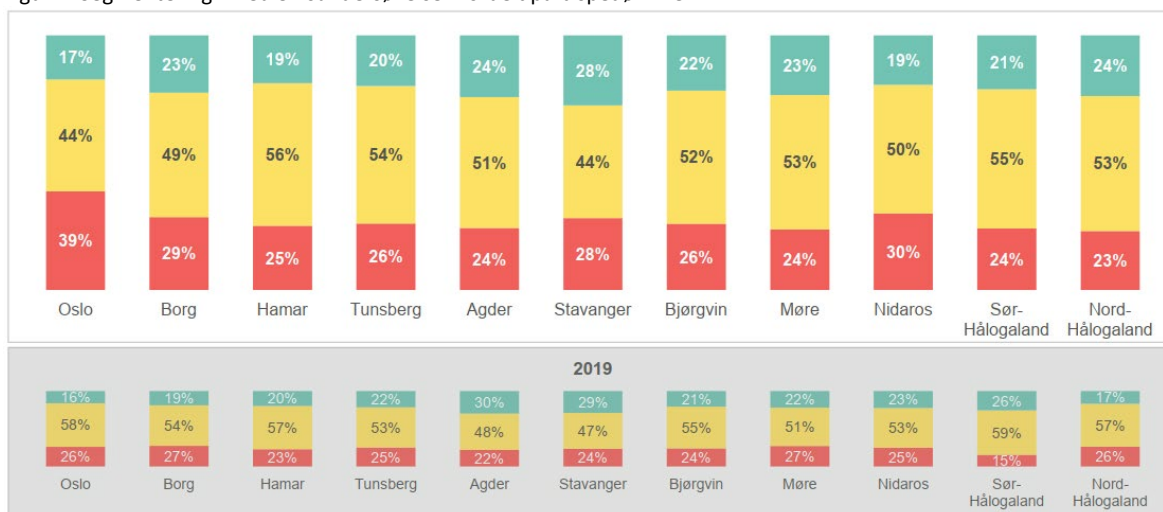
I årsstatistikken, som samles inn av SSB, ble det lagt til et felt for føring av direkte strømmede gudstjenester som ikke også ble gjennomført fysisk, og et felt for rapportering av digitale deltakere som hadde sett minst 85 % av gudstjenesten.

Medlemsundersøkelsen 2020

Høsten 2020 ble det gjennomført en begrenset medlemsundersøkelse. Hensikten med undersøkelsen var å få større innsikt i medlemmenes forventninger og holdninger til kirken og til kirkelige handlinger under koronapandemien. Til forskjell fra medlemsundersøkelsen vi gjennomførte i 2019, inkluderte undersøkelsen digital deltakelse på lik linje med fysisk, i lys av de strenge begrensningene på arrangementer under pandemien.

Ved hjelp av to spørsmål knyttet til tro og til hvor ofte man besøker kirken enten fysisk eller digitalt, ble respondentene kategorisert i tre grupper: De som bruker kirken aktivt (grønn gruppe), de som bruker kirken mer sjelden, men ønsker å være medlem (gul gruppe) og de som bruker kirken svært sjelden og har et distansert forhold til den (rød gruppe).

Figur 1: Segmentering i medlemsundersøkelsen fordelt på bispedømme

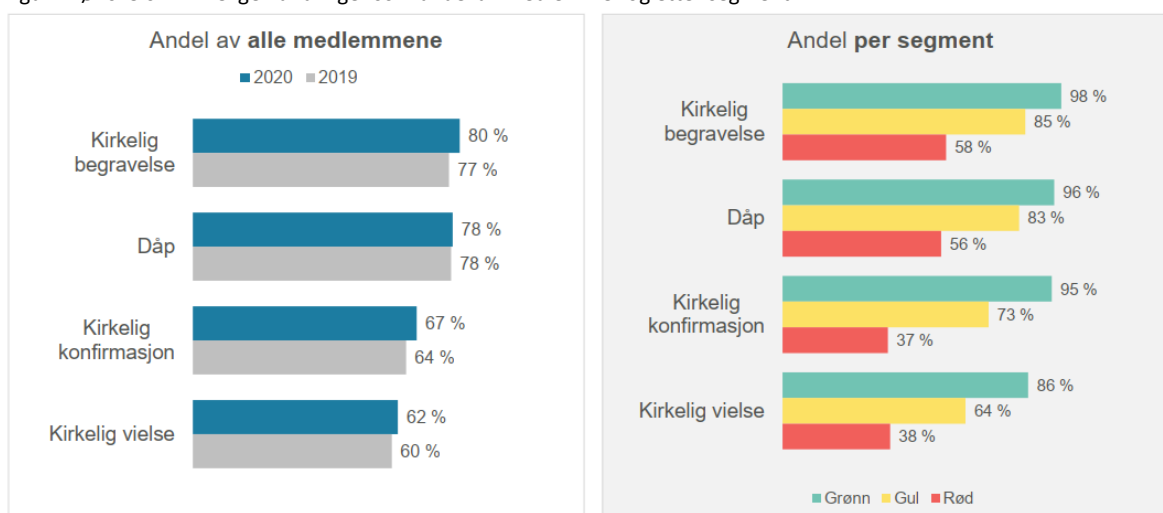
n= 2988 ? Segmentfordeling

Kilde: Den norske kirkes medlemsundersøkelse

Medlemsundersøkelsen viser at innbyggerne i bispedømmene har en noe ulik tilnærming til tro og kirkeliv. Samtidig er bildet relativt likt som i 2019: halvparten tilhører den gule gruppen, altså de som sjelden bruker kirken, men som vil være medlem (gjennomsnitt på 50 %, 54 % i 2019). De som har et distansert forhold til kirken, rød gruppe, utgjør 28 % (24 % i 2019) og de aktive i grønn gruppe utgjør fortsatt 22 %.

Blant kirkens medlemmer har åtte av ti medlemmer deltatt på noe i tilknytning til kirken de siste 12 måneder enten fysisk eller digitalt. I 2019 ble det kun spurt om fysisk deltakelse. 62 % har besøkt en gravplass/kirkegård.

Figur 2: Ønske om kirkelige handlinger som andel av medlemmer og etter segment

Kilde: Den norske kirkes medlemsundersøkelse

A. Samlet oversikt resultater og måloppnåelse

Tabell 5: Oversikt mål- og resultatoppnåelse sammenlignet med 2019. Inkl ikke digitale aktiviteter, angitt separat i kolonne 1

Strategiske mål	Resultatmål	Resultat	
Gudstjenestelivet blomstrer	Vekst i antall deltakere per gudstjeneste	Deltakere i snitt: 45, ned -55% Inkl strømmede gudstj: 74, -28%	
	Flere velger kirkelig vigsel	Nedgang -6% i andel av alle ekteskap, ned -29% i antall	
<i>Digitale aktiviteter 'Gudstjenestelivet'</i> Antall: 13 200 Deltakere: 4,8 mill.	Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe	Ned -0,3% til 85,2 % andel av døde	
	Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet	Ant sokn med samisk i gudstj-ordning ned fra 141 til 139	
Flere søker dåp og trosopplæring	Oppslutningen om dåp holdes oppe	Andel døpte av fødte ned -8,3% fra 51% til 43%	
	Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil	Deltakelse i gjennomførte tiltak ned -26%, antall tiltak ned -30%	
	Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe	Konfirmerte av døpte 15 år ned -2% til 78,9%	
Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkelivet	Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangement	Deltakere totalt tilbake -73%	
	Flere åpne kirker	Ant sokn med åpne krk opp fra 558 til 711. Ant dager ned -33%	
Kirken engasjerer seg i samfunnet	Flere menigheter med diakonal betjening	Antall sokn øker med 9 % til 715	
	Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge	Antall sokn synker fra 335 til 200	
	Arbeid med religionsdialog styrkes	Antall fora i bispedømmene ned fra 52 til 34	
	Kirkens digitale nærvær øker	Stor økning hva angår alle parametre	
	Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom	Stor økning i medieoppslag og strømming. Ant arenaer stabilt.	
	Samarbeidet kirke/skole styrkes	-64% i ant skolegudstjenester -47% i ant barnehagegudstj.	
Flere finner sin plass i kirkelig arbeid	Rekruttering til vigslede stillinger styrkes	Ant vigslede ned fra 75 til 68	
	Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken	Nedgang i totalt antall frivillige på -21%	
	Kirkelige medarbeidere trives i jobben	Sykefravær 5,4 %, opp fra 4,8%.	
	Tilbud for unge i menighetene styrkes	Antall tilbud i aldersgruppen 13-30 år ned -14%	
Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon	Reduksjon i administrative kostnader	Opprettelse merkantile fellesenheter ga 15 mill kr til diakoni	

B. Resultater og måloppnåelse 2020

For å vurdere resultat- og måloppnåelse har Kirkerådet mottatt, innhentet og bearbeidet data fra en rekke ulike kilder. Menighetene har rapportert inn sin aktivitet via SSB, og Kirkerådet har mottatt data fra byrået. Det foreligger tall fra 1 157 av 1 164 sokn. Tidligere år er fjorårets tall blitt brukt ved manglende svar. Dette er ikke gjort i tallene for 2020, da pandemien gjør at 2019 gir et dårlig bilde av situasjonen i 2020. Øvrige datakilder er bispedømmene samt registre som Kirkerådet bruker. I tillegg kommer resultatene fra Rambølls kartlegginger.

Bispedømmene leverer sine årsrapporter til Kirkerådet innen 1. mars. I løpet av mars og april gjennomførte ledelsen i Kirkerådet og preses en digital utviklingssamtale med biskop, bispedømmerådsleder og stiftsdirektør i hvert bispedømme. Oppsummeringer og elementer fra disse samtalene er tatt inn i denne rapporten.

B.1 Gudstjenesteliv

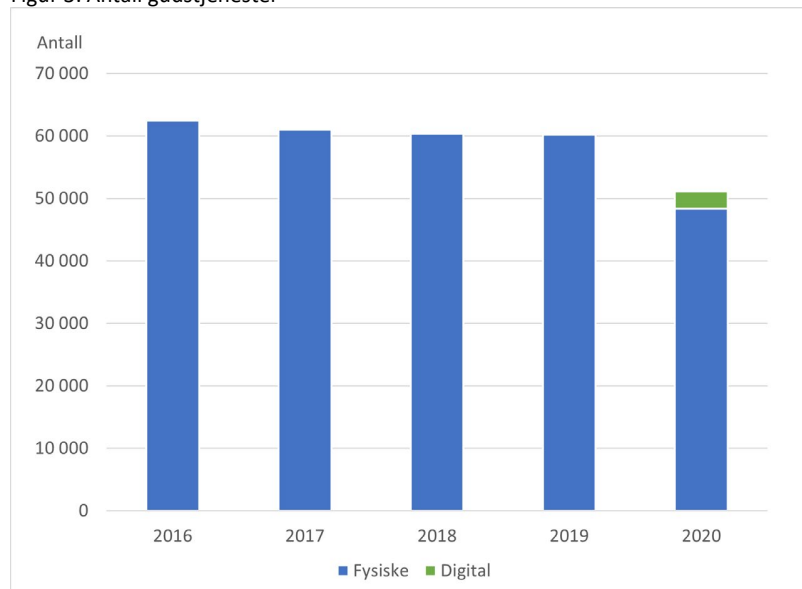
Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke

B.1.1 Gudstjenester

Strategisk mål: Gudstjenestelivet blomstrer

Resultatmål: Vekst i antall deltakere per gudstjeneste

Figur 3: Antall gudstjenester

Kilde: SSB. Tall for 2020 er foreløpige. Digital vil si antall strømmede gudstjenester rapportert i SSB.

Tabell 6: Antall gudstjenester og deltakere per bispedømme

	Totalt antall gudstjenester	% endring fra 2019	Antall deltakere	% endring fra 2019	Gj.snitt antall deltakere	Endring
Agder og Telemark	5 344	-18 %	289 904	-53 %	54	-40
Bjergvin	6 797	-17 %	320 596	-56 %	47	-41
Borg	5 115	-20 %	230 737	-59 %	45	-44
Hamar	4 531	-21 %	185 048	-52 %	41	-27
Møre	3 040	-18 %	162 622	-54 %	53	-42
Nidaros	4 877	-13 %	221 329	-52 %	45	-36
Nord-Hålogaland	3 226	-20 %	134 944	-50 %	42	-26
Oslo	3 919	-29 %	220 800	-60 %	56	-44
Stavanger	4 587	-17 %	289 015	-55 %	63	-53
Sør-Hålogaland	2 834	-20 %	117 080	-52 %	41	-28
Tunsberg	4 098	-25 %	184 650	-58 %	45	-35
Den norske kirke	48 368	-20 %	2 356 725	-55 %	49	-39

Kilde: SSB – foreløpige tall. Strømmede gudstjenester er ikke inkludert.

I pandemiåret 2020 har antall fysiske gudstjenester i Den norske kirke gått tilbake med 20 % sammenlignet med 2019. Nedgangen i antall gudstjenester er ulik i bispedømmene og fordeler seg på en skala fra Nidaros med 13 % færre gudstjenester til Oslo med 29 %. Av totaltallet på 48 368 gudstjenester utgjør 37 900 gudstjenester på søn- og helligdager, en nedgang på 15 % fra 44 800 i 2019. Skalaen går fra 8 % færre gudstjenester på søn- og helligdager i Stavanger til Tunsberg med 22 % færre.

Gudstjenestedeltakelsen totalt i 2020 er ned 55 % sammenlignet med 2019, og bispedømmene ligger mellom -50 % (Nord-Hålogaland) og -60 % (Oslo). Ser vi på deltakere søn- og helligdager, er nedgangen 52 %, og her går skalaen fra -45 % (Nord-Hålogaland) til -55 (Oslo). Tilsvarende har gjennomsnittlig antall deltakere ved gudstjenester gått ned med 44 % (43 %) fra 87 (89) til 49 (51), tall for søn- og helligdager i parentes.

Smitteverntiltakene som ble innført i midten av mars endret seg kontinuerlig gjennom resten av fjoråret, og ga ulike antallsbegrensninger og stengte kirker fra kommune til kommune. Borg har påvist en sammenheng i forholdet mellom prosentandel av året kirkene har vært stengt i de ulike prostiene og den prosentvise reduksjonen i fysisk gudstjenestedeltakelse. Prosten i Toten påpeker også den generelle forsiktigheten hos folk til å samles, og «der man åpnet opp etter full nedstengning kom det ikke 50, men kanskje 30 og under det».

Tabell 7: Antall gudstjenester, utvalgte typer

	2019	2020	Endring
Gudstjenester totalt	60 166	48 368	-20 %
Gudstjenester med dåp	15 341	15 210	-1 %
Konfirmasjonsgudstjenester	2 988	4 286	43 %
Julaftensgudstjenester	2 352	2 277	-3 %

Kilde: SSB. Tall for 2020 er foreløpige tall. Strømmede gudstjenester er ikke inkludert.

Statistikken viser at antall gudstjenester med dåp og julaftensgudstjenester kun har en svak tilbakegang, mens antall konfirmasjonsgudstjenester har økt med 43 %. Dette gir en betydelig endring i hvordan det totale gudstjenesteantallet er sammensatt sammenlignet med tidligere år.

Menighetenes årsstatistikk angir at 2766 gudstjenester ble strømmet i fjor og at 1,4 millioner så minst 85 % av sendingen. Dette gir i snitt 519 deltakere per gudstjeneste. Flere bispedømmer har gjort egne stikkprøver, og mener disse anslagene er lave. Hvis vi gjør som Statistisk sentralbyrå i sin publisering av de foreløpige tallene 16.03.2021 og slår sammen fysiske og strømmede gudstjenester, reduseres nedgangen i gudstjenestedeltakelsen totalt fra -55 % til - 28 % og snittet per gudstjeneste øker fra 49 til 74.

Tabell 8: Digitale aktiviteter og deltakere, gudstjenestelivet

	Digitale aktiviteter		Digitale deltakere		Sum digitale aktiviteter	Sum digitale deltagere
	15.03-15.06	16.06-31.12	15.03-15.06	16.06-31.12		
Oslo	721	465	185 224	151 307	1 186	336 531
Borg	1 191	1 034	592 095	448 894	2 225	1 040 989
Hamar	964	340	165 994	249 689	1 304	415 683
Tunsberg	960	274	196 073	136 959	1 234	333 032
Agder og Telemark	1 190	320	309 224	103 990	1 510	413 214
Stavanger	978	669	598 625	134 486	1 647	733 111
Bjørgvin	852	576	376 411	254 199	1 428	630 610
Møre	746	225	236 508	159 606	971	396 114
Nidaros	459	239	144 642	48 029	698	192 671
Sør-Hålogaland	279	233	86 729	86 075	512	172 804
Nord-Hålogaland	351	145	115 118	40 842	496	155 960
Den norske kirke	8 691	4 520	3 006 643	1 814 076	13 211	4 820 719

Kilde: Rambøll. Tallene inkluderer gudstjenester og publisering av preken, andakt og bønner (utdrag av gudstjeneste).

SSB ba menighetene rapportere på strømmede gudstjenester som ikke ble rapportert annet sted og deltakerne måtte ha sett minimum 85 % av sendingen. Rambøll har i sine kartlegginger spurt menighetene om antall aktiviteter og deltakere målt etter antall tre-sekundersvisninger. Tallene er usikre, men gir et godt bilde av hvor omfattende den digitale aktiviteten har vært. Holder vi det som er registrert som fysiske aktiviteter utenom, viser kategorien «Gudstjenestelivet» publisering av preken, andakt eller bønner som video eller i tekstform på nett. Legger vi disse tallene til grunn, viser kartleggingen rundt 13 200 aktiviteter med til sammen nær 5,4 millioner deltakere. Dette gir i snitt 400 deltakere per aktivitet. Det er store forskjeller mellom bispedømmer, prostier og menigheter når det gjelder digital aktivitet. Borg bispedømme skiller seg ut med over en million deltakere på 2 200 aktiviteter, et snitt på 450. Stavanger (740 000 deltakere) og Bjørgvin (640 000 deltakere) har samme snitt i deltakelse på sine registrerte digitale aktiviteter innen «Gudstjenesteliv».

I tillegg til digitale formidlinger fra kirkerommet har menighetene valgt flere alternative gudstjenesteformer i friluft, som drive-in gudstjeneste, stadiongudstjeneste, bålpannegudstjeneste, vandregudstjeneste, gudstjeneste på kirketrappa, ved lystenningssteder og utendørs julekrybber. Tunsberg melder til og med om gudstjeneste i nettsamfunnet «Minecraft».

Den norske kirke har brukt store ressurser på gudstjenestereform de siste 15 årene, og med utgivelse av bøkene Gudstjenestebok og Liturgisk musikk i 2020 kan det sies at dette kapitlet i reform av gudstjenestelivet er avsluttet. Den nye hovedgudstjenesten tas i bruk i alle menigheter senest første pinsedag 2021.

Det digitale kvantespranget utløst av pandemien i mars i fjor har startet et nytt kapittel: «Då kyrkjene stengde såg vi i bispedømmet mange som heiv seg rundt, som om Jesus skulle ha bedt dei om å hiva ut garnet på andre sida, og sette i gang med ulike kreative tiltak og fekk vist nye talantar,» skriver Bjørgvin i sin årsrapport.

Erfaringer

Det finnes en god del tallunderlag og erfaringer å bygge på i arbeidet med den nye normalen på kort sikt. Rambøll-kartleggingen sier at en tredel av menighetene laget digitale gudstjenester i 2020, og 68 % har samarbeidet om slike tiltak. Ti menigheter i Bjørgvin sto for over halvparten av alle digitale gudstjenestelige formidlinger i bispedømmet. 84 % av Oslo-menighetene svarer at de i perioden har tatt i bruk 1-4 nye digitale kanaler. Det er særlig Facebook som benyttes, men også YouTube og kirkens nettsider. Bispedømmene har gjennom året opparbeidet seg kunnskap om hvordan de kan støtte menighetene og fellesrådene med utstyr, kompetanse og opplæring. Det jobbes med hvordan kirken nasjonalt og regionalt best kan bidra til en helhetlig, bærekraftig organisering og ledelse av det digitale gudstjenestetilbudet, blant annet ved strategisk bruk av frivillige og samhandling mellom ansatte.

Digitalt gudstjenesteliv bidrar til å nå målgrupper som kirken lenge har strevd med å nå, det være seg ungdom og ferie- og fritidsfolket. Menigheter i Bjørgvin laget mediegruppe for konfirmanter som raskt kunne strømmen gudstjenester. Folk kan nå enkelt få med seg gudstjenesten på hytta når det passer dem, og for eksempel få nattverd i en åpen kirke med prest til stede på en onsdag.

Rambøll-kartleggingene gjør at Hamar konstaterer: «Etter hvert ble gudstjenestene færre og kortere (fra 1200 i starten av perioden til vel 300 siste halvår), uten at dette gikk ut over besøkstallet. Tvert imot. Antall deltakere er nesten doblet i samme periode!»

Bjørgvin rapporterer at det er «ein tydeleg trend at folk helst vil delta digitalt i si eiga kyrkje og sjå sin eigen prest». Rambøll II-rapporten støtter dette, der 69 % sier at det er viktig at det digitale arrangementet/gudstjenesten er i den lokale kirken. En fersk undersøkelse av Hans-Olav Hodøl og Egil Sæbø (Kirke og kultur 1/21) forteller at digitale gudstjenesteseere ønsker å delta aktivt: «Seerne ønsker gjenkjennelige og kortere gudstjenester. I tillegg vil de være mer delaktige.»

Veien videre

Alle bispedømmene forteller at digital formidling av gudstjenester har overgått forventningene, at den vil ha økt betydning for gudstjenestepaksisen i Den norske kirke fremover, og vil måtte balanseres med fysiske gudstjenester. «Det mellommenneskelige som vever menighetene sammen får ikke like gode kår digitalt som når man er fysisk sammen,» skriver Nord-Hålogaland i sin årsrapport. Særlig utfordrende for gudstjenestelivet i Den norske kirke var det at nattverd ble satt til side for ikke å bli en smittekilde: «Det livgivende måltid ble en trussel mot selve livet. Mange av menighetens folk og dets prester opplevde dette som svært krevende,» skriver prosten i Groruddalen i Oslo.

De fleste bispedømmene deler refleksjoner over hva gudstjeneste på nett er, om liturgiernes form og legitimitet og hvordan vi skal tenke om det sammen fremover. Bjørgvin og Borg bispedømmer argumenterer for at digitalt nærvær er nettopp deltakelse og ikke kun betraktning. «Det som no kjenneteiknar digitale media og internett, som vert kalla Web 2.0, er

interaksjon, der det ikkje er ein produsent og ein tilskodar, men deltakarar som vel ut og lagar si eiga digitale oppleving ut fra sin kontekst og gjev respons som til dømes på Facebook, som ofte vert brukt til å formidla gudstenester,» skriver Bjørgvin.

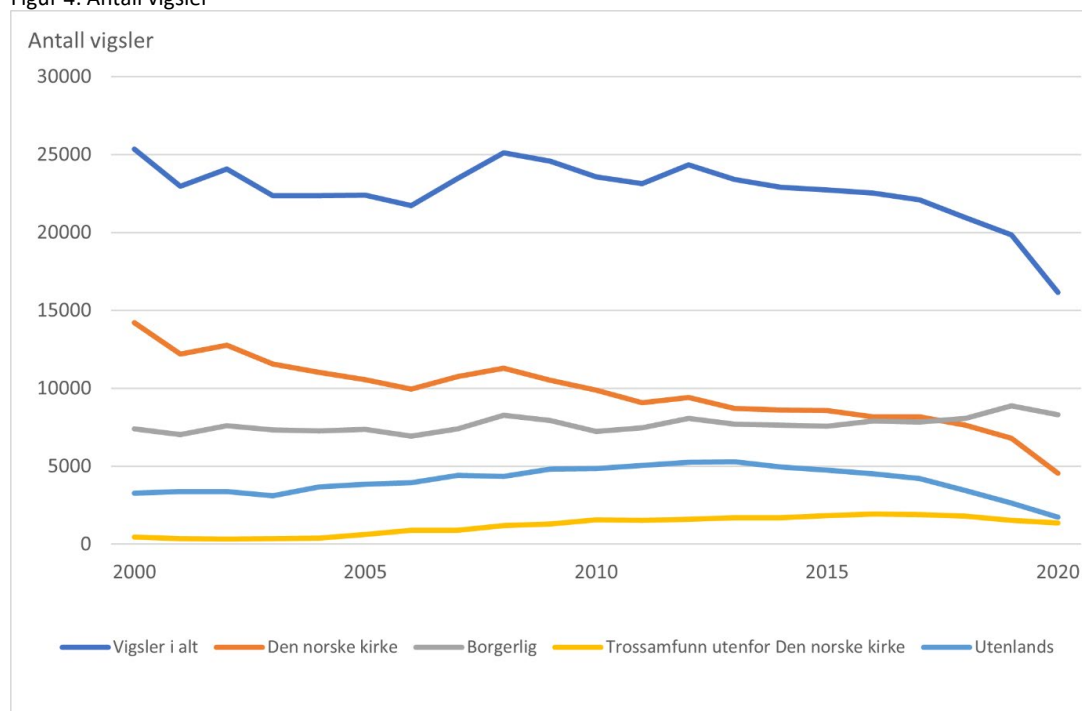
Borg har satt på agendaen hvordan reflektere teologisk over digitale gudstjenester som et uttrykk for kirkens tilstedeværelse i menneskers liv. Biskopens samtaler med presteskapet har vist at de er lojale mot gudstjenesteliturgien, samtidig som man har gjort tilpasninger til det digitale formatet: «Det har vært utvist stor kreativitet og teologisk kompetanse i utforming av TikTok-gudstjenester, Snapchat-gudstjenester, korte gudstjenester på syv minutter for Facebook og samtalesnutter på Instagram for ungdom».

Kirken har i 2020 hatt stor evne til omstilling, lojalitet mot krevende rammevilkår, digital kompetansebygging og tilpasning til en ny måte å være til stede i menneskers liv som kirke på nett. Den nye normalen er under utvikling, og for å kunne jobbe systematisk fremover er det et stort behov for forskning på trender og konsekvenser for hvordan kirken skal arbeide. Blant spørsmålene er: Hvordan kan liturgien tilpasses det digitale formatet for å skape nødvendig fleksibilitet samtidig som gjenkjennelse blir ivaretatt? Hvordan skape gode synergieffekter og etablere en bro mellom digitale og fysiske gudstjenester? Hvordan utvikle og dele innhold som i større grad treffer de som ikke jevnlig oppsøker kirkene?

B.1.2 Vigsler

Resultatmål: Flere velger kirkelig vigsler

Figur 4: Antall vigsler

Kilde: SSB

I 2020 har det vært en nedgang i antall vigslere i samtlige bispedømmer, og landsgjennomsnittet viser en nedgang på 29 %. Til sammenligning er nedgangen i antall inngåtte ekteskap totalt på landsbasis på 19 %. I 2019 utgjorde kirkelige vigslere 34 % av inngåtte ekteskap. I 2020 sank dette til 28 %, noe som er en nedgang i Den norske kirkes andel på seks prosentpoeng.

Gjennomsnittsalderen for de som gifter seg for første gang er økende¹, og om lag 25 % av de som velger å inngå ekteskap har vært gift tidligere². 30 % av dem som lever i et samliv er samboere. Andelen har steget med rundt 10 % de siste tiårene³. Det kan også nevnes at innvandrere som andel av befolkningen i aldersgruppen 20-44 år har økt fra 10 % i 2004 til 26 % i 2020 på landsplan.

Pandemien har medført mange avlyste eller utsatte vigslere over hele landet. Bispedømmene påpeker at nedgangen i antall kirkelige vigslere også må sees i sammenheng med at borgerlig vigsel er lettere tilgjengelig enn før og mindre sårbar for antallsbegrensninger. Når stort kirkebryllup ikke kunne gjennomføres i 2020, valgte enkelte brudepar borgerlig vigsel i stedet.

Undersøkelser har vist at mange tror at kirkelig vigsel er dyrere enn borgerlig, fordrer mange gjester og ikke kan være lite og enkelt. I løpet av fjoråret har kirkelig ansatte vist stor fleksibilitet og vært på tilbudssiden overfor dem som har ønsket kirkelig vigsel. Familier som har gjennomført enklere seremonier og seremonier med færre til stede, har opplevd disse som svært positive.

Menighetene tilbyr i økende grad drop-in vigsel, som senker terskelen for å gjennomføre et enkelt og rimelig bryllup. Kirken i Elverum inviterte til drop-in-dag i november og kunne gratulere ni brudepar. I tillegg ble 11 personer døpt. Lokalt arbeides det med å etterstrebe fleksibilitet, tilrettelegging og kvalitet, forenkle rutiner knyttet til påmelding og valg av tidspunkt og sted for vigsel.

Flere som har gjennomført kirkelig vigsel med forlovere og nærmeste familie i 2020 har ønsket å ha en velsigneshandling med større bryllupsfølge når koronarestriksjonene opphører. Det samme gjelder par som valgte å gifte seg borgerlig. Sør-Hålogaland skriver at «kirken i større grad kan markedsføre kirkelig velsignelse av borgerlig inngåtte ekteskap».

¹ Kilde: Statistisk sentralbyrå, <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/ikkje-sidan-1927-har-det-vore-sa-fa-bryllaup-i-norge>

² Kilde: Statistisk sentralbyrå, <https://www.ssb.no/statbank/table/05719>

³³ Kilde: Statistisk sentralbyrå, <https://www.ssb.no/statbank/table/06854>.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, <https://www.ssb.no/statbank/table/07459> og

<https://www.ssb.no/statbank/table/07111>. Med innvandrere menes innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

B.1.3 Gravferd

Resultatmål: Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe

Tabell 9: Gravferd

	Antall gravferder			Antall døde			Andel gravferder av døde		
	2019	2020	Endring i prosent	2019	2020	Endring i prosent	2019	2020	Endring i p.p
Agder og Telemark	3 369	3 274	-2,8 %	4 014	4 044	0,7 %	83,9 %	81,0 %	-3,0
Bjørgvin	4 152	4 189	0,9 %	4 637	4 767	2,8 %	89,5 %	87,9 %	-1,7
Borg	4 512	4 537	0,6 %	5 433	5 475	0,8 %	83,0 %	82,9 %	-0,2
Hamar	3 692	3 600	-2,5 %	3 982	3 885	-2,4 %	92,7 %	92,7 %	-0,1
Møre	2 152	1 981	-7,9 %	2 320	2 180	-6,0 %	92,8 %	90,9 %	-1,9
Nidaros	3 048	2 998	-1,6 %	3 568	3 424	-4,0 %	85,4 %	87,6 %	2,1
Nord-Hålogaland	1 924	1 909	-0,8 %	2 036	2 001	-1,7 %	94,5 %	95,4 %	0,9
Oslo	3 450	3 636	5,4 %	5 006	5 338	6,6 %	68,9 %	68,1 %	-0,8
Stavanger	2 705	2 769	2,4 %	3 026	3 117	3,0 %	89,4 %	88,8 %	-0,6
Sør-Hålogaland	2 098	2 149	2,4 %	2 269	2 215	-2,4 %	92,5 %	97,0 %	4,6
Tunsberg	3 663	3 543	-3,3 %	4 392	4 166	-5,1 %	83,4 %	85,0 %	1,6
Den norske kirke	34 765	34 585	-0,5 %	40 683	40 612	-0,2 %	85,5 %	85,2 %	-0,3

Kilde: SSB. Tall for antall gravferder i 2020 er foreløpige tall.

Fra 2018 til 2019 sank antall kirkelige gravferder i forhold til antall dødsfall i Norge med 1,8 prosentpoeng til 85,5 %. For 2020 er denne prosentandelen sunket med 0,3 prosentpoeng til 85,2 %. Antall kirkelig gravferder var 34 585. Antall døde var 40 612, kun 71 flere enn i 2019. Sør- og Nord-Hålogaland har begge en gravferdsprosent på over 95 %, mens Oslo er nede på 68 %.

Andelen kirkelige gravferder påvirkes av faktorer som økning i andelen av befolkningen som ikke er medlem i noen form for tros- og livssynssamfunn, samt andelen med innvandrerbakgrunn. I de store byene meldes det om et økende antall som ikke ønsker noen seremoni i det hele tatt. I noen byer fortsetter konkurransen å øke fra aktører som tilbyr alternative seremonier.

Kontakten mellom kirkelig betjening og gravferdsbyråene er i fokus. Møre bispedømme skriver: «Vi meiner det særleg er nødvendig med auka informasjon om kva kyrkjeleg gravferd er og kan vere, og sikre god samhandling med gravferdsbyråa». Nidaros bispedømme vil sammen med Kirkelig fellesråd i Trondheim arbeide grundig med problemstillingen, sett i lys av at det etableres tre nye nøytrale seremonirom i Trondheim, to i kommunal og ett i privat regi. Tunsberg bispedømme reflekterer over organiseringen av førstekontakten med de pårørende: «Når presten kommer for sent inn i dialogen, kan det gå ut over den sjelesørgeriske kvaliteten, ved at presten lett kan ende opp i en uheldig rolle som godkjenningsinstans istedenfor rådgiver.» Det samme kan en si om kirkemusikerens rolle i forhold til valg av musikk. Valg av musikk og fremføringstype håndteres i hovedsak i dag i stor grad ut fra lokale skjønn. Dette utfordres nå sterkere av pårørende som vil lage en seremoni som preges av hvem avdøde var. Stavanger skriver at «i praksis er det sjeldan kyrkjelydane ikkje finn gode løysingar, men det handlar også om ikkje å praktisere rammene for stramt».

Pandemien innebar strenge restriksjoner ved dødsfall på institusjoner og sykehus. Sterke begrensninger på deltakelse i seremoni og minnesamvær har i noen grad flyttet sorgbearbeidelsen fra fellesskapet til det mer private. Strømming av gravferdene har gjort at flere kunne delta, og er et tilbud som er kommet for å bli.

Mange i Den norske kirke har gjort tiltak for å legge til rette for sorgstøtte i pandemiåret. Oslo bispedømme rapporterer om tre ganger så mange påmeldinger til sorggrupper sammenlignet med de siste årene. Samtalene fra sorggruppene vitner om alvorlige sorgreaksjoner, om større tapsopplevelse og fravær av håp og mening. Prosten i Asker sier at prestene «påfallende ofte, og mer enn ellers, har opplevd takknemlighet for møtet med kirke og seremoni. (...) Behovet for nærhet, trøst og støtte er trolig blitt ekstra stort under de stramme og skiftende smittevernreglene». Bjørgvin bispedømme har i samarbeid med Kirkens Bymisjon og fellesråd videreutviklet tiltaket «Førstehjelp ved sorg» til satsing på sorg hele oktober: *Sorgmånaden* er et strategisk valg for å «løfte eit mellommenneskeleg tema som kyrkja har særleg kompetanse på», og fungerer også som et oppspill til Allehelgensdag.

Det er verdt å nevne at kirkene gjennom hele året har hatt 20-50 deltakere i over 34 500 gravferder og at det kun en håndfull steder er registrert smitte i etterkant. Det samme er tilfellet for alle andre samlinger og arrangement i kirkelig regi.

Det er ved gravferder kirken møter flest mennesker, og Kirkerådet har i 2021 kirkelig gravferd som ett av fem fokusområder. Det vil igangsettes forskning og etableres flere arenaer for samtale om gravferd med ulike aktører. Fra 1.1.2021 telles fremmøtte ved kirkelig gravferd, noe som mange har etterlyst i flere år. Dersom smittevernrestriksjonene tillater det, vil Allehelgensdag 2021 være en viktig anledning for at Den norske kirke igjen kan samle mennesker som får stå sammen i sorgen etter dødsfall i 2020.

Gravplassrådgivning

I henhold til Prop. 130 L (2018-2019) gjorde et enstemmig Storting vedtak om at fylkesmannen skulle overta oppgavene og ansvaret bispedømmerådene har i gravplassaker. Departementet gjorde vedtak om at oppgavene skulle legges til Fylkesmannen i Vestfold og Telemark (FMVT), med arbeidssted i Tønsberg. Endringen ble gjennomført da loven trådte i kraft 1.1.2021, og to årsværk ble virksomhetsoverdratt. Det vises til gravplassrådgiverens egen rapport for 2020.

B.1.4 Samisk kirkeliv

Resultatmål: Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Tabell 10: Samisk kirkeliv

	2017	2018	2019	2020
Antall sokn som har hatt gudstjenester med samisk innslag	148	176	193	184
Antall gudstjenester med samisk innslag	2 524	3 321	3 500	3 543
Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten	113	120	141	139
Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan	57	61	73	88
Totalt antall sokn i Den norske kirke (til sammenligning)	1 204	1 197	1 193	1 164

Kilde Bispedømmene og SSB. Tall for 2020 er foreløpige.

De siste årene har det vært en svak økning av indikatorer som viser bruk av samisk språk i menigheter i Den norske kirke. Den største økningen er i antallet gudstjenester med samiske innslag, noe som antakelig er en konsekvens av at biskopene i de tre nordligste bispedømmene har oppfordret alle prester til fast å ta i bruk samiske språkmarkører i gudstjenestene. Det vil for de fleste si åpningsord og velsignelse på samisk. Nord-Hålogaland har 1 500 av de 3540 gudstjenestene med samisk innslag, mens Nidaros har 1375 og Sør-Hålogaland 630.

Da pandemien traff fikk Samisk kirkeråd umiddelbart oversatt den forkortede gravferdsliturgien som ble vedtatt av Kirkerådet, og godkjente oversettelser til sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk i begynnelsen av april 2020.

Flere menigheter samarbeidet om å publisere på nettet andakter, gudstjenester, salmer og kristne tekster på de ulike samiske språkene. Nedstengningen av kirker gjorde at arbeidet brått kom ganske langt.

Kautokeino menighet fikk raskt etablert et samarbeid med lokalradioen i Kautokeino og sendte faste samiskspråklige gudstjenester hver søndag. Menigheten har fortsatt med strømming av gudstjenester som alle ligger tilgjengelig på YouTube. Før jul samarbeidet Samisk kirkeråd med tre menigheter om utarbeidelse av julegudstjenester som ble lagt ut på Facebook på julaften. Disse digitale aktivitetene har gitt mange flere samisktalende mulighet til å kunne høre samisk språk der de bor.

Det har blitt arbeidet med oversetting av ordning for hovedgudstjenesten, men arbeidet har tatt lengre tid enn planlagt. Når det gjelder oversetting til lulesamisk har det vært vanskelig å finne oversettere som ønsker eller har tid til å ta på seg oppdraget.

I sin kontakt med utdanningsinstitusjonene løfter Kirkerådet og Samisk kirkeråd frem det store behovet for kirkelige medarbeidere som har kompetanse på samisk språk og kultur. Det ligger et potensiale i å få flere samisktalende frivillige til å delta i gudstjenester.

En enkel kartlegging i 2020 av kirkelige feiringer og markeringer av Samenes nasjonaldag 6. februar, viste at det til sammen var 49 ulike gudstjenester i syv bispedømmer. Det var flest gudstjenester i de tre nordligste bispedømmene, i tillegg var det seks gudstjenester i Hamar bispedømme, to gudstjenester i Oslo og Borg og én i Stavanger. Feiringen av nasjonaldagen er et viktig bidrag i arbeidet med å øke bruken og synligheten av samisk språk i kirker og gudstjenester.

Samiske trosopplæringsressurser

Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan har økt fra 73 i 2019 til 88 i 2020. Nidaros har flest med 42, Nord-Hålogaland har 21 som i fjor mens Sør-Hålogaland har økt fra 13 sokn i 2019 til 22 sokn i 2020. Årsrapporten fra Samisk kirkeråd peker på at det er god progresjon i arbeidet med samiske trosopplæringsressurser og at "et viktig arbeid på dette feltet er å bidra til at menighetsansatte har det de trenger av ressurser, informasjon og kunnskap for å kunne drive med samisk trosopplæring".

Mange menigheter har som tradisjon å gi en kirkebok i gave til fire-, fem- eller seks-åringer. I februar 2020 lanserte IKO i samarbeid med Samisk kirkeråd fire-årsboken *Mu girkogirji* med tilhørende aktivitetsbok på nordsamisk. Boken ble lansert i samarbeid med Karasjok menighet på en gudstjeneste med mange fire- og fem-åringer.

I 2020 ble det publisert nytt materiell både på nord-, sør- og lulesamisk til bruk sammen med barn og unge for å markere samenes nasjonaldag.

Kvensk kirkeliv

Nord-Hålogaland bispedømmeråd har et nasjonalt ansvar for kvensk kirkeliv og har et eget kvensk kirkeutvalg. Bispedømmet er i ferd med å ferdigstille et salmehefte med gamle kvenske og oversatte norske salmer, «Gamle salmer mot nye tider». Hftet skal bidra til å vitalisere kvensk gudstjenesteliv og gjøre gudstjenestene livsnære og relevante.

Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid

Samisk kirkeråd har bidratt som en dialogpartner for både VID vitenskapelige høyskole Tromsø (VID) og Nord-Hålogaland bispedømme om utvikling av prosjektet Fornorskning og forsoning. Høsten 2021 vil VID tilby et videreutdanningstilbud til prester og andre kirkelige ansatte om dette temaet. Bispemøtet har vedtatt at dette studiet skal være del av deres etter- og videreutdanningstilbud i 2021.

I samarbeid med VID Tromsø startet arbeidet med å planlegge en konferanse om fornorskning og forsoning i mai 2022.

B.2 Dåp og trosopplæring

Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle døpte barn

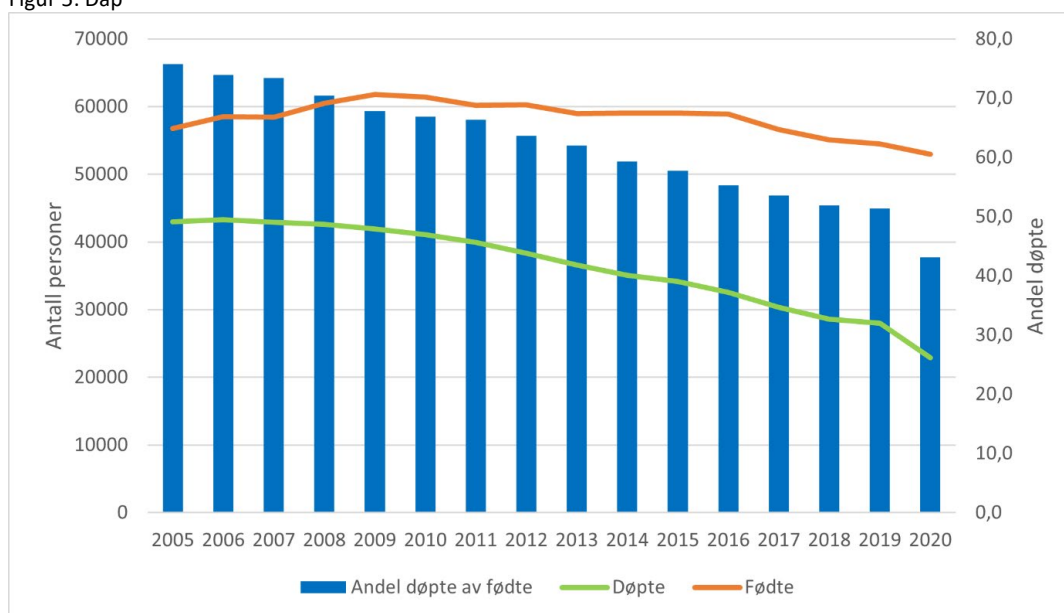
Strategisk mål: Flere søker dåp og trosopplæring

B.2.1 Dåp

Resultatmål: Oppslutningen om dåp holdes oppe

22 854 ble døpt i fjor, noe som i antall er om lag 4 700 færre enn i 2019, og 5700 færre enn i 2018. Andelen døpte av fødte har gått ned fra 51 % i 2019 til 43 % i 2020, en nedgang på 8,3 prosentpoeng. Diagrammet over viser en betydelig nedgang de siste 15 årene. Størst prosentvis nedgang er det i Borg og Nord-Hålogaland med 10,9 %.

Figur 5: Dåp

Kilde: Den norske kirkes medlemsregister og SSB. Foreløpige tall for antall døpte 2020. Dåpstall fra og med 2016 viser totalt antall døpte i soknet. For 2015 og tidligere årganger er 'dåpshandlinger i soknet' benyttet.

Det ble i 2020 gjennomført dåp i 15 210 gudstjenester i Den norske kirke, med til sammen nesten 800 000 deltakere. Snittet på noe over 50 deltakere på disse gudstjeneste gjenspeiler de mange egne dåpsgudstjenestene for kun familie og nærmeste venner. Andelen dåpshandlinger utenfor eget bostedssokn er 65 %, noe som er på samme nivå som 2019.

Tabell 11: Døpte per bispedømme

	Dåpskull*		Døpte		Andel døpte		
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	Endring i p.p.
Agder og Telemark	4 463	4 284	2 584	2 103	58 %	49 %	-8,8
Bjørgvin	6 745	6 488	3 984	3 282	59 %	51 %	-8,5
Borg	7 122	6 918	3 378	2 527	47 %	37 %	-10,9
Hamar	3 141	3 041	2 067	1 741	66 %	57 %	-8,6
Møre	2 556	2 487	1 701	1 496	67 %	60 %	-6,4
Nidaros	4 701	4 582	2 806	2 334	60 %	51 %	-8,8
Nord-Hålogaland	2 312	2 297	1 426	1 167	62 %	51 %	-10,9
Oslo	11 099	11 451	3 139	2 530	28 %	22 %	-6,2
Stavanger	5 493	5 223	3 173	2 671	58 %	51 %	-6,6
Sør-Hålogaland	2 146	1 968	1 315	1 059	61 %	54 %	-7,5
Tunsberg	4 911	4 457	2 438	1 944	50 %	44 %	-6,0
Den norske kirke	54 689	53 196	28 011	22 854	51 %	43 %	-8,3

* Dåpskullet er beregnet som alle fødte i 4. kvartal året før til og med 3. kvartal statistikkåret.

Kilde: Den norske kirkes medlemsregister og SSB, statistikkbanktabell 01222 og 06929. Foreløpige tall for antall døpte 2020.

Hovedgrunnen til at nedgangen i dåp ikke er enda større, er at det over hele landet har vært tilbudt egne dåpsgudstjenester med de antalls- og avstandsbegrensninger som har vært gjeldende til enhver tid. I Østre Borgesyssel i Borg var hele 45 % av gudstjenestene med dåp egne dåpsgudstjenester.

Tunsberg bispedømme skriver om det som er representativt for alle bispedømmene: «Fra Nord-Jarlsberg prosti meldes det for eksempel at i løpet av 2020 har vi gjennomført mange dåpsgudstjenester med ett dåpsbarn og bare nære familiemedlemmer og venner til stede. Tilbakemeldingene på disse dåpshandlingene er svært gode. Flere gir uttrykk for at de har opplevd mer nærhet og kjent seg mer vel ved disse gudstjenestene enn da de sist hadde dåp i menighetens hovedgudstjeneste». «Tenk at me har heile kyrkja for oss sjølve,» utbrøt en farfar i en dåpsgudstjeneste i Stavanger. Prosten i Nordre Aker prosti i Oslo skriver at «dåpsfolket deltar mer aktivt i handlingen, det blir en tett familiesamling, dåpen får fullt fokus, ingen trenger å kjenne seg usikre på liturgien eller kjenne seg «sett på» av mange ukjente». Mange har også gitt uttrykk for at det ikke var sikkert at de hadde valgt dåp om det hadde vært i en ordinær gudstjeneste. Ulike familiestrukturer gjør at det å slippe forventning om et selskap i etterkant av dåp kan være positivt for noen.

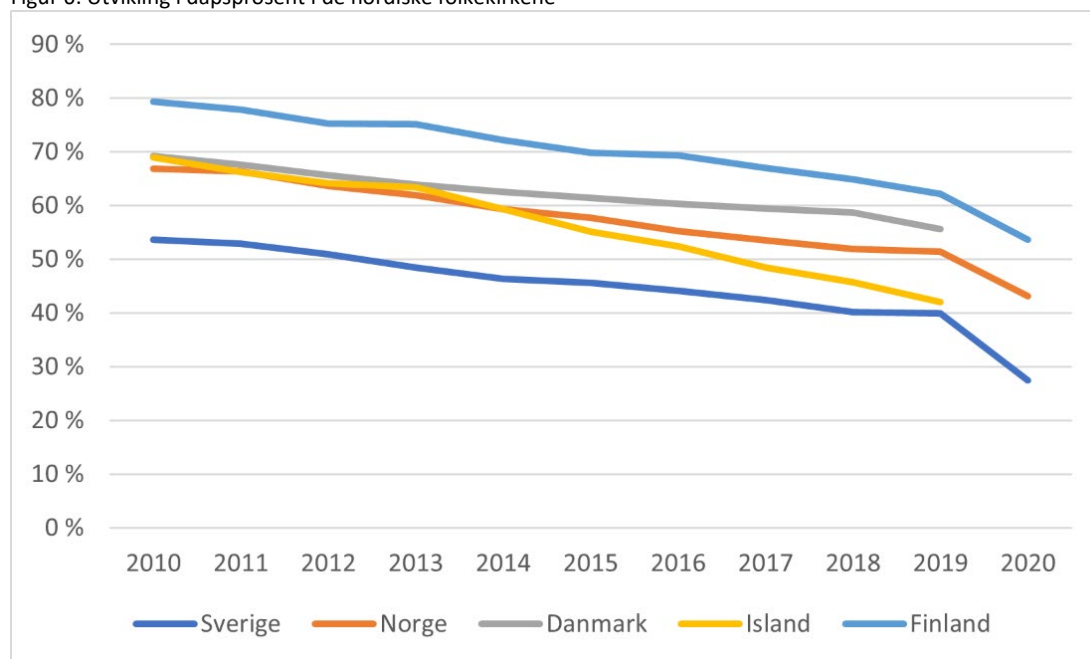
Som skrevet om i tidligere år, er årsaken til at færre blir døpt sammensatt: endrede forhold til tradisjon, tro og livssyn, ønsket om at barnet skal bestemme selv når det blir eldre og manglende kunnskap om dåpens betydning. Nidaros viser til at medlemsundersøkelsen avdekker at unge voksne født mellom 1990 og 2000 har lavest tall for trostilslutning og er mest tilbøyelig til å melde seg ut av kirken. Borgs medlemsundersøkelse bekrefter dette, da kun 21 % i aldersgruppen 15-29 år (kommende foreldre) er enig i at «Jeg opplever at kirken er relevant for meg».

Åpne dåpsdager og drop-in-dåp har flere steder vært supplement til dåp i gudstjenesten og egne dåpsseremonier. I Hamar bispedømme var det høsten 2020 en samkjørt kampanje med drop-in-dåp som resulterte i at i alt 29 personer ble døpt. Prosten i Sør-Østerdal sier: «drop-in-dåp har vært et av tiltakene for å senke terskelen til dåp og gjøre den mer tilgjengelig – ikke minst for større barn, ungdom og voksne». Statistikken for 2020 viser at 906 (1008 i 2019) ungdommer i

alderen 14-15 år ble døpt i forbindelse med konfirmasjon, andelen utgjør 4 % av de døde. 21 unge på 16-19 år ble døpt, og 117 voksne over 20 år.

Den norske kirke både nasjonalt og regionalt skal i sin kommunikasjon vise til at det aldri er for sent å bli døpt. Utvikling av ressurser for at ulike aldersgrupper kan bli kjent med dåpen, er et prioritert tiltak. Videre er det viktig at mangfoldet i alder kommer til uttrykk i dåpsgudstjenesten. I Tunsberg ble det arrangert en konkurranse om å skrive en ny salme for dåp med særlig fokus på unge mennesker som velger dåp for eksempel i forbindelse med konfirmasjon. 81 forslag kom inn og tre salmer er gitt ut og arrangert for kor, solister, band og orgel.

Figur 6: Utvikling i dåpsprosent i de nordiske folkekirkene

Kilde: Churches in time of change, SSB (tall for 2020 er foreløpige), Svenska kyrkan, Folkekirken, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Statistics Finland.

Den norske kirke er med i det nordiske prosjektet «Baptism in times of change» i regi av Det lutherske verdensforbund. En sammenligning av utviklingen i dåp i de fem nordiske folkekirkene over tid, viser samme fallende tendens i alle landene, og her vil det være stor nytte av felles erfaringer og ny forskning fremover.

Den norske kirke mottar ikke lenger fødselsmeldinger, og inviterer dermed ikke barn av medlemmer til dåp. Kirken er derfor stadig mer synlig i ulike mediekkanaler med informasjon om og mulighet for dåp. Kontinuerlig annonsering om dåp på google gjennom året og betalt innhold i nettmedier er eksempler på dette. Betalt innhold i juli 2020 oppnådde tre millioner visninger og 39 000 lesere. Andelen som klikket seg videre inn på kirken.no var på 1,3 %, noe som er høyere enn gjennomsnittet for denne type annonsering. Mange menigheter har ennå ikke digital påmelding til dåp noe som er en forutsetning for å nå de unge. Sør-Hålogaland sier at «På de steder der man har lyktes med dette, ser man at mange påmeldinger kommer inn i helgene».

Babysang har vist seg som en viktig rekrutteringsarena for dåp, og 1074 menigheter rapporterer om babysang enten i egen menighet eller i samarbeid med andre. Rambøll-rapporten forteller at 8 % av menighetene har hatt digital babysang. Mange steder har barselgrupper og andre lavterskeltilbud til nyfødte og deres foreldre vært avlyst. Som Nidaros bispedømme påpeker, har

babysang vært viktig både for trosopplæring, diakoni og for kirkens kontakt med nybakte foreldre i året som har gått: «Siden mange har utsatt dåpen eller utsatt å melde barnet til dåp i år, blir relasjonsbyggingen gjennom babysang ekstra viktig».

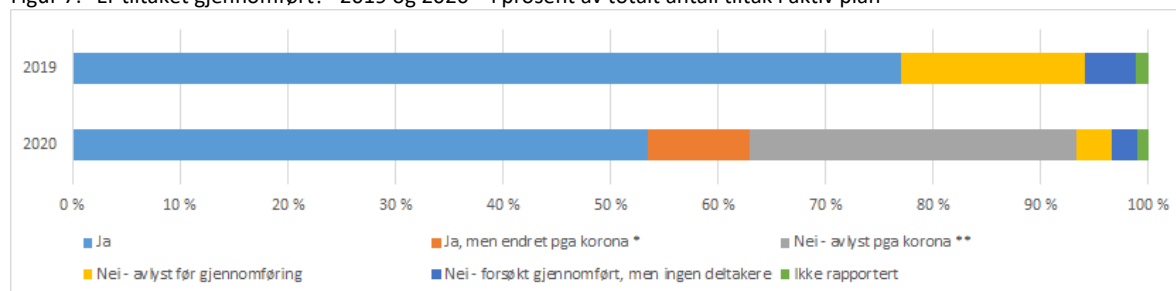
Prosten i Bærum tror «erfaringer med små og korte dåpsgudstjenester er så gode at dette vil være med på å endre vår dåpspraksis fremover», og oppsummerer dermed tilbakemeldingene fra samtlige bispedømmer. Denne praksisen utgjør et brudd med tradisjonen de siste 10- årene med at dåpen skjer i menighetens hovedsamling. Tidligere skjedde dåpen ofte umiddelbart etter gudstjenesten.

B.2.2 Trosopplæring

Resultatmål: Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil

Totalt ble det registrert 169 000 deltakere på gjennomførte trosopplæringstiltak i 2020 mot 230 000 i 2019, en tilbakegang på 26 % . Antall tiltak er redusert med 30 % fra 2019. Det gjennomsnittlige timetallet tilknyttet tiltakene per menighet sank fra 270 timer i 2019 til 183 timer i 2020. Trosopplæringstiltak med overnatting, som Tårnagent og Lys våken, har vært vanskelig å gjennomføre. Det illustreres ved at antall deltakere totalt på Lys våken gikk ned 64 % fra 2019 til 2020, og at antall gjennomførte tiltak sank fra 834 til 323.

Figur 7: "Er tiltaket gjennomført?" 2019 og 2020 – i prosent av totalt antall tiltak i aktiv plan

Kilde: Menighetenes rapportering i *Planverktøy for trosopplæring*

Menighetene rapporterer at 5.488 tiltak ble avlyst på grunn av koronapandemien. Oppslutningen blant de som fikk invitasjon til de tiltakene som ble gjennomført, ligger i gjennomsnitt på 47 %, noe som er tett på tallene fra 2019.

1716 trosopplæringstiltak (9 %) ble endret som følge av pandemien. I Oslo bispedømme utgjør det 15 % av tiltakene, I Sør-Hålogaland er kun 3 % endret, noe som blant annet tilskrives reviderte planer med mye uteaktivitet i hage og natur «med skapelsesteologiske vinklinger og bærekraftshensyn i fokus». Alle bispedømmer melder om stor omstillingsvilje i menighetene for å kunne tilby trosopplæring for barn og unge også i 2020. Bjørgvin bispedømme bemerker: «Vi skulle kanskje trudd at talet hadde gått enda meir ned ved tidvis full nedstengning og samlingsforbod, men det er utruleg kva kyrkjelydane har fått gjennomført og den evna dei har vist til omstilling».

Tiltak som fire-års bok og breddetiltak for seks-åringer har svakere nedgang i antall deltakere enn andre breddetiltak. Mange menigheter forteller om god respons på tilbudet om å få kjørt

fire-års bok eller seks-års bok hjem eller motta den i posten. Andre delte ut bøkene under Åpen kirke eller at den kunne hentes på kirkekontoret.

Tabell 12: Digitale trosopplæringsaktiviteter og -deltakere

	Digitale aktiviteter		Digitale deltakere		Sum digitale aktiviteter	Sum digitale deltagere
	15.03-15.06	16.06-31.12	15.03-15.06	16.06-31.12		
Oslo	447	217	36 354	33 915	664	70 269
Borg	417	278	85 348	46 176	695	131 524
Hamar	387	85	50 635	23 861	472	74 496
Tunsberg	330	161	47 723	20 361	491	68 084
Agder og Telemark	257	128	32 716	13 464	385	46 180
Stavanger	325	140	39 299	7 442	465	46 741
Bjørgvin	361	250	52 029	28 482	611	80 511
Møre	160	75	21 600	16 193	235	37 793
Nidaros	229	120	24 158	8 135	349	32 293
Sør-Hålogaland	78	51	1 911	4 802	129	6 713
Nord-Hålogaland	278	45	8 334	2 658	323	10 992
Den norske kirke	3 269	1 550	400 107	205 489	4 819	605 596

Kilde: Rambøll

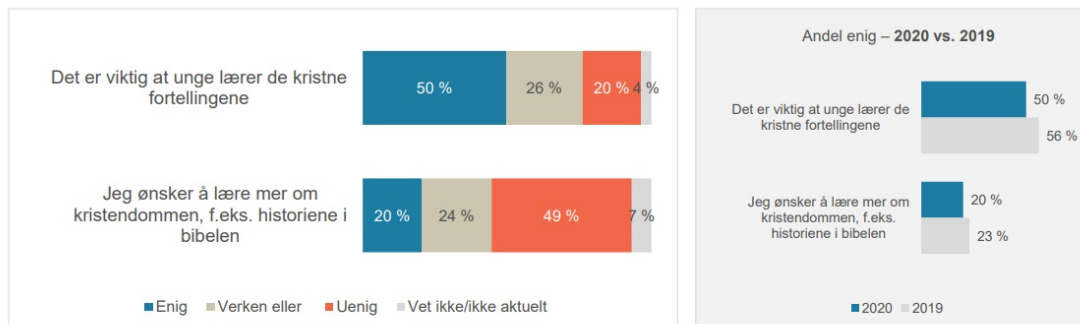
I Rambøll-undersøkelsen er det meldt om 4 819 digitale aktiviteter for trosopplæring med til sammen 605 596 deltakere i perioden 12.03-31.12. Halvparten av menighetene som har svart på undersøkelsen har hatt digitale trosopplæringstilbud våren 2020. Tallene for høsten viser at menighetene startet opp med flere fysiske aktiviteter samtidig som mye av det digitale aktivitetstilbudet ble opprettholdt.

Hamar gir eksempler på den store kreativiteten i nye tiltak: «Vandringer på kirkegården, stolpejakt, TikTok-hilsener, utearrangement med lystenning, lysvandring om julekrybbe i garasje på kirkegården, geo-coaching for barnefamilier, ungdomstreff på zoom, samtaler på telefon, filmer som legges ut på sosiale medier.»

Menighetene slår fast at de ser gevinster av å gjøre ting på andre måter: «Vi har blitt utfordra til å tenkje nytt, og det er ikkje alltid at plan B har blitt så mykje dårlegare enn plan A,» siteres en trosopplærer i Bjørgvin.

I november 2020 ble det sendt henvendelse til alle medlemmer registrert med ett eller flere tilhørende barn født fra og med 01.01.2006, for å fortelle at tilhørighetsordningen opphørte fra nyttår, og gi tilbud om fortsatt informasjon fra lokalmenigheten. Det ble også sendt henvendelse direkte til tilhørende født i tidsrommet 2003-2005. Til sammen kontaktet Den norske kirke 115 949 tilhørende. Foreløpige tall viser at 2662 har svart positivt på å motta informasjon fra sin menighet om trosopplæring.

Figur 8: Uttrykt støtte blant medlemmene til trosopplæring

n= 2988 ? Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

Kilde: Medlemsundersøkelsen 2020

I medlemsundersøkelsen 2020 sier 50 % av medlemmene at det er viktig at unge lærer de kristne fortellingene. Legger vi til «verken eller»-gruppen har vi tre av fire potensielle interessenter. Det ligger et stort potensiale også i antallet voksne som ønsker å lære mer om kristendommen: 20 % sier seg enig i utsagnet, 44 % hvis «verken eller»-svarene inkluderes.

Stavanger viser til at i deres bispedømme utgjør gruppen som sier seg enig i at de vil lære mer hele 90 000 medlemmer. Borg, Hamar og Stavanger bispedømme bestilte en egen medlemsundersøkelse fra Opinion som viste at nesten to av tre har fått informasjon fra Den norske kirke i løpet av det siste året. Det er interessant å merke seg også med tanke på trosopplæring for voksne, at av denne informasjonen er det menighetsbladet som helt klart når lengst ut. Stavanger skriver: «Totalt 77 % av de som har mottatt bladet frå kyrkjelyden det siste året svarer at dei har bladd eller lest i nokre av dei. Det er eit oppsiktsvekkende høgt tal, og viser at kyrkjebladet framleis har sin misjon og når inn til mange menneske i kyrkjelydane.»

Flere steder satses det på podcast som medium for trosopplæring for voksne. Hamar bispedømmekontor har i flere år laget *Pod for Gud og hvermann*, hvor profilerte personer blir intervjuet om kirke og samfunn. I Stavanger lager to prester *Mangfoldig hverdag*. *Søndagsskole for voksne* er Den norske kirkes podcast med hovedmålgruppe dåps- og konfirmantforeldre.

På Gjøvik er det *Jacken og Jens* som reflekterer over bibeltekster i korte videosnutter rettet mot den voksne befolkningen.

Når det gjelder tilbud etter konfirmasjon går antall deltakere på lederkurs ned med 1000 deltakere til 2360 i 2020. Oslo bispedømme påpeker at dette trolig har sammenheng med at det i 2020 ikke ble gjennomført fysiske konfirmasjonsleirer. KIFO-rapporten «Etter konfirmasjonen - exit eller transitt? Ungdomsarbeid i Den norske kirke og unge voksnes tilknytning til kirken»⁴ konkluderer at «For å få ungdommer til å delta i kirken etter konfirmasjonen er det altså viktig å legge til rette for et godt ungdomsmiljø og skape gode relasjoner til de som jobber i kirken». Fra rekrutteringsarbeidet vet man også hvor avgjørende et godt arbeid etter konfirmasjonstiden er for Den norske kirke.

⁴ Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning (KIFO), http://www.kifo.no/wp-content/uploads/2020/10/Rapport_2020_3_Etter_konfirmasjon_exit_eller_transitt.pdf

Både organisering og innhold i trosopplæringen med rapporteringskrav, grad av fleksibilitet og valg av arbeidsmåter har vært diskutert på alle nivåer i Den norske kirke i lengre tid. Kirkerådet nedsatte i 2020 et utvalg som skal gjennomgå trosopplæringen i sin helhet og anbefale hva som skal prege mål, innhold og organisering av trosopplæring i Den norske kirke. Koronatiden har gitt utvalget et større erfaringsgrunnlag å bygge på.

B.2.3 Konfirmasjon

Resultatmål: Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe

Tabell 13: Konfirmasjoner

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Konfirmerte	40 253	39 527	37 420	35 519	35 248	34 513	33 115
Konfirmasjon av døpte 15-åringer	87,0 %	87,0 %	85,0 %	83,2 %	82,4 %	80,9 %	78,9 %
15-åringer	64 025	64 288	62 315	61 354	62 646	63 408	63 256
Andel av 15-åringer som ble konfirmert	62,9 %	61,5 %	60,0 %	57,9 %	56,3 %	54,4 %	52,4 %

Kilde: SSB. Tallene for 2020 er foreløpige.

I 2020 var det 32 978 konfirmanter i Den norske kirke, som tilsvarer 79 % av døpte 15-åringer, en nedgang på 2 prosentpoeng fra 2019. Tilsvarende sank andelen konfirmerte av alle 15-åringer fra 54 % til 52 %. Pandemiens eventuelle konsekvenser for oppslutning om konfirmasjon i Den norske kirke vil først være synlig i 2021 og 2022, da 2020-konfirmantene allerede var innskrevet før nedstengningen 12. mars.

Bispedømmene Møre, Stavanger og Bjørgvin har de høyeste konfirmasjonstallene med 86-91 % av målgruppen som konfirmanter, mens bispedømmene Oslo, Tunsberg og Borg har lavest oppslutning med 67-75 %. Hamar rapporterer at «tendensen er den samme som i 2019, med lavest tilslutning til konfirmasjon i de urbane delene av bispedømmet, og høyere i de mer spredtbygde områdene av bispedømmet». Denne beskrivelsen gjelder også nasjonalt.

Konfirmasjonstiden i 2020 ble for de fleste konfirmanter annerledes enn forespeilet, med digitale tilbud, bo-hjemme-leir i sommerferien og utsettelse av konfirmasjon fra vår til høst. Den norske kirke i utlandet (Sjømannskirken) var raskt ute med å tilby menighetene sitt nettbaserte konfirmantopplegg. Flere menigheter brukte opplegget til KFUK/M, *Camp Corona*.

Rambøll-rapporten viser at 45 % av menighetene hadde digitale aktiviteter, mens 35 % hadde fysiske aktiviteter i konfirmantundervisningen på våren. Om høsten meldte 25 % om digital aktivitet. Primært har kanalene Snapchat og YouTube blitt brukt. Tunsberg skriver: «På tross av at det har vært vanskelig å samle barn og unge i 2020, har menighetene fått konfirmasjonsoppleggene tilpasset og gjennomført på en måte som har fått veldig gode tilbakemeldinger både fra konfirmantene og familiene».

Antall konfirmasjonsgudstjenester har økt med hele 43 % fra 2019 til 2020. Norheim sokn på Karmøy gjennomførte ni konfirmasjonsgudstjenester i løpet av en helg. Prosten i Jæren skriver: «Så greidde ein likevel om hausten å snu seg rundt og arrangera gode festgudstenester for årets kull, samtidig som ein var fullt opptatt med å ta imot nye konfirmantar – under heilt nye og ukjende høve.» Bjørgvin bispedømme ser at «Konfirmasjonsgudstenester med færre til stades,

kortare liturgi, gav høg kvalitet på å sjå den einskilde. Det gav ei truverdig oppleving av å bli verdsett ikkje berre i ord, men og i handling».

Mange rapporterer om enkeltsamlinger, «Walk-and-talk» tilbud og smågrupper som har møttes fysisk eller digitalt. Flere proster viser til svært positive erfaringer med individuelle samtaler, sjelesorg «on-the-go», mellom konfirmant og prest eller diakon. Det krever tid, men knytter verdifulle relasjonar til ungdommene som savner arenaer for mer personlige samtaler. Stavanger sier at i tiden fremover «vil me arbeide meir med det diakonale perspektivet inn i konfirmantundervisninga. Me trur det kan vere ein nøkkel til å nå inn til konfirmantane i ei viktig tid i livet».

De mange nye erfaringene fra 2020 utfordrer kirken til å tenke nytt rundt planlegging og gjennomføring av konfirmasjonsopplegg og gudstjenester også etter pandemien.

B.3 Kirke og kultur

Strategisk mål: Kunst og kulturuttrykk er en del av kirkelivet

B.3.1 Konserter og kulturarrangement

Resultatmål: Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangement

I snitt har antall konserter og kulturarrangement i kirken i 2020 blitt halvert sammenlignet med 2019, mens antall besøkende har falt med hele 73 %. Dette stemmer godt overens med konsekvensene for kulturlivet generelt knyttet til nedstengningen som følge av koronapandemien.

Oslo bispedømme har størst fall i antall konserter/kulturarrangement med 70 %, mens Stavanger og Nidaros bispedømmer har minst nedgang med 40 %. Oslo har også størst nedgang i antall publikummere med -86 %, og Stavanger bispedømme har svakest nedgang med -37 %.

Mange bispedømmer trekker frem betydningen av å jobbe frem egne prosjekter i nært samarbeid med det lokale kulturliv. Hamar og Stavanger bispedømmer løfter frem samarbeid med litteraturfestivalene i byene som en arena for videreutvikling. I Sør-Hålogaland er kirken involvert i planleggingen av Bodø som europeisk kulturhovedstad i 2024, hvor ulike sider ved landsdelens religiøse liv skal ha en plass.

Den norske kirke bidro økonomisk til gjennomføring av digitalt formidlede konsert- og kulturarrangement i menighetene i desember. Rambølls kartlegging viser stor digital aktivitet i alle bispedømmer.

Tabell 14: Digitale aktiviteter og deltakere

	Digitale aktiviteter		Digitale deltakere		Sum digitale aktiviteter	Sum digitale deltagere
	15.03-15.06	16.06-31.12	15.03-15.06	16.06-31.12		
Oslo	39	261	13 854	156 239	300	170 093
Borg	149	410	138 625	486 155	559	624 780
Hamar	99	94	30 662	109 872	193	140 534
Tunsberg	38	148	27 155	129 836	186	156 991
Agder og Telemark	73	210	34 216	163 651	283	197 867
Stavanger	38	261	111 864	115 157	299	227 021
Bjørgvin	56	237	101 453	303 107	293	404 560
Møre	51	108	49 412	64 246	159	113 658
Nidaros	23	157	45 881	100 331	180	146 212
Sør-Hålogaland	3	78	16 400	114 319	81	130 719
Nord-Hålogaland	10	53	9 821	12 247	63	22 068
Den norske kirke	579	2 017	579 343	1 755 160	2 596	2 334 503

Kilde: Rambøll Management Consulting

Borg bispedømme topper listen med 570 digitale arrangement og nesten 713 000 deltakere, noe som gir et gjennomsnitt på 1 250 deltakere per digitale aktivitet. Deretter følger Bjørgvin med 405 000 deltakere og Stavanger med 270 000. Det er verdt å merke seg at Rambølls kartlegging for høsten i fjor tilsier at *Salmer og kortere musikalske innslag* står for hele 32 % av deltakerne ved samtlige kartlagte digitale tiltak.

Det er et mangfold av tiltak: musikkandakter, lørdagskonserter, Luciakonserter, digitale julekalendre, godnatt fra flygelet, salmevideoer og kunstforedrag, for å nevne noe. Kirken har ved dette også fått formidlet de unike estetiske kvalitetene den har som arena for kulturarrangement med sin arkitektur, kunst og utsmykning.

Både i kirken og i det allmenne kulturliv pågår en debatt om fysiske versus digitale arrangement fremover. Bjørgvin ser et stort potensiale i «å finslipe kyrkja sitt særeigne bidrag på den digitale konsertarenaen: Kva innhold og budskap skal vi formidle (...) korleis kan vi nytte det kyrkjelege interiøret og kyrkjerommet sin akustikk medvite aktivt i produksjonane? Her ligg ei ny verd av skattar og ventar på både stab og friviljuge».

Korvirksomheten

Statistikken for 2020 viser at antall barnekor i kirken er 884 med 16 000 medlemmer, og tallet på voksenkor er 567 med et medlemstall på 12 500. Nedgangen er mellom 10 og 15 %, og tilskrives for en stor del konsekvensene av smittevernstiltakene. For kirken er dette kritisk, da korvirksomhet i kirkene har hatt nedadgående kurve over lengre tid. Ved å synge i kor deltar en på gudstjenester og lærer liturgi og salmer. Stavanger uroer seg: «Nå ser me at songen fleire stader er i ferd med å minka og nesten stilna, også i kyrkjeleg samanheng.» Bispedømmet vil bidra til å styrke fellesskapsangen i kirken gjennom samarbeid med Ung kirkesang og Norges kirkesangforbund.

B.3.2 Åpne kirker

Resultatmål: Flere åpne kirker

Tabell 15: Åpen kirke

	2019			2020		
	Antall sokn med åpen kirke	Totalt antall dager med åpen kirke	Antall sokn	Antall sokn med åpen kirke	Totalt antall dager med åpen kirke	Antall sokn
Agder og Telemark	39	1 406	115	66	974	110
Bjergvin	67	3 120	182	83	761	176
Borg	66	2 100	110	89	1 446	109
Hamar	80	3 314	163	84	1 848	162
Møre	39	2 058	96	45	1 816	95
Nidaros	62	1 818	128	75	1 191	119
Nord-Hålogaland	30	4 239	61	33	3 463	62
Oslo	39	3 938	53	58	3 216	59
Stavanger	42	1 550	90	57	1 352	89
Sør-Hålogaland	48	2 497	86	44	1 063	83
Tunsberg	46	2 818	109	77	2 085	100
Den norske kirke	558	28 858	1 193	711	19 215	1 164

Kilde: Kirkerådet og SSB. Tall fra SSB for 2020 er foreløpige tall.

711 av 1164 menigheter har hatt åpen kirke, en økning på 27 % fra året før. Agder og Telemark og Tunsberg bispedømmer har 67 % økning i antall åpne kirker, etterfulgt av Oslo hvor nå alle soknene rapporterer om åpne kirkerom. Antall dager kirkene holdt åpne gikk imidlertid ned med 33 %, og må sees i sammenheng med hvor det var sterk smitte og nedstenging til enhver tid i løpet av året. Langt færre utenlandske turister påvirket også omfanget av åpne kirkerom: Nord-Hålogaland peker på den betydelige «svikten i besøket fra de moderne pilegrimene i forbindelse med hurtigrute-, nordlys- og midnattssolturisme».

Flere åpne kirker har vært et sentralt tiltak for Den norske kirke i 2020 når smitteverntiltak har forhindret gudstjenester og andre samlinger. Ofte har dette vært til erstatning for avlyste gudstjenester eller som supplement til gudstjenester med antallsbegrensninger. Mange bispedømmer erfarte at åpen kirke fungerte som et diakonalt tilbud i koronahverdagen gjennom enkle midler som lystenning og stillhet, orgelmusikk og meditasjon og noen steder kombinert med tilbud om individuell nattverd og samtaler.

Stadig flere kirker holder åpent helgen før allehelgensdag, og det blir rapportert om høyere besøk enn tidligere år. I Oslo samlet 84 ulike minnemarkeringer over 5 200 deltakere.

Fellesprosjektet i Oslo bispedømme *Nattåpen kirke i Paulus* rakk bare å holde døgnåpent i ca en måned før pandemien kom. I den perioden ble det registrert 2 200 sovedøgn og 430 kortere besøk.

B.3.3 Pilegrim

Pilegrimsarbeidet er viktig for at flere kirker holdes åpne. Statistikken gjenspeiler smitteverntiltakene og viser en stor nedgang både i antall sokn med vei- og pilegrimskirker og i

antall dager de var åpne. Nidarosdomen holdt åpen pilegrimsgudstjeneste hver dag fra medio juni til september, men melder om et bortimot totalt fravær av utenlandske pilegrimer. Det ble registrert 449 langvandrere og 384 Olavs brev ble delt ut – rundt en tredel færre enn de siste årene. Regionalt pilegrimssenter i Oslo melder også om stengte herberger, men har registrert et betydelig antall vandrere fra Norge som har gått pilegrim i stedet for å reise utenlands på ferie.

Samtidig begynner langsiktige satsinger å gi resultater. Tunsbergleden er tatt i bruk til konfirmant-, kvelds- og ulike temavandringer. Som ledd i utviklingen av Kystpilegrimsleden, lanserte Stavanger bispedømme to bøker om leden i 2020, og regionalt pilegrimssenter på Avaldsnes ble åpnet. Der registrerte de 660 besøkende i løpet av fjoråret. Det meldes om en økende interesse for å ha åpne kirker langs pilegrimsledene som ligger langs den nasjonale turistveien på Møre-kysten. Et femårig prosjekt rundt Gildeskål kirkested er igangsatt, hvor Gildeskål kommune har takket ja til å overta koordineringen av kystpilegrimsleden nordfra til Trondheim (prosjektet Pilegrim i Nord).

I Bjørgvin ble Bergen regionale kystpilegrimssenter åpnet med en storstilt markering av 50 år siden levningene av St. Sunniva ble overført fra Selja til byen. Bjørgvin skriver at «SunnivaSeglas langs kystpilegrimsleia utvikla ein metode for samarbeid mellom kommunar, pilegrimar, skule, kyrkje, kystlag, FN-sambandet og regionale pilegrimssentre».

Pandemien har flere steder medvirket til kreativitet og økt forståelse for kirkerommets betydning både hos hverdagsmennesket, pilegrimen og turisten. Sammen med kirkens strategi for kulturarv ligger det et stort utviklingspotensial i et styrket samarbeid mellom kirke, skoler, reiseliv og lokale myndigheter. At nordmenn legger ferien til Norge i stedet for til utlandet, gir et større behov for åpne kirker for besøk av norske turister og vandrere.

B.4 Kirke og samfunn

Strategisk mål: Kirken engasjerer seg i samfunnet

B.4.1 Diakoni

Resultatmål: Flere menigheter med diakonal betjening

Tabell 16: Sokn med diakonal betjening

	Antall sokn m. diakonal betjening			Andel av alle sokn		
	2019	2020	Endring i prosent	2019	2020	Endring i p.p.
Agder og Telemark	84	85	1,2 %	73,0 %	77,3 %	4,2
Bjørgvin	70	76	8,6 %	38,5 %	43,2 %	4,7
Borg	85	109	28,2 %	77,3 %	100,0 %	22,7
Hamar	71	73	2,8 %	43,6 %	45,1 %	1,5
Møre	49	49	0,0 %	51,0 %	51,6 %	0,5
Nidaros	73	79	8,2 %	57,0 %	66,4 %	9,4
Nord-Hålogaland	19	20	5,3 %	31,1 %	32,3 %	1,1
Oslo	41	42	2,4 %	77,4 %	71,2 %	-6,2
Stavanger	65	74	13,8 %	72,2 %	83,1 %	10,9
Sør-Hålogaland	37	37	0,0 %	43,0 %	44,6 %	1,6
Tunsberg	61	71	16,4 %	56,0 %	71,0 %	15,0
Den norske kirke	655	715	9,2 %	54,9 %	61,4 %	6,5

Kilde: Bispedømmerådene.

715 av 1164 sokn i Den norske kirke har diakonal betjening, en positiv økning på ni prosent fra 2019. Effektiviseringen av merkantile tjenester i rettssubjektet Den norske kirke i 2019 ga et økonomisk handlingsrom på 15 millioner kroner i 2020 til å etablere 27 nye diakonstillinger over hele landet, og i tillegg gi et tilskudd til Kirkens SOS og innovasjonsmidler til bispedømmene. I 2019 ble det opprettet 35 nye diakonstillinger som følge av en øremerket ekstrabevilgning over statsbudsjettet i 2019. Mange av de nye diakonstillingene er etablert innen feltet ungdomsdiakoni. I 2020 ble stillingen som diakoni- og språkmedarbeider i lulesamisk område besatt av en person med samisk språk- og kulturkompetanse.

Diakonien er relasjonell, og "inkluderende fellesskap" er en av fire viktige pilarer i kirkens omsorgstjeneste. I 2020 førte pandemien til at menneskemøter og det å samles i seg selv ble en trussel, og nødvendigheten av å finne alternative diakonale arenaer ble akutt. Kirkelige medarbeidere og frivillige møtte denne nye situasjonen med nytenkning, kreativitet og rask omstilling. På kort tid ble «Walk and talk», tråkk og snakk, den nye måten å ha individuelle samtaler på. Samtaletelefon, samtaletilbud på kjøpesenter og chat med prest eller diakon ble etablert. Samtalegrupper med tema livsmestring og bibelgrupper ble digitale, podcast og webinar ble virkemidler i kursing av blant annet helsepersonell. Systematiske ringerunder erstattet fysiske samlinger, og barnefamilier fikk tilsendt aktivitets- og oppmuntringspakker. Åpne kirker med samtaletilbud har også vært et viktig diakonalt tiltak.

Ordskyen under viser bredden av diakonale aktiviteter som menighetene har gjennomført, rettet spesielt mot grupper som fikk en vanskeligere livssituasjon som følge av pandemien.

Figur 9: Ordsky

Kilde: Rambøll I

Retten til trosutøvelse for de som er avhengige av kommunale helse- og omsorgstjenester ble i flere sammenhenger ivaretatt gjennom å utvikle digital salmesang og andakter for omsorgssentre, holde fysiske andakter på institusjoners uteområder og sende personlige hilsninger til unge med utviklingshemming. Flere bispedømmere melder også om sterk øning i etterspørsel etter samtaler med ansatte på sykehjem.

For mange har pandemien ført til tap av inntekt og ytterligere forverring av økonomien. Domprosten i Tromsø konstaterer at «byen er i ferd med å få en fattig underklasse som deltar på få arenaer (...) disse menneskene trenger både diakonale tiltak og en stemme i offentligheten». Bispedømmene melder om kirkelig engasjement i form av matutdeling, kafe for vanskeligstilte, utdeling av matpakker til jul, treff og åpne kirker for mennesker med særskilte behov i mindre kohorter. Korskirken i Bergen har som eneste kirke i bispedømmet vært åpen under hele pandemien, og som diakonen der skriver: «For våre brukarar, som stort sett var gjester frå byen si russcene, var ikkje det digitale tilbodet eit alternativ.»

Folkehelseinstituttet meldte i 2020 at flere sliter med ensomhet og psykiske plager i kjølvannet av koronaen, særlig unge og aleneboende. Tall fra menighetsstatistikken for 2020 viser at antall sjelesorgsamtaler økte med nesten 40 % på landsbasis dette året, fra 27 850 til 38 780. Rambølls kartlegginger viser at 431 menigheter har gjennomført samtaler av sjelesørgerisk karakter om våren. Om høsten svarte 401 menigheter ja på om de hadde hatt tilbud om samtalevenn.

2020 bekrefter at kirken er en ønsket medvandrer for mennesker i sorg og krise. Gjerdrum-katastrofen viste at Den norske kirke er etterspurt som samfunnsaktør når katastrofen rammer. I

anledning Kirkerådets kampanje *Førstehjelp i sorg* ble oversettelse av tekst og animasjon i kampanjen fullført til sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk.

I mange kommuner er diakon eller prest medlem av kommunale psykososiale kriseteam. Alle bispedømmer har fokus på å legge bedre til rette for at lokalkirken knyttes nærmere til det kommunale beredskapsarbeidet. I Hamar samarbeider statsforvalteren og kirken gjennom fylkesberedskapsrådet om *Inspirasjonskorpset*, som har som mål å skape glede for folk i regionen i en vanskelig tid.

God kontakt og gode relasjoner med sivilsamfunnet er en forutsetning for å utvikle nye diakonale tiltak i samfunnet. Plan for diakoni i Den norske kirke ble revidert i 2020, og omhandler særlig innføring av aktuell tematikk som bærekraftsmålene og samskaping, en fornyet vekt på vern om skaperverket og kamp for rettferdighet og økt vekt på frivillighet. Mange bispedømmer har erfart at disse temaene i kombinasjon med behovsanalyser basert på kommunale levekårsundersøkelser er portåpnere inn til samspill med kommunene, ideell sektor og frivillige organisasjoner. Som Tunsberg bispedømme slår fast: «Kirken i Tunsberg møter tydelige forventninger og bestillinger fra både offentlige instanser, humanitære organisasjoner og andre aktører om å tilby hjelp og støtte når livet blir for stort eller for lite.»

Kirken skaper trygge rom

Samarbeidsrådet for overgrepfeltet (SRO) har i 2020 gjennomført digitale møter for oppdatering på aktuelle saker og videre arbeid med handlingsplan. Heftet *Det har skjedd mitt barn* ble lansert i januar 2020. Heftet er en viktig ressurs for kompetanseheving på arbeid mot vold og overgrep blant menighetens ansatte og frivillige, som møter mennesker med tilknytning til de tre samiske språkområdene eller de læstadianske forsamlingene.

“Beskytt barn” er ett av satsingsområdene under “Kirkens ansvar for barns rettigheter” (Kirkens Verdensråd) som Den norske kirke har stilt seg bak. I 2020 har Kirkerådet gjennom webinar tematisert trygge rom for barn og unge, mobbing og nettvett. I tillegg har en tidlig i koronatiden tematisert sårbare barn gjennom webinarer “De usynlige barna”.

Inkluderende kirkeliv

Mennesker med utviklingshemming er særlig utsatt som følge av koronapandemien. Stavanger bispedømmeråd skriver om “[...] meir isolasjon, einsemd, lange dagar og svært mykje mindre sosialt liv hjå mange. Menneske med utviklingshemming har hatt det mykje vanskelegare enn ønskeleg i denne tida, og kyrkja sitt arbeid har blitt sterkt sakna».

Selv om de fleste tilrettelagte fellesskap for mennesker med utviklingshemming har blitt avlyst, er det utvist kreativitet blant ledere i arbeidet: telefonkontakt, hilsener i posten, turer, besøk på døra og utdeling av små oppmuntringsgaver. Det er blitt feiret digital HEL-gudstjeneste lokalt i Bjørgvin, og utviklet digitale tiltak rundt om i landet som har vist seg å senke terskelen for deltakelse. Flere av aktivitetene som har oppstått i kjølvannet av pandemien vurderes videreført også i den nye normalen.

Arbeidet med inkluderende kirkeliv har kommet lengst i Agder og Telemark, Bjørgvin, Stavanger og Borg som har egne tilsatte på fagområdet. Fokuset ligger primært på arbeid med mennesker med utviklingshemming. En bredt sammensatt arbeidsgruppe i Borg påpeker behovet for

tilgjengelige og åpne fellesskap som rommer mennesker med nedsatt funksjonsevne generelt, og ikke kun mennesker med utviklingshemming. Dette er i tråd med den nye likestillings- og diskrimineringsloven (LDL). Kirkerådet jobber med ny plan for likestilling, likeverd og mangfold, som omfatter alle forhold som berøres i den nye loven.

B.4.2 Kirken i det flerkulturelle Norge

Resultatmål: Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

Menighetenes årsstatistikk viser at i overkant av 200 menigheter har hatt tilbud i forbindelse med integreringsarbeid i 2020, en reduksjon på omtrent en tredel sammenlignet med 2019. Begrensinger i fysiske samlinger som følge av smittevern er hovedårsaken til lavere aktivitet på dette området.

Sør-Hålogaland, Tunsberg og Stavanger har hatt en økning i andel sokn med tilbud rettet mot innvandrere det siste året. I Sør-Hålogaland er det arrangert prostikurs om kirkens arbeid med bosatte flyktninger i Norge, som har bidratt til at menighetene har invitert kommuner og organisasjoner til samkjøring av arbeidet lokalt. Tunsberg trekker frem to unike kafétilbud som i samarbeid med NAV og psykisk helse gir mennesker fra ulike kulturer mulighet til å få arbeidstrening, språktrening og samspill med andre.

Stavanger bispedømme tilskriver noe av den høye aktiviteten det gode samarbeidet med Kristent interkulturelt arbeid (KIA). I samarbeid med organisasjonsdiakonien har Bjørgvin bispedømme opprettet «Nettverk for eit fleirkulturelt Bjørgvin» for å skape fornyet innsats overfor migranter. I Oslo kom nettverket "Fremtiden bor hos oss" i gang etter en modell fra Sverige. Nettverket består av menigheter i Den norske kirke som vil videreutvikle sin identitet som lokalkirke i møte med en flerkulturell og flerreligiøs urban kontekst.

Oslo er i forkant sammenlignet med landet for øvrig når det gjelder utvikling av religiøst og kulturelt mangfold. I kommunen er det i 2020 registrert mer enn 58 000 medlemmer i tilskuddsberettigede kristne trossamfunn. Over 66 000 er medlemmer i en muslimsk menighet og 19 500 i et annet livssynssamfunn. Mange menigheter leier eller låner ut lokaler til migranter. Dette medvirker til at migrantmenigheter og internasjonale menigheter er samarbeidspartnere også på andre felt, som Groruddalen er et godt eksempel på gjennom sitt *Nettverk for Kristne i Groruddalen*. Migrantpresten melder om jevnlig kontakt med migrantmenighetene for å oppdatere om gjeldende smittevernregler lokalt for kirken og i samfunnet.

Migrantmenighetene utfordrer kirken på identitet, språk, kulturuttrykk og teologi. Kirkerådet har nå vedtatt en helhetlig kirkelig strategi på dette feltet, med en tilhørende handlingsplan.

B 4.3 Religionsdialog

Resultatmål: Arbeid med religionsdialog styrkes

Bispedømmene rapporterer om 28 ulike fora for religionsdialog, i tillegg til aktivitet ved fem kirkelige dialogsentre og Dialogforum Østfold. Nasjonalt finnes fem fora for religionsdialog hvor Den norske kirke deltar og finansierer koordinatorfunksjoner som sikrer kontinuitet og langsiktighet i dette arbeidet.

Mange bispedømmer rapporterer at eksisterende dialogarbeid er blitt «satt på vent», og at nye initiativ er blitt utsatt som følge av pandemien. Men dialogarbeidet har også funnet nye former på nett eller gjennom ulike aktiviteter.

Både nasjonalt og regionalt rapporteres det om viktige, frivillige bidrag fra dialogfora og tros- og livssynssamfunn til informasjon om koronaviruset til egne medlemmer. I Stavanger er det tett samarbeid mellom dialogsenteret og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL): «I år har dette nettverket vore ein viktig arena for samarbeid om smittevern. Til dømes har moskeane gjort ein stor innsats for å omsette informasjon om smittevern til ulike språk. Kyrkja har koordinert på vegne av trussamfunna opp mot fylkesberedskapsrådet.»

Arbeid mot rasisme og ekstremisme er en viktig del av dialogarbeidet, spesielt etter terroren mot al-Noor-moskeen i Bærum i august 2019. Dette arbeidet har tydelig vist behovet for tillitsfulle relasjoner som grunnlag for økt kunnskap i Den norske kirke om hvordan religiøse minoriteter erfarer utrygghet etter terroranslag og destruktiv hverdagsrasisme.

B.4.4 Kommunikasjonsarbeid

Resultatmål: Kirkens digitale nærvær øker

Gjennom flere år har Den norske kirke styrket den digitale tilstedeværelsen. Dette grunnlaget ga full uttelling da smitteverntiltakene førte til stengte kirkedører. Fra tidspunktet Norge stengte ned 12. mars 2020 ble kirkens digitale nærvær økt i stort omfang. I løpet av få dager hadde kirken lokalt, regionalt og nasjonalt etablert tilbud om digitale gudstjenester, andakter og konserter. «Mange av bispedømmets frivillige og ansatte har overrasket seg selv med en bratt læringskurve,» skriver Tunsberg.

Hamar bispedømme skriver i sin årsrapport: «Pandemien satte en stopper for fysisk tilstedeværelse. Allerede søndagen etter nedstenging var den første menigheten i gang med direktesending på Facebook. Inn mot påske, tre uker etter stenging av kirkene, hadde flere menigheter opprettet YouTube-konto og startet Podcast.»

En undersøkelse gjennomført av Sentio, på oppdrag fra Kirkerådet etter påsken 2020 viste at 67 % av innbyggerne hadde lagt merke til at kirken hadde hatt et digitalt tilbud de siste ukene. Det digitale nærværet er enda en inngangsport til kirkerommet, og bidrar til kirkens tilstedeværelse i folks liv og dermed Den norske kirkes oppdrag som folkekirke.

Blant de tilbudene som har engasjert flest deltakere er tilbudet «ord for natten», som inneholder en kort andakt av en medarbeider som også lyser velsignelsen og synger en salme. Andre tilbud med stor oppslutning har vært varierte konserter, korte «ord for dagen»-andakter med håpsbudskap, men også gudstjenester tilpasset det digitale formatet. Gjennom året har kirken også hatt et særlig tilbud rettet mot barn og familier: Eksempelvis har Den norske kirke hver søndag kl. 09:00, fra pandemien nådde Norge, sendt Samlingsstund for de minste på Facebook og Vimeo, der Matilda på fire år har vært programleder med sin mor som tett støttespiller.

Tabell 17: Digitale aktiviteter og deltakere fordelt på kategori

	Gudstjenestelivet			Kunst og kultur			Trosopplæring		
	15. mar - 15. jun	16. jun - 31. des	Totalt	15. mar - 15. jun	16. jun - 31. des	Totalt	15. mar - 15. jun	16. jun - 31. des	Totalt
Digitale aktiviteter	8 691	4 520	13 211	579	2 017	2 596	3 269	1 550	4 819
Digitale deltakere	3 006 643	1 814 076	4 820 719	579 343	1 755 160	2 334 503	400 107	205 489	605 596

Kilde: Rambøll I+II

Tabellen over viser omfanget av digitale aktiviteter innenfor sentrale målområder.

For å styrke opplevelsen av fellesskap gjennom skjermen, har Kirkerådet vært svært opptatt av å være til stede i kommentarfelt på direktesendinger. Umiddelbar respons til deltakere som engasjerer seg i kommentarfeltet har gitt gode tilbakemeldinger.

I løpet av 2020 ble det inngått avtale med Sjømannskirken om å overta Nettkirken. Nettkirken er et utvidet digitalt kirketilbud med en samtalejeneste via chat. Dette gir flere muligheter for å styrke det digitale nærværet i årene som kommer.

Det har også vært utfordringer på veien. Digital kompetanse og tilgang på nødvendig utstyr har vært et hinder for mange menigheter. Flere bispedømmer har derfor arbeidet aktivt sammen med menighetene i anskaffelse av utstyr og opplæring i digitale verktøy.

Stavanger bispedømme beskriver dette i sin årsrapport: «Det har vore stor interesse og vilje i kyrkjelydane til å satsa vidare på kyrkje på nett. Bispedømmerådet sette av ein million til å støtta arbeidet med å vera kyrkje på nett i kyrkjelydane. Rådet fekk inn søknadar på rett over sju millionar kroner.»

Bjørgvin bispedømme peker også på behovet for å styrke kompetanse på digital kommunikasjon: «Når berre 32 % seier at dei har det dei treng for å tilby digitale aktivitetar og 54 % har det ikkje, trengs det meir opplæring. Difor har bispedømmet lagt vekt på å auka kompetansen hos rådgjevarane, for å kunne ha større vekt på opplæring med webinar om digitalt konfirmantarbeid og strøyming av gudstenester.»

I samarbeid med Barne- og familiedepartementet stilte Kirkerådet seks millioner kroner til rådighet til lokalkirkens digitale aktiviteter. Totalt 190 menigheter søkte om støtte til blant annet kjøp av nødvendig utstyr, opplæring, kursing og gjennomføring av julegudstjenester, konserter og talkshow. Tidligere på året ble ytterligere 800 000 kroner delt ut i tilskudd til digitale trosopplæringsressurser og diakonale aktiviteter.

Antall følgere på bispedømmenes Facebook-sider har økt med over 40 % i 2020 sammenlignet med året før. Borg topper statistikken med 62 % økning. Kirkens nettside, kirken.no, har også sett en økning i antall brukere i 2020. Sammenlignet med året før har antallet brukere økt med 5,86 % til 1 429 888.

Pandemiet har avdekket et behov for en styrket og mer aktiv internkommunikasjon i hele trossamfunnet. Nødvendige informasjonskanaler er blitt etablert i løpet av året, og en mer varig løsning er under utvikling. Blant de store utfordringene har vært mangelen på et felles register

over trossamfunnets ansatte. Et slikt register er nå under etablering. Blant tiltakene som er blitt satt i verk for å styrke internkommunikasjonen er:

- Hyppigere nyhetsbrev om relevante saker om kirkefag og forvaltning.
- Felles allmøter strømmet digitalt til hele trossamfunnet fra Kirkens hus med aktuell informasjon, særlig knyttet til smittevernregler.
- Egne informasjonssider på kirken.no om smittevernveiledning og hvordan være kirke i koronatiden.
- Webinarserier om kirkefag og kommunikasjonsfag som et informasjons- og opplæringstiltak rettet mot hele trossamfunnet.

I 2020 gjennomførte Kirkerådet flere større nasjonale kampanjer rettet mot befolkningen. Formålet med disse er å øke kunnskap og kjennskap til kristen tro og kirkens tilbud. På grunn av pandemien har flere av disse hatt et økt digitalt fokus.

I 2019 ble filmen om juleevangeliet en stor suksess. I 2020 ønsket Den norske kirke befolkningen en god jul ved at en rekke kjente mennesker fremførte hver sin del av pilegrimssalmen *Deilig er jorden*. Deltakere var blant annet helseminister Bent Høie og programleder Solveig Kloppen. Filmen har nådd 1,5 million mennesker, og mange har engasjert seg – gjennom 69 000 klikk, kommentarer og delinger.

Det har vært målrettet innsats knyttet til dåp, konfirmasjon, rekruttering, åpne sommerkirker og markering av høytider. Til kampanjene ble det utarbeidet filmer, inspirasjon til opplegg i lokalkirken og annonser i sosiale medier.

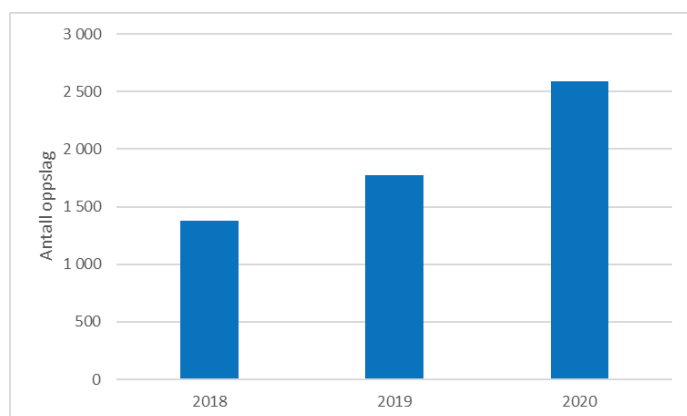
Medlemsundersøkelsen gir oss viktig grunnlagsmateriale for kommende kampanjer.

B.4.5 Kirken i det offentlige rom

Resultatmål: Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom

Diagrammet viser 2 590 treff i et bredt mediesøk om Den norske kirke, en økning på over 30 % sammenlignet med 2019. Mediesøket teller antall oppslag som nevner kirken og en av personene i kirkens ledelse.

Figur 10: Antall medieoppslag. Kilde: Rapporter fra Infomedia

Sakene har handlet om et bredt spekter av temaer. Fra nedstenging, utsettelse av konfirmasjoner til gjenåpning. Agder og Telemark bispedømme beskriver i sin årsrapport: «Ikke minst har kirkens evne til å være nytenkende gjort at man har fått oppmerksomhet. Økt digitalt nærvær, drive-in-gudstjenester, utendørs-arrangementer med mer har gjort at

kirken har vært synlig lokalt og regionalt.»

I tillegg har det gjennom året vært flere saker om kvinnelige prester og biskopenes vedtak om at det ikke er noen reservasjonsrett for samarbeid med kvinnelige prestekolleger. Klima og miljøengasjementet har også fått oppmerksomhet. Det samme har engasjementet for mennesker på flukt. Kirken debatteres stadig i avisenes spalter. Streiken på kirkelig sektor i desember 2020 fikk bred medieomtale.

Det har vært tett kontakt med myndighetene om smitteverntiltak fra utarbeidelse av den første smittevernveilederen i mai. Myndighetenes tiltak har vært «bevegelige mål» som har krevd mye dialog for å fungere i lokalkirken.

Arbeidet med deling av eiendommer i Opplysningsvesenets fond (OVF) mellom staten og kirken startet i juni, og har ført til mye arbeid og en god del medieoppslag.

Arrangementer

For første gang deltok kirken under Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF) i januar, før pandemien la demper på alle aktiviteter. Tromsø domkirke ble brukt som møteplass for film, samtaler og debatt. Dette var et nytt tilskudd til kirkens arbeid med å være synlig på flere arenaer i det offentlige rom.

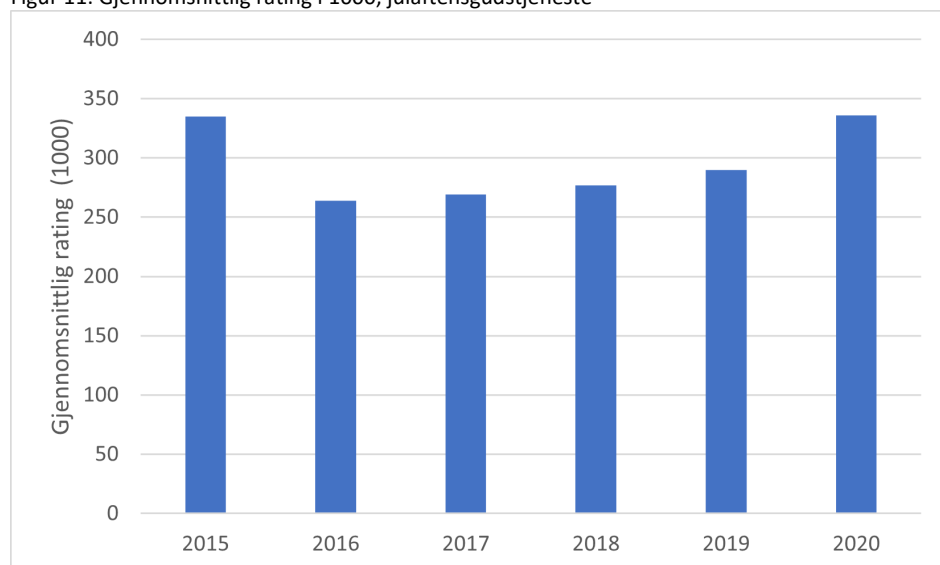
Den planlagte tilstedeværelsen under Olavsfest ble endret til digitale arrangementer.

Arendalsuka ble avlyst, da smittevernreglene gjorde gjennomføringen umulig. Planleggingen av Arendalsuka 2021 og Olavsfest 2021 ble satt i gang mot slutten av året, og Kirkerådet tar sikte på en tilstedeværelse. Kirkerådet er også involvert i en rekke andre samarbeid, blant annet *Broen til fremtiden* og Rettsferdskonferansen.

Den norske kirke i NRK

En del av NRKs samfunnsoppdrag beskrives i NRK-plakaten som «NRKs tilbud skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfold av livssyn og religion i det norske samfunnet.» Oversikter reigistrert av NRK gir et godt bilde av hvor stort nedslagsfelt kirken har gjennom rikskringkastingen.

Figur 11: Gjennomsnittlig rating i 1000, julaftensgudstjeneste

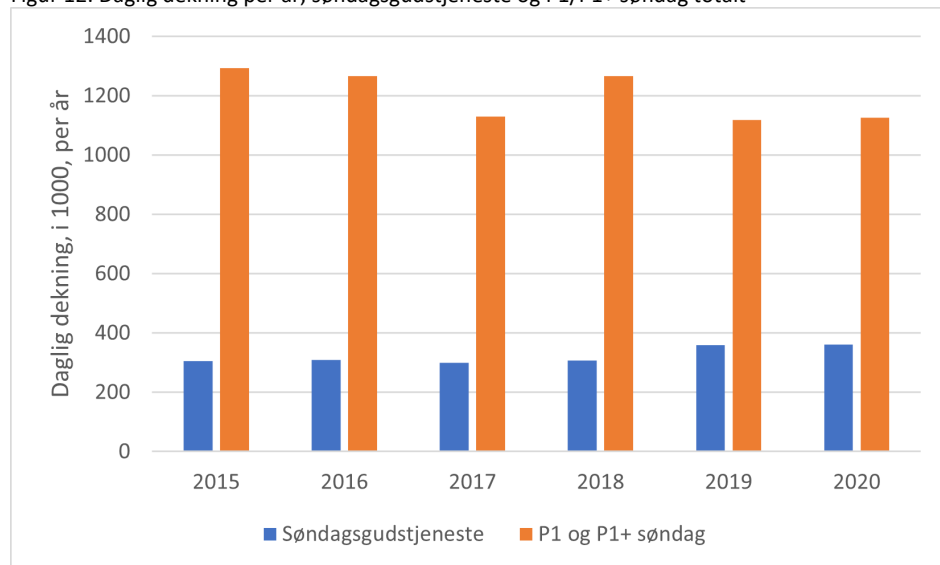

Kilde: NRK. Gudstjenester sendt 24 desember i NRK1 kl. 16.

Gjennom 2020 har NRK sendt 18 gudstjenester fra Den norske kirke på TV. Det var overføringer i forbindelse med høytider som påske og jul og ved spesielle anledninger som fredsgudstjeneste 8. mai og ved vigslingen av Olav Fykse Tveit til preses i Nidarosdomen. De første månedene med nedstenging ble også ordinære søndagsgudstjenester vist. Julaftensgudstjenesten fra Nidarosdomen har klart størst oppslutning med 336 000 registrerte seere, noe som er høyere enn de siste årene. I tillegg inviterte kongehuset NRKs seere til adventssamling i slottskapellet før jul.

NRK radio sender gudstjeneste hver søndag i NRK P1, og andakt alle hverdager ofte med prester i Den norske kirke. NRK sender også tros- og livssynsprogrammer, særlig på søndager.

Figur 12: Daglig dekning per år, søndagsgudstjeneste og P1/P1+ søndag totalt

Kilde: NRK

Diagrammet viser gjennomsnittlig antall lyttere til søndagsgudstjenestene på radio de siste 6 årene. NRK har registrert 361 000 lyttere i 2020, og det er 32 % av daglig lyttertall for P1 og P1+. Antallet lyttere har økt noe de siste to årene.

Dekningsmålingen til NRK viser videre at 74 000 har lyttet til morgenandakten i radio kl 05:33 og 320 000 til andakten kl 08:20.

B.4.6 Samarbeid mellom kirke, barnehage og skole

Resultatmål: Samarbeidet kirke-skole styrkes

Kirkens samarbeid med barnehager og skoler har gått betydelig ned i 2020, og særlig gjelder dette antall skolegudstjenester. Det ble gjennomført 1 016 skolegudstjenester (-64 %) og 648 (-47 %) gudstjenester for barnehagebarn. Antall barn som har deltatt på gudstjeneste fra barnehage og skole er redusert fra nærmere 640 000 i 2019 til 67 000 i 2020. Både antall besøk fra kirkelig medarbeider i barnehager og skoler har gått tilbake med 46 %.

Tross krevende rammer rapporteres det i de fleste bispedømmer om kreativitet i det å opprettholde samarbeid med skoler og barnehager gjennom høytidsvandring, installasjoner og ulike former for uteopplegg. 51 % av menighetene har hatt aktiviteter for skoler eller barnehager og melder om 1 621 (-38 %) besøk av skoler og 1 840 (-45 %) besøk av barnehager. 8 % har hatt digitale skoletilbud.

Sør-Hålogaland forteller: «Domkirken med julekrybbe i 1:1 størrelse, sokneprest utkledd som kong Herodes, utkledte små engler og hyrder fra nærliggende barnehager vrimlet rundt katedralen i dagene før høytiden satte inn. Til stor glede for travle forbipasserende og naboer.» I Gran menighet i Hamar bispedømme møtte de utfordringen gjennom «Jul på 4 hjul», hvor kirkestaben tok på seg rollene i et julespill som ble fremført fra lastebil som kjørte rundt og oppsøkte barnehager og skoler. «Det ble en stor suksess, med god omtale i lokalavisen,» skriver prost. Nordstrand menighet i Oslo melder om lignende suksess med riggingen av en *kirkegate* med installasjoner og QR-koder med små filmer, oppgaver og plakater. Slike og liknende opplegg skjedde over hele landet.

Tunsberg bispedømme konstaterer: «De stedene som har hatt et godt samarbeid mellom skole/barnehage og kirke før 2020 har strukket seg langt for å tilrettelegge for påske- og julevandring i små grupper, gjerne på kirkas uteområder.»

Prosten i Fosen sier: «Tilbakemeldinger fra prestene tyder på at gode samtaler med skole-/barnehageledere om hva man kunne få til under pandemien, også kan vise seg å bære frukt på et senere tidspunkt. Her var det også et «frislepp», som kan synliggjøre nye veier.» Bispedømmene er opptatt av å utnytte mulighetene nye læreplaner gir til å samarbeide med skoler. I tillegg har en nå en god anledning til å utforske og videreutvikle alternative og fleksible opplegg. Borg bispedømme skriver følgende: «Fremover ser vi at det er hensiktsmessig å kunne være i dialog med skoleledelsen om å tilby skoler opplegg som er nøytrale, slik at alle kan delta - i tillegg til skolegudstjenesten».

Erfaringer viser at lokale, regionale og nasjonale jubileer gir en naturlig anledning for samarbeid mellom kirke, skole og barnehage. Moster i 2024 og Stiklestad i 2030 blir viktige i denne sammenhengen. Den kirkelige kulturarven, representert ved kirkebygg og kirkegårder, interiør og kunstuttrykk som Den norske kirke forvalter på vegne av fellesskapet, vil i årene fremover bli en nøkkel for kirkens brede kontaktflate. En sak om kirkelig kulturarvstrategi som omhandler den materielle kulturarven skal opp på Kirkemøtet høsten 2021.

B.4.7 Menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket

Resultatmål: Kirken fremmer menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket

Pandemien førte til store omveltninger i det internasjonale kirkelige samarbeidet. I land med dårlig utbygd offentlig helsevesen har mange kirker omprioritert ressursene for å tilby helsehjelp til lokalbefolkningen. Kirkelig ansatte har utsatt seg for smitte i det diakonale arbeidet. Mange av dem døde på grunn av koronasmitte, blant dem flere kirkeledere.

Bistandsorganisasjonene melder om økende arbeidsløshet, fattigdom, ulikhet og mer vold i nære relasjoner. Demokratiet svekkes i mange land, og rettigheter innskrenkes under dekke av smitteverntiltak. Mange av bærekraftsmålene er satt år tilbake. Dette innebærer enorme utfordringer for det internasjonale diakonale og økumeniske samarbeidet i årene fremover.

På grunn av stengte kirker fikk Kirkens Nødhjelp redusert sine inntekter både i Fasteaksjonen og juleofferet. Digitale innsamlingsalternativer bidro noe.

Pandemien førte til at mange medlemskirker ikke klarte å betale sine bidrag til de økumeniske organisasjonene. Kirkerådet bevilget fem millioner ekstra til økumeniske organisasjoner og søsterkirker på slutten av året.

Det har vært umulig å gjennomføre internasjonale møter og reiser, og Kirkenes verdensråd så seg nødt til å utsette generalforsamlingen til 2022. Digital kontakt har samtidig også gitt nye muligheter. Rettferdskonferansen, som i 2020 ble arrangert digitalt, ble i større grad et landsomfattende arrangement og nådde ut til flere frivillige og andre aktive kirkegjengere i tillegg til ansatte. Mellomkirkelig råd har arbeidet med digitale alternativer til solidaritetsreiser, noe som vil videreføres også i normale tider.

Pandemien har igjen synliggjort hvordan kirker og andre trosbaserte aktører på grunn av sitt brede grasrot-nettverk er helt sentrale i å respondere på kriser globalt. Gjennom Norges Kristne Råd jobber Kirkerådet for en større anerkjennelse av religion i norsk utviklingspolitikk.

Figur 13: FNs bærekraftsmål

Kilde: FN

Nasjonalt har Kirkerådet blant annet gitt innspill til regjeringens handlingsplan for bærekraftsmålene, arrangert konferansen [Sustainability and Climate in Religion](#) i samarbeid med Høgskulen på Vestlandet og hatt fokus på bærekraft i den offentlige debatten.

Arbeid blant flyktninger og asylsøkere

Med enda strengere grensetiltak som følge av pandemien, var asylankomstene i 2020 rekordlave. Menneskerettighetsutvalget for Mellomkirkelig Råd utarbeidet i 2020 en utredning som belyste menneskerettslige aspekter ved situasjon til lengeværende personer uten oppholdstillatelse i Norge, med særlig fokus på retten til arbeid.

Vern om skaperverket

Lokalt er "grønn menighet" fortsatt et sentralt verktøy for å konkretisere engasjement om skaperverket. Ved utgangen av 2020 var det registrert 398 grønne menigheter i Den norske kirke, en økning på syv menigheter fra 2019.

Bispedømmene rapporterer om engasjement og aktivitet på flere områder: I Borg bispedømme har det interreligiøse og dugnadsbaserte prosjektet *Håpets katedral* satt miljø og bærekraft i fokus. Bogafjell ungdomsmenighet i Stavanger bispedømme ble i 2020 tildelt miljøprisen *European Christian Environmental Network* for sine lokale miljøtiltak i samarbeid med skole og nærmiljø: kjøkkenhage, kompostering, resirkulering, klesbyttemarked, matlaging fra bunnen av og miljøvennlige reiser er noen av tiltakene. Konseptet har ført til knoppskyting i flere andre menigheter.

Arbeidet med miljøledelse, særlig gjennom miljøfyrtårnsertifisering, har i 2020 ført til økt interesse for klimatiltak i fellesrådene. Ved årsslutt ble Bergen kirkelige fellesråd sertifisert som den første av disse. Kirkerådet jobber i 2021 med å fullføre et veiledningshefte for solcelletak på kirkebygg sammen med KA og Riksantikvaren.

Det forberedes en kirkemøtesak til 2021 om kirkens videre arbeid med klima, miljø og bærekraft. Her vil både økoteologi, kirkens egen drift, dens stemme i det offentlige rom og den enkeltes

ansvar og muligheter være tema. Sentralt i saken er kirkens arbeid for å redusere egne utslipp frem mot 2030. Utslipp fra reising er kraftig redusert i 2020.

Misjon

I januar 2020 leverte VID sin evalueringsrapport av *Samarbeid menighet og misjon (SMM)*. Rapporten understreker at samarbeidet har betydd mye for forståelse og eierskap til misjon i Den norske kirke, og at man gjennom 25 år har opparbeidet en samhandlingsplattform nasjonalt, regionalt og lokalt hvor 80 % av menighetene nå er med. Antall rapporterte misjonsavtaler med organisasjonene som er med i Samarbeid menighet og Misjon (SMM) har økt med 30, fra 885 i 2019 til 915 i 2020.

Pandemien rammet samarbeidskirker over hele verden hardt. Over 180 menigheter deltok i en digital innsamling, *Sammen som kirke i hele verden*, for å vise solidaritet og støtte til søsterkirkene våre. Flere bispedømmere ser at misjon som tema kan brukes mer aktivt i trosopplæringsarbeidet.

Som en konsekvens av usikre økonomiske prognoser i forbindelse med pandemien, avsluttet organisasjonene sitt økonomiske bidrag til misjonsrådgiverstillinger i bispedømmene og Kirkerådet. Kirkerådet og bispedømmene har tatt økonomisk ansvar for stillingene. Oppfølging av rapporten vil fortsette i 2021. Et av funnene er at misjon må bli mer synlig i Den norske kirkes planer og rapporter.

B.5 Rekruttering

Strategisk mål: Flere finner sin plass i kirkelig arbeid

Den norske kirke har store rekrutteringsutfordringer. Dette gjelder særlig til prestedtjeneste og andre vigslede stillinger. Ved slutten av 2020 sto nærmere 100 prestestillinger ledig. Hele 59 stillinger ble lyst ut flere ganger. Det finnes ikke tilsvarende landsoversikt for øvrige stillinger.

127 personer ble semesterregistrert på presteutdanning høsten 2020, som er høyeste antall på mange år. De fleste bispedømmere opplever økt tilfang av andre-karriere-kandidater, og 27 kandidater ble godkjent i Evalueringsnemda i 2020, mot 29 året før.

I 2020 er arbeidet med rekruttering blitt del av fast drift i Kirkerådet, og har fått en bedre nasjonal koordinering gjennom bispedømmene. De fleste bispedømmere deltar på regionale utdanningsmesser, og Stavanger melder om stor oppmerksomhet takket være «god utforming av utstillingsstaden, med sakrale veggar, orgel (!), liturgiske klede, vaflar, lykkehjul (...) og ikkje minst levande representantar for at det er underkommunisert kor fint det er å arbeida i kyrkja». Nasjonalt fortsetter den årlige rekrutteringskampanjen «Jobb i kirken» i sosiale medier. Samarbeidet med studiestedene vektlegges, og det planlegges økt satsning på tilstedeværelse på kristne festivaler og stevner for unge.

Godt personalarbeid er godt rekrutteringsarbeid. Funn i en intervju-undersøkelse gjort av Terese Bue Kessel ved VID vitenskapelige høyskole tilsier at prester generelt har lav bevissthet om rekruttering. Noen bispedømmere snakker om signaler fra ulike grupper kirkelig ansatte som opplever arbeidssituasjonen såpass krevende at de ikke synes det er lett å bidra til rekruttering.

De komplekse årsakssammenhengene bak kirkens rekrutteringsutfordringer ble i 2020 kartlagt av rådgivningsfirmaet PricewaterhouseCoopers (PwC). Den eksterne gjennomgangen peker på en rekke områder hvor det må settes inn tiltak for å styrke kirkens rekrutteringsevne. Tiltakene inkluderer blant annet arbeid med internkultur og profil som arbeidsgiver, styrking av barne- og ungdomsarbeidet, økt fokus på brukerorientering og "en større satsning for å profesjonalisere, effektivisere og standardisere HR-systemer og prosesser". Sammen med annet materiale danner rapporten grunnlaget for den helhetlige rekrutteringsstrategien for Den norske kirke, som skal behandles av Kirkemøtet i 2021.

B.5.1 Vigslinger

Resultatmål: Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes

68 personer ble vigslet til tjeneste i løpet av året hvorav 38 til prestetjeneste. I 2019 var tallene 74 totalt og 47 prester. Oslo (15), Borg (9) og Agder og Telemark (9) hadde flest vigslinger.

B.5.2 Frivillige medarbeidere

Resultatmål: Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken

Det er en nedgang i antall frivillige på 21 % fra 2019. Om lag 75 000 frivillige kan likevel tolkes som et brukbart resultat i et år hvor svært mange arrangementer og aktiviteter har vært avlyst. Nedgangen er størst i kulturarbeid med 43 %, men også betydelig innenfor barne- og ungdomsarbeid, med henholdsvis 36 % og 34 % nedgang.

Nidaros bispedømme skriver: «Pandemien har gjort frivilligarbeidet langt mer krevende. I år har det ofte handlet om smittevern, registrering, vasking, og så videre. (...) De frivillige har vært nødt til å avvise folk på grunn av antallsbegrensning, og rettledede de som ikke overholder avstand- og smittevernregler». Samtidig har pandemien akselerert den digitale satsningen, og «Digital kirke gir nye tjenester og nye arenaer for å engasjere frivillige, også unge,» rapporterer Borg Bispedømme.

«Der du bor er kirken til stede med omsorg» er en digital kampanje i Nidaros med filmer vist på kino og i sosiale medier, som har ført til at over 130 har meldt seg som frivillige. Oslo løfter frem betydningen av lokal frivillighetskoordinator, og har gitt utdanningsstipend til ansatte som ønsket å delta på nettbasert undervisning ved VID om frivillighetsledelse. 15 ansatte fra begge arbeidsgiverlinjer deltar. Møre forteller at mange mindre kommuner mister frivillighetssentralene, og at her kan kirke og kommune inngå samarbeid.

2022 er nasjonalt frivillighetsår, og Den norske kirke vil utnytte anledningen til å vise frem mangfoldet i frivillig kirkelig tjeneste.

Givertjeneste og inntektsskapende arbeid

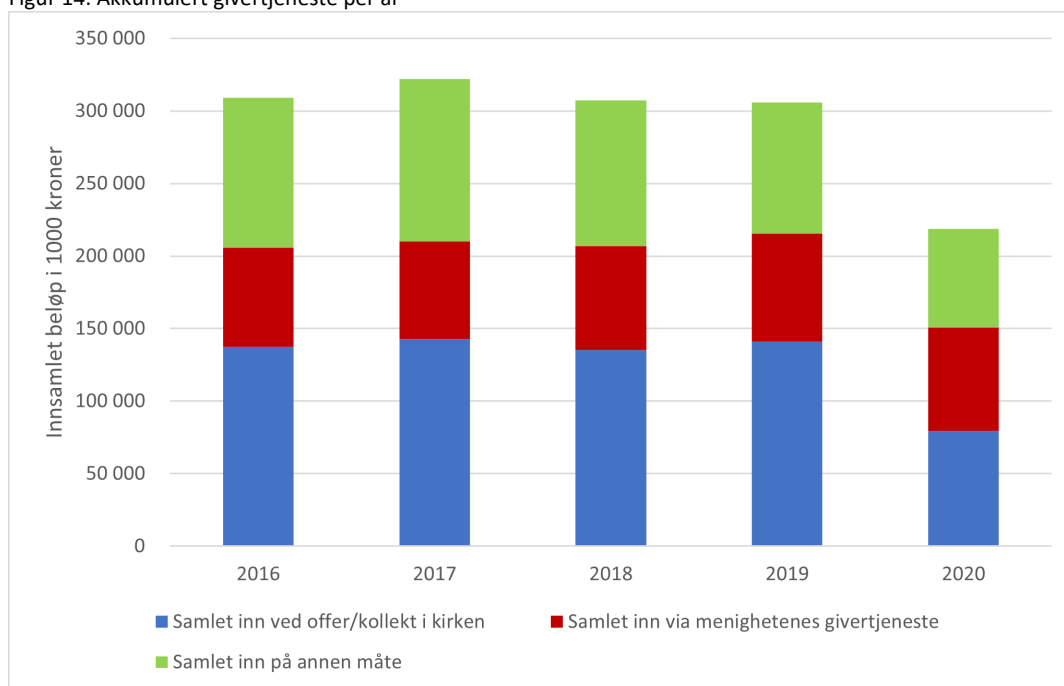
I kirkens satsing på frivillighet er givertjeneste og inntektsskapende arbeid integrert. Den totale summen av ofringer, innsamlinger og gaver i Den norske kirke gikk ned fra over 300 millioner til 220 millioner kroner i 2020.

Tabell 18: Givertjeneste. Beløp i 1000 kroner.

	2016	2017	2018	2019	2020
Beløp samlet inn ved offer/kollekt i kirken	137 496'	142 870'	135 165'	141 161'	79 524'
Herav til egen virksomhet	59 237'	58 106'	58 717'	60 814'	35 967'
Beløp samlet inn via menighetenes givertjeneste	68 300'	67 308'	71 760'	74 290'	71 227'
Herav til egen virksomhet	63 178'	64 387'	67 770'	70 628'	68 132'
Beløp samlet inn på annen måte	103 255'	111 687'	100 524'	90 339'	68 087'
Herav til egen virksomhet	69 308'	79 689'	74 765'	64 921'	53 849'
Beløp samlet inn totalt	309 051'	321 865'	307 449'	305 789'	218 838'
Herav til egen virksomhet	191 724'	202 182'	201 252'	196 364'	157 949'

Kilde: SSB. Tall for 2020 er foreløpige tall

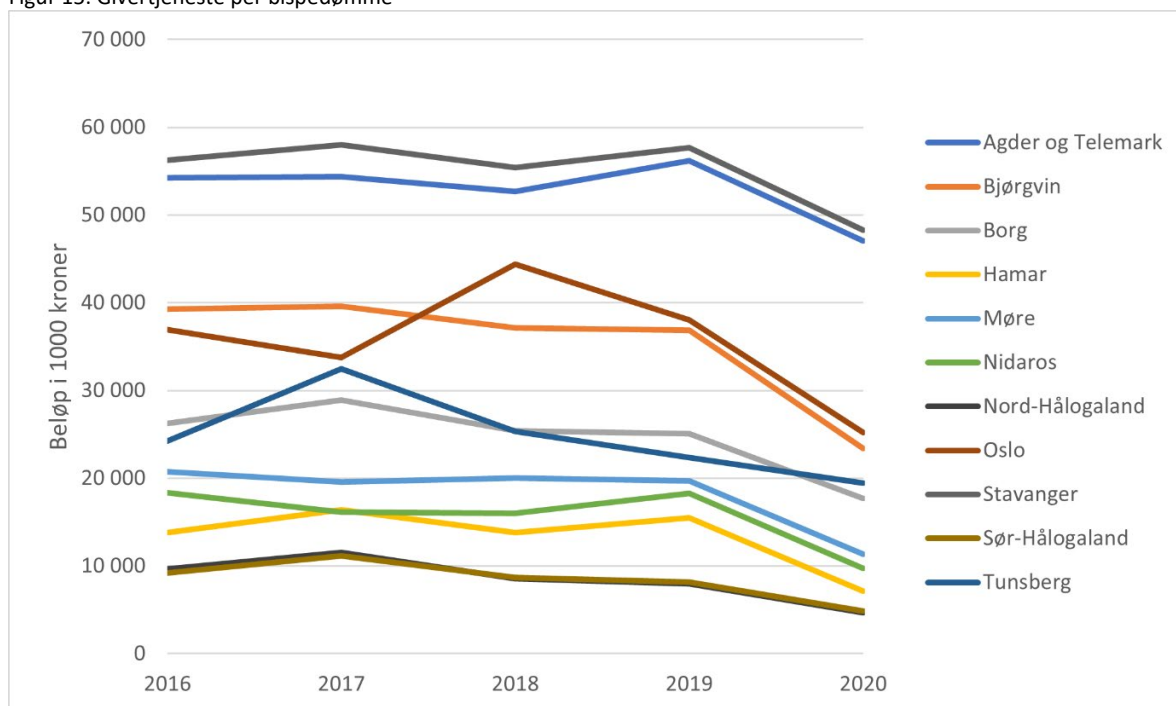
Figur 14: Akkumulert givertjeneste per år

Kilde: SSB. Tall for 2020 er foreløpige tall

Ofringer har den kraftigste reduksjonen med 44% nedgang fra 2019. Nedgangen kan i stor grad forklares med at disse gavene er knyttet til gudstjenester og arrangementer, og at kirkene har vært stengt eller hatt antallsbegrensninger store deler av året. Av kirkeofringer går 45 % til menighetenes egen virksomhet, mens 55 % går til eksterne organisasjoner. Givertjenesten er stort sett knyttet opp til menighetenes egen virksomhet og har kun hatt en mindre nedgang på 4 %. Mange menigheter har også betydelige reduksjoner i inntekter fra aktiviteter som loppemarkeder, basarer og messer.

Figur 15: Givertjeneste per bispedømme

Kilde: SSB. Tall for 2020 er foreløpige.

Det er store forskjeller mellom de ulike bispedømmenes totale gaveinntekter. 65 % av all fast givertjeneste i Den norske kirke kommer i bispedømmene Stavanger og Agder og Telemark.

Oppmerksomhet mot menighetens faste givertjeneste og økt bruk av enkle betalingsformer som Vipps, både under fysiske samlinger og på menighetenes digitale plattformer, vil være viktige satsninger videre.

B.5.3 Ungdomsarbeid

Resultatmål: Tilbud for barn og unge i menighetene styrkes

Som for andre aktiviteter, medførte pandemiåret 2020 en nedgang også i tilbud for ungdom. For gruppen 13-17 år ble det registrert 625 (29 %) færre kontinuerlige tiltak og 468 (17 %) færre lederkurs, mens antall enkelttiltak økte med 21 % til 573. Dette viser at menighetene har hatt fokus på å møte ungdommene på de arenaene som til enhver tid har vært mulig, og at kontinuerlig arbeid og lederkurs har vært vanskelig å gjennomføre.

Mange bispedømmer peker på at det digitale har gitt nye muligheter. Borg bispedømme har en betydelig økning i enkelttiltak for ungdom gjennom blant annet Instagram, adventskalendre på Snapchat, YouTube eller Facebook, livestudio kalt «Viruskirken» og kanalen «Jus og Jesus/Gud og gløgg». Populariteten skyldes ofte at disse tiltakene er laget av, for og med ungdom.

Tunsberg bispedømme skriver: «Ansatte forteller at de i større grad enn før har kunnet snakke med ungdom om deres utfordringer og problemer, fordi man har kunnet dele ungdommene inn i mindre grupper, og fordi digitale samtaler har en annen dynamikk enn andre.» Slike samtaler anser de vil bli et nyttig supplement i ungdomsarbeidet fremover. Bispedømmene er samstemte i at fellesskapsbygging skjer best når man er fysisk til stede. Da det i høst igjen ble mulig å samles

i Stavanger bispedømme, opplevde enkelte at det kom opp mot dobbelt så mange ungdommer på ungdomsklubben som vanlig.

Ukirke i Stavanger og Trondheim, St. Jakob i Bergen og MER og Ventil i Oslo er egne tilbud for unge. Forsvarets tros- og livsynsskorps (tidligere Feltprestekorpset) og studentprestene utgjør kirkens største arbeid blant unge voksne. I 2020 hadde Forsvarets tros- og livsynsskorps 5 355 samtaler og samlet 10 635 unge voksne deltakere til gudstjeneste. Studentprestetjenesten over hele landet har mange samtaler og ulike tilbud som sosiale møtesteder og sorggrupper.

Ungdomsdemokratiet i Den norske kirke ble i 2020 preget av nedstengningen. Kun fem bispedømmer fikk gjennomført Ungdomsting. I oktober ble Ungdommens kirkemøte arrangert i Nidaros bispedømme. Fokussaken var *Debattklima*. Ved å vedta et regelverk for ungdomsdemokratiet styrket Kirkemøtet 2020 ungdommers og ungdomsdemokratiets plass i Den norske kirke.

I tilbud for unge i menigheten er det meget stor forskjell mellom de ulike bispedømmene. Faktorer som prioritering av ansatteresurser inn i ungdomsarbeid, rekruttering av frivillige og samarbeid med de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene, er avgjørende for både opprettholdelse og utvikling av Den norske kirkes ungdomsarbeid fremover.

B.6 Bemanning i rettssubjektet Den norske kirke

Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret folkekirke

Tabell 19: Antall årsverk i rettssubjektet Den norske kirke

	Totalt	Prester inkl. biskop			Bispedømmekontor og Kirkerådet			Andre årsverk
		31.12.2020	Andel i %	Endring ant. årsverk fra 01.01.20	31.12.2020	Andel i %	Endring ant. årsverk fra 01.01.20	
Oslo u/Døvepr.*	165,4	146,4	89 %	-0,3	15,0	9 %	0,0	4,0
Døveprostiet	19,8	12,0	61 %	0,0	0,0	0 %	0,0	7,8
Oslo m/Døvepr.*	185,2	158,4	86 %	0,0	15,0	8 %	0,0	11,8
Tunsberg*	134,1	119,1	89 %	0,0	11,6	10 %	1,4	2,0
Stavanger	114,2	100,0	88 %	1,9	14,2	12 %	0,5	0,0
Møre*	82,6	71,0	86 %	-2,2	11,6	14 %	0,2	0,0
Sør-Hålogaland*	99,9	88,3	89 %	-0,5	11,6	12 %	0,0	0,0
Agder og Telemark	147,6	133,2	90 %	3,7	14,4	10 %	-1,0	0,0
Borg	153,7	142,1	92 %	-1,0	11,6	8 %	1,3	0,0
Hamar	128,6	116,8	91 %	-0,2	11,8	9 %	0,0	1,0
Nord-Hålogaland*	107,8	91,0	84 %	5,0	12,4	11 %	-0,9	4,4
Bjørvin	186,6	171,7	92 %	1,5	14,9	8 %	0,4	0,0
Nidaros*	139,4	124,1	89 %	13,9	12,1	9 %	-0,6	3,2
Kirkerådet	104,3	0,0	0 %	0,0	104,3	100 %	2,8	0,0
Totalt	1 583,8	1 315,5	83 %	21,8	246,9	16 %	4,0	22,4

Kilde: Bispedømmerådene og Kirkerådet. Inkl i totalt antall årsverk: Protesaksbehandlere med bispedømmet som arbeidsgiver, kirketolker ansatte i Døveprostiet (ikke prester), stillinger i Sørsamisk menighet og Svalbard kirke, nasjonal gravplassrådgiver og konsulent hos studentpresttjenesten. * På grunn av grenseregulering i 2020 er 5 årsverk flyttet fra Tunsberg til Oslo, 1,2 årsverk fra Møre til Nidaros og 0,5 årsverk fra Sør- til Nord-Hålogaland.

Totalt var det 1 584 (1 564) faste (budsjetterte) årsverk tilsatt i rettssubjektet Den norske kirke pr 31.12.2020. Tall for 2019 i parentes.

1 315 (1300) av disse tilhører presteskaper, 247 (242) er tilsatt ved bispedømmekontorene og 22,4 (21,5) er andre ansatte. Økningen av antall faste presteårsverk skyldes at Nidaros har endret beregningsgrunnlaget slik at tallene nå er sammenlignbare med resten av landet.

96 årsverk sto vakante i presteskaper 31.12.2020, de fleste på grunn av manglende rekruttering. På tilsvarende tidspunkt i 2019 var 115 årsverk vakant.

Tabell 20: Utlysninger, søknader og tilsetninger

	Utlyste stillinger		Antall søknader		Søknader pr. stilling		Stillinger lyst ut flere ganger		Antall tilsetninger	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Agder og Telemark	21	22	133	90	6,3	4,1	5	0	21	23
Bjergvin	38	20	70	27	1,8	1,4	11	5	25	15
Borg	10	30	52	120	5,2	4	0	0	10	29
Hamar	22	16	47	40	2,1	2,5	11	8	15	12
Møre	16	11	22	15	1,4	1,4	6	5	6	6
Nidaros	15	16	33	28	2,2	1,8	1	6	10	12
Nord-Hålogaland	29	35	61	57	2,1	1,6	7	18	16	18
Oslo	18	18	109	115	6,1	6,4	1	1	16	17
Stavanger	17	19	80	53	4,7	2,8	1	3	17	17
Sør-Hålogaland	22	24	25	43	1,1	1,8	11	10	7	15
Tunsberg	13	18	55	85	4,2	4,7	2	3	11	16
Totalt	221	229	687	673	3,1	2,9	56	59	154	180

Kilde: Bispedømmerådene og Kirkerådet.

På landsbasis er det en svak nedgang i antall søknader per stilling fra 3,1 i 2019 til 2,9 i 2020. Antall stillinger som ble lyst ut flere ganger har en svak oppgang. Her topper Nord-Hålogaland (18), Sør-Hålogaland (10) og Hamar (8) listen, mens i Borg og Agder og Telemark ble ingen stillinger lyst ut mer enn en gang.

Antall timer med pensjonistlønn økte med 6 % fra 2019 til 2020. Antall timer i 2020 tilsvarer rundt 76 årsverk, mot 71 årsverk i 2019. Alle bispedømmer understreker at pensjonistene er uunnværlige for kirken. Hamar bispedømme uttaler: «Pensjonistene gjør en solid jobb og er godt likt i menighetene (...) men langsiktig strategisk planlegging lider av lange perioder uten fast prest.» «Gode vikarer er en nødvendighet i vårt bispedømme», skriver Sør-Hålogaland som signerte 116 vikaravtaler for kortere og lengre perioder i 2020.

Nord-Hålogaland registrerer en økende slitasje blant andre ansatte i prostiet og soknet etter årevis med mye arbeid for å skaffe og legge til rette for vikarer.

Antall gudstjenester og antall gravferder ved andre enn prest er begge bortimot halvert i 2020. Siden søndagstjenestene ble redusert som følge av stengte kirker, ble det mindre behov for ekstrahjelp på hverdagene.

145 prester sluttet i 2020, 12 færre enn i 2019, av disse var 76 overgang til annen prestestilling og 14 til stilling utenfor kirken.

Tabell 21: Overgang fra prestestilling i Den norske kirke

	Antall				Andel			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Annen prestestilling i Dnk	70	95	98	99	60 %	64 %	65 %	55 %
Annen kirkelig stilling	15	14	9	22	13 %	9 %	6 %	12 %
Annen stilling utenfor kirken	1	15	17	27	1 %	10 %	11 %	15 %
Utdanning	24	22	23	29	21 %	15 %	15 %	16 %
Fra utlandet	4	2	4	3	3 %	1 %	3 %	2 %
Annet/ukjent	2	1	0	0	2 %	1 %	0 %	0 %
Totalt	116	149	151	180	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Rapportering fra bispedømmerådene

Statistikken over som viser hvor de nytilsatte prestene hadde sitt siste tilsetningsforhold, bekrefter økningen i antall prester som har valgt presteyrket som andre-karriere: 27 kom fra stilling utenfor kirken og 22 fra annen kirkelig stilling.

Tabell 22: Medlemmer og kirkelige handlinger per prest

	Preste- årsverk (eks. eksterne)	Medlemmer og tilhørende pr. prest	Medlemmer pr. prest	Guds- tjenester	Dåps- handlinger	Konfirmerte	Kirkelige vigsler	Kirkelige gravferder
2019	1300,2	2833	2741	46,3	21,5	26,5	4,8	26,7
2020	1315,5	2776	2696	36,8	19,0	25,1	3,3	26,2

Kilde: Bispedømmene og SSB. Antall årsverk er pr. 31.12. Tall fra SSB for 2020 er foreløpige tall.

Tallgrunnlaget for beregning av antall medlemmer og kirkelige handlinger per prest er antall ansatte pr 31.12.2020. Det betyr at prestevikarer, pensjonister og vakante/ubesatte stillinger ikke er inkludert. Tallene er dermed bare indikasjoner som gir en ide om hvordan presteressursene er fordelt rundt i landet. I år viser oversikten at det er liten nedgang i antall gravferder og konfirmasjoner per prest, mens antallet dåp synker med 2,5 og vigsler med 1,5. Antall gudstjenester har som ventet størst nedgang med nesten 10 færre per prest.

Tabell 23: Alderssammensetningen i prestatjenesten

	39 år og yngre	40-49	50-59	60 +	Totalt
2019	213	297	368	365	1 243
2020	221	298	382	352	1 253
Endring i pst.	3,8 %	0,3 %	3,8 %	-3,6 %	0,8 %

Kilde: Kirkerådet. Grunnlaget er ansatte i stilling 31.12.20. Tall er angitt i prosent, og beregnet på grunnlag av antall personer uavhengig av stillingsstørrelse.

Alderssammensetningen i presteskaperet holder seg stabil, med 30 % av prestene mellom 50 og 59 år og 28 % over 60 år. 28 % av totalt 145 fratredelser i 2020 skyldtes overgang til AFP eller alderspensjon.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Strategisk mål: Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon

A. Kirkevalg

Strategisk mål: Oppslutningen om kirkevalg opprettholdes

I 2020 vedtok Kirkerådet en ordning med digital forhåndsstemming ved neste kirkevalg. Et hovedmål for prosjektet for digital forhåndsstemming er å gjøre valget mer tilgjengelig for velgerne og dermed bidra til høyere valgdeltakelse. Ved kirkevalget i 2019 var den samlede valgdeltakelsen på 12,6 %. Det er et mål at økt tilgjengelighet kan bidra til å øke valgdeltakelsen til opp mot 20 %. Prosjektet vil også forenkle valggjennomføringen noe.

Systemet skal være universelt utformet og tilgjengelig på flere språk. Tidligere har det vært en utfordring at forhåndsstemmingstilbudet og informasjonen har variert. Det vil bli enklere å kommunisere et tilbud om digital forhåndsstemming. Valget på valgdagen vil gjennomføres som før. Det vil også være tilbud om forhåndsstemming på papir for de som ønsker det.

Løsningen som anskaffes må gjennom grundig testing av sikkerhet og funksjonalitet før det kan endelig avgjøres at det er forsvarlig å gjennomføre digitalt valg. Kirkerådet vil oppnevne et internettvalgstyre som vil gjøre denne vurderingen.

B. Organisering

Resultatmål: Reduksjon i administrative kostnader

Effektivisering

Kirkerådet vedtok i desember en digitaliseringsstrategi: Visjonen er *Tilgjengelig kirke*, og målet er at kirkens digitale løsninger skal ha brukernes behov i sentrum og legge til rette for aktiv oppfølging fra kirken. Når denne digitale satsingen rulles ut vil både administrative kostnader reduseres, arbeidstid vil kunne brukes til mindre administrasjon og mer utadrettet arbeid, og kvaliteten på arbeidet vil øke.

For å sette retning og fart på arbeidet er det etablert en styringsmodell hvor roller, oppgaver og ansvar er beskrevet, og det er opprettet et digitaliseringsstyre med representasjon fra fellesrådene og Kirkerådet, som sitter med det øverste ansvaret for utvikling og digitalisering. Den nødvendige kompetanse- og kapasitetsøkningen for å håndtere arbeidet er igangsatt, og ulike prosjekter er på vei til å bli realisert:

- Kirkens digitale løsninger skal være tilgjengelige på ulike plattformer – for eksempel smart-telefon, nettbrett og PC.
- For å etablere gode, sammenhengende tjenester er det helt avgjørende å ha kontroll på sentral informasjon i virksomheten – ofte kalt kjernedata. Systemene må også knyttes

sammen både internt i kirken og med andre systemer som folkeregisteret, begravellesbyråenes løsninger og liknende.

- En selvbetjeningsløsning som «Min Side» gir brukerne raskere respons, og reduserer administrativt arbeid både lokalt og sentralt i kirken.

Kirkelig organisering

Kirkemøtet i 2019 ba Kirkerådet fremme et forslag til fremtidig arbeidsgiverorganisering og den øvrige kirkeordning. Kirkerådet vedtok et utredningsmandat, og satte ned et hovedutvalg og fire arbeidsgrupper for å utrede et forslag. Utvalget leverte sin rapport *Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering* til påske 2021. Tidsplanen som er tegnet opp for det videre arbeidet innebærer høring høsten 2021, prinsippvedtak om kirkelig organisering på Kirkemøtet i 2022 og vedtak av ny kirkeordning på Kirkemøtet i 2023.

I desember 2020 havnet Den norske kirke i streik for første gang i historien. Uenighetsspørsmålet var avtalen om kompensasjon for bortfall av boplikt som går ut i 2021. Resultatet ble at kompensasjonen blir videreført som nytt begynnerlønnsnivå. Streiken har lært oss mye, og prosesser i etterkant har vist at det er nødvendig å klargjøre ulike roller i arbeidsgiverfunksjonen.

C. Arbeidsmiljø

Tabell 24: Sykefravær, alle ansatte

	Prester			Alle ansatte		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
Oslo	5,4	6,5	4,4	5,1	6,1	4,1
Borg	5,1	3,8	6,9	5,5	3,8	7,9
Hamar	8,5	5,4	11,8	8,2	4,9	11,6
Tunsberg	5,4	4,7	6,6	4,9	4,3	5,9
Agder og Telemark	5,4	3,6	10,1	5,5	4,0	9,1
Stavanger	4,5	3,4	7,2	4,3	3,4	6,3
Bjørgvin	4,8	4,6	5,4	4,8	4,4	5,9
Møre	4,6	3,8	7,1	5,8	3,9	10,9
Nidaros	6,7	4,8	9,2	6,1	4,3	8,4
Sør-Hålogaland	4,4	4,8	3,8	5,2	4,5	6,2
Nord-Hålogaland	3,5	2,7	5,2	4,2	3,8	4,9
Kirkerådet				4,8	3,1	6,5
Totalt	5,4	4,4	7,1	5,4	4,3	7,1

Kilde: Lønssystemet Aditro.

Det totale sykefraværet gikk opp fra 4,8 % i 2019 til 5,4 % i 2020. Økningen blant mannlige prester utgjør 0,6 %.

Det arbeides aktivt og systematisk med oppfølging av sykemeldte i alle enheter. I 2020 har det vært jobbet særskilt med å legge til rette for en optimal arbeidssituasjon under pandemien. Tilrettelegging for at ansatte i karantene kunne utføre flest mulig av ordinære oppgaver har vært særlig vektlagt.

Arbeidslivsundersøkelse

Vinteren 2020 gjennomførte Den norske kirke en arbeidslivsundersøkelse om LHBT og kirke. Rapporten fra undersøkelsen «Å være en sak, LHBT+ holdninger og arbeidsmiljø i Kirken» ble offentliggjort i oktober. Rapportens hovedfunn oppsummeres slik:

- Det generelle bildet av ansatte med LHBT-identitets hverdag i kirken er positivt. De fleste trives og opplever støtte og tilhørighet på arbeidsplassen. Samtidig har enkelte opplevd avvising, og flere har angst for å bli avvist. Dette skaper usikkerhet i møte med kolleger og arbeidsmiljø.
- Det er forskjeller mellom ansatte med LHBT-identitet og andre når det gjelder trivsel og tilhørighet på arbeidsplassen.
- Hver femte LHBT-responent har opplevd diskriminering. En av ti har svart «vet ikke» på spørsmålet.

Med basis i resultatene fra undersøkelsen har Kirkerådets LHBT-utvalg utviklet et kurs- og samtaleopplegg med alle ansatte i Den norske kirke som målgruppe. Opplegget skal øke kompetansen om spørsmål knyttet til LHBT, kjønn og seksualitet, og bidra til at kirken er et trygt og inkluderende arbeidssted for alle.

Medarbeiderundersøkelse

Det gjennomføres medarbeiderundersøkelse hvert andre år, sist høsten 2019. I 2020 har det vært arbeidet med oppfølging av den siste undersøkelsen. Den enkelte enhet/prosti har fulgt opp i to omganger ved først å drøfte virkelighetsbildet og deretter gi forslag til tiltak. Forslagene til tiltak preger det enkelte regionale arbeidsmiljøutvalgs handlingsplan for 2021. Høsten 2021 skal det for andre gang gjennomføres en felles medarbeiderundersøkelse for hele trossamfunnet Den norske kirke. Den første var i 2012.

Arbeid med HMS

Den norske kirkes ledelse har fastsatt mål for HMS-arbeidet. Handlingsplaner er utarbeidet på overordnet og regionalt nivå. Arbeidsmiljøutvalg (AMU) og regionale AMU (RAMU) i alle bispedømmer og Kirkerådets sekretariat har jevnlig møter. Det gjennomføres årlig HMS-revisjoner i tre-fire bispedømmer etter tur.

Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) og oppfølging av disse har vært svært viktig i et år preget av pandemi. RAMU-ene har hatt sterkt fokus på arbeidssituasjon og ivaretagelse av alle ansatte. Gjennom 2020 har det vært arbeidet med oppfølgingen av forvaltningsrevisjonsrapporten på HMS og personvern fra 2019.

Forebygging og håndtering av trakassering, krenkelser og overgrep

Den norske kirke har de siste 20 årene hatt et systematisk arbeid på dette feltet. I tråd med arbeidsmiljølovens krav er målet å forebygge at det skjer uønskede hendelser, og å ha en god og sakssvarende håndtering av eventuelle saker.

Rapporten fra arbeidslivsundersøkelsen «Å være en sak; LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken» setter blant annet fokus på LHBT-personers opplevelser av diskriminering og eksklusjon.

På spørsmålet om hvorvidt en har opplevd diskriminering eller forskjellsbehandling på bakgrunn av sin seksuelle orientering og/eller kjønnsidentitet, svarer 17,5 % bekreftende på dette. Dobbelte så mange melder at de er blitt trakassert av brukere/kirkegjengere sammenliknet med leder/kollega. Oppfølging av rapporten vil være av avgjørende betydning i arbeidet med forebygging av uønskede hendelser.

D. Likestilling

Tabell 25: Kjønnfordeling i presteskapet

	Kvinner	Menn	Totalt	Prosent kvinner 2020	Prosent kvinner 2019
Agder og Telemark	40	92	132	30,1	27,9
Bjørgvin	37	118	155	23,9	25,0
Borg	53	80	133	39,6	38,9
Hamar	55	57	112	49,2	45,9
Møre	15	47	62	24,5	21,3
Nidaros	47	65	112	42,1	44,3
Nord-Hålogaland	21	48	69	30,4	33,3
Oslo med døveprostiet	80	81	161	49,6	45,9
Stavanger	29	73	101	28,2	26,3
Sør-Hålogaland	29	44	73	39,5	37,5
Tunsberg	43	69	111	38,2	40,4
Totalt	448	774	1 222	36,6	35,9

Kilde: Kirkerådet. Prestevikarer er ikke tatt med i oversikten.

Kvinneandelen i presteskapet er stabil på rundt 36 %. Det er store ulikheter mellom bispedømmene. Hamar og Oslo har nær 50 % kvinneandel, mens Bjørgvin og Møre har rundt 24 %. Blant biskoper og proster er det 29 % kvinner, en nedgang fra 33 % i 2019. Kvinneandelen i lederstillinger på bispedømmekontorene og i Kirkerådet er totalt 37 %.

Tabell 26: Kvinneandel søknader til prestestillinger

	Søknader			Tilsetninger		
	Antall totalt	Herav kvinner	Andel kvinner	Antall totalt	Herav kvinner	Andel kvinner
Agder og Telemark	90	35	39 %	23	9	39 %
Bjørgvin	27	13	48 %	15	4	27 %
Borg	120	53	44 %	29	15	52 %
Hamar	40	19	48 %	12	9	75 %
Møre	15	9	60 %	6	3	50 %
Nidaros	28	7	25 %	12	4	33 %
Nord-Hålogaland	57	17	30 %	18	6	33 %
Oslo	115	69	60 %	17	13	76 %
Stavanger	53	14	26 %	17	3	18 %
Sør-Hålogaland	43	17	40 %	15	8	53 %
Tunsberg	85	38	45 %	16	5	31 %
Totalt	673	291	43 %	180	79	44 %

Kilde: Lønssystemet Aditro

Andelen tilsatte kvinner er nå ett prosentpoeng høyere enn andelen kvinner som har søkt på stillingene.

Tabell 27: Kvinners lønn i prosentandel av menns lønn

	Prester totalt	Kapellaner	Sokneprester	Proster og domproster	Spesialprester
Agder og Telemark	95 %	100 %	98 %	97 %	101 %
Bjørgvin	95 %	102 %	98 %	95 %	94 %
Borg	97 %	96 %	101 %	100 %	99 %
Hamar	100 %	102 %	100 %	108 %	102 %
Møre	98 %	100 %	94 %	100 %	98 %
Nidaros	97 %	98 %	100 %	106 %	96 %
Nord-Hålogaland	96 %	101 %	97 %	N.A.	85 %
Oslo	98 %	104 %	97 %	103 %	98 %
Stavanger	98 %	99 %	99 %	100 %	91 %
Sør-Hålogaland	102 %	101 %	98 %	104 %	N.A.
Tunsberg	99 %	98 %	98 %	100 %	97 %
Totalt	97 %	100 %	98 %	102 %	96 %

Kilde: Lønssystemet Aditro

Tallene viser små forskjeller mellom kvinner og menn i presteskapet. Sokneprester, kapellaner og prostiprester har ansiennitetsstiger. Det er ingen dokumenterte lønnsforskjeller i presteskapet ut over det som ulik ansiennitet gir.

Blant direktører på bispedømmekontorene og i Kirkerådet er kvinners lønn i gjennomsnitt 111 % av menns lønn, og blant øvrige ledere utgjør kvinners lønn 102 % av menns lønn. I gruppen «øvrige ansatte» ligger prosentandelen på 92 %. Det er ikke identifisert lønnsforskjeller innen en stillingsgruppe hvor kjønn kan være en mulig forklaring.

Tabell 28: Prester fordelt på alder

	Totalt	Kvinner	Prosentandel kvinner
39 år og yngre	222	95	42,8 %
40-49 år	300	126	42,0 %
50-59 år	384	152	39,6 %
60 +	352	92	26,1 %

Tabellen viser kjønnsfordeling i presteskaper for de ulike aldersgruppene per 31.12.2020.

I 2021 markerer kirken at det er 60 år siden den første kvinne ble ordinert. Andelen kvinnelige prester øker jo yngre aldersgruppene er.

Tabell 29: Deltidsansatte

	Menn			Kvinner			Totalt		
	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling
Agder og Telemark	15	8	52 %	10	5	53 %	25	13	53 %
Bjergvin	12	7	57 %	9	4	48 %	21	11	53 %
Borg	7	4	59 %	9	6	71 %	16	11	65 %
Hamar	5	3	59 %	8	5	59 %	13	8	59 %
Kirkerådet	1	1	50 %	4	3	70 %	5	3	66 %
Møre	7	3	46 %	4	3	68 %	11	6	54 %
Nidaros	4	2	44 %	12	7	54 %	16	8	51 %
Nord-Hålogaland	4	2	43 %	10	5	50 %	14	7	48 %
Oslo med døveprostiet	6	3	53 %	21	12	56 %	27	15	56 %
Stavanger	6	4	71 %	8	5	63 %	14	9	66 %
Sør-Hålogaland	5	3	60 %	10	5	46 %	15	8	50 %
Tunsberg	4	2	51 %	8	4	45 %	12	6	47 %
Totalt	76	42	54 %	113	63	55 %	189	104	55 %

Kilde: Lønssystemet Aditro

Tabellen viser en samlet oversikt over deltidsansatte i alle stillingsgrupper. Det er forholdsvis mer deltid på bispedømmekontorene enn blant presteskaper. Deltid drøftes med tillitsvalgte årlig.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Oppdraget

Det siste året har vist hvor lite vi vet om morgendagen. Det vi vet er at koronapandemien vil påvirke hele verdenssamfunnet i år fremover. Både som samfunn og kirke er vi på vei inn i en ny normal som er ukjent, preget av verden rundt oss og av nye behov og forventninger.

Økt global fattigdom vil sannsynligvis gi økt migrasjon og uro. Bærekraftsmålene vil i enda større grad angå kirken og dens forvaltning. Arbeidet med å redusere kirkens samlede klimafotavtrykk vil bli enda viktigere.

Kirken skal fortsatt være til stede over hele landet - nær folk i sorg og glede. Vi vet ikke hva som skjer når kirkelivet gjenopptas. Er folks vaner så endret at de ikke finner tilbake til kirkene? Er det mulig å høvle ned dørterskelen for de som i koronaåret oppdaget det digitale kirketilbudet? Disse spørsmålene deler vi med andre trossamfunn og mange av organisasjonene i sivilsamfunnet. Offensiv strategisk planlegging er nødvendig for å finne de gode løsningene.

Diakoni, digitalisering, frivillighet og mangfold er noen sentrale stikkord. Midler etter effektiviseringen på merkantil sektor i 2019, sammen med statlige bevilgninger, har gitt kirken den største satsingen på diakoni noen gang. Sammen med kommuner og andre aktører i lokalsamfunnet må kirken bruke disse ressursene i arbeidet med de negative konsekvensene av koronapandemien. Det digitale kirketilbudet når bredere ut blant kirkens medlemmer. Fysisk og digital kirke utfyller hverandre og må finne sin form i den nye normalen. Koronaåret har lært oss nødvendigheten av å ha god kommunikasjonsfaglig kompetanse i kirken, for å nå ut med budskapet gjennom mange ulike kanaler og på mange ulike flater.

Kirkens kulturarbeid ble rammet av korona. Kirken er en betydelig kulturaktør, men stengte kirkerom satte en stopper for dette arbeidet. Fremover er det viktig å kunne starte opp igjen og få kirken tilbake som en viktig kulturarena i lokalsamfunnet.

Kirkerådet har vedtatt en handlingsplan for arbeid med frivillighet i kirken. I fjor ga 75 000 mennesker av sin tid til glede for kirkefelleskapet. Vi ønsker at enda flere enn de som alltid stiller opp kan se mulighetene som ligger i det å bidra. Som en del av frivilligheten skal det arbeides aktivt for å etablere enkle verktøy for givertjeneste og elektroniske ofringer.

Lider kirken av en majoritetsblindhet som hindrer oss i å være så inkluderende som vi ønsker? Kirken er ikke troverdig når den fremstår blendahvit midt i et samfunn som i økende grad består av mennesker fra mange deler av verden. Mange har en kristen bakgrunn. Den norske kirke ønsker å være et åndelig hjem for dem. Også på dette området er det vedtatt en treårig handlingsplan for å skape et mer målbevisst arbeid.

Mangfold i Norge handler også om landets urbefolkning. Kirken følger med på arbeidet i Sannhets- og forsoningskommisjonen, som gransker fornorskingspolitikk og urett overfor samer, kvener og norskfinner. Det er etablert samarbeid om en kirkelig konferanse om dette tema. Den samiske koralboken og oversettelse av hovedgudstjenesten til lulesamisk skal ferdigstilles og publiseres.

Oppmerksomheten rundt kvenene som nasjonal minoritet og språkminoritet har økt. Det er et ønske om en sterkere kirkelig satsing på kvensk kirkeliv. Dette er et viktig kirkelig arbeid som skal

prioriteres høyere. Det har i lengre tid vært jobbet med et kvensk salmehefte som snart blir publisert. Dette skal følges av to konferanser om kvensk salmetradisjon og senere også om kvensk kirkeliv.

I løpet av 2021 skal Trosopplæringsutvalget levere sin rapport. Den vurderer både innholdet i og organiseringen av opplæringen, og skal følges opp med en kirkemøtesak om veien videre for dette arbeidet.

Det er i gravferdene kirken møter aller flest av sine medlemmer i løpet av et år. Denne viktige kirkelige kontaktflaten skal gis økt oppmerksomhet. Samarbeid med andre aktører styrkes for at de etterlattes behov kan bli møtt på en best mulig måte.

I løpet av de nærmeste årene skal Den norske kirke overta mange eiendommer fra Opplysningsvesenets fond. Kirken skal bidra til å fortelle lokal- og kirkehistorien med sammenhengen mellom kirke og prestegård. Dette er en viktig del av kirkens kulturarvsarbeid. Det må bygges opp en eiendomsforvaltning som kan ta vare på eiendommene. Det skal også etableres ett eller flere vedlikeholdsprogrammer for kulturhistorisk viktige kirkebygg, der kirkelige organer vil delta aktivt.

Pandemien har tydeliggjort behovet for en samtale om religionsfrihet: Hvor går grensene for myndighetenes inngripen i trosutøvelsen? Har myndighetene rett til å stenge kirker og forby kirkelige handlinger, eller er deres kompetanse begrenset til regler for avstand, antallsbegrensning og renhold for å begrense smitte?

Smittevernet førte med seg svært inngripende tiltak. Det er grunn til å sette spørsmålstegn ved omfanget og om dette har stått i forhold til smittetrykket.

Kirken som organisasjon

Pandemien har minnet oss om at fordeling av roller og ansvar i kirken er komplisert. Arbeidet for å sikre at lovens skjerpede krav om et forsvarlig arbeidsmiljø etterlevs, krever god ledelse og enheter med tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Rekrutteringsarbeidet viser at kompetente, engasjerte medarbeidere krever en organisering som gir attraktive arbeidsplasser. Unge arbeidssøkere vektlegger samarbeid med andre fagpersoner og god arbeidsledelse høyt.

Økt digitalisering av arbeidsprosesser vil bety bedre arbeidsverktøy for ansatte. Det betyr også økt effektivisering og bedre datasikkerhet, og sikrer bedre oppfølging av kravene knyttet til GDPR. Dette vil gi flere ressurser til å være kirke lokalt.

Rapporten om kirkelig organisering som nå ligger på bordet viser at en annen organisering enn dagens er mulig. Kirkerådets sekretariat må være rustet til å håndtere både videre utredning, tilrettelegge for beslutning og følge opp med god implementering. Det er behov for enklere struktur og en organisering som kan gi attraktive arbeidsplasser for kompetente medarbeidere, og som kan skape mer kirke der folk bor og mindre penger til administrasjon. For å oppnå dette må lokalkirkens demokratiske organer og Kirkemøtet finne hverandre i et felles mål om veien videre, og felles interesser må gå foran ulike gruppers egeninteresse. Alle mottakere av offentlig støtte må vise at midlene benyttes optimalt, uten doble strukturer og fordyrende administrative rutiner. I en tid med store offentlige post-koronautgifter og små utsikter til vekst, vil myndighetene måtte fokusere på dette.

Kirkelig organisering kan ikke ses atskilt fra kirkens oppdrag om å være en landsdekkende folkekirke. Det er behov for en samtale om hvordan vi er kirke når folk flytter fra bygda til byen. Hvordan skal ressurser fordeles i en slik situasjon? Den økte urbaniseringen har kirken i for liten grad klart å følge opp. Når familiefellesskap, tilhørighet og røtter i et lokalsamfunn følger vante spor, fungerer folkekirken best. Når folk bryter opp fra dette kjente fellesskapet og etablerer seg i byene, der venner og arbeidsliv skaper rammene rundt livet – da har kirken ikke knekt koden for hvordan vi skal være kirke. Kirken skal være landsdekkende - og samtidig må vi utforske hvordan kirken er til stede for mennesker der de er.

Utviklingen av det kirkelige demokratiet var et av premissene for et skille mellom stat og kirke. Hvordan dette skal utmeisles videre er også en del av spørsmålene rundt kirkelig organisering. Et utvalg er nedsatt for å se videre på folkevalgtrollen i Den norske kirke.

Ny trossamfunnslov har trådt i kraft. Tros- og livssynssektoren i vårt samfunn skal fortsatt være en viktig del av sivilsamfunnet og samfunnsveven. Men begreper som livssynsåpent samfunn og likebehandling er ikke selvforklarende, og de lever ikke i et tomt rom. Derfor vil det også i fortsettelsen være behov for å stille spørsmål om hva som er likebehandling når enhetene som skal likebehandles ofte er svært ulike. Det er fare for at det livssynsåpne samfunnet i praksis blir et livssynstomt samfunn, der tro og trosutøvelse overlates til privatsfæren. Dette vil fortsatt kreve oppmerksomhet.

Når Kirkemøtet i 2021 skal vedta ny strategiplan, er det mange tråder som skal samles. Kirkemøtet må ha hele trossamfunnet for øye og tenke bredere enn før på hva dette betyr. Et felles sett med målbilder om kirken lokalt, regionalt og nasjonalt vil være et viktig bidrag til å samle kirken. Det vil sette retning på alt arbeid og gi kraft nok til å forandre. Da kan vi bidra til å bevare folkekirken i årene som ligger foran.

Samtidig som vi planlegger, er vi akkurat i år mer usikre enn før på hvordan den nye normalen kommer til å se ut og hva det vil bety for alt vi ønsker å oppnå. Først og fremst skal vi ha oppmerksomheten rettet mot kirkens oppdrag, og medvirke til at mennesker erfarer mest mulig himmel på jord.

Del VI. Årsberetning og resultatregnskap

OM VIRKSOMHETEN

Rettssubjektet Den norske kirke (Dnk) omfatter den tidligere statlige virksomheten av trossamfunnet Den norske kirke. 2020 er det fjerde regnskapsåret for Dnk etter at trossamfunnet ble omdannet til eget rettssubjekt.

Kirkemøtet er Dnks øverste organ og opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, jf. trossamfunnsloven § 11, tredje ledd. Kirkerådet er det utøvende organ for Kirkemøtet og har ansvaret for økonomiforvaltningen og at økonomistyringen av de midlene som Kirkemøtet disponerer, er forsvarlig, jf. kirkeordning for Dnk § 30, tredje ledd.

Formålet med rammebevilgningen fra Barne- og familiedepartementet er å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16. Fra dette er det utledet følgende retningsgivende mål for anvendelsen av midlene:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, fri og demokratisk folkekirke.

Prop. 1 S. (2019-2020) operasjonaliserer dette på følgende måte:

Den offentlige finansieringa av Den norske kyrkja skal leggje til rette for at kyrkja held fram som ei landsdekkjande folkekyrkje med ei sterk lokal forankring, slik at medlemmar av kyrkja kan gå til gudsteneste og få del i andre kyrkjelege tenester der dei bur. Ved å vere til stades i alle lokalsamfunn er kyrkja ein viktig bidragsytar til det frivillige arbeidet blant barn og ungdom, ikkje minst innanfor trusopplæringa, diakonien og det lokale musikk- og kulturlivet. Skal kyrkja vere ei lokalt forankra folkekyrkje i alle delar av landet, må prestetenesta alle stadar ha gode rammevilkår og dei mange kyrkjebygga haldast ved like. Kyrkjebygga tilhøyrer og gir identitet til den einskilde bygda eller bydelen.

Ved utgangen av 2020 hadde Den norske kirke 3 792 611 medlemmer og tilhørige, hvorav 3 652 199 bosatt i Norge. Dette utgjør 67,7 prosent av den norske befolkningen. Dnk skal sørge for prestetjeneste til alle 1 164 sokn, i tillegg kommer det syv døvemenigheter, Bymenigheten Sandnes, Saemien Åålmege og Svalbard kirke. Dnk skal også forvalte medlemsregister, gi faglig og økonomisk støtte til trosopplæring og annen trosformidling og diakonalt arbeid, samt ivareta det kirkelige demokrati som sine hovedaktiviteter.

Det er ved utgangen av 2020 totalt 1 584 faste årsverk i Dnk, hvorav 1 315 er prester, 247 er ansatte i fag- og administrative stillinger og 22 årsverk i andre stillinger.

På bakgrunn av fremleggelsen av Prop 1 S (2019-2020) Barne- og familiedepartementet gjorde Stortinget vedtak om et tilskudd til Dnk som tilsvarer tidligere års aktivitetsnivå. Kirkerådet fordeler tilskuddet videre til oppgaver som utføres i regi av Kirkerådet og bispedømmerådene. Tilskuddet har i sin helhet gått til finansiering av virksomheten og videreformidling av tilskudd til eksterne mottakere i sokn, fellesråd eller andre i overenstemmelse med vedtak og avtaler.

Kirken har elleve bispedømmer med hver sin biskop og valgte bispedømmeråd med sekretariat for råd og biskop. Kontorene ledes av hver sin stiftsdirektør som daglig leder. Bispedømmekontorene ligger i Fredrikstad, Oslo, Hamar, Tønsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Molde, Trondheim, Bodø og Tromsø. Kirkerådet er lokalisert i Oslo, mens avdeling for samisk kirkeliv er lokalisert i Tromsø. Svalbard kirke er lokalisert i Svalbard.

Kirkerådet mener at årsregnskapet og balansen med noter gir et rettviseende bilde av organisasjonens stilling og resultat. Det er heller ikke etter regnskapsperiodens utgang inntrådt forhold som etter ledelsens syn har betydning ved bedømmelsen av regnskapet, men vi viser til omtalen av koronasituasjonen.

RISIKO OG RISIKOSTYRING

Ulike deler av Dnk sin virksomhet er utsatt for ulik grad av risiko. Dette gjelder både risikostyring for Dnk og finansiell risiko:

Risikostyring i Dnk

Dnk er avhengig av et godt omdømme for å sikre troverdighet og opprettholde tillit blant medlemmene i Den norske kirke, lovgivende og bevilgende myndigheter, i samfunnet og for å sikre fremtidig rekruttering.

For den samlede driften og for større prosjekter blir det gjort egne risikoanalyser som ligger til grunn for planlegging og risikostyring.

Dnk gjennomfører årlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) av hele Dnk sin drift innenfor fem områder: Økonomiske rammer, kapitalforvaltning og likviditetsstyring, internkontroll og økonomiforvaltning, HMS og arbeidsgiver, plan- og måloppnåelse, og personvern.

Finansiell risiko

Det er noe risiko knyttet til uforutsigbare svingninger i kostnadsnivå på pensjonspremien. Likevel vurderes den finansielle risikoen nå som lavere enn tidligere år, og egenkapitalen er dessuten styrket.

Fram til 2019 ble ledig kapital plassert hovedsakelig i bank og i pengemarkedsfond. Kirkerådet vedtok i 2018 en mer offensiv investeringsstrategi som ble implementert i 2019. 153 mill. kroner ble i mars 2019 plassert i en fondsportefølje bestående av 30 prosent aksjer, 60 prosent obligasjon og 10 prosent pengemarked. For å optimalisere avkastningen har Dnk således valgt å ta noe høyere risiko enn hva man hadde tidligere. Ved å spre plasseringen i ulike aktivaklasser og mellom globale og norske markeder er risikoen dempet. Ved utgangen av 2020 var markedsverdien til porteføljen steget til 173,1 mill. kroner.

ÅRSREGNSKAPET

Dnk fører regnskap i samsvar med regnskapsloven, jf. trossamfunnsloven § 14 sjette ledd, men med unntak for føring av pensjonsordning. Unntaket er hjemlet i forskrift om rekneskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja.

Resultat

Ansvar for tros- og livssynsområdet ligger under Barne- og familiedepartementet, og Dnk mottar det vesentligste av tilskudd til driften fra dette departementet. I tillegg mottar Dnk noe tilskudd fra Justisdepartementet til drift av Svalbard kirke. Øvrige tilskudd mottas fra Opplysningsvesenets fond og andre offentlige virksomheter.

Om lag 75 prosent av tilskuddet tildeles egen virksomhet for å dekke lønns- og driftskostnader, og om lag 25 prosent er tilskudd som videreformidles til eksterne mottakere.

Samlede inntekter for Den norske kirke ble i 2020 2 254,8 mill. kroner. Utbetalte tilskudd fra rettssubjektet utgjorde 567 mill. kroner, samlede lønnskostnader 1 361 mill. kroner og avskrivninger 4,6 mill. kroner. Øvrige driftskostnader beløp seg til 262,2 mill. kroner og netto finansinntekter ble 10,5 mill. kroner.

Koronasituasjonen har preget kirke og samfunn i store deler av 2020. Gudstjenester og andre samlinger er flyttet ut fra kirkebygg og over til digitale kanaler. Det er i 2020 gjort store investeringer knyttet til digital kirke og satsingen løftes ytterligere i 2021.

Den norske kirke har i 2020 styrt sitt aktivitetsnivå innenfor tildelte rammer. Lavere pensjons-kostnader, utsatt lønnsoppgjør og vakante prestestillinger har bidratt til budsjettbesparelser. Koronasituasjonen har ledet til lavere administrativt forbruk, særlig inn mot møte- og reiseaktivitet.

Årets resultat er et overskudd på 70 mill. kroner.

For 2021 har Stortinget vedtatt et tilskudd som gir rom for å videreføre Den norske kirke sitt aktivitetsnivå fra 2020.

Balanse

Egenkapitalen per 31. desember 2020 er gjennom årets resultat styrket med 70 mill. kroner og utgjør nå 381,4 mill. kroner. Pr 31.12.2019 var egenkapitalen tilsvarende 311,4 mill. kroner. Totalkapitalen er 742,4 mill. kroner.

Investeringsbehovet er lavt, og anleggsmidler utgjør en lav andel av totalbalansen. Dnk har tilfredsstillende likviditet på kort sikt, men er sårbar for vesentlige endringer i tilskudd og driftsaktiviteter.

Kontantstrøm

Likvidbeholdningen (bank og kontanter) er i 2020 økt med 79,6 mill. kroner. Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter utgjør 79,9 mill. kroner og gir et uttrykk for inn- og utbetalinger i perioden.

ARBEIDSMILJØ

Ledelsen har fastsatt mål for HMS-arbeidet, og handlingsplan er utarbeidet på overordnet nivå. Bispedømmerådene er bedt om å utarbeide egne handlingsplaner. Arbeidsmiljøutvalg (AMU) og regionale AMU (RAMU) i alle bispedømmer og Kirkerådets sekretariat har jevnlig møter. Det foreligger oversikt over verneområder og verneombud.

Det er etablert rutiner for blant annet forebygging og håndtering av konflikter, revisjon av systematisk HMS-arbeid i bispedømmeråd, utarbeidelse av årsrapport for arbeidsmiljøutvalg og for sykefraværsoppfølging. Det er også utarbeidet mal for samordning av HMS-arbeid mellom bispedømmeråd og kirkelige fellesråd. Det ble i 2020 ikke rapportert til AMU om skader og alvorlige ulykker.

Sykefraværet i 2020 var på 5,37 prosent mot 4,8 prosent i 2019.

YTRE MILJØ

Dnk sin virksomhet er i all hovedsak tjenesteleveranser, og driften har en begrenset forurensende effekt på det ytre miljø. Ved innkjøp legges det vekt på miljøvennlige alternativer der det er mulig. Kirkerådet og syv av bispedømmene er Miljøfyrtårn-sertifiserte.

DISKRIMINERING

For ansatte ligger et generelt krav om medlemskap i Den norske kirke, men det er anledning til å søke om dispensasjon for enkelte stillinger. Ut over dette søkes mangfold både når det gjelder kjønn, seksuell orientering, etnisk bakgrunn og funksjonsevne.

LIKESTILLING

Likestilling blir tillagt vekt ved rekruttering og avlønning av ledere og medarbeidere i Dnk. Det arbeides løpende med informasjon og bevisstgjøring om aktuell likestillings- og diskriminerings-lovgivning. Kvinneandelen i årsverk av presteskaper er 36,6 prosent. I geistlige lederstillinger (biskop, prost og domprost) er andelen 28,7 prosent. Den norske kirke har 12 biskoper hvor 6 er kvinner. Kvinneandelen i administrative lederstillinger i Kirkerådet og på bispedømmekontorer er 37 prosent. Blant Kirkerådets medlemmer er det 11 kvinner og 6 menn, der leder og nestleder er kvinner.

FREMTIDIG UTVIKLING

Det er forventet at Stortinget vil sikre fremtidig forsvarlig drift av Dnk for å oppfylle Grunnlovens § 16. Dnk arbeider aktivt med å redusere kostnader og øke inntekter for å kunne oppfylle kirkens oppdrag. Det er gode muligheter for å oppfylle statens målsettinger for bevilgningen til Dnk i 2021, og det er grunnlag for fortsatt drift. Det arbeides målbevisst med å øke digitaliseringen av kirken, medlemsdialog og digitaliserte arbeidsprosesser for å gi befolkningen et bredt og tilgjengelig kirkelig tilbud. Det jobbes videre aktivt med synkende dåps- og medlemstall samt utfordringer med rekruttering til kirkelige stillinger.

Oslo, 15.mars 2021

Kristin Gunleiksrud Raam
Leder

Linn Strømme Hummelvoll
Kirkerådsmedlem

Karin-Elin Berg
Nestleder

Martha Garborg Bergslid
Kirkerådsmedlem

Alex Ramstad Døsvik
Kirkerådsmedlem

Therese Egebakken
Kirkerådsmedlem

Lill Tone Grahl-Jacobsen
Kirkerådsmedlem

Turid Torland Håland
Kirkerådsmedlem

Karl Johan Kirkebø
Kirkerådsmedlem

Tove Karoline Knutsen
Kirkerådsmedlem

Kjersti Gautestad Norheim
Kirkerådsmedlem

Kurt Marleif Ebbe Solstrøm
Kirkerådsmedlem

Rolf Steffensen
Kirkerådsmedlem

Thomas Tinglum
Kirkerådsmedlem

Olav Fykse Tveit
Kirkerådsmedlem

Therese Kristin Utgård
Kirkerådsmedlem

Iselin Vistekleiven
Kirkerådsmedlem

Ingrid Vad Nilsen
Direktør

RESULTATREGNSKAP

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2020	2019
DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Mottatt tilskudd	1	2 237 148	2 263 534
Annen driftsinntekt	1, 14	17 616	17 256
Sum driftsinntekter		2 254 764	2 280 790
Utbetalt tilskudd	2	566 956	571 127
Varer for vidersalg		92	377
Lønnskostnad	3, 4	1 361 335	1 415 449
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	5	4 604	4 784
Annen driftskostnad	3, 6, 11, 14	262 234	289 421
Sum driftskostnader		2 195 222	2 281 158
Driftsresultat		59 543	-368
Finansinntekter	7	10 516	17 042
Finanskostnader	7	34	58
Resultat av finansposter		10 482	16 985
Ordinært resultat		70 025	16 616
Årsresultat		70 025	16 616
OVERFØRINGER			
Avsatt til annen egenkapital	13	70 025	16 616
Sum overføringer		70 025	16 616

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2020	2019
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
IMMATERIELLE EIENDELER			
Medlemsregister/kirkebok	5	3 609	6 522
Sum immaterielle eiendeler		3 609	6 522
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Leilighet	5	2 852	2 854
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	5	4 621	6 081
Sum varige driftsmidler		7 473	8 935
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Lån til tilknyttet selskap	9	4 735	4 735
Investeringer i aksjer og andeler	8	246 970	246 970
Sum finansielle anleggsmidler		251 705	251 705
Sum anleggsmidler		262 787	267 162
OMLØPSMIDLER			
FORDRINGER			
Kundefordringer	11	9 188	9 248
Andre kortsiktige fordringer	10	12 791	7 863
Sum fordringer		21 979	17 111
INVESTERINGER			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	457 651	377 995
Sum omløpsmidler		479 630	395 106
Sum eiendeler		742 417	662 268

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2020	2019
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Bunden kapital	13	18 900	18 900
Annen innskutt egenkapital	13	100 000	100 000
Sum innskutt egenkapital		118 900	118 900
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	13	262 486	192 461
Sum opptjent egenkapital		262 486	192 461
Sum egenkapital		381 386	311 361
GJELD			
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		35 609	35 997
Skyldig offentlige avgifter		76 141	77 235
Annen kortsiktig gjeld	10	249 282	237 675
Sum kortsiktig gjeld		361 031	350 907
Sum gjeld		361 031	350 907
Sum egenkapital og gjeld		742 417	662 268

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Oslo, 15.03.2021

Styret i Den norske kirke

 Kristin Gunleiksrud Raaum
 Leder

 Linn Strømme Hummelvoll
 Kirkerådsmedlem

 Karin-Elin Berg
 nestleder

 Martha Garborg Bergslid
 Kirkerådsmedlem

 Alex Ramstad Døsvik
 Kirkerådsmedlem

 Therese Egebakken
 Kirkerådsmedlem

 Lill Tone Grahl-Jacobsen
 Kirkerådsmedlem

 Turid Torland Håland
 Kirkerådsmedlem

 Karl Johan Kirkebø
 Kirkerådsmedlem

 Tove Karoline Knutsen
 Kirkerådsmedlem

 Kjersti Gautestad Norheim
 Kirkerådsmedlem

 Kurt Marleif Ebbe Solstrøm
 Kirkerådsmedlem

 Rolf Steffensen
 Kirkerådsmedlem

 Thomas Tinglum
 Kirkerådsmedlem

 Olav Fykse Tveit
 Kirkerådsmedlem

 Therese Kristin Utgård
 Kirkerådsmedlem

 Iselin Vistekleiven
 Kirkerådsmedlem

 Ingrid Vad Nilsen
 Direktør

INDIREKTE KONTANTSTRØM

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2020	2019
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER			
Resultat		70 025	16 616
Ordinære avskrivninger		4 604	4 784
Endring i kundefordringer		60	-4 280
Endring i leverandørgjeld		-388	-31 415
Endring i andre tidsavgrensningsposter		5 584	-7 042
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		79 886	-21 336
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-229	-1 904
Utbetalinger ved kjøp av andre investeringer		0	-731
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-229	-2 636
Innbetalinger av egenkapital		0	70 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		0	70 000
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		79 656	46 028
Beh. av kont. og kontantekvivalenter ved per. begynnel		377 995	331 967
Beh. av kont. og kontantekvivalenter ved per. slutt		457 651	377 995

REGNSKAPSPRINSIPPER

REGLVERK

Årsregnskapet for Den norske kirke (Dnk) er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

I henhold til Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) §14, sjettede ledd, har Barne- og familiedepartementet fastslått at regnskapsloven gjelder for DnK, med mindre departementet har fastsatt annet i forskrift. I forskrift om regnskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja, fastsatt den 19. januar 2021, er det i §1 og §2 fastsatt at pensjonspremien skal regnes som pensjonskostnad og pensjonsforpliktelsene skal gå frem av notene. Dnk er ikke skattepliktig.

BRUK AV ESTIMATER

Det er i begrenset omfang benyttet estimater og forutsetninger ved utarbeidelse av årsregnskapet for Dnk. Områder som i stor grad inneholder skjønnsmessige vurderinger, forutsetninger eller estimater som er vesentlige for årsregnskapet, er beskrevet i note.

INNTEKTER

Inntekter består i det vesentligste av tilskudd fra staten, samt noe tilskudd fra andre virksomheter. Tilskuddene inntektsføres på vedtakstidspunktet eller ved oppfyllelse av andre vilkår gitt i vedtak til tilskuddene.

Øvrige inntekter består av salg av varer og tjenester, leieinntekter, gaver etc. Inntektsføring skjer på leveransetidspunktet.

LEASING

Foretaket har kun operasjonell leasing. Leasingutgifter kostnadsføres løpende som driftskostnad.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV OMLØPSMIDLER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen.

Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på transaksjonstidspunktet.

PENSJONER - YTELSESDORDNING

Dnk har pensjonsforpliktelser finansiert med sikrede ordninger.

Rettssubjektet har historisk ikke inntatt pensjonsforpliktelser i sitt regnskap. Dette er videre forankret i forskrift fastsatt av Barne- og familiedepartementet den 19. januar 2021, gitt fritak for bokføring av pensjonsforpliktelser for Dnk. Krav til noteopplysninger er opprettholdt og skal utarbeides i tråd med NorsRegnskapsstandard 6 om pensjonskostnader. Pensjonsforpliktelsen og estimert pensjonskostnad iht aktuarberegningen framgår av note. Bokført pensjonskostnad svarer til betalt pensjonspremie og er klassifisert som lønnskostnader.

BETINGEDE UTFALL

Betingede utfall regnskapsføres når kostnaden anses sannsynlig og utfallet kan estimeres.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter og bankinnskudd.

NOTER

Beløp i notene er alle oppgitt i 1000 kroner.

Note 1 Driftsinntekter

Mottatt tilskudd:	2020	2019
Tilskudd fra statlige virksomheter	2 229 798	2 254 099
Tilskudd fra fylker og kommuner	5 540	6 043
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	1 810	3 392
Sum	2 237 148	2 263 534

Annen driftsinntekt:

Varesalg	1 037	1 614
Tjenestesalg	2 014	2 757
Leieinntekter m.m.	9 147	5 432
Andre inntekter inkl. periodiserte inntekter	5 418	7 453
Sum	17 616	17 256

Note 2 Utbetalte tilskudd

Dnk har i 2020 utbetalt tilskudd kr 566 956' til ulike formål. Det aller meste utbetales til fellesråd og sokn, og da i hovedsak ut fra gitte fordelingsnøkler. De resterende tilskuddene går til eksterne enheter inkludert institusjoner og internasjonale samarbeidspartnere, dels ut fra faste avtaler og dels etter søknad.

Utbetalte tilskudd:	2020	2019
Trosopplæring	319 456	314 492
Diakoni	78 991	66 993
Undervisning	89 869	88 022
Kirkemusikk	2 884	2 201
Domkirker	5 427	5 295
Internasjonale økumeniske organisasjoner	14 103	9 034
Andre institusjoner og kirkelige formål	34 081	32 042
Opplysningsvesenets fond	3 797	4 464
Andre ideelle formål	18 348	48 584
Sum utbetalte tilskudd	566 956	571 127

Note 3 Lønnskostnader og ytelser, godtgjørelser til direktør, styret og revisor

Lønnskostnader	2020	2019
Lønninger	1 054 688	1 034 647
Arbeidsgiveravgift	146 094	160 620
Pensjonskostnader	149 848	208 636
Andre ytelser	10 704	11 546
Sum lønnskostnader	1 361 335	1 415 449

I 2020 har Den norske kirke sysselsatt 1 584 årsverk.

Ytelser til ledende personer	Direktør	Styret
Lønn	1 202	434
Pensjonskostnader	378	0
Annen godtgjørelse	0	0
Sum ytelser til ledende personer	1 580	434

Det er ikke inngått avtale om etterlønn, bonuser, lån, sikkerhetsstillelse o.l. til fordel for direktør eller styremedlemmer.

Det er betalt for frikjøp av styreleder med 465' - kostnaden er registrert i regnskapet under andre driftskostnader.

REVISOR

Kostnadsført revisjonshonorar inkludert MVA for 2020 utgjør kr 238'.

I tillegg kommer honorar for andre tjenester inkludert MVA med kr 233'.

Note 4 Ytelsespensjon

Den norske kirke (Dnk) er unntatt kravet om å balanseføre sikrede pensjonsforpliktelser. Det vises til prinsippnote.

Dnk har ytelsespensjonsordning for sine ansatte gjennom Statens pensjonskasse.

Forventet turnover for ansatte under 50 år er 4% og for ansatte over 50 år er 3%. Uttakstilbøyelighet førtidspensjon (AFP) anslås til 10% ved fylte 62 år

Per 31.12.2020 var 1 936 personer knyttet til ordningen, av dette var 1 617 personer ansatt og 319 personer var pensjonister. Ordningen omfatter alderspensjon fra fylte 67 år og løper livsvarig. Ordningen inkluderer også uføre-, etterlatte- og barnepensjon.

Aktuarberegningen fra aktuarseksjonen i Statens pensjonskasse med forutsetninger per desember 2020 er lagt til grunn for presentasjon av Dnk sin pensjonsforpliktelse.

Beregning av årets pensjonskostnad:	2020	2019
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	88 991	84 567
Resultatført planendring i perioden	0	-282 965
Arbeidsgiveravgift	7 816	-31 477
Årets pensjonsopptjening	96 808	-229 875
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	57 157	59 531
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-84 566	-87 766
Årets finansposter	-27 409	-28 235
Sum årets pensjonskostnad	69 399	-258 110
Administrasjonskostnader	3 016	3 394
Årets pensjonskostnad inkl. adm.kostnad	72 414	-254 716
Sum årets pensjonskostnader inkl. adm.kostnader	72 414	-254 716
Resultatført aktuarielt tap inkl. AGA	15 623	0
Sum totale pensjonskostnader	88 038	
Endring som følge av ikke balanseført forpliktelse	61 810	
Årets kostnadsførte pensjonskostnad (note 3)	149 848	
Netto pensjonsforpliktelse ved årets slutt	2020	2019
Pensjonsforpliktelse	2 991 502	2 511 889
Pensjonsmidler	-2 342 731	-2 167 539
Netto pensjonsforpliktelse	648 770	344 350
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	78 501	48 553
Netto pensjonsforpliktelse inkl. AGA	727 272	392 904
Pensjonsforpliktelse	2020	2019
Pensjonsforpliktelse ved årets begynnelse	2 511 889	2 453 671
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	88 991	84 567
Pensjonsutbetalinger	-53 620	-45 086
Rentekostnad	57 157	59 531
Planendring	0	-282 965
Aktuarmessig gevinst (tap) økonomiske forutsetninger	387 085	242 171
Pensjonsforpliktelse ved årets slutt	2 991 502	2 511 889

Pensjonsmidler	2020	2019
Pensjonsmidler ved årets begynnelse	2 167 539	1 938 732
Administrasjonskostnader	-3 016	-3 394
Pensjonsutbetalinger	-53 620	-45 086
Innbetalinger pensjonspremie	172 389	253 143
Renteinntekt på pensjonsmidler	84 566	87 766
Aktuarmessig gevinst (tap) økonomiske forutsetninger	-25 126	-63 622
Pensjonsmidler ved årets slutt	2 342 731	2 167 539

Økonomiske forutsetninger	31.12.2020	31.12.2019
Diskonteringsrente	1,70%	2,30%
Forventet avkastning på pensjonsmidler	2,70%	3,80%
Årlig lønnsvekst	2,25%	2,25%
Årlig forventet regulering av alders- og etterlattepensjon over 67 år under utbetaling	1,25%	1,25%
Årlig forventet G-regulering, regulering av AFP, uføre- og etterlattepensjoner under 67 år	2,00%	2,00%

Demografiske data	31.12.2020	31.12.2019
Antall yrkesaktive	1 617	1 561
Gjennomsnittsalder - yrkesaktive	51	51
Sum pensjonsgrunnlag	1 023 262	991 614
Gjennomsnittlig lønn	633	635
Antall pensjonister	319	261
Antall oppsatte	0	0

Note 5 Anleggsmidler

	Medlemsregister/ Kirkebok	Driftsløsøre, inventar o.a. utsyr	Leilighet	Sum varige driftsmidler
Anskaffelseskost 01.01.2020	14 563	12 142	2 852	29 558
Tilgang	0	232	0	232
Avgang	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2020	14 563	12 373	2 852	29 789
Akkumulerte avskrivninger	10 954	7 753	0	18 707
Bokført verdi per 31.12.2020	3 609	4 621	2 852	11 082
Årets avskrivninger	2 913	1 692	0	4 604
Avskrivningssatser	20 %	10-30%	0 %	

Note 6 Spesifikasjon av annen driftskostnad

	2020	2019
Tjenestereiser m.m.	33 408	56 259
Kjøp av tjenester	87 464	68 587
Informasjon og kommunikasjonsteknologi	48 730	46 356
Leie lokaler og utstyr	47 041	40 462
Kurs og seminar	13 488	25 871
Driftsmateriell m.m.	18 977	35 373
Oppvarming, renhold og renovasjon	3 359	4 297
Kontingenter	2 822	1 999
Vedlikehold	2 697	1 964
Honorarer for revisjon og andre tjenester	470	266
Andre driftskostnader	3 776	7 985
Sum annen driftskostnad	262 234	289 421

Andre driftskostnader består i hovedsak av telefonkostnader, reklame, forsikringer, representasjon og gaver.

Note 7 Spesifikasjon av finansposter

	2020	2019
Finansinntekter		
Renteinntekt	10 511	17 041
Finansinntekt (agio)	5	1
Sum finansinntekter	10 516	17 042
Finanskostnader		
Rentekostnad	25	29
Finanskostnad (disagio)	9	29
Sum finanskostnader	34	58

Note 8 Langsiktige verdipapirer

	Anskaffelses kost	Balanseført verdi
Anleggsmidler		
Skrim Vann og Avløpsselskap AS: 1 aksje, 0,082% eierandel	12	12
Regionalt pilegrimssenter Stiklestad AS: 25 aksjer, 7,69% eierandel	13	13
Kirkepartner A/S: 420 aksjer, 48,95% eierandel	100	100
Den norske kirkes landsfond	18 900	18 900
Grieg Investor	152 946	152 946
Alfred Berg Pengemarked	75 000	75 000
Sum langsiktige verdipapirer	246 970	246 970

Den norske kirkes landsfond forvaltes av Alfred Berg Kapitalforvaltning med fordeling på aksjefond, rentefond og pengemarkedsfond. Markedsverdien av Den norske kirkes landsfond per 31.12.2020 er kr 23 079'. Markedsverdien av porteføljen i Grieg Investor er kr 173 034' og i Alfred Berg Pengemarked er kr 78 402'.

Note 9 Lån til tilknyttet selskap

Ansvarlig lån 4 735 innvilget 2018 til Kirkepartner AS. Rentesatsen er fastsatt til NIBOR 3 måneder + 2%. Nedbetaling av lånet starter i 2023 hvor lånet skal nedbetales som serielån med 1/2 av nominell hovedstol hvert år.

Note 10 Fordringer og gjeld

Kortsiktige fordringer	2020	2019
Avsetning refusjon sykkelønn	4 460	2 854
Forskuddsbetalte kostnader	2 669	1 787
Annen fordring	5 662	3 222
Sum kortsiktige fordringer	12 791	7 863

Kortsiktig gjeld	2020	2019
Skyldig lønn og feriepenger	167 059	164 257
Skyldig pensjonspremie	2 443	5 013
Periodisert øremerket tilskudd	24 105	1 385
Annen gjeld	55 674	67 019
Sum kortsiktig gjeld	249 282	237 675

Note 11 Kundefordringer

	2020	2019
Kundefordringer til pålydende	9 188	9 248
Balanseført verdi av kundefordringer 31.12	9 188	9 248
Realiserte tap	9	0
Sum resultatførte tap på krav	9	0

Note 12 Bankinnskudd

Innestående midler på skattetrekkkonto (bundne midler) er per 31.12.20 kr 46 164'.

Note 13 Egenkapital

	Bunden kapital	Innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr 31.12.2019	18 900	100 000	192 461	311 361
Pr 01.01.2020	18 900	100 000	192 461	311 361
Årets resultat	0	0	70 025	70 025
Pr 31.12.2020	18 900	100 000	262 486	381 386

Note 14 Gravplassforvaltning

Det er i 2020 mottatt tilskudd på kr 4 000' til gravplassforvaltning. Det er ført prosjektregnskap for bruk av tilskuddet. Prosjektregnskapet viser et årsoverskudd på kr 152''

Gravplassforvaltning-prosjektregnskap	2020	2019
Mottatt tilskudd og andre inntekter	4 000	4 000
Lønn og godtgjørelse	3 359	3 360
Driftskostnader	489	545
Prosjektresultat	152	94

Note 15 Betingede utfall

Den norske kirke er ikke involvert i rettsvister og saksbehandling vedrørende omtvistede krav, herunder erstatningskrav.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6A, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til Kirkerådet i Rettssubjektet Den Norske Kirke

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Rettssubjektet Den Norske Kirke som består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av rettssubjektets finansielle stilling per 31. desember 2020, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i rettssubjektets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Kirkerådet og direktøren (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til rettssubjektets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av rettssubjektets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om rettssubjektets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at rettssubjektets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av rettssubjektets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings-skikk i Norge.

Oslo, 12. april 2020
ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Kjetil Andersen
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Kjetil Andersen

Statsautorisert revisor

På vegne av: Ernst & Young AS

Serienummer: 9578-5992-4-2398085

IP: 37.191.xxx.xxx

2021-04-12 16:29:49Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

ÅRSRAPPORT 2020

MØRE BISKOP
MØRE BISPEDØMERÅD

INNHALD

DEL 1 – LEIARVURDERING	3
A Overordna vurdering av måloppnåinga	3
B Dei viktigaste prioriteringane i 2020	3
C Om ressursutnyttinga	3
DEL 2 – INTRODUKSJON TIL VERKSEMDA OG HOVUDTAL	5
Innleiing	5
A Nøkkeltal pr. prosti og totalt	6
B Utvalde volumtal	7
C Nøkkeltal for årsrekneskapen	7
DEL 3 – ÅRETS AKTIVITETAR OG RESULTAT	8
Samandrag av resultat, måloppnåing og ressursbruk i 2018	9
Resultat og måloppnåing etter resultatmål og nøkkelindikatorar	
Hovudmål 1 Gudstenestelivet blomstrar	10
Hovudmål 2 Fleire søker dåp og trusopplæring	14
Hovudmål 3 Kunst og kulturuttrykk som del av kyrkjelivet	20
Hovudmål 4 Kyrkja engasjerer seg i samfunnet	23
Hovudmål 5 Fleire finn sin plass i kyrkjeleg arbeid	29
Hovudmål 6 Kyrkja har ein demokratisk og velfungerande organisasjon	30
Biskopen si verksemd	33
DEL 4 – STYRING OG KONTROLL I VERKSEMDA	37
A HMS/Arbeidsmiljø	37
B Likestilling	38
C Vurdering av risiko for misleghald	39
DEL 5 – VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	40
DEL 6 – ÅRSREKNESKAPEN	43
Leiinga sine kommentarar inklusive rekneskapsrapportering	

Om tala: Kjelder og tal brukt i denne årsrapporten er henta frå Statistikkhefte utarbeidd av Kyrkerådet med tal frå SSB, medlemsregisteret for Den norske kyrkja, Løns og personalsystemet Aditro og rapporteringsmodul for trusopplæring. Eigne tal for Møre bispedøme, SSB og Fylkesstatistikk for Møre og Romsdal er også brukt.

Framsidedfoto: Rikke Grevstad Kopperstad

Vigsling av Ragnhild Danbolt Øygard til diakon - Herøy kyrkje 7/3-21.

Vigslinga var planlagt gjort i 2020, men vart utsett fleire gonger som følgje av Koronasituasjonen og smittevernreglar.

F.v: Diakon Astrid Oksavik Sve, prost i Søre Sunnmøre prosti Ingeborg Matre, diakon i Herøy Ragnhild Danbolt Øygard, biskop i Møre Ingeborg Midttømme, sokneprest i Herøy Solfrid Leinebø Seljås

DEL 1 – LEIARVURDERING

A Overordna vurdering av den samla aktiviteten i bispedømet

Møre bispedøme har, saman med Den norska kyrkja, ein visjon om «Meir himmel på jord» og at «Kyrkja vitnar i ord og gjerning om frelse, fridom og von i Jesus Kristus ved å vere vedkjennande, open, tenande og misjonerande».

2020 har vore eit år som har utfordra på mange vis. Visjonen gjeld, sjølv i møte med ei tid prega av smittevern. Rammer og føresetnadar er endra og til dels nye og ukjende. Det har utfordra oss som enkeltmenneske og som fellesskap – som tilsett, folkevald og som kyrkjelyd.

Medlemsundersøkinga i 2020 viser at 83% av medlemmene i Møre har besøkt kyrkja fysisk eller digitalt dei siste 12 månadene. Andelen som ville valt dåp (84%), kyrkjeleg gravferd (82%), kyrkjeleg konfirmasjon (72%) og kyrkjeleg vigsel (65%) viser høg grad av deltaking.

Det er krevjande som kyrkje å ikkje kunne feire høgtidsdagar som påske, pinse og jul. Det gjeld og høgtidsdagar for den enkelte og nær familie som vil samlast til dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd.

Talet på fysiske gudstenester og deltaking i desse har gått ned, men er dels kompensert for med gjennomføring og deltaking i digitale gudstenester. Det same gjeld for dåp, konfirmasjon og gravferd. Det gjenstår å sjå om den viljen til deltaking som kjem fram i medlemsundersøkinga kan bli til aktiv handling, eller om vi må sette inn nye tiltak.

Det digitale nærværet har auka, og kyrkja er meir synleg i det offentlege rommet. Samstundes skjer det i ei tid der fleire andre aktørar også aukar dei digitale aktivitetane sine. Det fører til ein kamp om merksemd.

Det har vore auka fokus på psykisk helse og langtidsverknader av smittevern, besøksforbod, einsemd og arbeidsløyse. Diakonien har vore løfta opp, og det ligg til rette for samhandling mellom kommunen, frivillige organisasjonar og kyrkja på lokalt nivå.

Trusopplæringa og kunst- og kulturfeltet er særleg hardt råka av Covid-19-situasjonen. Vi må arbeide for og stimulere til at desse felta kan bli vitaliserte.

Det har vore eit utfordrande år for tilsette i kyrkjelydane. Saman med Kyrkjerådet og KA har biskop og bispedømeråd hatt nødvendig og tett kontakt med leiarar (prostar og kyrkjevevjer) og tillitsvalde og vernetenesta. Arbeidsmiljøundersøkinga i mai for prostar, prestar og tilsette ved bispedømekontoret var eit viktig reiskap for å kunne gjere endringar.

Det er utvikla rutinar og system for kyrkja si handsaming av kriser og katastrofar – som hendingar som verkar inn på delar av samfunnet og eigen verksemd. Pandemien viser at vi ikkje har vore tilstrekkeleg førebudde på ei krise som held fram over tid og rammar heile samfunnet. Samstundes har tida vist at det er evne og vilje til å tilpasse seg og gjere endringar på kort tid. Det har vore særleg utfordrande at kyrkja har hatt strenge grenser for «fastmonterte seter» og manglande fokus på konsekvensar.

Smittetrykket i Møre og Romsdal har vore lågt, med unntak av mindre lokale utbrot. Deltaking i Fylkesberedskapsrådet v/Statsforvaltaren har vore gjensidig viktig for samordning og informasjon. Kyrkja og innsatseiningane har komme nærare kvarandre.

Rekrutteringssituasjonen i bispedømet er framleis utfordrande, både til kyrkjeleg utdanning og til kyrkjeleg teneste – tilsette og frivillige. Vi ser no ein effekt av at fleire i Møre bispedøme tar utdanning til å bli prest samstundes som dei gjer teneste i vakante stillingar. Vi trur dette vil gjere rekrutteringssituasjonen lettare for bispedømet dei neste åra. Vi ser dessutan at godt

ungdomsarbeid bidrar til rekruttering, og ønskjer å understøtte kyrkjelydane i dette, i tillegg til bispedømet sitt arbeid med ungdomsdemokrati.

B) Om ressursutnyttinga

Møre bispedøme var for 2020 tildelt kr 108 mill. 75,7 mill. (ikkje medrekna pensjon) av midlane er nytta til drift og løn til 82,6 årsverk, der presteneste utgjer 71 årsverk. Kr 32,2 mill. av tildelinga er tilskotsmidlar der 19,9 mill. går til tilskot til trusopplæring i kyrkjelydane. 11,5 mill. går som tilskot til 17 stillingar innan diakoni og 11 stillingar innanfor undervisning i kyrkjelydane. Elles 502.000,- til prosjekt finansiert via OVF-tilskot. Tilskot for 2020 er i balanse i høve til budsjett.

Møre bispedøme har i 2020 eit mindreforbruk/overskot i høve til tildeling/budsjett på kr 4.1 mill. Av dette gjelder 3 mill. for presteneste og 1 mill. bispedømekontoret. Hovudårsaka er relatert til koronasituasjonen. Det er brukt mindre til fagsamlingar, stiftsdagar, kurs og reiseutgifter. Budsjetterte midlar til fast løn for prestar går i balanse. Det er brukt mindre i vikarutgifter i samband med sjukdom for både prestar og bispedømekontortilsette.

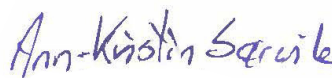
71,5% av ressursane som bispedømerådet forvaltar er driftsmidlar, resterande 28,5% er tilskotsmidlar. 91,5% av budsjettet for prestar går til løn. Ser vi verdien av løn til prestestillingar i samanheng med tilskot til trusopplæring og stillingar diakoni/undervisning, så har det i 2020 gått 89,2 mill. eller 82,6% av dei tildelte ressursane til den lokale kyrkja i Møre.

I Møre bispedøme er det 95 sokn, og variasjonane mellom sokna er store, både geografisk og demografisk. Avgjerd om fordeling av ressursar i bispedømet blir gjort av bispedømerådet.

Molde 12. mars 2021

Ingeborg Midttømme
biskop

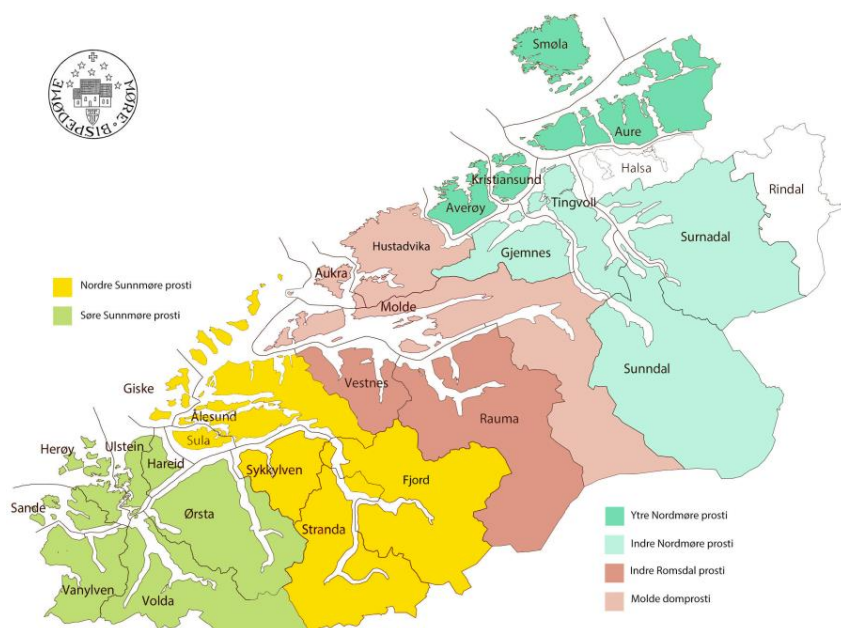

Ann-Kristin Sørvik
leiar

DEL 2 - INTRODUKSJON TIL VERKSEMDA OG HOVUDTAL

Møre bispedøme er i geografi samanfallande med Møre og Romsdal fylke som etter kommunereforma har 26 kommunar. Møre biskop og Møre bispedømeråd er del av rettssubjektet Den norske kyrkja og er på nærare bestemte område også underlagde Kyrkjemøtet. På lokalt nivå er soknet rettssubjekt, representert ved sokneråd og kyrkjeleg fellesråd.

Møre bispedøme er eitt av Den norske kyrkja sine 11 bispedøme. Bispedømet vart oppretta i 1983, og er det yngste bispedømet i Noreg. Det vart til ved ei deling av bispedøma Nidaros og Bjørgvin. Bispedømerådet i Møre har 10 medlemmer (7 leke, 1 prest, 1 lek kyrkjeleg tilsett og biskop), som saman med dei andre bispedømeråda utgjer Kyrkjemøtet. Biskopane utgjer til saman Bispemøtet. Møre bispedøme var fram til 31/12-19 delt inn i 7 prosti, 32 fellesråd og 96 sokn. Frå 1/1-20 er inndelinga endra til 6 prosti, 25 fellesråd (eitt av fellesråda omfattar to kommunar) og 95 sokn.

Møre biskop og Møre bispedømeråd er kvar for seg formelle kyrkjelege organ, med felles administrasjon lokalisert i Molde og med stiftsdirektøren som dagleg leiar.

Bispedømerådet skal ha merksemd på alt som kan bli gjort for å vekke og nære det kristelege livet i kyrkjelydane. Rådet skal også fremme samarbeid mellom dei enkelte sokneråda og andre lokale arbeidsgrupper innan bispedømet. Bispedømerådet fordeler statlege tilskot til trusopplæring og særskilte stillingar innan kyrkjeleg undervisning og diakoni. Bispedømerådet kan opprette og legge ned stillingar innanfor tildelt ressursramme. Bispedømerådet tilset prostar, kyrkjelydsprestar og fengselsprestar. I tillegg er bispedømerådet gitt arbeidsgjevarmynde for dei tilsette på bispedømekontoret. Biskopen leiar prestetenesta og har tilsynsansvar med kyrkjelydane og tilsette i bispedømet.

2.1 Overordna mål

Bispedømerådet og biskopen har lagt til grunn dei måla og føringane som er gjevne av departementet, Kyrkjemøtet og Kyrkerådet (sjå side 8). Visjonsdokumentet, strategiplan 2019 - 2021 og årsplanen for Møre bispedøme ligg også til grunn for verksemd og aktivitetar.

A) Nøkkeltal pr prosti

Tabell 2.1: Kyrkjemedlemer og innbyggjarar fordelt på prostia 2018 - 2020

Prosti	Medl 2020	Medl 2019	Medl 2018	Diff medl 2019 - 2020	Diff medl 2018- 2019	Diff medl 2017- 2018	Tal Innbygg- jarar 2020	Tal innbygg- jarar 2019	Tal innbygg- jarar 2018	Diff innb 2019- 2020	Diff innb 2018- 2019	Diff innb 2017- 2018
Molde domprosti	39092	36072	33312	3020	2760	-292	48709	47019	43597	1690	3422	53
Søre Sunnmøre	39191	37883	38154	1308	-271	-144	49712	48360	48401	1352	-41	22
Austre Sunnmøre	-	16887	17076	-	-189	-233	-	21730	21828	-	-98	-43
Nordre Sunnmøre	73696	55902	55885	17794	17	-32	99165	75803	75050	23362	753	772
Indre Romsdal	11431	13868	14015	-2437	-147	-115	13984	16929	16979	2945	-50	-33
Ytre Nordmøre	27626	27494	30758	132	-3264	-354	35503	35810	39243	-307	-3433	-121
Indre Nordmøre	15470	18586	18767	-3116	-181	-169	18471	22176	22322	-3705	-146	-86
Sum alle prosti	206506	206692	207967	-186	-1275	-1339	265544	267641	267420	-2097	221	564

Tabell 2.2: Inn- og utmeldingar 2018 - 2020

Prosti	Innm 2020	Innm 2019	Innm 2018	Endr innm 2019- 2020	Endr Innm 2018- 2019	Endr Innm 2017- 2018	Utm 2020	Utm 2019	Utm 2018	Endr utm 2019- 2020	Endr Utm 2018- 2019	Endr Utm 2017- 2018
Molde domprosti	11	29	19	-18	10	-10	117	135	98	-18	37	-41
Søre Sunnmøre	12	33	25	-21	8	-14	103	136	95	-33	41	-147
Austre Sunnmøre	-	13	12	-13	1	-2	-	45	41	-45	4	-16
Nordre Sunnmøre	47	23	29	24	-6	6	202	228	137	-26	91	-99
Indre Romsdal	6	17	3	-11	14	-4	28	38	26	-10	12	-17
Ytre Nordmøre	18	19	8	-1	11	-5	89	111	92	-22	19	-16
Indre Nordmøre	4	20	4	-16	16	-7	39	36	38	3	-2	-14
Sum alle prosti	98	154	86	-56	54	36	578	729	527	-178	203	-263

- 1.1. 2019 blei kommunen 1567 Rindal flytta frå Møre og Romsdal til Trøndelag, og 1.1.2020 blei Rindal sokn flytta frå Møre bispedøme til Nidaros.
- 1.1.2020 blei kommunen 1571 Halså flytta frå Møre og Romsdal til Trøndelag, og Halså sokn flytta frå Møre bispedøme til Nidaros
- 1.1.2020 blei kommunen 1444 Hornindal flytta frå Sogn og Fjordane/Vestland til Møre og Romsdal, og Hornindal sokn flytta frå Bjørgvin bispedøme til Møre bispedøme.
- Frå 1.1.2020 blei Nordre Sunnmøre prosti og Austre Sunnmøre prosti slått saman.

- Frå 1.1.2020 blei Nesset kommune slått saman med Molde kommune og dei 4 sokna i Nesset flytta frå Indre Romsdal prosti til Molde domprosti
- Frå 1.1.2020 blei Sandøy sokn flytta frå Molde domprosti til Nordre Sunnmøre prosti
- Frå 1.1.2020 blei Storfjorden kyrkjelege fellesråd delt. Ørskog og Skodje gjekk til nye Ålesund. Stordal og Norddal (nye Fjord) og sokna i Stranda er att i Storfjorden kyrkjelege fellesråd.

B) Utvalde volumtal

Tabell 2.3: Volumtal for gudstenester og kyrkjelege handlingar

Møre bispedøme	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Tal døypte	1496	1755	1687	1905	1872	2 175
Tal konfirmerte	1623	2528	2469	2502	2 688	2 738
Tal kyrkjelege vigslar	276	370	404	427	419	479
Tal kyrkjelege gravferder	1981	2152	2126	2129	2 129	2 198
Tal gudstenester totalt	3040	3697	3714	3749	3 765	3 668
Samla tal gudstenestedeltakarar	162 622	353 667	366 697	371 274	387 952	388 863

C) Nøkkeltal frå rekneskapen

Tabell 2.4: Nøkkeltal frå årsrekneskapen

Nøkkeltal for årsregneskapet	2018	2019	2020
Tal på årsverk	87,1	82,3	82,6
-av dette presteneste	73,5	73,2	71
Samlet tildeling budsjettgruppe 1A	76 350	77 848	75 703
Netto driftskostnader	74 288	75 601	71 670
Lønsandel av driftskostnader	90,9%	89,7%	92,0%
Andel løn brukt i prestenesta	79,9%	78,7%	81,3%
Lønskostnader pr årsverk (hele tusen)	776	824	798

Tal som gjelder prestenesta er inkl. biskopen.

Lønsandel og lønskostnader er inkl. andre personalkostnader (kontogruppe 59*).

Det er i 2020 gjort ny utrekning av nøkkeltal for 2018 og 2019 slik at tala er meir samanliknbare.

DEL 3 – ÅRETS AKTIVITETAR OG RESULTAT

Innleiing

Hovudmålet er å støtte opp under Den norske kyrkja i samsvar med Grunnlova § 16: «Alle Indvaanere av Riget have fri Religionsøvelse. Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk Kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som sådan af Staten...»

Dei fire hovudmåla som Møre bispedøme har arbeidd etter går fram av statsbudsjettet vedtatt av Stortinget:

- Den norske kyrkja skal vere ei landsdekkande, lokalt forankra kyrkje.
- Den norske kyrkja skal ha oppslutning som stadfester karakteren som folkekyrkje.
- Den norske kyrkja skal formidle evangelisk-luthersk tru og tradisjon og tilby trusopplæring til alle døypte barn.
- Den norske kyrkja skal vere organisert i samsvar med demokratiske prinsipp og verdiar

Møre bispedømeråd hadde desse satsingsområda i 2020:

- Dåp, Rekruttering og Kyrkje på nett.

Møre bispedømeråd hadde desse fokusområda i 2020:

- Diakoni, Kultur (inkl. kystpilegrimsarbeid), Frivilligheit, Kyrkja i det fleirkulturelle samfunnet/dialogarbeid og Skule/Kyrkje-samarbeid.

Som grunnlag for vurdering av måloppnåing har Kyrkjerådet nærare definert resultatmål med tilhøyrande indikatorar slik:

1. Gudstenestelivet blomstrar
2. Fleire søker dåp og trusopplæring
3. Kunst- og kulturuttrykk er ein del av kyrkjelivet
4. Kyrkja engasjerer seg i samfunnet
5. Rekruttering og frivilligheit
6. Bemanning – presteskap og administrasjon

Vi viser òg til Møre bispedøme sitt visjonsdokument på siste sida av årsrapportdokumentet.

A - Bispedømet sin samla aktivitet i 2020. Samandrag av resultat, måloppnåing og ressursbruk.

I Møre bispedøme er det i 2020 gjennomført 3040 gudstenester, 1621 dåpshandlingar, 2074 konfirmasjonar, 276 vigse og 1981 gravferder. Det er gjennomført i snitt 141 timar med trusopplæring i kyrkjelydane.

Til dette er det nytta 71 årsverk i presteteneste i tillegg til kyrkjelydane sine eigne personalressursar og frivillige. I tillegg er det brukt ressursar til kyrkjeleg administrasjon for å understøtte dei kyrkjefaglege og personalfaglege områda for kyrkjelydar og for biskop og bispedømeråd med til saman 11,2 årsverk. Totale driftskostnadar er på kr 76,4 millionar. Det er gitt 19,6 millionar i tilskot til trusopplæring og 10,8 millionar i tilskot til kateket og diakonstillingar i kyrkjelydane.

I kapitla framover vil vi gå nærare inn i resultatmåla for dei enkelte områda, vurdere måloppnåing og gjere greie for tiltak og eventuelle endringar i tiltak og strategi. Ei samla oversikt over mål, nøkkelindikatorar og endring frå 2019 til 2020 ligg på neste side.

Oversikt over utvikling utvalde resultatmål 2019 – 2020 Møre bispedøme

Strategiske mål:	Resultatmål:	Nøkkellindikator:	2019	2020	Endr	
1. Gudstenestelivet blomstrar	1.Vekst i tal deltakarar pr. gudsteneste.	Gudstenestedeltaking tal deltakarar	96,6	53	-43,6	↓
		Gudstenestefrekvens	46,5%	42%	- 4,5	↓
	2.Fleire vel kyrkjeleg vigsel.	Tal vigslar	370	276	- 94	↓
	3.Oppslutninga om kyrkjeleg gravferd blir halde oppe.	Tal kyrkjelege gravferder	2175	1981	- 69	↓
	4.Fleire kyrkjelydar inkluderer samisk språk i gudstenestelivet.	Tal kyrkjelydar som inkluderer samisk språk i lokal gudstenesteordning	0	2	2	↑
2. Fleire søker dåp og trusopplæring	1.Oppslutninga om dåp blir halde oppe.	Tal døypte barn	1721	1496	-225	↓
	2.Oppslutninga om trusopplæringstiltaka er stabil.	Deltakardel i utvalde, landsomfattande tiltak	52%	54%	2%	↑
	3.Oppslutninga om konfirmasjon blir halde oppe.	Konfirmerte av døypte 15-åringar	91%	91,4%	-0,4%	↓
3. Kunst- og kulturuttrykk er ein del av kyrkjelivet	1.Vekst i tal deltakarar på konsertar og kulturarrangement	Tal deltakarar på konsertar/kulturarrangement i kyrkjene	99 461	19 186	-81%	↓
	2.Fleire opne kyrkjer	Tal opne kyrkjer	39	45	15%	↑
4. Kyrkja engasjerer seg i samfunnet	1.Fleire kyrkjelydar med diakonal betening	Del kyrkjelydar med diakonal betening	51%	46,3%	-4,7%	↓
	2.Fleire kyrkjelydar tilbyr fellesskap til nye i Noreg	Tal kyrkjelydar med tilbod i samband med integreringsarbeid	20	20	-	↔
	3.Arbeid med religionsdialog blir styrkt.	Tal fora for religionsdialog	0	1	1	↑
	4.Kyrkja sitt digitale nærvær aukar.	Tal SoMe-kanalar. Tal følgjarar pr. kanal og postar pr. veke pr. kanal	14 669	18285	24,6%	↑
	5.Kyrkja er synleg på fleire arenaer i det offentlege rom.	Tal artikkeltreff på 'Dnk' i radio, TV, print, nettaviser. Tal frukostseminar/anna	3254	2829	-425	↓
	6.Samarbeidet kyrkje/skule blir styrkt.	Tal barnehage- og skulegudstenester	270	155	-43%	↓
5. Fleire finn sin plass i kyrkjeleg arbeid	1.Rekruttering til vigsla stillingar blir styrkt.	Tal vigslingar	6	8	2	↑
	2.Flere blir engasjerte til frivillig teneste i kyrkja.	Tal frivillige	6354	4868	- 23%	↓
	3.Kyrkjelege medarbeidarar trivst i jobben.	Medarbeidarundersøkingar/sjukefråvær	3,1%	5,8%	- 2,7%	↓
	4.Tilbod for unge i kyrkjelydane blir styrkt.	Tal deltakarar på tilbod for 13-17år/18-30år	47/7	39/10	-17%/43%	↓/↑

Resultat og måloppnåing 2020

B1: HOVUDMÅL 1: Gudstenestelivet blomstrar

Resultatmål 1.1: Vekst i talet på deltakarar pr. gudsteneste

Dei viktigaste suksessfaktorane:

- A) - At kristen tru og kristent liv regelmessig blir fremja gjennom gudstenester, kyrkjelege handlingar, sjelesorg og vegleing
- B) - At born kjenner seg heime

Dei viktigaste tiltaka:

- A) – God leiing av prestetenesta gjennom prost og i vegleing frå bispedømekontor.
- B) – Fokus på inkludering i gudstenesteførebuinga
- C) – Revisjon/godkjenning av lokal grunnordning
- D) - Stimulere til bruk av nye kommunikasjonskanalar

Måloppnåing ved nøkkelindikatorar: Gudstenestefrekvens/deltaking

Tabell 3.1 Tal gudstenester og gudstenestedeltaking, søn- og heilagdag

	Gudst. søn- og heilagdag		Deltakarar		Gjennomsnitt tal deltaking	
	2020 (2019)	%-endring	2020 (2019)	%- endring	2020 (2019)	%-endring
Møre totalt	2356 (2897)	-19%	127218 (268370)	-53%	54 (93)	-42% (0)

Tabell 3.2 Gudstenestedeltaking, alle gudstenester

	Gudst. alle dagar		Deltakarar		Gjennomsnitt tal deltaking	
	2020 (2019)	%-endring	2020 (2019)	%- endring	2020 (2019)	%-endring
Møre totalt	3040 (3697)	-18%	162662 (353667)	-54%	53 (96)	-44% (0)

I tillegg er det i 2020 strøyma 263 gudstenester med 90612 deltakarar som har følgd minst 85% av den strøyma gudstenesta.

Tabell 3.2 Gjennomsnittleg gudstenestefrekvens på søn- og helgedagar

Prosti	Tal sokn	Tal gudst 2018	Tal gudst 2019	Tal gudst 2020	Gudst-frekvens 2018	Gudst-frekvens 2019	Gudst-frekvens 2020
Møre Total	91* (95)	2951	2902	2356	52.0%	46,5%	42%

Ressursbruk:

Gjennom året har ressurstilgangen vore stabil. Sjølv om det er ein del vakansar i bispedømet, har dette i liten grad gått ut over gudstenestetilbodet. Ingen stabar har vore indisponerte på grunn av smitte eller karantene. Vi har vore heldige. God hjelp frå ein del vitale prestepensjonistar har gitt vikarar til einskildtenester og i ledige stillingar. Saman med ein del prestevikarar under utdanning har desse med stor integritet dekkja vakante stillingar.

Vurdering av måloppnåing:

Målet er ikkje nådd. Det er ein betydeleg nedgang i talet på gudstenester, og talet på deltakarar er meir enn halvert. Dette vurderer vi i hovudsak å vere relatert til koronapandemien. I tillegg ser vi at gudstenestefrekvensen fortset den negative utviklinga frå siste år, og er no nede i 42%, som saman med Hamar er den lågaste i landet. Sidan kommunereforma har ført til omfattande grensejusteringar i bispedømet, er det vanskeleg å måle den prostivise endringa med omsyn til gudstenestedeltaking. Målt i høve til dei andre bispedøma ser vi at Møre plasserer seg om lag på gjennomsnittet. Det er område i Møre som har altfor sjeldan gudsteneste, og fleire av desse kyrkjelydane utfordrar biskopen til å setje inn større ressursar.

Rambøll sine undersøkingar av den digitale aktiviteten i kyrkjelydane, viser at ein del har strøymd gudstenester, medan mange har laga digitale gudstenester og sendt desse i opptak. Trass i at få har fått lov til å ta del i gudstenesta, har likevel talet på fysiske gudstenester vore imponerende høgt. (82% i perioden 12/3-15/6).

Med omsyn til samarbeid innan fellesråd/prosti/mellom kyrkjelydar, kunne ein kanskje tenkje seg at fleire innanfor same område planla og gjennomførte digitale arrangement. Fleire i 2. halvår enn i vårmånadane oppgir at dei ikkje har samarbeidd med andre (42% mot 24%). Desse tala støttar opplevd situasjon, og konkluderer, litt overraskande, med at ikkje fleire kyrkjelydar har samarbeidd og nytta kvarandre sine ressursar. Vi vurderer det slik at samarbeid i tilsette sitt tenestedistrikt bør utviklast, både slik at dei minste kyrkjelydane ikkje blir borte, og for at særleg kompetanse kan kome alle kyrkjelydane i eit område til gode. Både prostar og kyrkjeverjer har handlingsrom til å realisere slik samhandling.

Over 90% av kyrkjelydane nyttar eigne Facebook-sider (90% og 96%) til å kunngjere eigne arrangement, og 82% og 74% har eigne nettsider. Mange (62%) har også eigen YouTube-kanal. Dette er ganske høge tal, og kyrkjelydane brukar store ressursar på å vere digitale. Samstundes er inntrykket at dei ikkje har store ambisjonar på eigne vegne, utover at dei digitale sendeflatene skal kunne kommunisere med kjernetroppane. Dei mange gode digitale sendingane er i liten grad kringkasta gjennom sams portal (bispedømet si nettside, eller nettsida skjerikirken.no.). Kyrkjelydane kunne hatt mykje større frimot til å fremje eigne produksjonar, ikkje minst når ein har fått fram så høg kvalitet på sendingane som mange har greidd.

Sokn: Tal medlemmer	Tal sokn
< 500	25
500 - 1000	16
1000 - 2000	24
2000 - 5000	18
5000 - 10000	11
17929	1

Møre bispedøme har 95 sokn. Medlemstalet varierer frå 64 medlemmer til 17900 medlemmer i soknet. 26% av alle sokn har under 500 medlemmer, 40% av alle sokn under 1000 medlemmer.

Resultatmål 1.2: Fleire vel kyrkjeleg vigsel

Dei viktigaste suksessfaktorane:

–Kyrkja har høg kvalitet og relevant formidling av vigsel

Dei viktigaste tiltaka:

– Bidra i nasjonal kampanje

Måloppnåing ved nøkkelindikator: Tal vigsler

Kyrkjeleg vigsel i Møre er redusert med 25% frå 2019 til 2020. I Møre var andel kyrkjeleg vigsel i 2019 43,2%. I 2020 39,2%.

For kyrkja totalt er andelen kyrkjeleg vigsel i 2019 31,2% mot 27% i 2020. Talet på vigsel totalt er redusert med 17,7%.

Vurdering av måloppnåing:

Målet er ikkje nådd. Dette er ein vesentleg nedgang. Koronapandemien stoppa planlagd deltaking i nasjonal vigselskampanje. Og avgrensingar i talet på deltakarar ved vigsle har ført til at mange planlagde bryllaup i 2020 er utsett. Mange har alt tinga ny dato i 2021, så ein håpar at ein del av vigselsnedgangen i 2020 kan bli kompensert med høgare tal i 2021 og 2022.

Endring i tiltak:

Nasjonal kampanje må bli supplert av lokal informasjon og kontakt.

Resultatmål 1.3 Oppslutninga om kyrkjelege gravferder blir halden oppe

Dei viktigaste suksessfaktorane:

– Etterlatne blir møtt med omsorg og opplever ei verdig gravferd

Dei viktigaste tiltaka:

-Kvalitet i arbeidet med gravferd

-Måloppnåing ved nøkkelindikator: Tal gravferder

Møre	Tal døde i befolkninga	Tal kyrkjeleg gravferd	%-endring	Del kyrkjeleg gravferd
2018	2 243	2 106		93,9%
2019	2 290	2 152	2,1%	93,9%
2020	2 180	1 981	- 9 %	90,9%

Ressursbruk:

Smitteverntiltak har ført til at fellesrådet har brukt mange ekstra ressursar ved gjennomføring av gravferd. I tillegg har forventning om digitalisering av tenestene også ført til at ein har hatt behov for ekstra materielle og personale ressursar. Utan at nokon statistikk kan stadfeste dette, så er nok den samla ressursbruken ved gjennomføring av gravferd monaleg siste året.

Vurdering av måloppnåing:

Målet er ikkje nådd. Det er paradoksalt at talet på døde går ned under pandemien. For Møre og Romsdal ein nedgang på 5%. Truleg skuldast nedgangen god hygiene og effektive smittevernreglar, slik at dødsfall som konsekvens av smitte er redusert. Andelen kyrkjeleg gravferd er redusert med 3%-poeng. Dette gir ei total nedgang i kyrkjeleg gravferd på heile 9% - oppsiktsvekkjande og høgast i landet.

Året har ført til store og omfattande endringar av gjeldande gravferdspraksis. Restriksjonar på kor mange som kan vere til stades, har skapt nye måtar å halde kyrkjeleg gravferd på; ikkje minst ser ein at gravferdsbyråa har teke større hand om seremonien enn tidlegare, ved å tilby strøyming av gravferda til deltakarar som ikkje kunne vere til stades i kyrkja. Det er også grunn til å tru at store kyrkjer med plass til fleire hundre kan ha blitt vald bort som gravferdsstad når berre 50 eller færre får vere til stades. T

Vi trur også at prestar og kyrkjeleg tilsette som ikkje har høve til å gjennomføre sørgebesøk i heimen, kan føre til omlegging av sørgeamtale og endring i oppslutning av kyrkjeleg gravferd. Vi har og grunn til å tru at pandemien med restriksjonar for bruk av kyrkja har bidratt til at fleire har valt private seremoniar i andre lokale utan kyrkjeleg deltaking.

Eventuell endring av tiltak:

Folkekyrkja har tradisjonelt verkeleg vore ei folkekyrkje i møte med død og gravferd. Dersom restriksjonar endrar måten gravferder blir førebudd og gjennomført på, blir det ei utfordring å vinne tilbake oppslutninga når ein på nytt kan samlast fritt. Vi føler og med den som ønskjer å følgje ein ven eller nabo til det siste, men som av omsyn til smittevernreglar ikkje blir prioritert av familien. Det kan sette seg fast i folk at det også i tida etter korona kan bli slik at næraste familie fastsetter kven som skal få følgje i gravferda.

Det er difor nødvendig å ha auka merksemd på utviklinga og gjere nødvendige tiltak, ikkje rekne med at alt går tilbake til det som var. Vi meiner det særleg er nødvendig med auka informasjon om kva kyrkjeleg gravferd er og kan vere og sikre god samhandling med gravferdsbyråa.

Resultatmål 1.4 Fleire kyrkjelydar inkluderer samisk språk i gudstenestelivetDei viktigaste suksessfaktorane:

-Kyrkjelydar er bevisste på samiske merkedagar.

Dei viktigaste tiltaka:

-Framheve samiske merkedagar og ressursmateriale på samisk på nettsider og i SoMe

-Måloppnåing ved nøkkelindikator:

Bispedømme	Gudstenester med samisk innslag		Tal sokn med samisk språk i ordning for gudstenesta	Tal sokn med samisk språk i lokal TOP	Tal sokn
	Tal sokn	Tal gudst.			
Møre 2019	3	3	0	0	96
Møre 2020	2	2	1	0	95
Nasjonalt 2019	192	3450	141	73	1193
Nasjonalt 2020	184	3543	139	88	1164

Vurdering av måloppnåing:

Målet er delvis nådd.

Det er eit auka medvit i sokna på at fleire har samisk identitet. Nordmørsprostia og Indre Romsdal prosti dekker også område som tradisjonelt har hatt innslag av samisk busetnad.

Eventuelt endring av tiltak:

I samband med justering av hovudgudstenesta og innføring av ny lokal grunnordning er fleire sokn/kyrkjelydar utfordra til å arbeide inn element på samisk. I domkyrkja lyder også den samiske velsigninga ved utgangen på gudstenester på høgtidsdagar.

B2: HOVUDMÅL 2: Fleire søker dåp og trusopplæring**Resultatmål 2.1 Oppslutninga om dåp blir halden oppe**Dei viktigaste suksessfaktorane:

- A. At foreldre vel å døype barna sine/ styrke oppslutning om dåp
- B. Kvalitet, kvantitet og samanheng i lokal trusopplæring
- C. Invitere og legge til rette for dåp gjennom målretta informasjonsarbeid
- D. Medarbeidarar med kompetanse og god dåpspraksis

Dei viktigaste tiltaka

- A. Gjere « Dåpssatsing 19 - 21» som ein del av dåpssatsinga i Møre bispedøme saman med Møre sitt eige «dåpsprosjektet»
- B. Motivere tilsette og kyrkjelydar til å fokusere på dåp og arbeide for fleire arenaer for dåp
- C. Fokus på dåp, truspraksis og kommunikasjon i heim og kyrkje
- D. Fokus på dåp i stiftsdagar, fagsamlingar og visitasar
- E. Dåp som integrert del av trusopplæringa

Måloppnåing ved nøkkelindikatorar: Tal døypte barn**A)Tabell: Utviklinga i talet på døypte:**

Møre	Dåpskull	Døypte	Dåpshandlingar	Døypte i eige bustadsokn	Døypte i anna bustadsokn	Andel døypte
2017	2737	1925	2086	1347	739	70,6%
2018	2621	1755	1878	1176	702	64,4%
2019	2556	1692	1828	1170	658	67%
2020	2487	1496	1621	1001	602	60%

Vurdering av måloppnåing:

Talet på døypte går ned, og slik sett er målsettinga ikkje nådd. Vi meiner dette bør nyanserast ved å samanlikne fleire faktorar, først andelen døypte av andel fødde

B) Fødde og døypte i 2020 prostivis

Søre Sunnmøre prosti		Nordre Sunnmøre prosti		Indre Romsdal prosti		Molde domprosti		Indre Nordmøre prosti		Ytre Nordmøre prosti	
Kommune	Fødde i 2020	Kommune	Fødde i 2020	Kommune	Fødde i 2020	Kommune	Fødde i 2020	Kommune	Fødde i 2020	Kommune	Fødde i 2020
Hareid	55	Ålesund	657	Vestnes	60	Molde	314	Sunnadal	54	Kristiansund	186
Volda	104	Giske	99	Rauma	67	Aukra	20	Surnadal	40	Averøy	51
Ørsta	101	Sula	101			Hustadvika	122	Gjemnes	22	Aure	30
Sande	23	Sykkylven	58					Tingvoll	20	Smøla	22
Vanylven	17	Stranda	35								
Herøy	81	Fjord	19								
Ulstein	85										
Sum fødde	466		969		127		456		136		289
Døypte	345		507		99		265		120		160
Andel døypte	74%		52,32%		77,95%		58,11%		88,24%		55,36%
Totalt fødde i Møre bispedøme											2443
Totalt døypte i Møre bispedøme											1496
Andel døypte											61,24%
Dåpskull, Medlemsregisteret, SSB											2487

C)

Døypte av fødde pr. prosti 2018 -2020									
Prosti	Dåpskull			Døypte			Andel døypte		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Søre Sunnmøre	466	518	482	345	403	330	74%	77,8%	68,5%
Nordre Sunnmøre	969	756	846	507	478	549	52,32%	63,2%	64,9%
(Austre Sunnmøre)		190	206		103	113		54,2%	54,9%
Molde domprosti	456	475	274	265	277	224	58,11%	58,3%	81,8%
Indre Romsdal	127	153	145	99	122	123	77,95%	79,7%	84,8%
Indre Nordmøre	136	165	184	120	159	142	88,24%	96,4%	77,2%
Ytre Nordmøre	289	299	304	160	150	206	55,36%	50,4%	67,8%
Møre bispedømme	2443 (2487)	2556	2621	1496	1701	1687	61,24% (60%)	66,2%	64,4%

Dåpstala i Møre bispedøme går ned, men mindre prosentdel i landprostia enn i byprostia våre. Noko av årsaka kan ligge i aukande sekularisering og at fleire ulike trusretningar er representerte i folketalet. Vi ser at delen medlemmer som vel å døype ligg på 88% i Møre. Frå 2019 til 2020 er det ein liten nedgang av tal på døypte i alle prostia med unntak av Ytre Nordmøre.

Det er ein samanheng mellom talet på gudstenester, gudstenester med dåp og det faktiske talet på døypte.

- Fokus og systematisk arbeid i høve til dåp må prioriterast, og gode haldningar og kunnskap må innarbeidast.
- Føresette må få frimod og kunnskap om dåp og oppleve kyrkja som tilgjengeleg og relevant.
- På eit overordna nivå er det behov for kunnskap om utviklingstrekk og haldning til dåp, og det må vere samanheng mellom dåp og trusopplæringstiltak. Forventningar, kunnskap, kompetanse og ressursar må leggjast til rette og ein lyt stimulere til god praksis.

- Liturgisk må ein arbeide med ulike rammer og reflektere rundt tilrettelegging i hovudgudstenesta, eigne dåpsgudstenester, liturgi for påskenattsgudsteneste med dåp og erfaringsdeling.
- Pedagogisk må ein arbeide med dåpssamtalen og korleis dåp vert tematisert i samband med trusopplæringstiltak. Eit fokus på ressursutvikling og erfaringsdeling i samband med dåpsopplæring for ungdommar og vaksne vil òg vere viktig.

Fleire av kyrkjelydane våre følgjer opp dåpsprosjektet vi har hatt sidan 2017 og gjer særskilte tiltak for å gjere terskelen til dåp lågare – både økonomisk og praktisk med utlån av dåpskjolar, og med ei brei involvering av tilsette og frivillige i ulike tenestegrupper.

I Koronatid har mange kyrkjelydane har gitt tilbod om særskilte dåpsgudstenester tilpassa den enkelte familie. Mange har takka ja og vi ser at talet på dåp pr prest ikkje er vesentleg redusert. Samstundes har mange valt å utsette dåp grunna smitteverntiltak. Det er ei fare for at denne utsettinga er permanent og at dei ikkje kjem tilbake. Det må difor gjerast tiltak som gjer at terskelen for å kome til dåp blir låg.

Resultatmål 2.2 Oppslutninga om trusopplæringstiltaka er stabil

Dei viktigaste suksessfaktorane:

- Aktiv bruk av trusopplæringsplanar
- Kvalitet og kvantitet i lokal trusopplæring

Dei viktigaste tiltaka:

- Tverrfagleg samarbeid i stab
- Tydeleg ansvarsdeling
- Kunnskap om nettressursar og digitale hjelpemiddel
- Kvalitativ god kommunikasjon og informasjon ut til kyrkjelydane
- God rettleiing og rådgjeving

Måloppnåing ved resultatindikatorar: Deltakardel i utvalde, landsomfattande tiltak

Møre	2020			2019			2018			2017		
	Døypte i målgruppa	Delta karar	%	Døypte i målgruppa	Delta karar	%	Døypte i målgruppa	Deltakarar	%	Døypte i målgruppa	Delta karar	%
Dåpssamtale	1548	1399	90%	1631	1448	89%	1651	1653	100%	1899	1828	96%
4 årsbok	1665	874	52%	2015	1075	53%	2064	1106	54%	2122	1233	58%
Breidde tiltak reta mot 6 år	1889	650	34%	2008	841	42%	2337	858	37%	2705	995	37%
Tårnagent helg	1174	351	30%	2213	727	33%	2265	726	32%	2307	806	35%
Lys Vaken	1161	174	15%	2342	659	28%	2234	679	30%	2369	832	35%
Konfirmasjon	2284	2074	91%	2688	2442	91%	2619	2370	90%	2671	2597	97%
Etter konfirmasjon	672	74	11%	1141	137	12%	827	211	26%	3628	303	8%
Totalt	10393	5596	54%	14038	7329	52%	13997	7603	54%	17701	8594	49%

Prosentvis, totalt sett, har vi betre oppslutning i 2020 enn i 2019! Men det er individuell forskjell mellom tiltaka og dei fleste har ein prosentvis nedgang. Særleg gjeld dette tiltaka som er retta mot dei større barna, frå 8 – 18 år, og vi må nok delvis legge skulda på covid -19. Dette er ei gruppe som gradvis vert meir sjølvstendige og som aktivt kan ta del i digitale opplegg.

Kanskje er tida inne for samarbeid på tvers av sokna og ein revisjon av dei eksisterande undervisningsopplegga?

Tabellen under viser prosentvis dei nasjonale endringane målt mot Møre bispedøme sine tal. Det uroar at vi i 2020 har prosentvis lågare deltaking ved dåpssamtale enn landsgjennomsnittet.

2020	Møre bispedøme			Nasjonalt		
	Døypte i målgruppe	Deltakarar	Prosent	Døypte i målgruppe	Deltakarar	Prosent
Dåpssamtale	1548	1399	90%	22227	22374	101%
4 årsbok	1665	874	52%	28940	11084	38%
Breiddetiltak retta mot 6 år	1889	650	34%	25705	7402	29%
Tårnagent helg	1174	351	30%	24650	5738	23%
Lys Vaken	1161	174	15%	14919	3152	21%
Konfirmasjon	2284	2074	91%	40992	32613	80%
Etter Konfirmasjon	672	74	11%	23794	2360	10%
Totalt	10393	5596	54%	181227	84723	47%

Ressursbruk:

Møre bispedøme har éin tilsett undervisningsrådgjevar. I tillegg blir det gitt tilskot til alle kyrkjelydar i samband med trusopplæring jf. Del 6

Vurdering av måloppnåing:

Vi vurderer at målsetting om stabil oppslutning om trusopplæringstiltaka er nådd. Total oppslutning går opp med 2 prosentpoeng frå 2019, og er på same nivå som i 2018. Dei største endringane er i breiddetiltaka for seksåringar, Tårnagenthelg og Lys Vaken. Delvis skuldast dette nok covid- 19. Elles er det høg deltaking i konfirmasjon og dåpssamtalar. Jamn kontakt gjennom dialogsamalar med stabar/trusopplæringsmedarbeidarar er eit viktig grunnlag for måloppnåing og for å forstå og bidra til lokal gjennomføring.

Kyrkjelydane har i 2020 måtte tilpassa trusopplæringsarbeidet til dei rådande statlege anbefalingane. Samla ser vi at 8,9% av dei planlagde undervisningstimane aktivt vart tilpassa koronasituasjonen, samstundes vart 24% avlyst (tabell 1). Det er flott og sjå at fleire einingar har vore kreative og endra undervisninga og samarbeidd på tvers av soknegrensene. Fleire melder at dei ønsker meir kunnskap om digital undervisning og om korleis dei best mogleg kan utnytte potensialet som ligg i digitale hjelpemiddel. Dette syner igjen i Rambøll II-statistikken, der det kjem fram at det berre er halvparten av prostia (Indre Nordmøre, Nordre Sunnmøre og Søre Sunnmøre) som har hatt digitale undervisningsopplegg/ digitale arr., konfirmantundervisning, trosopplæringsaktiviteter inkludert babysong.

Eventuelle endring av tiltak

- Det er gjort avtale med utdanningsinstitusjonar om etterutdanning av kyrkjelydspedagogar. Dette krev kontinuerleg motivasjon og tilrettelegging for deltaking i tilbodet
- Sjå på strukturelle hindringar for gjennomføring av trusopplæringsplanane
- Gje tilbod om kurs knytt til digital kompetanseheving
- Vurdere kontinuerlege tiltak i høve til nye tiltak

Resultatmål 2.3: Oppslutning om konfirmasjon blir halden oppe

Dei viktigaste suksessfaktorane:

- A) At konfirmasjonstida er relevant for konfirmantane
- B) Kommunikasjon og formidling av tilbodet som gir lyst til å vere konfirmant

Dei viktigaste tiltaka

- A) Inspirere, informere og ta i bruk kursopplegg for konfirmasjonssatsing
- B) Stimulere til å lage og bruke lokalt forankra informasjonsmateriell
- C) Kunnskap om og tilgang til ressursar
- D) Krav om at kyrkjelydar med kateket i stilling som får tilskot, har utarbeida undervisningsplan
- E) Oppmuntre til tverrfagleg samarbeid

Måloppnåing ved resultatindikatorar:

Møre	2020			2019			2018			2017		
	Medlem mar	Konfir merte	Del	Medlem mar	Konfir merte	Del	Medlem mar	Konfir merte	Del	Medlem mar	Konfir merte	Del
	2284	2074	91%	2765	2528	91,4%	2697	2469	91,5%	2667	2484	93,1%

Vurdering av måloppnåing:

Målsettinga er nådd. Andelen konfirmantar i Møre er blant dei høgste i landet. Humanetisk konfirmasjon vart gjennomført for 365 personar i Møre og Romsdal i 2020 (kjelde; <https://human.no/nyheter/2020/september/over-12-000-pameldt-til-humanistisk-konfirmasjon/>), mot 428 personar i Møre og Romsdal i 2019. I tillegg blir det i aukande grad gjennomført konfirmasjon i organisasjonane som ikkje blir registrert i statistikk.

Ressursbruk:

Konfirmasjon blir for ein stor del gjennomført av prestar. Det blir gitt tilskot til 10 kateketstillinger i Møre. I dei kyrkjelydane desse gjer teneste, blir konfirmasjonsundervisninga gjennomført av kateket i samvirke med prest. I mange kyrkjelydar blir fleire faggrupper involvert i arbeidet. Undervisningsrådsgjevar gir råd og vegleiing. Den totale ressursbruken er ikkje utrekna.

Eventuell endring av tiltak.

God dialog med dei kristne organisasjonane som driv med ungdomsarbeid i lokalområdet, og vere open for samarbeid

Resultatmål 2.4 Ungdom 13 –30 år

Dei viktigaste suksessfaktorane:

- A) At barn og unge kjenner seg heime i kyrkja
- B) At barn og unge blir utrusta til å leve som kristne

Dei viktigaste tiltaka:

- A) Oppmuntre kyrkjelyden til å involvere ungdom
- B) Legge til rette for samarbeid med kristne organisasjonar gjennom å drifte møteplattforma “Kirkens unge”
- C) Vere aktivt støttande til leiartrening
- D) Drifte ungdomsdemokratiet ved å styrke ungdomsrådet og arrangere ungdomsting

Måloppnåing ut frå nøkkelindikatorar: Tal deltakarar på tilbød for 13-17 år/18-30 år**Tabell: Tilbød til unge 13-17 år, enkelttiltak og kontinuerlege**

	Kontinuerlige tilbød for 13-17 år, antall			Enkelttilbød for 13-17 år, tal			Leiarkurs for unge 13-17 år, tal		
	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring
Møre	47	39	-17%	26	20	-23 %	22	15	-32 %
Totalsum	874	619	-29 %	471	571	21 %	559	464	-17 %

Tabell: Tilbød til unge vaksne 18-30 år, enkelttiltak og kontinuerlege

	Kontinuerlege tilbød for 18-30 år, tal			Enkelttilbød for 18-30 år, tal			Leiarkurs for 18-30 år, tal		
	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring
Møre	7	10	43 %	14	12	-14 %	4	0	100 %
Totalsum	301	269	-11%	195	148	-24 %	102	79	-23 %

Vurdering av måloppnåing:

Målsettinga er ikkje nådd.

Vi vurderer at endringane i hovudsak har bakgrunn i Koronasituasjonen. Arrangementer er planlagt og avlyst eller sett på vent.

Ungdomsting vart halde i oktober og nytt ungdomsråd er valt. Nye reglar for ungdomsdemokratiet er ei styrke for arbeide. Plattformar for "Kirkens unge" har hatt to digitale møter i 2020. Dei har samarbeida om ein felles brosjyre som presenterer kyrkja sitt organisasjonsarbeid for barn og unge. Gjennom plattformar har organisasjonane fått delt erfaringa si med kvarandre om korleis dei har organisert seg i møte med gjeldande smitteverntiltak som prega 2020.

Ressursbruk:

Møre bispedøme har eigen rådgjevar for ungdom i 40%

Eventuell endring av tiltak:

Vurdere fleire digitale møteplassar

Resultatmål 2.5 Misjonerande kyrkjelydar, lokalt og globaltViktigaste suksessfaktor:

- A) At kyrkjelyden har misjonsavtale

Dei viktigaste tiltaka:

- A) Informasjonsarbeid ved misjonsrådgjevar og møte med sokna
 B) Strukturert arbeid gjennom SMM Møre og misjonsorganisasjonane for å følgje opp avtalar som skal fornyast.
 C) Utarbeiding av gode trusopplæringsressursar om misjon

Nøkkelindikator: Tal på misjonsavtalar.

Ressursbruk: Misjonsrådgjevar 75% i samarbeid med SMM-utvalet, som har hatt to tilsette i organisasjonane (NMS og Normisjon), ein frå bispedømerådet og fire frivillige.

Vurdering av måloppnåing:

74% av kyrkjelydane i Møre bispedøme har ein misjonsavtale, og talet er stabilt med små variasjonar, men det er eit mål å auka talet. 65 kyrkjelydar av 95 har avtale gjennom ein eller fleire av dei sju organisasjonane i SMM – Samarbeid menighet og misjon. Totalt er det 77 misjonsavtalar, og NMS (Det Norske Misjonsselskap) har meir enn halvparten av avtalane. Mange avlyste gudstenester i 2020 gjorde at innsamlingsresultatet blei dårlegare enn året før. Totalt blei det registrert kr 888 107 i 2020, mot kr 1 138 310 i 2019. 11 sokn i Møre var med i den digitale aksjonen «Saman som kyrkje i heile verda», noko som letta situasjonen noko, men vi håpar fleire sokn blir med på denne aksjonen i 2021.

I februar blei det gjennomført ein tverrfagleg fagdag om misjon, med deltakarar og innleiarar frå mange kyrkjelydar og fleire misjonsorganisasjonar. I desember blei studieheftet «Fokus:misjon» sendt til alle prestar.

Det blei lagt planar for eit mogleg prosjekt for kyrkjelydsutvikling i bispedømet.

B3 HOVUDMÅL 3: Kunst og kulturuttrykk som ein del av kyrkjelivet**Resultatmål 3.1 Vekst i talet på deltakarar på konsertar og kulturarrangement.**Dei viktigaste suksessfaktorane:

- Kompetanse i kyrkjelydane til å arbeide med kunst og kultur i kyrkjene
- Vidareutvikle nettverk med profesjonelle kunstnarar og kulturinstitusjonar
- Forvalte og fornye salmeskatten og trus- og kulturarven

Dei viktigaste tiltaka:

- Kompetansehevande kurs og fagsamlingar
- Markere Landstad-jubileum
- Stimulere arbeidet med pilegrimsmotivet. Vidareutvikle Kystpilegrimsleia og Valldalsleia

Måloppnåing ved nøkkelindikatorar; talet på deltakarar på konsertar og kulturarrangement i kyrkjene.

Tabell: Konsertar og andre kulturarrangement (SSB)

	Konsertar				Andre kulturarrangement			
	I regi av kyrkjelyden		I regi av andre		I regi av kyrkjelyden		I regi av andre	
	Tal	Deltakarar	Tal	Deltakarar	Tal	Deltakarar	Tal	Deltakarar
2019	364	42 244	276	48 984	69	5 725	19	1 975
2020	175	8 894	112	7 611	75	1748	21	933

Tabell: Konsertar og andre kulturarrangement (SSB) – deltakarar og endring i prosent

	Totalt tal konsertar og kulturarrangement		Deltakarar konsertar og kulturarrangement		Prosent endring 2019-2020	
	2019	2020	2019	2020	Tal på konsertar/ kulturarr.	Tal på deltakarar
	731	383	99 461	19 186	-48%	-81%

Tabell: Kunst og kultur - digitale aktivitetar og deltakarar Møre (Rambøll I og II)

Digitale aktivitetar		Digitale deltakarar		Sum digitale aktivitetar	Sum digitale deltakarar
15.03.-15.06.	16.06.-31.12.	15.03.-15.06.	16.06.-31.12.		
51	108	49 412	64 246	159	113 658

Ressursbruk:

Frå bispedømmerådet blir det i hovudsak brukt éi stilling som rådgjevar. Bispedømmerådet løyvde kr 250 000 til digitale tiltak i kyrkjelydane, etter søknad.

Vurdering av måloppnåing:

Målsettinga er delvis nådd. Talet på gjennomførte konsertar og kulturarrangement i kyrkjene, og på deltakarar har gått kraftig ned. Samstundes er visningstala for dei digitale kyrkjelege kunst- og kulturproduksjonane i bispedømet på nærare 114 000. Samla sett er det fleire i bispedømet som har hatt kyrkjelege kunst og kulturopplevingar i 2020 enn tidlegare år. Med tanke på det svært krevjande året for heile kulturlivet er dette tal å gle seg over. Gjennomsnittleg deltakartal på dei digitale arrangementa er på ca. 715. Nokre av produksjonane har langt høgare visningstal. Dette viser potensialet som ligg i ei vidare satsing på digitale produksjonar også på kunst og kulturfeltet, sjølv om slike produksjonar aldri kan erstatte felles kulturopplevingar i kyrkjerommet. Svarprosent på undersøkingane om digitale aktivitetar i kyrkjelydane i Møre er på ca. 70%. Av desse er det 18% i perioden 15.03.-15.06., og 15% i perioden 16.06.-31.12. som svarar at dei har gjennomført digitale kulturarrangement. Det vil seie ca. 15 kyrkjelydar av dei 95 kyrkjelydane i Møre. Skilnaden på kyrkjelydar som har ressursar til å satse på kunst og kultur, og dei som ikkje har det, har blitt forsterka gjennom dette annleisåret. Dette er utfordringar det må arbeidast med.

Eventuell endring av tiltak:

Mykje tyder på at kunst- og kulturaktivitetane i kyrkjene også i 2021 vil bli sterkt prega av restriksjonar og usikkerheit. Undersøkingar som er utført om publikumsvanar viser at det sannsynlegvis vil ta tid før mange vil oppleve det trygt å komme tilbake til kulturarrangement på same måte som før pandemien. Dette vil truleg også gjelde kyrkja som kulturarena. Ei vidareutvikling av satsinga på digitale produksjonar, auka produksjonskompetanse og arbeid med finansiering av slike produksjonar vil difor vere prioritert, også når kyrkjene etter kvart i større grad kan opnast for publikum. Korarbeidet i kyrkjelydane har vore sterkt prega av alle restriksjonane i 2020. Det vil difor vere ei viktig oppgåve å styrkje dette arbeidet i tida framover.

Resultatmål 3.2 Fleire opne kyrkjer**Dei viktigaste suksessfaktorane:**

- A. Kyrkjebygg blir bevart og utvikla som identitetsbygg og annleisrom

Dei viktigaste tiltaka:

- A. Arrangere kompetansehevande tiltak
- B. Tett dialog med kyrkjelege fellestråd
- C. Utvikle Kystpilegrimsleia og Valldalsleden

Måloppnåing ved nøkkelindikator – Tal opne kyrkjer:**Tabell: Opne kyrkjer**

	Tal sokn med open kyrkje 2019	Totalt tal dagar med open kyrkje 2019	Tal sokn med open kyrkje 2020	Totalt tal dagar med open kyrkje 2020	Sokn 2020
Møre	39	20 58	45	1 816	95

Tabell: Veg/pilegrimskyrkjer

	Tal sokn med veg/pilegrims-kyrkje 2019	Totalt tal dagar med veg/pilegrims-kyrkje 2019	Tal sokn med veg/pilegrims-kyrkje 2020	Totalt tal dagar med veg/pilegrims-kyrkje 2020	Sokn 2020
Møre	10	418	6	95	95

Vurdering av måloppnåing:

Målsettinga er delvis nådd.

I Møre har sokn med open kyrkje auka frå 41% i 2019 til 47% i 2020. Talet på dagar med open kyrkje er derimot redusert med 242 dagar. I snitt hadde kvart sokn 40,3 dagar open kyrkje i 2020 mot 52, 7 dagar i 2019. Det tyder på at fleire sokn har open kyrkje, men at dei sokna som har kome til har færre dagar opne.

Det er eit fåtal av sokna som har opne vegkyrkjer, og talet på opne dagar med veg- og pilegrimskyrkjer går ned i 2020 i høve til 2019. Det er vanskeleg å seie i kva grad koronarrestriksjonane har påverka desse tala, men det er grunn til å anta at det har spela ei viktig rolle. Det kyrkjelege engasjementet knytt til pilegrimsleiene i bispedømet er aukande. Dette, saman med at fleire kyrkjer i Møre ligg ved nasjonale turistvegar, skulle tilseie at det her ligg eit potensial for auke i desse tala.

Eventuell endring av tiltak

I arbeidet med å vidareutvikle pilegrimsleiene i bispedømet, er tilgang til opne kyrkjer ei av dei store utfordringane der ein diskuterer ulike løysingar. Dette arbeidet må vidareførast. Planlagt fagdag i bispedømet med fokus på opne kyrkjer var eitt av mange kompetansehevande tiltak som måtte avlysast i 2020. Dette vil bli prioritert når tilhøva igjen opnar for slike arrangement.

B4: HOVUDMÅL 4: Kyrkja engasjerer seg i samfunnet

Resultatmål 4.1 Fleire kyrkjelydar med diakonal betening

Dei viktigaste suksessfaktorane:

- A) – Lokale planar for diakoni, med styrka samarbeid mellom faggrupper
- B) – Møteplassar for fellesskap og omsorg, vern om skaparverket, kamp for rettferd
- C) - Gode planar for behandling av kriser og katastrofar

Dei viktigaste tiltaka:

- A) – Fordeling av tilskotsmidlar
- B) – Kontaktarbeid mot sokn, prostar og kyrkjevevjer
- C) – Kontaktarbeid inn mot kommunane
- D) – Profilering av diakonstillingane ut frå lokale behov

Måloppnåing vist ved resultatindikator: Andel kyrkjelydar med diakonal betening

		2019		2020	
Møre	Tal diakonar	Andel %	Tal diakonar	Andel %	
	49	51%	44	46,3%	

Ressursbruk:

Møre bispedøme gjev tilskot til inntil 50% av 17 heile stillingar. To stillingar vart oppretta i 2019 (5 sokn), men vart tilsette i 2020. Det er også oppretta stilling i Hustadvika (4 sokn), men der er det ikkje tilsett nokon enno.

Vurdering av måloppnåing:

Målsettinga er nådd. Den diakonale beteninga er ikkje redusert, men auka med ni sokn dei to siste åra. Fire diakonar blei vigsla i 2020. Forskjellar i statistikken kan handla om litt ulike standardar for rapportering.

Koronasituasjonen har vore langvarig, og målsettingar og tiltak er blitt justert undervegs. Dialogen har vore god og etterspørselsorientert i samband med oppretting av nye stillingar, så vel med diakongruppa, som aktuelle kyrkjelydar og kommunar. Diakongruppa har god kjennskap til berekraftsmåla og det er fokus på diakonien sitt miljøengasjement.

Det blir og arbeida for auka samvirke mellom kommune og kyrkje og at diakonien i bispedømet utviklar seg gjennom eit auga samfunnsengasjement og i møte med psykisk helse. Mange mindre kommunar har fått trekk og har mista frivilligsentralar. Her kan kyrkje og kommune bidra saman.

Eventuell endring i tiltak:

Psykisk helse, einsemd, rus og vald – særleg knytta til barn og unge har blitt tydelegare gjennom koronatida. Auka samarbeid mellom kommune, frivillige samfunnsaktørar og kyrkja er aktuelt å gå inn i. Det er nødvendig at fellelråda som arbeidsgjevarar og bispedømet som tildelande mynde gir føringar slik at den enkelt tilsette har det som skal til for å ta diakonien inn i ei ny retning,

Resultatmål 4.2 Fleire kyrkjelydar tilbyr fellesskap til nye i NoregDei viktigaste suksessfaktorane:

- A) At innflyttarar og asylsøkarar blir møtt og blir del av eit lokalsamfunn
- B) Arenaer for fellesskap

Dei viktigaste tiltaka:

- A) Fellesskap og arenaer som ”Middag på tvers”, internasjonal kafé og språkkafé.
- B) Tolketeneste i gudstenesta

Måloppnåing ved nøkkelindikator – tal på kyrkjelydar med tilbod om integreringsarbeid:

20 kyrkjelydar har tilbod om integreringsarbeid

Ressursbruk: Lokalt tilsette og frivillige; tilsette og frivillige i KIA Møre. Frå neste år vil misjonsrådgevar delta i regionrådet i KIA Møre.

Vurdering av måloppnåing:

Målet om auke er ikkje nådd i 2020, men talet er stabilt, og noko aktivitet har vore redusert i inneverande år.

Resultatmål 4.3 Arbeidet med religionsdialog blir styrkaDei viktigaste suksessfaktorane:

- A) Representantar frå andre religionar blir møtt med respekt og likeverd
- B) Det er etablert eit regionalt dialogforum i Møre og Romsdal

Dei viktigaste tiltaka:

Etablere kontakt med ulike trus- og livssynssamfunn med tanke på å etablere eit regionalt dialogforum.

Måloppnåing ved nøkkelindikator – tal på fora for religionsdialog:

Det er førebels eit forum for religionsdialog i Møre

Ressursbruk:

Misjonsrådgevar har vore aktivt med i opprettinga av STL Møre og Romsdal.

Vurdering av måloppnåing:

Målet er oppnådd ved at det er oppretta eit interimsstyre for STL Møre og Romsdal.

Resultatmål 4.4 Kyrkja sitt digitale nærvær aukarDei viktigaste suksessfaktorane:

- A) Kyrkja er synleg i folk si bevisstheit
- B) Vri ressursar over på større nettsatsing
- C) Leggje til rette for opne prosessar og spele på lag med media
- D) Vise vilje til samarbeid med andre kyrkjelege arbeidslag og samarbeidsorganisasjonar

Dei viktigaste tiltaka:

- A) Ein omforeint, tydeleg, tilpassa og konkret og framoverlent kommunikasjonsstrategi
- B) Leiinga tar eit aktivt informasjonsansvar i det daglege arbeidet
- C) Det blir sett av nok ressursar (kompetanse, økonomi og verktøy) til å ha realistiske sjansar til å nå kommunikasjonsmålsettingane

- D) Kyrkja tek demokratiseringsperspektivet på alvor ved å velje ein aktiv, open og transparent dialog med media, og anerkjenner media si rolle som kritisk undersøkjende samfunnsaktør
- E) Kyrkja vel aktivt «meiroffentlighetsprinsippet»
- F) Samhandling og finmaska nettverk med prosti, sokneråd og fellesråd gir hyppig utveksling av idear og kompetanse.

Det er eit vedteke mål at kyrkja sitt digitale nærvær aukar. For Møre bispedømeråd inneber dette målretta satsing på sosiale media, i første rekkje Facebook, som også fungerer som ein dørøpnar inn til meir tradisjonelle informasjonskanalar, som t.d. heimesider.

Måloppnåing ved nøkkelindikatorar:

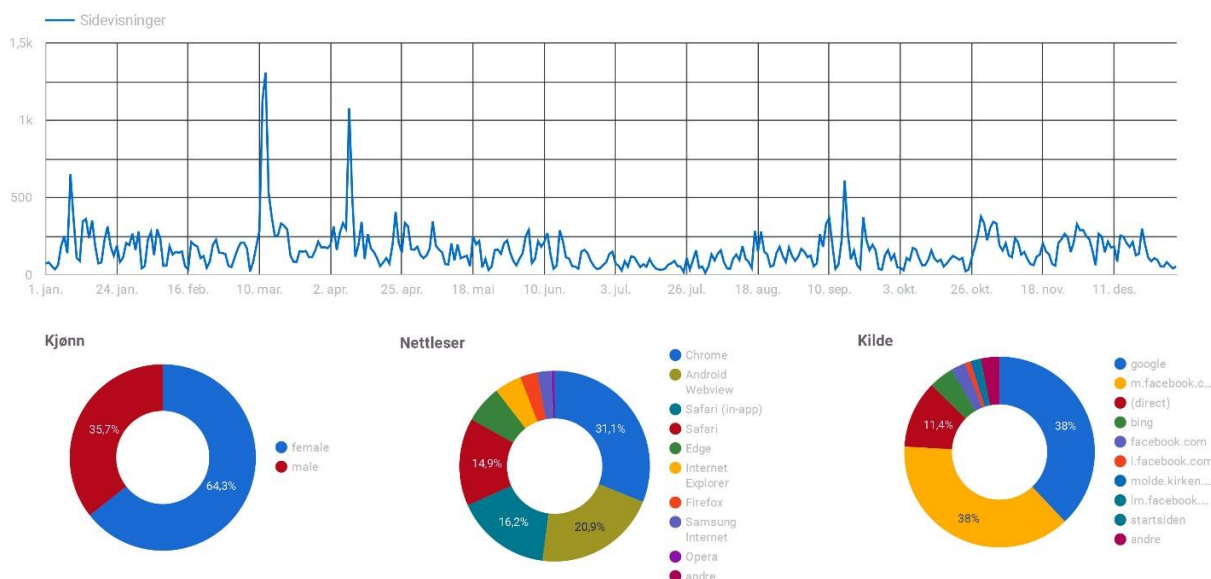
Tal treff på heimesidene aukar: 7834 i 2017 - 8173 i 2018 - 11 190 i 2019 (44 214 sidevisningar) og **58 784 sidevisningar i 2020**.

Vurdering av måloppnåinga:

Målsettinga er nådd.

Statistikken viser jamt besøk gjennom året, med toppar kring korona-nedstenginga i mars samt påska i april 2020, då det var mellom **1100 og 1300 sidevisningar i døgnet**.

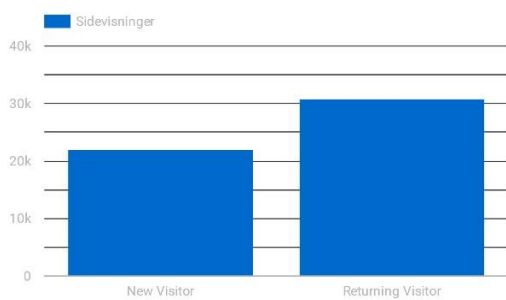
www.kyrkja.no/more

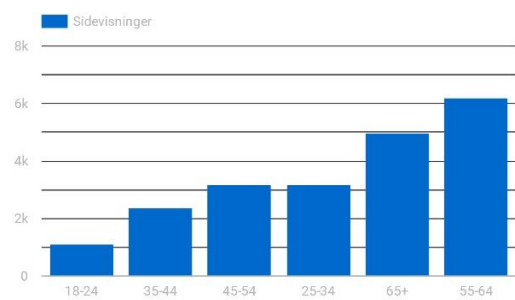
Statistikken viser at det er nær **dobbelt så mange kvinner som menn som besøker nettsidene** til Møre bispedøme. Meir enn halvparten **besøker nettsidene gjennom mobiltelefon**; dei fleste gjennom å søke etter (google) nettstaden. Det er ei stor auke i talet som besøker nettsidene via Facebook på mobil; frå ca. 10% i 2019 til nær 40% i 2020.

Statistikken viser at **talet på nye besøkande har auka**, frå om lag 1 av 4 besøkande i 2019, til 3 av 4 besøkande i 2020. Mellom dei besøkande er det fleire relativt eldre som nyttar nettsidene: Medan det i 2019 var relativt jamn fordeling mellom aldersgruppene hos dei vaksne besøkande, viser 2020-statistikken at relativt sett fleire over 55 år har besøkt nettsidene, og desse utgjorde over halvparten av alle besøkande. Framleis er det berre om lag 5% av dei besøkande som er under 24 år. Dette er ei stor utfordring for Møre bispedøme!

Nye vs gamle besøkende

Alder

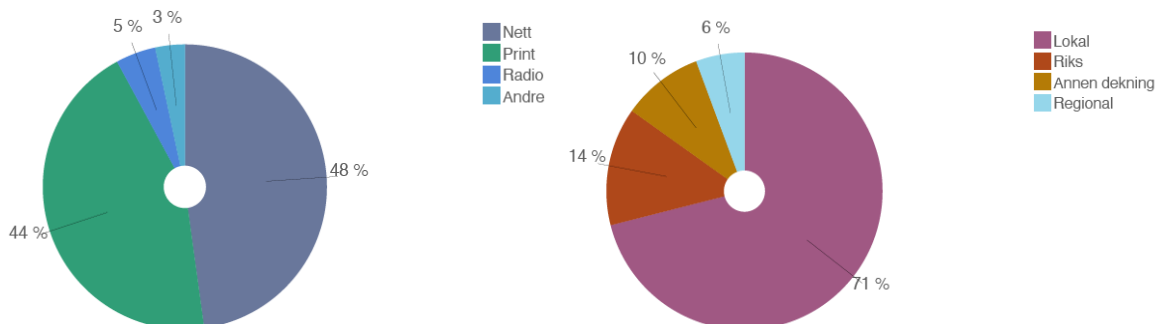
Møre bispedømme satsar i all hovudsak på **Facebook som sosiale-medium-kanal**.

Gjennom kanalen blir det på dagleg basis delt informasjon og nyheiter, både frå bispedømet si eiga verksemd og frå aktiviteten i kyrkjelydane. På den måten fungerer Facebook-sidene også som eit nav for eksponering av aktiviteten i bispedømet.

Møre bispedømme har opplevd ei **dobling i talet på følgjarar på Facebook** gjennom 2020; frå 260 ved byrjinga av året, til 485 ved utgangen. Sjølv om dette framleis er eit relativt lågt tal, viser statistikk og underlagsmateriale at kanalen fungerer både som ein nyheitsformidlar og som ein dørøpnar inn til bispedømet sine nettsider. Så langt fungerer de facto Møre bispedømme sine Facebook-sider i mindre grad som dialogforum. Slik type satsing vil krevje auka ressursar på overvaking og oppfølging.

I nokon grad deler Møre bispedømme også fotos og informasjon via **Instagram**. Denne satsinga er berre i startfasen, og det er for tidleg å telje opp følgjarar eller vurdere og evaluere nytten. Møre bispedømme nyttar ikkje **Twitter** aktivt - men Møre biskop er ein særskild aktiv Twitter-formidlar, og får ein god del respons.

Tal frå Infomedia viser at tema knytte til **Møre bispedømme var omtala i 2829 medieartiklar i 2020**. Dette er ein nedgang frå 2019 (3254). Dei dominerande mediekanalane er nettartiklar (48%) og trykte avisartiklar (44%). 71% av kjeldedekninga er lokal. Dei største kjeldene er dei regionale storavisene, der det er flest omtaler i Sunnmørsposten (336), følgt av Romsdals Budstikke (294) og Tidens Krav (203). Også NRK og lokalavisene har hyppige omtalar.

Ressursbruk:

I utgangspunktet er det nytta ein stillingsressurs på samla ca. 30% stilling til kommunikasjonsfeltet. Dette omfattar m.a. vedlikehald og oppdatering av nettsider, intranett

og sosiale medium, samfunnskontakt og strategisk mediarbeid. Gjennom korona-unntaksåret 2020 er det etablert eit **kommunikasjonsteam** for å fordele oppgåver innan området. Dette inneber at små brøkar frå fleire stillingar i 2020 periodevis vart nytta inn i kommunikasjonsarbeidet.

Det digitale korona-unntaksåret 2020:

Bakteppet for rapporteringa er det spesielle korona-året 2020, med nedstengingar og omlegging av kyrkja sine aktivitetar. Då tok tilsette og frivillige raskt i bruk nye arbeidsmetodar, og kyrkjelydane vart endå meir til stades på nett. I særleg grad vart Facebook ein viktig arena, der svært mange kyrkjelydar hadde (direkte-)sendingar frå gudstenester og andre kyrkjelege samlingar.

Rambøll-undersøkingane 2020 viser at over halvparten av kyrkjelydane i Møre tok i bruk 1-2 nye digitale kanalar. 21% tok i bruk 3-4 nye digitale kanalar. Mellom 90 og 100% svara at dei brukte Facebook til arrangement. Eit stort fleirtal kan melde om større aktivitet på eigne nettsider og solid auke i følgjarar på ulike digitale plattformer gjennom året. Mange kyrkjelydar har meldt behov for auka kompetanse og betre teknisk utstyr for betre å gjennomføre digital satsing.

Samtidig viser Den norske kyrkja si medlemsundersøking 2020 for Møre bispedøme at 36% er positive til å få informasjon frå kyrkja (35% i 2019), medan berre 9% er negative til dette (13% i 2019). Undersøkinga viser samtidig at berre 28% kjenner godt til kyrkjelyden der dei bur, medan nær halvparten av dei spurte svarar at dei ikkje kjenner godt til kyrkjelyden si verksemd.

Møre bispedøme rigga gjennom 2020 ein korona-beredskap på kommunikasjonsfeltet; oppretta *Kommunikasjonsteam* for breiare kontakt og oppfølging ut mot kyrkjelydane og etablerte nettressursar som t.d. *Digitale fellesskap i Møre*, der ein fann nyheiter og oversiktar over arrangement. Dette er seinare samla i den nasjonalkyrkjelege nettressursen *Kyrkje på nett*. Møre bispedøme fordelte også ekstraordinær korona-støtte til kyrkjelydane sine digitale satsingar.

Vurdering av måloppnåing:

Målsettinga er til ein viss grad oppnådd. Møre bispedøme har gjennom året halde ved like si rolle som ein regionalkyrkjeleg aktør som er aktiv og synleg i media. Talet treff på nettsidene held fram å auke og fleire nye besøkande oppsøker nettsidene. Trafikken inn på nettsidene via Facebook har gjennom 2020 auka sterkt. Dei fleste besøker våre nettsider og Facebook-sider via mobiltelefonen.

Ei vedvarande utfordring er å nå fleire unge (under 25). I samarbeid med UNG-satsinga i Møre bispedøme bør satsinga på denne målgruppa intensiverast. Det bør utviklast eigen strategi for dette.

Den digitale samhandlinga med kyrkjelydane er blitt betra gjennom 2020. Dette erfarer ein for eksempel gjennom auka tal på følgjarar på Facebook og hyppigare formidling og deling av nyheiter og aktivitetar frå heile bispedømet.

Den digitale satsinga bør stimulere til ein vidare samtale kring korleis satsinga skal vektast: Er det rett å bruke mykje ressursar på å vise fram aktivitet, eller bør den digitale satsinga vinklast meir mot diakonale oppgåver, som samtale, dialog, sjelesorg? Dette blir viktig å drøfte framover, også i eit kommunikasjonsperspektiv.

Også i 2020 vart mykje av aktiviteten spegla gjennom omtale i dagsaviser og etermedia. Media i Møre har ei jamn og god dekning av verksemda i bispedømet; ikkje minst når det

gjeld det lokalkyrkjelege arbeidet. Talet på omtaler i 2020 gjekk litt ned samanlikna med 2019, utan at det kan finnast ei eintydig forklaring på dette.

Mediekontakt og samhandling med media er eitt av tiltaka omtala i årsplanen som har stort potensiale.

Eventuell justering av tiltak:

Utvikle kommunikasjonsstrategi for Møre bispedøme, inklusive strategi for egne sosiale media. Utvikle mediestrategi. Forsterka kommunikasjonsstrategi på unge i kyrkja.

Resultatmål 4.6 Samarbeid kyrkje/ skule blir styrkt

Dei viktigaste suksessfaktorane

- A) At skule og barnehage møter kyrkja som del av lokalsamfunnet
- B) Kyrkja trygg på eigen ståstad

Dei viktigaste tiltaka

- C) Tema i visitasar
- D) God vegleiing når debatt om skulegudstenester
- E) Gje tilsette kunnskap, råd og vegleiing slik at kyrkja kan være ein aktuell samarbeidspartner for barnehagen/ skulen i barnehagen/ skulen

Måloppnåing ved nøkkelindikatorar: Talet på barnehage – og skulegudstenester

	Gudstener for barnehagebarn	Deltakarer	Gudstener for skuleelevar	Deltakarer	Tal besøk frå bhg. I kyrkja	Besøk av kyrkjeleg med. arb i bhg	Tal besøk frå skular i kyrkja	Besøk av kyrkjeleg medarb. i skulen
Møre 2018	90	7593	185	35027	218	140	170	140
Møre 2019	84	5995	185	34579	246	110	165	142
Møre 2020	55	1944	96	3968	101	65	114	70

Ressursbruk

Gudstenester for skular og barnehagar involverer ei rekke tilsette. Vi har ikkje oversyn for ressursbruk på dette området

Vurdering av måloppnåing

Objektivt sett er ikkje målsettinga nådd, da gudstenestetalet for skuleelevar har gått drastisk ned, og ein litt mindre nedgang for barnehagebarn. Dette trur vi i vesentleg grad skuldast covid-19 og den unntakstilstanden landet vårt har vore i. Samtidig ser vi at barnehagen/ skulen besøker kyrkja ved til dømes julevandringar, påskevandringar eller andre besøk, så også i 2020. Det positive er at barnehage/ skule – kyrkje samarbeidet ikkje er fråverande i 2020, om enn sterkt redusert.

B5: Hovudmål 5: Fleire finn sin plass i kyrkjeleg arbeid

Resultatmål 5.1: Rekruttering til vigslingar blir styrka.

Dei viktigaste suksessfaktorane:

- A) – At kyrkjeleg teneste står fram som viktig og attraktiv
- B) – At tenesta står fram som godt forankra i den enkelte og arbeidsfellesskap
- C) – Motivasjon og arbeidsglede
- D) – Involvering

Dei viktigaste tiltaka:

- A) – Rekruttering er tema på samlingar og i visitas
- B) – Oppmuntre vaksne til kyrkjeleg teneste som «second career»
- C) – Gode ordningar for sommarvikarar og for dei som er i kyrkjelydspraksis
- D) – Delta på utdanningsmesser i fylket

Måloppnåing ved resultatmål: Tal vigslingar:

I 2020 vart det gjennomført 6 vigslingar til kyrkjelege stillingar. 2 av desse var prestar, 4 var diakonar. I 2019 var det gjennomført 4 vigslingar til kyrkjeleg teneste. Av desse var 2 prestar, 1 diakon og 1 kantor.

Vurdering av måloppnåing:

Målsettinga er nådd

Resultatmål 5.2: Fleire blir engasjerte i frivillig teneste i kyrkja

Dei viktigaste suksessfaktorane:

- A) Kyrkjelyden har eigarskap til heile kyrkjelyden si verksemd
- B) Kyrkjelydane har ein strategi for rekruttering, opplæring og oppfølging av frivillige
- C) Godt samarbeid med dei kristne barne og ungdomsorganisasjonane i bispedøme som er tilknytt kyrkja sin plattform.

Dei viktigaste tiltaka:

- A) Gjennomføre brukarevaluering, medarbeidarkontraktar og medarbeidarsamtalar blant dei frivillige
- B) Tilby kompetansehevande inspirasjonssamlingar og kurs til frivillige
- C) Styrke den faglege utviklingssamtalen i trusopplæringsutvala
- D) Utfordre kyrkjelydane til å samarbeide med barne- og ungdomsorganisasjonane på plattformen "Kirkens unge"

Måloppnåing vist ved resultatindikator: Tal frivillige

	2019	2020	Prosentvis endring
Totalt tal Frivillige	6354	4868	-23%
Frivillige i gudstenestefeiringa	3126	2273	-27%
Frivillige i kyrkjelydens barnearbeid	1390	791	-43%
Frivillige i kyrkje-lydens ungdomsarbeid	1343	947	-29%
Frivillige i kyrkjelydens diakonale arbeid	1359	813	-40%
Frivillige i kyrkje-lydens kultur- og konsert-arbeid	1607	874	-46%
Frivillige i kyrkje-lydens komité- og utvals-arbeid	1450	1281	-12%
..av dette i sokneråd	848	743	-12%
Frivillige i anna arbeid	754	707	-6%

Ressursbruk:

Det blir ikkje brukt ressursar frå bispedømet på området.

Vurdering av måloppnåing:

Målet er ikkje nådd. Tvert imot har vi sett ein nedgang på 23% i 2020 samanlikna med året før på det totale talet på registrerte frivillige i kyrkjelydane. Over heile landet ser me den same brå nedgangen, og tala for vårt bispedøme ligg omtrent på landsgjennomsnittet. Den største nedgangen er i kunst- og kulturarbeid (46%) barnearbeid (43%) og i diakonalt arbeid (40%). Tala på frivillige innan komitear og utval har hatt mindre nedgang (12%). Når det gjeld diakonalt arbeid, seier statistikken at Møre har den største nedgangen i landet, med 40% mot eit landsgjennomsnitt på 21%. Innan ungdomsarbeid gjer Møre det litt betre enn landsgjennomsnittet på frivillige. Her er nedgangen «berre» 29% mot eit snitt på 34% i landet totalt.

I skrivande stund er vi enno ikkje ferdige med korona-pandemien, og vi veit ikkje når vi kan gå tilbake til normale tilstandar. Men i inneverande år må vi heilt klart satse målretta på det frivillige arbeidet i kyrkjelydane, i opptakten mot det nasjonale frivillig-året 2022.

B6: Hovudmål 6. Bemanning – presteskap og administrasjonDei viktigaste suksessfaktorane:

- A) Tildelte ressursar svarer til normerte rammer for prestenesta
- B) Kvalifiserte prestar i alle stillingar
- C) Prestar forvaltar Ord og sakrament slik at kristen tro og liv vert fremma i kyrkjelydane
- D) God fagleg og pastoral leiing
- E) Bispedømekontoret har god, fagleg kompetanse

Dei viktigaste tiltaka:

- A) Fordeling av ressursar etter fordelingsmodell
- B) Rekruttere prestar og utvikle formell kompetanse for dei vi ser kan gå inn i presteneste
- C) Bidra til å kvalitetssikre tenesta
- D) Leiarutvikling og leiarstøtte
- E) Rekruttering og utvikling av medarbeidarar

Faktorar som verkar inn på måloppnåinga:**Fordeling av stillingar mellom prestar og administrasjon i Møre bispedøme:**

	Totalt	Prestar inkl. biskop	Andel i prosent	Admini strasjon	Andel i prosent	Andre	Andel i prosent
<i>Møre 01.01.2020</i>	84,6	73,2	86,5	11,4	13,5	0	0
<i>Møre 31.12.2020</i>	82,6	71,0	85,9	11,6	14,0	0	0
<i>Diff.</i>	0	0	0	+0,2	+0,5	0	0

Talet på prestestillingar i Møre er redusert som følge av regulering av bispedømegrenser mellom Nidaros/Møre og Bjørgvin/Møre. Dei 11,6 stillingane ved bispedømekontoret er alle fagstillingar. Merkantile tenester i samband med rekneskap, løn og arkiv blir utført gjennom felleseiningar. Ein av dei tilsette i felles økonomieining har kontor plass på Møre bispedømekontor.

Som resultat av endringar i kommunestrukturen vart Austre Sunnmøre prosti slått saman med Nordre Sunnmøre prosti frå 1/1-20. Møre bispedøme har etter dette 6 prosti, 6

prostestillingar, 43,4 soknepreststillingar, 6,8 kapellanar, 3 seniorprestar og 0,8 prosent ressurs som spesialprest. Møre har ingen fast tilsette prostiprestar. Ordninga med seniorprestar er knytt til at nokre får spesialisert teneste i siste del av yrkeslivet, noko som er eit viktig tilretteleggingstiltak. Slik teneste er ofte prostiprestliknande, eller for å dekke opp i vakante stillingar i ein periode.

Kyrkjemedlemmar og kyrkjelege handlingar per faste presteårsverk

	Preste- årsverk	Medlemmar og tilhøyrande per prest	Guds- tenester	Dåps- handlingar	Konfirmasjonar	Vigslar	Gravferder
Møre 2019	73,2	2868	50,5	25	34,5	5	29,7
Møre 2020	71	2909		22,8	31,1	3,9	27,9
Dnk 2020	1315	2777		17,9	25,1	3,3	26,2

Frå 2019 til 2020 er det ei reduksjon i talet på kyrkjelege handlingar pr. prest på grunn av koronapandemien. Samanlikna med snittet for landet ligg Møre likevel godt over landsgjennomsnittet når det gjeld talet på kyrkjelege handlingar per prest.

Vikarar og ekstratenester

Talet på pensjonisttimar har auka jamt dei siste åra og utgjorde 3 årsverk i 2015 mot over 8,5 årsverk i 2020. Pensjonistane utgjør ein heilt avgjerande ressurs.

	2016		2017		2018		2019		2020	
	Timar	Årsverk	Timar	Årsverk	Timar	Årsverk	Timar	Årsverk	Timar	Årsverk
Møre	5181	3,0	4532	2,6	7603	4,3	11558	6,6	14810	8,5

Pensjonistar vart også nytta til enkelttenester. I 2020 var det likevel ei reduksjon i bruken av ekstratenester til både gudstenester og gravferder. Dette skuldast i all hovudsak koronapandemien.

Ekstratenester gudstenester, gravferd og vigsel

	Gudstenester			Gravferd			Vigsel
	Ved andre	Ved prest	Totalt	Ved andre	Ved prest	Totalt	
Møre 2017	28	16	44	48	12	60	10
Møre 2018	14	20	34	3	14	17	9
Møre 2019	36	54	90	51	60	101	8
Møre 2020	0	40	40	0	66	66	27

Aldersfordeling i prestskapet frå 2018 - 2020

	Under 40 år		40 - 49 år		50 - 59 år		Over 60 år		Totalt
	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.
2018	20	20%	16	23%	14	20%	19	28%	69
2019	14	24%	11	19%	18	31%	16	27%	59
2020	15	24%	14	22%	17	27%	17	27%	63
Nasjonalt 2020	221	18%	297	24%	382	30%	352	28%	1253

Aldersfordelinga i presteskapet held seg jamt i Møre og fordeler seg på rundt 25% på alle dei fire aldersgruppene. Dei siste åra har Møre bispedøme rekruttert fleire unge prestar, og gjennomsnittsalderen har gått betydeleg ned.

Utlysingar, søknadar og tilsettingar i prestestillingar

	Utlyste stillingar	Tal søknadar	Søknadar per stilling	Stillingar lyst ut fleire gonger	Tal tilsettingar
Møre 2018	7	13	1,9	3	5
Møre 2019	16	22	1,4	6	6
Møre 2020	11	15	1,4	5	6

Møre bispedøme tilsette 6 prestar i faste stillingar i 2020. Talet på søknadar per stilling var på 1,4 som i 2019. Talet på stillingar som er lyst ut fleire gonger er 5 i 2020, mot 6 stillingar i 2019. Per 31.12.2020 var heile 14 stillingar vakante på grunn av den vanskelege rekrutteringssituasjonen. Vakansesituasjonen vert løyst ved å tilsette vikarar i studieløp eller nytte tilsette pensjonistar i kortare vikariat.

Vurdering av rekrutteringssituasjonen totalt sett for prestar og kyrkjelege tilsette i bispedømet.

Vi vurderer rekrutteringssituasjonen for prestar som krevjande. Fleire stillingar er lyst ut utan kvalifiserte søkjarar. Av dei stillingar som er vakante blir no fleire betent av pensjonistar eller vikarar som er i studieløp til å bli prest. Vikarar i studieløp er grunnlag for å se fram mot ei lette i den vanskelege situasjonen vi no er i. Møre har relativt sett eit ungt presteskap som vi vonar vil vere i teneste lenge. At det no også blir utvikla ei ordning for å stå i stilling utover 70 år kan bidra. Fleire av dei som no blir engasjert som pensjonistar kunne vore inne på ei slik ordning.

Ein viktig del av rekrutteringsarbeidet handlar elles om å ta godt vare på dei prestane vi allereie har for å behalde dei i tenesta. Det er gode ordningar som arbeidsvegledning, ordning for etter- og vidareutdanning og arbeider aktivt på alle nivå for tilrettelegging for prestane i ulike behov i ulike livsfasar. Dette gjeld juniortiltak like mykje som seniortiltak.

Dei er også utfordrande å rekruttere kvalifiserte kateketar og diakonar, men eit langvarig arbeid saman med fellesråda gjer at det berre unntaksvis ikkje er kvalifiserte personar i desse stillingane. Vi legger vekt på at dei som ikkje er kvalifiserte må få høve til vidareutdanning for å kunne tilfredsstille kompetansekrava.

Vårt inntrykk er at dei som for tida har dei største utfordringane er knytt til trusopplæring. Dette er ofte delte stillingar, og koronasituasjonen har lagt mange hindringar i vegen for å kunne gjennomføre mål og planar. Denne slitasten kan få konsekvensar for om vi får behalde medarbeidarar.

Til stillingar som kyrkjemusikar må stillingar i mange tilfelle må lysast ut fleire gonger, og at det er vanskeleg å få kvalifiserte søkjarar. Fleire stillingar blir bemanna av personar utan formelle kvalifikasjonar, både i heile stillingar og i deltidsstillingar. Kyrkjemusikalsk råd i Møre har fokus på dette på sine fagsamlingar for kyrkjemusikarar. Det er gledeleg at det er etablert ein orgelklubb i bispedømet som gir opplæring på orgel for born og unge. Det blir også arbeidd mot kulturskular for å få utvikla undervisningstilbod i orgelspel. Det ein saknar er ei nasjonal satsing der det blir laga alternative utdanningsvegar inn mot kyrkjemusikaryrket. Det er også behov for eit kompetansemiljø som kan rådgje fellesråd i samband med rekruttering til kyrkjemusikarstillingar.

C Om biskopens verksemd

Året 2020 starta med stor optimisme. Vi gjennomførte 2 visitasar i februar og 1 i mars og hadde mykje å sjå fram til. Visitasen i Sunndal, som medvite blei sett til første veka i februar, sette fokus på samisk kyrkjeliv. Velsigninga blei lyst på sør-samisk.

Visitasen i Hareid i februar understreka den gode samhandlinga med kommunen, mellom anna gjennom frivilligsentralen og ved dei store kommunale investeringane i oppgradering av kyrkja. Barn i alle aldrar fekk ein heim i kyrkja gjennom dei ulike trusopplæringstiltaka.

Visitasen i Domkirken, med rådhusstaket som kyrkjebakke, hadde fokus på kva det vil seie å vere domkyrkje og kyrkjelyd i sentrum av byen. Alle leiarane for kulturinstitusjonane i byen presenterte sine visjonar for vidare samarbeid med domkyrkja.

Veka etter visitasen var det tid for den årlege Kirkefestuka, med eit omfattande kyrkjemusikalsk og kulturelt program. Brått var det 12 mars og alle kyrkjene vart stengde ned.

Resten av 2020 har biskopen hatt fokus på kriseleiing; sjå til kyrkjelydane og dei tilsette, vere synleg i media og halde motet oppe.

Erfaringane og observasjonane til prostane er viktige når ein skal rapportere frå biskopen si verksemd i ei pandemitid.

1. Kyrkjelydslivet

Kva er ei kyrkje

Framveksten av ei digital kyrkje, forankra i det sentralkyrkjelege satsingsområdet «Kyrkja på nett» og framskunda av pandemien, reiser mange viktige spørsmål om kva kyrkja er. Erfaringa frå pandemiåret har fått fleire til å grunne over spørsmålet. Er utgangspunktet teologisk og har sitt utspring i «ekklesia», som betyr å kome saman, som noko fysisk og som ei samling, så lyt ein konkludere at kyrkja gjennom 2020 har utvikla seg i feil retning. Smitteverntiltak og redsel for å bli smitta, har ført til stor nedgang i talet på gudstenestedeltakarar og nattverdsdeltakarar. Kyrkja som fellesskap i tilbeding er i tilbakegang, framskunda av pandemien.

Ein av prostane tok i si årsrapportering utgangspunkt i litteraturen sin omtale av pesten og kjensla av «nummenhet» og av dagar som skil inn i kvarandre.

Pandemien lammar, skapar avstand og undergangsstemning, sjølv om ein bur og lever i eit område av landet der det knapt er smitte

På den andre sida fortel kyrkjelydstilsette med begeistring om talet på følgjarar, og digitale trusopplæringstiltak, og produksjonar og om «likes». Aldri før har vel så mange vore til stades, eller vore innom, på eit kyrkjeleg arrangement enn det vi såg gjennom 2020, dersom vi legg «likes» og talet på følgjarar til grunn.

Kva er så kyrkja, den fysiske samlinga, der ein kjem saman i sams tilbeding, eller er kyrkja «kyrkje på nett»? Det er fleire som med bekymring er kritisk til at det ser ut som at digital satsing og nettbaserte gudstenesteproduksjonar ser ut til å erstatte kyrkjegang og fellesskapen. Det er fleire som kjenner ei lette over å få «fri», slik at ein kan nytte dagen som ein vil, og heller droppe innom ei digital sending i løpet av helga.

Smittevern

Lokalt smittevernansvarleg har gjort ein kjempejobb. Stabar, arrangørar og deltakarar har lagt til rette gjennom reinhald, sprit, deltakarlistar og uteljelege tilpassingar. Så langt ein har erfart, har det ikkje skjedd smittespreiing ved noko kyrkjeleg arrangement, verken i kyrkja eller ved arr. utanom kyrkjerommet. Stor honnør til smittevernansvarlege og til deltakarar som har vore lojale og forsiktige for å hindre smittespreiing

Prioriteringar

Det har vore vanskeleg å skape forståing for det som blir opplevd som forskjellshandsaming mellom kyrkjerom med benkar og lokale med fastmonterte sete. Dei strenge reglane har ført til redsle for å ta del, og har redusert kyrkjebesøket meir enn naudsynt. Mange av dei som ikkje er i risikogruppe, har halde seg unna for å gi plass til andre.

Den store delen av kyrkjelydslivet som ikkje er kopla til gudstenesta, har nærast stansa opp. Med store restriksjonar har det vore vanskeleg å gjennomføre samlingar og arrangement, og dei eldste og dei yngste har mista mange viktige møtestader.

Kjernetroppane blir nedprioriterte

Styresmaktene og sentralkyrkja har prioritert gravferd, dåp, konfirmasjon og vigsle. Dette har vore viktige prioriteringar, men har også ført til nedprioritering av anna arbeid. Restriksjonar på kor mange som kan vere til stades og overgang til digitale sendingar, har ekskludert dei minste og dei eldste. Nattverdsdeltakinga har gått kraftig tilbake, likeins har kyrkjelydane opplevd betydeleg reduksjon i innsamla midlar. Kyrkjelydane sine mest trufaste har vore forhindra frå å ta del, og sjølv medveten satsing på telefonkontakt og andre diakonale tiltak har ikkje greidd å erstatte alle tapte møtearenaer.

2. Samarbeidet

Strekk i laget

Medarbeidarar reagerer ulikt på utfordringar. Nokre kyrkjelydar har svært få tilsette, medan andre har store stabar og mange ressursar. Nokre medarbeidarar blir svært triggja og handlingsorienterte i møte med utfordringar og ein del kyrkjelydar har kjapt og fort laga gode digitale arrangement. Dei har samhandla internt, hatt sterk eigarkjensle og vore flinke til å lage gode produksjonar.

Andre trekkjer seg tilbake og vil forsvinne. Dei synes det har vore vanskeleg å gå inn på den digitale arenaen, og ein kvardag med heimekontor og få menneskelege møte har skapt utfordringar. I tillegg har heimeskule og den generelle nedstenginga tvinga ein til å arbeide til andre tider og på andre stader, noko som har hindra samhandling og ført til svært intense og lange dagar.

I tillegg har det vore strevsamt å planleggje med fleire ulike scenario, med plan B og C og D.

Demokratisk underskot

Dei nyvalde sokneråda har knapt hatt høve til å gjennomføre møte, og medlemene har heller ikkje blitt kjende med kvarandre. Det er eit demokratisk underskot i kyrkjelydane når rådsstrukturen har store vanskar med å gå inn i oppgåver og ansvar som ligg til råda. Kan hende har denne situasjonen ført til at både prestar og kyrkjevevjerer har teke på seg oppgåver og roller som ikkje er tiltenkt dei?

Samarbeidet over soknegrensar

I liten grad har svært endra arbeidskvardag ført til endra samarbeidspraksis. I eitt av prostia har ein laga digitale produksjonar felles for prostiet og som eit samarbeid mellom fleire sokn, men elles er det få eksempel på samarbeid over soknegrensar, evt. fellesrådgrensar, og ein har i liten grad gjort gudstenester og arrangement kjent for andre enn egne kjernetroppar.

3. Prestetenesta

Heimekontor

Heimekontoret har vorte redninga for mange nedstengde kyrkjekontor. Mange prestar har opplevd heimekontoret som ein retur til gamle dagars presteneste. Fleire har hatt gode arbeidstilhøve heimanfrå, medan andre har hatt utfordringar med omsyn til livsfase, heimeskule og plass. Prostane har registrert at ein del medarbeidarar har kjent seg

deprimerte og nedstemte. Mange har gitt uttrykk for at dei er lei av Teams og andre digitale møtestader, dei saknar måltidsfellesskap, kollegial prat og samhandling, særleg har situasjonen vore vanskeleg for prestane i småbarnsfasen. Samstundes har prestane vist stor lojalitet og kreativitet og har dokumentert handlekraft og fantasi som ein vanskeleg kunne sett føre seg på førehand.

Prioriteringar

Situasjonen har tvinga prest/prost og alle kyrkjeleg tilsette til nye prioriteringar. Dette har ført til sterkt fokus på gravferd, dåpsgudstenester og digitale arrangement. Eigne smittevernreglar knytt til gravferd har vore krevjande med omsyn til gudstenester og trusopplæring.

Vidare har prioriteringane ført til sterk auke i talet på dåpsgudstenester. Det er gledeleg at mange, trass i smitteverntiltak, likevel ønskjer å ha dåp. Kyrkjeleg tilsette og prestar har strekt seg langt og lagt til rette for mange ekstra dåpsgudstenester. Spørsmålet reiser seg om dette skal bli ein fast praksis, slik vi også har sett ved gravferd og vigse, at dåpshandlinga blir lagt utanom kyrkjelydsfellesskapen, i eigne markeringar og med større individuell medverknad?

Med omsyn til den sterke digitale satsinga kan ein stille seg spørsmålet om ei slik satsing fører til nedjustering av dei fysiske møta. Det er viktigare enn nokon gong å arbeide med spørsmål knytt til forståinga av kva ein kyrkjelyd er og kva ei gudsteneste er, og om møte og fellesskap skal vere fysiske og ekte eller finne stad gjennom sams oppleving av digital røyndom?

Utan god tenestedeling i stab, har pandemien ført til at prestetenesta i sterkare grad har prioritert kontakten med medlemene som ein møter ved gravferd og dåp, framfor møta med kjernetroppane og dei trufaste gudstenestedeltakarane. Interaksjon, fellesskap, sjelesorg og diakonalt arbeid er blitt vanskelegare. Kanskje kan ein undre seg over om sjølvbiletet til presten er endra, til å bli ein medieaktør, ein som først og fremt er synleg på digitale plattformer?

4 Kyrkja nasjonalt og lokalt

Avstand

Ein av prostane uttrykte det slik: «Det er langt frå kyrkjerådet til øya vår. Plassert i arven frå pietismen og knytt til trøndersk folkekyrkjeideologi, står møringen fram som sjølvstendig, stolt og med sterk forankring i kultur og miljø».

Bispedømet er sett saman av mange bygder og øysamfunn, som har kjent på avstand til sentralmakta og som har vist mynde og stor lokal handlekraft. Det er mange motkrefter på vegen når sentralkyrkja vil ta større plass og setje dagsorden. Det er store rørsler som blir skapt når ein for første gong sidan kristentrua kom til landet for om lag 1000 år sidan, avlyser påssegudstenester, eller bryt med tradisjonar som har levd i bygdene gjennom hundreår. Når lokal smitterisiko er liten, så er det ikkje utan motbør at ein realiserer sentrale påbod.

Leiarskap

Når ein sender ut informasjon frå nasjonal kyrkjeleiing, skjer det at ein lokalt vil overprøve denne, eller hevdar at avgjerslemakta i kyrkja ikkje er nasjonal, men lokalt forankra i fellesråd og sokneråd. I tillegg blir det reist spørsmål ved kva posisjon det regionale nivået har i ulike saker.

5 Digitalisering og kommunikasjon

Den siste versjonen

Informasjonsflyten aukar og blir synleg på mange ulike arenaer. Også i kyrkja har ein dette året merka at det er mange fleire enn før som har noko å melde. Det eine er at det i eit sett har kome oppdatert informasjon av det som var sendt ut berre timar tidlegare. Mange har kjent at det tidvis har vore krevjande å få med seg alle oppdateringane og mindre endringar som heile tida har etterfølgt førre infoutsending.

På alle kanalar

Før det andre så har ein erfart at informasjon kjem på fleire kanalar enn før. Sharepoint, Teams, KR sine digitale møterom, YouTube-sendingar og ulike webinar har blitt nye informasjonskanalar i tillegg til dei kanalane ein har brukt tidlegare. Det er krevjande å vere til stades på alle plattformer og det er ei utfordring å sortere og vurdere kva som er vesentleg av all informasjonen. Mange kyrkjelydar har lagt ned mange ressursar og mykje arbeid i å produsere program, gudstenester eller andakter som dei sender på eiga FB-side, eigen YouTube-kanal eller på anna vis. Det har ikkje vore lett å finne fram i skogen av digitale tilbod, og kyrkjelydane har ikkje vore så flinke til å marknadsføre produksjonane sine. Trass i freistnad på å etablere ein digital «plakatstolpe» på vegne av bispedømet, er det få som melder inn lenker til eigne arr. Sjølv etter at den nasjonale «plakatstolpen» www.skjerikirken.no blei oppretta, ser ein at få av bispedømet sine digitale produksjonar blir marknadsførte der. Kyrkjelydane oppgir at noko av problematikken knyter seg til forskjellige digitale plattformer.

Forskjellige plattformer

Ei tredje utfordring er at mange kyrkjelydar ikkje deler Kirkepartner-plattformen. Fleirtalet av kyrkjeleg tilsette i bispedømet brukar ikkje Kyrkjebakken eller andre av Kirkepartner sine plattformer. Dette hindrar informasjonsflyt og forvanskar informasjonen til kyrkjelege medarbeidarar. Det er ein svært viktig del av satsingsområdet «kirken på nett», at dei ulike kyrkjelege dataleverandørane greier å «snakke» med kvarandre og kan samordne slik at tid, overskot og informasjon ikkje går til spille. Ein krevjande del av 2020 har vore å overvinne dei tekniske utfordringane som ligg i ulike dataløysingar og vinne over påloggingsutfordringar og andre datagenererte problemstillingar.

6 Kyrkjeforvaltning

Møre biskop behandlar saker knytte til kyrkjebygg, kyrkjeinteriør og liturgiske plagg. I tillegg har bispedømmerådet behandla saker knytte til gravplass. Kyrkjeforvaltninga representerer ei omfattande, viktig og vital samhandling mellom lokalkyrkja og biskop/bispedømeråd kring vedlikehald og vern av kyrkjer og kyrkjestader samt gravplassforvaltning.

2020 var avsluttande år for behandling av kyrkjebyggsaker etter den gamle kyrkjelova, av di Trussamfunnslova, Kyrkjebyggforskrifta, Kyrkjeordninga og nytt kyrkjerundskriv vart nytt gjeldande lov- og regelverk frå 1. januar 2021. Kyrkjemøtet 2021 skal endeleg avgjere godkjenningsorgan og klageorgan knytt til bestemmingane om kyrkjebygg i kyrkjeordninga.

Alle endringane inneber auka innsats og koordinering på fagfeltet.

2020 var avsluttande år for behandling av gravferdssaker i bispedømmerådet, av di Statsforvaltaren (tidlegare Fylkesmannen) frå 01.01.21 overtok bispedømerådet sine oppgåver med godkjenning av gravplassar og som klageinstans i saker knytt til gravferdslova.

DEL 4 – STYRING OG KONTROLL I VERKSEMDA

A) HMS/Arbeidsmiljø

Sjukefråvær

Prestar	Prosent	1-3d	4-16d	16d-8u	>8u
Møre Menn	3,84	0,17	0,3	1,19	2,18
Møre kvinner	7,06	0,29	0,83	0,69	5,25
Totalt	4,56	0,2	0,42	1,08	2,87
Totalt	Prosent	1-3d	4-16d	16d-8u	>8u
Møre menn	3,92	0,19	0,42	1,07	2,25
Møre kvinner	10,85	0,34	1,01	1,48	8,02
Møre totalt	5,77	0,23	0,57	1,18	3,79
Den norske kyrkja	5,37	0,38	0,89	1,09	3,01

Det totale sjukefråværet var på 5,77 for alle tilsette i Møre for 2020. Sjukefråværet for kvinner er høgst både blant kvinnelege prestar og alle samla. Møre bispedøme sitt mål er å ha eit sjukefråvær på under 4%.

Som arbeidsgjevar er vi stort sett kjent med årsaka til sjukefråvær og har fokus på dette på alle nivå. Sjukefråværet er i liten grad koronarelatert.

Medarbeidarundersøkingar.

Det var gjennomført medarbeidarundersøking i 2019 av Rambøl på oppdrag frå Kyrkjerådet. Medarbeidarundersøkinga er følgd opp i alle prosti og på bispedømekontoret. Tiltaksplanar er utarbeidd og rapportar er sendt Regionalt Arbeidsmiljøutval (RAMU).

Gjennomgåande viser resultatet at medarbeidarundersøkinga med oppfølging er eit godt verktøy for å avdekke blindsoner i HMS-arbeidet i bispedømet. Samstundes blir det peika på behov for å etablere lik gjennomføring og oppfølging av medarbeidarundersøkinga i alle prosti i Møre bispedømme, samt på Bispedømekontoret. Det var til dels låg svarprosent og det har blitt understreka at det ligg til medverknadsplikten å delta på arbeidsmiljøundersøkingar. Koronasituasjonen var ei praktisk tilleggsutfordring i samband med oppfølginga.

I si handsaming har RAMU peika på behov for standardisering. Det er stor variasjon og skilnad på korleis funna i medarbeidarundersøkinga vert følgd opp i dei ulike einingane. Ei generell utfordring er også variasjon i svarprosent. RAMU meiner det bør utarbeidast ein felles mal for korleis desse undersøkingane skal fylgjast opp systematisk.

Det var gjennomført ei avgrensa, nasjonal medarbeidarundersøking i juni 2020. Dette var særleg for å undersøke arbeidssituasjonen for prestar og tilsette på bispedømekontoret i pandemisituasjonen. Den ga innblikk i trivsel, engasjement og rammer for tenesta og ga grunnlag for å gjere tiltak. Resultatet blei handsama i møte med prostar, tillitsvalde og vernetenesta.

Rapport frå nasjonal arbeidslivsundersøkinga knytt til tilsette med LHBT-identitet er lagt fram og gjennomgått.

Arbeid med HMS

RAMU-Møre hadde 4 møte i 2020. Det føreligg eigen årsrapport for HMS-arbeidet i RAMU. Det er godt samarbeidsklima mellom arbeidsgjevar og vernetenesta på regionalt og lokalt nivå. I tillegg har det i periodar vore hyppigare møte mellom biskop, vernetenesta, tillitsvalde og prostar i samband med pandemisituasjonen. Det har vore fokus på oppfølging av ROS-analyser og kontinuitetsplanlegging i en pandemisituasjon.

Rutinar for intern varsling om kritikkverdige tilhøve

Møre bispedøme følgjer nasjonale rutinar for varsling om kritikkverdige tilhøve og for melding om avvik. Skjema og rutinar er tilgjengelege på intranett Kirkebakken og link i Aditrosuiten. Rutinane vart mellom anna gjennomgått under introduksjonsdagen for nytilsette.

Vi vurderer at melding om avvik i for liten grad blir nytta. Vi vonar nytt, elektronisk system for avviksmeldingar kan bidra til lågare terskel for å melde avvik.

B) Likestilling

Kvinnedel i presteskap og administrasjon

31.12.2020	Kvinner	Menn	Totalt	Prosent kvinner
Møre presteskapet	15,2	46,8	62	24,52
Møre administrasjon	4,4	7	11,4	38,6

Kvinnedel i leiarstillingar, biskopar og prostar

	Kvinner	Menn	Totalt	Prosent kvinner
Møre presteskapet	2	5	7	28,57
Møre administrasjon	1	2	3	33,33

Søknader og tilsettingar av prestar i Møre bispedøme

Møre	2019			2020		
	Tal søknader	Av desse kvinner	Prosentandel kvinner	Tal søknader	Av desse kvinner	Prosentandel kvinner
	22	6	27%	15	9	60%

Møre	2019			2020		
	Tal tilsettingar	Av desse kvinner	Prosentandel kvinner	Tal tilsettingar	Av desse kvinner	Prosentandel kvinner
	6	0	0%	6	3	50%

Andelen kvinner i presteskapet er blant dei lågaste i landet. Kvinnedelen i talet på søknadar har gått opp frå 27% til 60%, og av total 6 tilsettingar i 2020 var halvparten av desse kvinner.

Sjukefråvær

Totalt	Prosent	1-3d	4-16d	16d-8u	>8u
Møre menn	3,92	0,19	0,42	1,07	2,25
Møre kvinner	10,85	0,34	1,01	1,48	8,02
Møre totalt	5,77	0,23	0,57	1,18	3,79
Den norske kyrkja	5,37	0,38	0,89	1,09	3,01

Sjukefråværet blant kvinner er vesentleg høgare enn for menn. Vi har god kontakt med dei som er sjukmelde og ser ikkje at denne situasjonen er betinga av kjønn.

Løn, kvinner si del av menn si løn

	Totalt prester	Kapellantar	Sokneprestar	Prostar og domprost	Spesialprest	Øvrige tilsette
Møre	98,4	99,9	93,7	100,3	98,2	88,1
Totalt	97,4	99,9	98,4	101,7	96,3	92,4

Det er lønsforskjellar mellom kvinner og menn, men det har andre årsaker enn kjønn. Lønssystemet for kapellantar og sokneprestar er i hovudsak basert på løn etter ansiennitet. For øvrige tilsette er løn gitt ut frå kompetanse og ansiennitet.

C) Vurdering av risiko for misleghald

Vi vurderer risiko for misleghald som liten.

Denne vurderinga er gjort med bakgrunn i det budsjettreglementet og økonomiregelverket som er vedtatt av Kyrkjemøtet og Kyrkjerådet. Alle felles rutinar for bispedømeråda er fastsette av Felles Økonomieining (FØ). Desse rutinane gjeld for både rekneskap og løn.

Midlar til det enkelte bispedøme blir stilt til disposisjon gjennom tildelingsbrev og plan for bruk blir gjort gjennom budsjettvedtak i det enkelte bispedøme.

Det er særskilte rutinar for

- Innkjøp av varer og tenester
- Mottak og handsaming av faktura i elektronisk fakturabehandlingsystem
- Godkjenning for utbetaling
- Lønsrutinar
- Rapportering
- Tilskotsforvaltning

Alle innkjøp skal godkjennast av to personar etter nærare fastsett rutine. Avhending av inventar og utstyr skjer etter eigen rutine. Ingen tilsette på bispedømenivå har tilgang til bank. Det blir ikkje handtert kontantar.

Løn, andre godtgjersler og øvrig rekneskap blir ført i elektronisk rekneskap. Dette gir høve til stikkprøvekontrollar eller systematisk kontroll av alle vedlegg. Det er også utarbeidd internkontroll gjennom internrevisor. Bakgrunnen er at det skal vere gode interne kontrollar som kan forhindre, under dette oppdage og eventuelt korrigere styringssvikt, feil, manglar og misleghald. Rekneskapen blir revidert på rettssubjektnivå.

Det ligg til grunn delegering av budsjett disponeringsmynde. Bispedømerådet og biskopen har vedteke delegasjonsreglement. Det ligg også føre delegasjonsreglement og underskriftsfullmakter for administrasjonen.

DEL 5 - VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Demografi

Møre og Romsdal har ei svak auke i folketalet på 0,1% til 265.000. Det er størst vekst i Ålesund-regionen og delar av ytre Sunnmøre. Delar av indre Nordmøre og indre delar av fylket har nedgang. Framskrivinga av utviklinga viser at dei sentrale stroka har vekst og nedgang i rurale strok. Framskrivinga av befolkningssamansettinga viser at det blir fleire eldre og færre barn og unge. Talet på fødslar er redusert med 500 dei siste 20 åra. Dei siste 20 åra har det vore ei nettoinnvandring frå utlandet, men den er redusert dei siste åra. I 2020 utgjør innvandrarbefolkninga 13,4% av folketalet. Dei fleste er menn mellom 20-44 år og kjem frå Polen og Litauen. Det er venta at denne utviklinga vil halde fram.

Som kyrkje utfordrar det til korleis vi møter ulike målgrupper i ulike livsfasar og livssituasjon og med ulik kulturell bakgrunn

Arbeidsmarknaden

Folket på mørekysten er eit robust og patriotisk folkeferd. 2020 har rista grunnvollane våre, kulturen strevar, vi har mange utfordringar i kyrkje og mange av dei nye næringane kjempar for å overleve. Skipsindustrien og mykje av næringslivet er van med konjunkturbestemte svingingar, og har stor evne til omstilling.

Møre og Romsdal er eit eksportfylke. Totalt blei det i 2019 eksportert varer for 45 milliardar – nest høgst i landet. Ein stor del av dette er knytt til fiske og fiskeprodukt med 22 milliardar.

Sjølv om fylket har hatt få smittetilfelle er konsekvensane av smitteverntiltak store. Arbeidsløysa auka frå februar til juli med 131%, mest blant yngre aldersgrupper. Størst var auken innan industri, reiseliv og transport.

Det er likevel ei glede at mykje av det tradisjonelle næringslivet går bra. Sjølv i desse dårlege tidene, så er det etter tilhøva låg arbeidsløysa i bispedømet. I nokre næringar, t.d. i landbruk og fiske er det også etterspørsel etter arbeidskraft. Mange produksjonsbedrifter, t.d. i møbelindustrien har også hatt god utvikling etter den første nedstenginga og opplever at næringa har gode tider.

Det er viktig at kyrkja lokalt er kjent med situasjonen i sitt eige lokalsamfunn. Endringar kan skje raskt og det er nødvendig å endre seg i takt med samfunnet rundt.

Demokrati

Av kyrkja sine kjerneoppgåver er å setje fokus på menneskeverdet og å stå opp for urett og krenkingar. Møre biskop har gjennom koronapandemien hatt kontakt med samtlege av ordførarane, hatt ein tydeleg plass i fylkesberedskapsnemnda og løfta fram kyrkja sitt særlege tilbod i ulike samanhengar. Diakonien er aktiv i mange kommunale samanhengar og presenterer seg som ei stemme for dei som sjeldan sjølv kjem til orde.

Det er aukande problem knytt til mobbing og trakassering av dei som tar ansvar for demokratiet vårt. Fleire blir skremt frå viktige oppgåver gjennom kommentarfelta sine skremmande uttalar. Det er å stå opp for demokratiet når kyrkja forsvarar den svake og inviterer til etisk refleksjon i det offentlege ordskifte.

Det er ei glede ifrå pandemiåret at bispedømet sitt ungdomsdemokrati har hatt god utvikling. Vi fekk gjennomført ungdomsting og har fått eit motivert og godt arbeidande ungdomsråd. I tillegg har bispedømet invitert organisasjonane på plattformen "Kirkens unge" til viktige samtalar. Både sams filmskaping, brosjyreutvikling og framsnaking av kvarandre sitt arbeid

fører til at vi har kjensel av å stå saman, både når dagane fører til permittering av medarbeidarar og nedstenging og når dagane går lett og det er mykje arbeid som blømer.

Pandemiåret har vist ei samfunnskriser som knapt noko plan har teke høgde for, når ein har sett for seg ulike krisescenarior. På bakgrunn av dette har bispedømet sett i gang oppgradering og utvikling av eigne krise- og omsorgsplanar. Som nytt element i dette planverket har ein fokus på kriseorganisering av stabsfunksjonar både på bispedømenivå og i prostia. Eit anna mål i arbeidet med krise og omsorgsplanarbeidet er å få kyrkjelege medarbeidarar som faste medlemmer i kommunane sine kriseteam. Langt på veg er dette realiteten, men i somme samanhengar krevst både arbeid og argumentasjon for å få til gode løysingar.

Psykisk helse, einsemd

Med utgangspunkt i kyrkja sitt etiske engasjement og i kyrkja sitt samfunnsoppdrag vil kyrkja vere ein forskjell for dei som har ulike utfordringar. På visitasen i Hareid fekk Møre biskop oppleve og utvikle samhandling mellom kyrkja og det offentlege. I alle kommunar der det er diakonar, ser vi at desse er høgt verdsette medarbeidarar. Møre bispedøme har framleis kommunar utan diakonar. Vi treng meir tilskotsmidlar i dialogen med desse kommunane.

Bispedømet er også viktig medspelar og støttespelar for diakonale institusjonar som Kirkens SOS og Kirkens Bymisjon, og mange av diakonane samarbeider lokalt med helsevesenet.

Kyrkja har både lokalt, regionalt og nasjonalt arbeidd for at fleire kan kome saman på ein trygg måte gjennom pandemien. Å leggje til rette fellesskap og møte mellom menneske, er av kyrkja sine viktigaste oppgåver. Difor er det ei glede når kyrkjelege medarbeidarar no får kome inn i institusjonane og at kyrkjene har blitt opna for fleire enn 10 personar.

I tillegg vil vi her også nemne ein viktig arena som ofte blir borte når vi set fokus på psykisk helse og einsemd. Mange kyrkjelydar og diakonar driv viktig arbeid for psykisk utviklingshemma. Møte på desse arenaene er svært viktige for dei som tar del.

Bispedømet har også ved inngangen til nytt år starta arbeidet med å utvikle nye diakonale strategiar. Ei arbeidsgruppe er i gang og tar mål av seg til å formulere aktuelle diakonale kyrkjelege prosjekt. Langt framme i dette arbeidet er vår (nye)kunnskap om unge si psykiske helse. Det blir spennande å sjå kvar dette arbeidet fører diakonien i bispedømet.

Kyrkjelydslivet

«Får vi dei tilbake?» Vender folket tilbake til kyrkjelyd og kyrkje etterpå? Har endra vaner skapt permanente endringar? Det eksisterer ikkje noko «restart-knapp», erfaringane frå pandemien er ein premiss som ein lyt ta omsyn til når framtida si kyrkje skal finne si form.

Folkekyrkja i Møre står framleis svært sterkt! Dåpsprosenten held seg høg og medlemstalet er framleis stabilt høgt. Ingen har større oppslutning omkring utdeling av 4-årsbok og konfirmasjon. Dette gir mange gleder, og kyrkja har legitimitet og innpass mange stader og i mange samanhengar.

Men med tanke på framtidsutsiktene erkjenner Møre bispedøme at statistikktalet frå 2020 utfordrar. I trusopplæringa ringjer det alarmklokker når oppslutninga omkring fleire av tiltaka er dalande, og for Lys Vaken alarmerande låg (15%). Ei anna stor bekymring er også at samla tal for gjennomført trusopplæring er sterkt dalande, og her er Møre det bispedømet som har ligg lågast, og som har sterkast tilbakegang (SSB, tabell 2.3, frå 330 timar i 2016 til 141 timar i 2020).

I tillegg kjenner vi at statistikken utfordrar med omsyn til bispedømet sin evne til å gjere kyrkjene meir opne og tilgjengelege. Tala for opne kyrkjer og for vegkyrkjer har vore lågt, og for 2020 er nedgangen tydeleg. Vi veit at det er store feilkjelder knytt til rapportering og mykje kan sjølvstekt knytast til koronakonsekvensar, men samstundes erkjenner vi at bispedømet har utfordringar knytt til å gjere dei mange kyrkjene meir opne på kvardagar og for personar som søker kyrkjerommet utanfor dei tidene då det er tillyst gudsteneste og andre arrangement der.

Ei tredje hovudutfordring frå statistikktala er utfordringar knytt til nedgangen på frivillige. SSB statistikk 5.14 som ikkje er reflektert under del 3, fangar opp utviklinga av frivillige knytt til gudstenesta, til barnarbeidet og til diakonalt arbeid. Ein nedgang i 2020 på 23% (gudstenesta), på 43% i barnarbeidet og på 40% i det diakonale arbeidet gjer at Møre bispedøme er bispedømet med sterkast nedgang på desse områda. Etter pandemien ventar store utfordringar med å arbeide fram ny frivilligheit!

Det som kjem, kjem ikkje til å spegle det som var. Det er sikkert at ein ikkje kan kopiere den kyrkjelege aktiviteten frå før pandemien. Erfaringane frå 2020 sit djupt og har ført til varige endringar i måten å kome saman på og i måtar å sam-handle på. Prostar, prestar og kyrkjelege medarbeidarar har teke i bruk digitale verktøy i planlegging og i møter, slik at ein kan spare tid, kostnader og arbeid. Vi trur og vil at den digitale samhandlinga som koronaåret har skapt vil føre til varig endring. Den store utfordringa som ventar er å på ny samle små og store til fysiske møter, til å skape gode gudstenesteopplevingar og til å rekruttere til fysisk deltaking.

Digitalisering og kommunikasjon

Kan hende har pandemien ført til ei samfunnsomstilling som har gått fortare enn kyrkja har greidd å omstille seg. Kyrkja på alle nivå, har vist imponerande fleksibilitet og kreativitet, medarbeidarane har gjort ein kjempeinnsats med små ressursar og under vanskelege arbeidstilhøve.

Kyrkja har greidd å vere kyrkje, på same gamle måten, i trusopplæring og gjennom diakoni, i kyrkjerommet og knytt til gudstenestefeiring og kyrkjelege handlingar. Samstundes har kyrkja blitt synleg på nye arenaer og kyrkjelege medarbeidarar har stått fram med truverd og integritet på skjerm og i andre posisjonar og situasjonar enn elles.

Det er likevel på nokre nivå at kyrkjelege utfordringar er blitt synlege. Digitaliseringa er i sterk utvikling, kommunikasjonsmedarbeidarane aukar i tal, både på regionalt nivå og på sentralt nivå. Pandemien har sett fart i prosessane. Året har vist nokre av utfordringane som er skapt, med omsyn til informasjonsflyt, informasjonskanalar og rolleforståing på dei ulike nivå. Verda ser ulik ut, alt etter kvar ein står. Slik er det også i kyrkja vår og mangfaldet av medarbeidarar og faggrupper har aldri vore større. «Kyrkje på nett» er eit viktig satsingsområde, men det er vesentleg for kyrkja å kome fram til korleis dette satsingsområdet skal definerast og bli tydelegare i svaret på kva «kyrkje på nett» ikkje skal vere. Det er ei stor oppgåve å utvikle kyrkja slik at medarbeidarane på ulike nivå har same bilete av kva kyrkja er! Digitalisering og kommunikasjonsfaget er til stor hjelp for kyrkja. Desse nye fagområda må virke saman med dei andre fagmiljøa i kyrkja. Vi har eit stykke veg å gå!

DEL 6 - ÅRSREKNESKAP

Leiinga sine kommentarar til årsrekneskapen 2020

Innleiing

Ved utgangen av 2020 var det 82,6 årsverk høyrande til Møre bispedømeråd, fordelt på 71 årsverk prestestillingar og 11,6 årsverk administrasjon/rådgevarstillingar. Det blir arbeida systematisk med arbeidsmiljøet for dei tilsette og i visjonsdokumentet blir dette uttrykt slik: "Medarbeidarar som ser kvarandre og tek del med nådegåver, evner og fagkunnskap". Bispedømet har rutinar for melding av avvik og varsling av kritikkverdige tilhøve.

Vurdering av vesentlege forhold

I 2020 har Møre bispedømeråd samla disponert kr 107.980.000,- etter tildeling frå Kyrkjerådet. Av dette er kr 32.277.000 øyremarka midlar til trusopplæring, diakoni, undervisning og kyrkjemusikk. Midlane er vidareformidla til fellesråd i høve til fastlagde kriterium. Tildeling frå Opplysningsvesenets fond på kr 502.000,- er nytta innanfor kriteria til kyrkjelege prosjekt i bispedømet.

Samla løns- og driftsutgifter var på kr. 71.670.000,-. Dette er kr 4.033.000,- mindre enn tildelinga frå Kyrkjerådet. Overskotet, som blir søkt overført til eigenkapital forklarar vi slik:

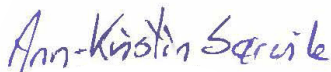
Presteskapet: I 2020 har det vore eit avvik mellom budsjett og rekneskap på om lag kr 3 mill. for desse postane: Reduserte reiseutgifter for prestar og kostnader knytt til ikkje gjennomførte kurs, samlingar og stiftsdagar som følgje av koronasituasjonen.

Det er og brukt mindre til administrativ hjelp for prostar enn rekna med. Det har og vore ein situasjon der det er brukt mindre i vikarutgifter enn sjukepengerefusjon. Løn i faste stillingar for prestar er om lag som budsjettet.

Administrasjon: I 2020 har det vore eit mindreforbruk i administrasjonen på kr 1 mill. Dette i hovudsak som følgje av sjukefråvær utan tilsvarande bruk av vikarar. Det har og vore brukt mindre enn budsjettet i samband med reiser, kurs og fagsamlingar.

I 2020 er det ikkje gjort investeringar. Møre bispedømeråd har ikkje eigardeler eller interesser i andre verksemdar. Rekneskapen for Møre bispedøme inngår i den samla rekneskapen for rettssubjektet Den norske kyrkja, og blir revidert av revisjonsfirma Ernst og Young AS.

Molde, 12. mars 2021

Ann-Kristin Sørvik
Bispedømerådsleiar

Bjørn Olaf Storhaug
Stiftsdirektør

Nøkkeltal for årsrekneskapen

Budsjettgruppe 1A

Møre bispedømmeråd fekk i 2020 ei samla tildeling på kr 107 980 000 frå Kyrkjerådet.

Driftstildelinga for 2020 var på kr 75 703 000.

Møre bispedømmeråd har eit mindreforbruk på drift ved utgangen av 2020 på kr 4 033 000. Dette utgjer 5,3 % av tildelinga.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1A - Driftsregnskapet	31.12.2020	31.12.2020	
Inntekter	-604	-643	-39
Tilskudd/varekjøp			-
Lønnskostnader	65 940	67 791	1 851
Andre driftskostn	6 334	8 555	2 221
Sum budsjettgruppe 1A	71 670	75 703	4 033

Budsjettgruppe 1B og andre tilskot

Møre bispedømme blei tildelt kr 32 277 000 i tilskot til trusopplæring, diakoni, undervisning, kyrkjemusikk og midlar frå Opplysningsvesenets fond. Det blei utbetalt kr 19 930 000 i tilskot til kyrkjelydar til trusopplæring og kr 11 722 000 til diakonstillingar, kateketstillingar og tilskot til kyrkjemusikk. I tillegg blei det utbetalt kr 539 000 i midlar frå Opplysningsvesenets fond.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl. - Tilskudd *	31.12.2020	31.12.2020	
Trosopplæring	19 930	19 829	-101
Diakoni	5 188	6 232	1 044
Undervisning	6 348	5 549	-799
Kirkemusikk	186	165	-21
Domkirke (Oslo og Nidaros)			-
Gruppe 2 (kun KR)			-
Gruppe 3 (kun KR)			-
Annet (inkl OVF)	539	502	-37
Sum budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl.	32 191	32 277	86

Særskilt om OVF-tilskotet

Tilskotet frå OVF blei tildelt på bakgrunn av søknader. Tildelinga i 2020 var på kr 502 000.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2020		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
OVF			
Administrasjon - 491			-
Diakoni - 492			-
Barn og unge - 493	28		-28
Gudstjenesteliv - 494	89		-89
Kirkemusikk og kultur -495	84		-84
Samisk kirkeliv -496			-
Andre fellestiltak (inkl SMM) - 497	378		-378
Internasjonale og økumeniske organisasjoner -498	-		-
	-40	502	542
Ovf total (for rapportering til Ovf)	539	502	-37

Meir himmel på jorda

Kyrkja i Møre vitnar i ord og gjerning om frelse, fridom og håp i Jesus Kristus ved å vere vedkjennande – open – tenande – misjonerande

Gudsteneste
Møte den treenige Gud i forkynning, dåp og nattverd
Tene Gud i bøn og vedkjønning, tilbeding og lovsong
Utvikle kristen tru og identitet gjennom eit ope, deltakande og inkluderande fellesskap

Kyrkjemusikk og kultur
Sansse og erfare Guds nærvær gjennom eit mangfald av språk og uttrykk
Gje rom for det skapande menneske
Forvalte og fornye salmeskatten og trus- og kulturarven

Misjon
Invitere til å følgje Jesus Kristus
Utruste kristne til å ta del i Jesu kall og oppdrag, lokalt og globalt
Erfare at vi er del av den verdsvide kyrkja - med eit felles oppdrag

Diakoni
Be og vise omsorg for nesten
Skape møteplassar med låg terskel til fellesskap og sjelesorg
Verne om skaparverket og kjempe for rettferd og menneskeverd

Undervisning
Gjere trua på den treenige Gud kjent og erfart
Invitere til dåp og gje planmessig trusopplæring for alle døypte 0-18 år
Utruste barn, unge og vaksne til å leve som kristne

Medarbeidarar som ser kvarandre og tek del med nådegåver, evner og fagkunnskap

Vedteke i Møre bispedøme 27.10.2023

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjørn Olaf Storhaug	012	21/02133-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
48/21	Møre bispedømmeråd 2020-2023	

Møteplan 2022 Møre bispedømmeråd

Saksorientering

Møteplan for 2022 for Møre bispedømmeråd blir lagt fram som eigen sak for handsaming, jfr §4.1 i reglar om formene for bispedømmerådet si verksemd. Bispedømmerådet fastsett møteplan i møte. Møteplanen for bispedømmerådet er del av møtekalenderen for bispedømet og legger premiss for andre møter. Samstundes er det allereie no aktivitetar som vil legge premiss for bispedømmerådet sine møter, til dømes visitasar, Kyrkjemøtet, møter i Kyrkjerådet og Bispemøtet.

Normalt blir møtet halde på bispedømekontoret. Bispedømmerådet har gitt uttrykk for at møter skal haldast fysisk og berre unntaksvis etter reglane om fjernmøte. Om bispedømmerådet ønskjer å halde nokre av møta ute i bispedømet bør det drøftast i møte. Framlegg til aktuelle stader må bli kontakta. Praktiske og økonomiske tilhøve må bli vurdert.

Framlegg til møteplan er satt opp med utgangspunkt i frekvens for møteplanen for 2021 og er om lag som for andre bispedømmeråd – fire møter vår og tre møter haust. Møtedagane er i forslaget endra slik at dei for ei stor del blir lagt til måndag, ikkje fredag.

Tidsramma for ordinære møter var i 2021 sett til 10:15 til 16:30. Som følger av Covid-19-situasjonen er dette ikkje vore praktisert fram til no i år. Det blir tilrådd å vidareføre tidlegare fastsett tidsramme.

Framlegg til møteplan.

Dato	Kommentar
Måndag 24/1	Ordinært møte.
Måndag 14/3	Ordinært møte, med evt budsjettjustering
Måndag 25/4	Ordinært møte
Måndag 13/6	Ordinært møte evt utanfor kontoret
Fredag 10/9	Ordinært møte og førebuing av Kyrkjemøtet
21/9 – 26/9	Kyrkjemøtet
Måndag 31/10	Ordinært møte

Måndag 12/12

Ordinært møte Budsjett og årsplan for 2023

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømeråd vedtar slik møteplan for 2022:

24/1

14/3

25/4

13/6

10/9

31/10

12/12

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjørn Olaf Storhaug	003	21/00273-5	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
54/21	Møre bispedømmeråd 2020-2023	20.09.2021

Orienteringer til møte i Møre bispedømmeråd 20.09.21

Vedlegg:

Program stiftsdagar 2021_
 Agenda Kirkerådet 23-24 sept 2021
 strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027_bokmål

Saksorientering

I denne saka blir det gitt skriftlege og munnlege orienteringar til bispedømmerådet. Medlemmer av ulike råd og utval har høve til å gi munnlege orienteringar frå møter eller aktivitetar. Saka kan bli oppdatert frå tidspunkt då innkalling blir sendt, fram til møtet blir halde.

Skriftlege orienteringar:

1. Ny kyrkjeleg organisering – høyringsprosess
 Det blir gjennomført regionvise informasjonsmøte knytt til høyringsprosess for ny kyrkjeleg organisering.
 Søre Sunnmøre – Ulsteinvik 21/9
 Nordre Sunnmøre – Ålesund 22/9
 Romsdal – Molde 28/9
 Nordmøre – Kristiansund 29/9
 Bispedømmerådet sine medlemmer blir oppfordra til å delta på eit eller fleire møter. Møre bispedømmeråd vil etter planen få saka til handsaming to gonger – i oktobermøtet og i novembermøtet.
 Det er og eit særleg fokus for å sikre at kommunar er merksame på og gir høyringssvar.
 Informasjon om ny kyrkjeleg organisering ligg på bispedømet sine heimesider her: <https://kirken.no/nn-NO/bispedommer/more/ny%20kyrkjeleg%20organisering%20-%20m%C3%B8re/>
2. Stiftsdagar
 Stiftsdager for tilsette i Møre bispedømme blir/er gjennomført 14 – 16 september. Program ligger vedlagt.
3. Visitasar 2021
 Det er gjennomført bispevisitas i Aukra i veke 22, Aure i veke 23 og Sandøy i veke 32.

4. Ledige stillingar og rekruttering
Status for ledige stillingar blir orientert om i møtet.
5. Lønsoppgjeret
Det er semje i oppgjeret for kyrkjelege tilsette. For tilsette i bispedømeråda blir det og gjennomført lokale forhandlingar. Frist er 1/12-21.
6. Kyrkjerådet sitt møte 23-24/9
Agenda ligg vedlagt. Saksdokument blir lagt ut fortløpande og ligg ved å følge denne lenka:
<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/saksdokumenter-og-vedtak/>
Av særlege saker og merke seg er **sak 80** om budsjett, **sak 83** om kvalifikasjonskrav, **sak 88** om forholdet AGU/AU, **sak 92** om valg av prest og lek kirkelig, **sak 93** om strategi, **sak 99** om kirkelig organisering og **sak 100** om regnskap.
7. Høyringsaker:
Reglar knytt til konverteringsterapi er sendt Kyrkjerådet, bispedømeråd og biskopar i Den norske kyrkja. I arbeidet med høyringsuttale vil administrasjonen søke støtte i utgreinga som vil bli lagt fram for Kyrkjerådet og vil deretter legge framlegg til høyringsuttale fram for AU.
8. Strategiplan Samisk Kyrkjeliv (sjå vedlegg)
Biskopen orienterer nærare. Det er et uttalt mål fra biskopen at særlig menighetene på Nordmøre som anses å være i sørsamisk kjerneområde også benytter sørsamisk i liturgien, f.eks. at velsignelsen på sørsamisk lyder ved hver gudstjeneste. Dette blir også tematisert under Stiftsdagane. Strategiplan for Samisk Kyrkjeliv ligg som vedlegg til saka, men ligg også her:
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/samisk-kirkeliv/dokumenter/strategiplan%202019-2028/strategiplan%20for%20samisk%20kirkeliv%202019-2027_bokm%C3%A5l.pdf
9. Siste oppdaterte smittevernvegleiar pr 7/7 for Den norske kyrkja ligger her etter at Noreg er på trinn 3 i gjenopningsplanen: <https://kirken.no/nb-NO/infotilmedarbeidere/smittevernveileder%20for%20den%20norske%20kirke/>
10. Arbeidsplassundersøking
Det vil i haust bli gjennomført ein arbeidsplassundersøking for alle tilsette i trussamfunnet Den norske kyrkja – både for fellesrådstilsette og bispedømerådstilsette.
11. Internevisjon Personvern og Informasjonssikkerheit
For Møre bispedøme og to andre bispedømer vil det i haust bli gjennomført internrevisjon knytta til Personvern og informasjonssikkerheit.

Munnlege orienteringar:

1. Frå Kyrkjerådet sitt møte
2. Orienteringar gitt av biskopen

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd tar orienteringane til vitande

Programskisse til stiftsdagar, Union Geiranger 14 – 16. september

Kyrkje på nye måtar – organisasjon - kommunikasjon – praksis –

Tysdag	
10.30	Registrering
12.00 – 13.00	Lunsj
13.15 – 13.30	Velkommen Opningsord Musikk/salme
13.30 – 16.30	Organisasjon
13.30 – 14.15	Ingrid Vad Nilsen, direktør i kyrkjerådet «Møller-Nilsen-utvalet sin rapport, historiske linjer, rapporten sine hovudtrekk og utfordringsområde»
14.15 – 15.00	Henrik Syse, filosof, forskar, forfattar, professor og samfunnsdebattant. «Korleis skal kyrkja være kyrkje etter ei krise?–» live-streaming av føredrag
15.00	Pause (kaffi og mellommåltidmat)
15.30 – 16.15	Panelsamtale Ingrid Vad Nilsen, biskop, kirkeverge, repr frå Bdr., FR-tilsett, prest/prost
16.30 – 17.30	Praksis
	<ul style="list-style-type: none"> - Presentasjon av diakonale prosjekt <ul style="list-style-type: none"> - «Spor av liv» - «13+» - Fjordcruise og anna - Møre, samisk bispedømme? - likestilling, diskriminering og stabsutfordringar i lys av arbeidsmiljøundersøkelsen om kvinners presteteneste
19.00	Middag
21.00	«open scene» i underetasjen <ul style="list-style-type: none"> - presentasjon av nye medarbeidarar- - presentasjon av gjester frå Newcastle - «Messy church» - Turorienteringar og påmelding - «grip mikrofonen»

Onsdag	
	Frukost
08.30	Morgonbøn, merk plassering, i Geirangersalen
09.00 - 1100	Faggruppesamlingar
	- Undervisningstilsette (ca 70 stk) - kyrkjetenarar og kyrkjegardsarbeidarar (ca 30) v/gravferdskonsulent Åse Skrøvseth/ «God å snakke med» Kirkens SOS v/Hilde Lillestøl - diakonar (ca 15 stk) - kantorar (i Geiranger kyrkje) - Prestar (ca 50 stk) -administrativt tilsette (ca 20 stk) -kyrkjeverjer (ca 20 stk) «gravferdsdrift/regelverk for kyrkjegardsdrift.» v/gravferdskonsulent Åse Skrøvseth
11.15 - 1515	Kommunikasjon/relevans
11.30 – 12.15	«Digital bodskap, kva, til kven og relevans» Anniken Vorpenes og Torill Standal Eliassen, digitalrådgiver og dagleg leiar i Visma Digital Marketing
12.15 – 13.15	Lunsj
13.15 - 14.00	Bodskap/relevans/(nye)uttryk
	Knut Tveitereid, Praktikumleiar og førsteamanuensis MF, forfatter av «En helt overkommelig bibel» m.m., gir oss eit møte med «Fresh Expressions» / «Kyrkje på nye måtar»
14.15 - 15.15	Panelsamtale Eliassen/Vorpenes, Tveitereid, biskop, kyrkjeverje FR-tilsett, prest
15.30 - 19.00	- Turtilbod, ulike alternativ (lett nistepakke, frå hotellet) - Spa -ta kontakt med hotellet for timebestilling
19.30	Middag
21.30	Heftig konsert «Maria og organisten» Leif Ingvald Skaug og Maria Holand Tøsse

-Torsdag	
	Frukost
08.30 – 10.30	Kommunikasjon/relevans
08.30 - 0930	Biskopen sin time
0930 – 10.00	Informasjon, må meldast til møteansvarleg
10.00	Utsjekk
10.30 – 12.30	Utsendingsgudst
12.30	Lunsj
13.30 -	Disp. for arbeidstakarorg./fagsamling

Saksliste

Pr. 07.09.2021

KR 77/21 Godkjenning av innkalling og saksliste

KR 78/21 Orienteringssaker

KR 78.1/21 Muntlig orientering fra KR, MKR, SKR, BM og UFUNG

KR 78.2/21 Høringssvar – forslag til endringer i forskrift om arbeid som utføres i arbeidstakers hjem

KR 78.3/21 Høringssvar – endringer i saksbehandlingen mv. i Utlendingsnemnd

KR 79/21 Referatsaker

KR 79.1/21

KR 80/21 Kirkemøtets fordeling av midler 2022 og budsjett 2021 (KM 2021)

KR 81/21 Den norske kirkes globale oppdrag (KM 2021)

KR 82/21 Konfirmasjonstidens gudstjenester (KM 2021)

KR 83/21 Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger (KM 2021)

KR 84/21 Tilkjenning av medlemskap (KM 2021)

KR 85/21 Val av eksterne revisor (KM 2021)

KR 86/21 Kontrollutvalgets rapport til KM (KM 2021)

KR 87/21 Møtedatoer Kirkerådet 2022-2024 – 2. gangs behandling

KR 88/21 Forholdet mellom AGU og KR (ev. mandatet til AGU) (KM 2021)

KR 89/21 Endringer i kirkeordningens bestemmelser om kirkebygg m.m. (KM 2021)

KR 90/21 Endringer i Kirkemøtets forretningsorden (retting av inkurie)(KM2021)

KR 91/21 Endringer i kirkeordningen og enkelte andre regler (KM 2021)

KR 92/21 Reglar for val av prest og lek kyrkjeleg tilsett til bispedømmeråd og Kyrkjemøtet (KM 2021)

KR 93/21 Strategi 2022-2025 for Den norske kirke

KR 94/21 Kirkemøtet 2021 – program og saksliste

KR 95/21 Strategiplan for likeverd, likestilling og mangfold

KR 96/21 Særskilde preiketekstar

KR 97/21 Høringssvar – forslag til regulering av konverteringsterapi

KR 98/21 Oppnevning av internettvalgstyre

KR 99/21 Kirkelig organisering - ev nærmere utredningsoppdrag

KR 100/21 Regnskap og prognose 2021

KR 101/21 Forvaltning av kompensasjonsmidler fra reisevirksomhet i Kirkerådets sekretariat/rDNK

KR 102/21 Godkjenning av avhending av Rafsbotn kapell

STRATEGIPLAN FOR SAMISK KIRKELIV

– LIVSKRAFTIG OG LIKEVERDIG

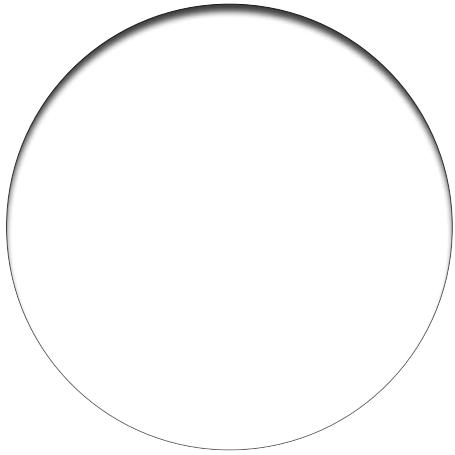

NOROGGA GIRKU - DEN NORSKE KIRKE

Sámi girkoráđđi - Samisk kirkeråd

STRATEGIPLAN FOR SAMISK KIRKELIV

– LIVSKRAFTIG OG LIKEVERDIG

INNHOOLD

Strategiplan for samisk kirkeliv
– livskraftig og likeverdig

ISBN

© Samisk kirkeråd, Den norske kirke

Bestilles fra

Kirkerådets materiellekspedisjon

(se materiellkatalog på www.kirken.no)

E-post: [materielle@kirken.no](mailto:materiell@kirken.no)

Kirkerådet

Postboks 799 Sentrum

0106 Oslo

Tlf. 23 08 12 00

Opplag: 1000 (januar 2020)

Finnes også på nettet

www.kirken.no

Produksjon: Samisk Kirkeråd

Grafisk design og produksjon: Fagtrykk Ide AS

1.	Innledning og visjon	4
1.1	Visjon og strategiske mål for samisk kirkeliv i Den norske kirke	4
2	Prinsipiell del	8
2.1	Teologisk grunnlag for samisk kirkeliv	9
2.2	Inkludering som grunnprinsipp	10
2.3	Forsoning som grunnperspektiv	11
2.4	Føringar fra Det lutherske verdensforbund og Kirkenes verdensråd	11
2.5	Lovgivning om samisk språk og samisk kirkeliv	12
3	Mål og strategier for arbeidet med samisk kirkeliv	14
3.1	Samisk språk og kultur i kirke og gudstjenesteliv	14
3.2	Samisk språk og kultur i trosopplæringa	19
3.3	Samisk diakoni	20
3.4	Dialog og forsoning	22
3.5	Rekruttering, kompetanse og fagutvikling	23
3.6	Samiske kunst og kulturuttrykk er en del av kirkens liv	24
3.7	Demokrati og likeverd	26
4.	Samisk kirkeliv – livskraftig og likeverdig	28
4.1	Samisk språk og kultur i kirke og gudstjenesteliv	28
4.1.1	Eksempler på samiske gudstjenester og bruk av samisk språk og innhold i gudstjenesten	30
4.2	Samisk språk og kultur i trosopplæring	31
4.2.2	Samisk konfirmantleir	32
4.2.3	Samiske ungdomssamlinger	32
4.3	Samisk diakoni	32
4.3.1	Diakonien menneskerettslige forankring	
4.3.2	Diakoni til ulike grupper	35
4.3.2	Skaperverk og forvaltning	36
4.4	Dialog og forsoning	37
4.4.1	Samisk diakoni som en del av arbeidet med sannhet og forsoning	38
4.4.2	Arbeid med internkirkeleg dialog som grunnlag for forsoning	39
4.4.3	Religionsdialog	40
4.5	Rekruttering, kompetanse og fagutvikling	41
4.6	Samiske kunst og kulturuttrykk er en del av kirkens liv	42
4.7	Demokrati og likeverd	46
4.7.1	Saemien ålmege	47
4.7.2	Samiske ungdommer og deres plass i kirkeliv og kirkens demokrati	49
4.7.3	Urfoalsarbeid	49

Mer himmel på jord

VISJON
Den norske kirke

Tjenende

Bekjennende

Misjonerende

Åpen

1

INNLEDNING

Strategiplan for samisk kirkeliv 2019 er en oppdatert og revidert strategiplan med utgangspunkt i den forrige strategiplanen for samisk kirkeliv som Kirkemøtet vedtok i 2011. Det er et mål at strategiplanen også i fortsettelsen bidra til systematisk og kontinuerlig arbeid for å fremme samisk kirkeliv i ulike deler av Norge. Det er viktig å fortsatt styrke menighetenes forutsetninger for å kunne tilby gode kirkelige tjenester på samisk språk og med forankring i den samiske kulturen. Dette gjelder ikke bare i de tradisjonelle samiske kjerneområdene. Dagens situasjon er tvert imot at mange samer flytter til byer. For at samer over hele landet skal få gode kirkelige tjenester som ivaretar behovet for samisk språk og kultur, er det viktig at Den norske kirke satser på kompetanse, kompetanseheving og gode metoder for bruk av ressurser som finnes i menighetene.

Den norske kirkes strategiplan for samisk kirkeliv er en overordnet plan for å planlegge et kontinuerlig arbeid med samisk kirkeliv både utfra den situasjonen språket er i og den tilgangen menigheter har til ansatte og frivillige med kunnskaper om samisk språk og kultur.

Dette dokumentet er delt inn i tre hoveddeler. Første kapittel omtaler Den norske kirkes visjon for samisk kirkeliv. Her er en kort innføring i de ulike strategiske målene for samisk kirkeliv. I kapittel 2 omtaler kort det prinsipielle grunnlaget for arbeid med samisk kirkeliv. Kap 3 er hovedkapittelet med mål og strategier for arbeidet med samisk kirkeliv. I kap 4 utypes målene og strategiene.

1.1. VISJON OG STRATEGISKE MÅL FOR SAMISK KIRKELIV I DEN NORSKE KIRKE

Den norske kirkes visjon er
Mer himmel på jord

Kirken vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus ved å vere

- *Bekjennende*
Vi tilber og bekjenner troen på den treenige Gud sammen med den verdensvide kirke.
- *Åpen*
Vi er et fellesskap preget av likeverd, deltakelse og respekt for mangfold.
- *Tjenende*
Vi viser barmhjertighet, fremmer rettferdighet og verner om skaperverket.
- *Misjonerende*
Vi vitner om Jesus Kristus lokalt og globalt.

Ut fra visjonen springer også Den norske kirkes visjon for samisk kirkeliv ut:

Samisk kirkeliv – livskraftig og likeverdig

For å nå visjonen har Kirkemøtet beskrevet sju strategiske mål. Innenfor disse målene vil denne strategiplanen gi retning for arbeidet med samisk kirkeliv slik at det blir og fortsatt kan være livskraftig og likeverdig.

GUDSTENESTELIVET BLOMSTRAR
Gudstjenesten er et sted der den samiske befolkningen i hele Norge kan kjenne seg og sitt eget igjen i språk, uttrykksform og innhold. Gudstjenesten rommer samisk kultur og tradisjon, og er en viktig arena for i praksis å forkynde og leve ut prinsippet om likeverdighet.

Gudstjenester i de samiske områdene i

Foto: Kirkerådet

Norge er viktig for mange samer. Fra gammelt av har gudstjenesten vært en arena for kristent fellesskap og flere steder i Sápmi lever tradisjonen med å ha kirkehelger. For samer flest er det å kunne delta i samiske gudstjenester der de samiske språkene og samenes kristne tradisjoner ivaretas på en likeverdig måte. Dette er grunnleggende for at de skal oppleve et samisk kirkeliv der de har tilhørighet.

FLEIRE SØKJER DÅP OG TRUSOPPLÆRING
Samisk trosopplæring skal bidra til en systematisk og sammenhengende trosopplæring. Den skal vekke og styrke kristen tro, gi kjennskap til Den treenige Gud og bidra til livstolkning og livsmestring hos samiske barn og unge på en måte som ivaretar deres samiske tilhørighet og identitet. Kirkens trosopplæring utfordrer samiske barn og unge til engasjement og deltakelse i kirke og samfunnsliv. Dette gjelder for alle døpte i alderen 0-18 år.

Dåp og konfirmasjon har betydning og stor oppslutning i flere av de samiske områdene i Norge. De kirkelige handlingene er betydningsfulle møteplasser for familiene, der man samles for å markere overganger i barnas liv. Konfirmasjoner, dåp og bryllup er store begivenheter i mange samiske familiers liv, fordi de bidrar til å opprettholde og å bygge relasjoner og kontakt i og mellom familier, slekt og mellom generasjonene. Tradisjoner og samværsform vil

imidlertid variere avhengig av hvilket geografisk område man befinner seg i.

KUNST- OG KULTURUTTRYKK ER EIN DEL AV KYRKJA SITT LIV

Kirkens arbeid med salmesang inkluderer både ivaretagelse og videreutvikling av den tradisjonelle åndelige salmesangen som samisk tradisjonsmusikk og nyskaping av samisk kirkemusikk. Kirken arbeider for at det skapes rom for ulike samiske uttrykk for kristen tro gjennom kunst og kultur, særlig for unge. Kirken arbeider også for at kirken er en relevant samarbeidspartner for samisk kulturliv ellers.

Salmesang er et sterkt kjennetegn på den kristne kirken i samisk kirkeliv. Samer bruker salmesang til å uttrykke sin tro, og salmesangen er en viktig faktor for å binde mennesker sammen i et trostfellesskap. Arbeid for å styrke salmesangen skjer ved både innsamling, dokumentering og revitalisering av gamle samiske salmer, melodier eller annen kristen musikk, og ved at kirken bidrar til nyskaping av samisk kirkemusikk. På den måten blir kirken en relevant samisk arbeidsplass for kirkemusikere. Økt synlighet av samisk kirkemusikk og økt bruk av samiske håndverkstradisjoner i kirketekstiler bidrar til følelse av eierskap og tilhørighet. Kirken kan brukes mer som en samisk kulturarena og kirkens plass som kulturarena i det samiske samfunnet kan styrkes.

KYRKJA ENGASJERER SEG I SAMFUNNET

Samer i Norge opplever en kirke og et kirkeliv som rommer alle sider av livet. Samene har status som urfolk, og Den norske kirke slutter seg til den formelle konstitusjonelle status som samene har i Norge. Kirken tar tydelig standpunkt når menneskeverd og likeverdighet står på spill hos samene i Norge og andre urfolk i verden. Den norske kirke er på alle nivå en tydelig aktør i internasjonale forsoningsprosesser og i arbeidet med sannhet og forsoning i Norge. Kirken deltar både i form av å være en tydelig stemme, men også i møte med enkeltpersoner som har vært eller er utsatt for overgrep og krenkelsjer, og som av den grunn lever med traumer og sår. Dette gjelder ikke minst i forkynnelsen og undervisning over bibelske tekster som løfter opp sentrale emner som menneskeverd, skaperverket, urettferdighet, fattigdom.

Den norske kirke har tidlig erkjent sitt ansvar for og sin deltakelse i forsoningsprosessen som staten Norge har gjennomført. Samisk kirkeråd har vært pådriver for at det skal finne sted forsoningsprosesser både internt i kirken, og i samfunnet for øvrig. I denne planperioden vil det være et økt fokus på sannhets- og forsoningsarbeid, der igangsetting av tiltak som har en gjenopprettende funksjon, vil kunne være sentralt.

FLEIRE FINN SIN Plass I KYRKJELEGE ARBEID

Det er flere samer som tar kirkelig utdanning, og det er flere ansatte i kirken med formell kompetanse i samisk språk og kultur. Kirken framstår som en relevant og aktuell arbeidsplass for samiskspråklige ungdommer, og ungdommer med samisk bakgrunn som har kulturkompetanse. Det lyses ut stillinger med krav om formell kompetanse i samisk språk, samisk kulturkunnskap og kulturforståelse både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

KYRKJA SKAPER TRYGGJE ROM

Alle mennesker har ukrenkelig verdi. Kirken deltar i arbeid mot undertrykking og alle former for vold og overgrep i det samiske samfunnet. Kirken har som mål å være rustet til å stå sammen med og stå opp for de som er utsatt og krenket. Dette inkluderer kunnskap om den doble sårbarheten som samer kan ha på grunn av forsoningsprosess, følelse av undertrykkelse, avmakt og arvede traumer. Kirken arbeider aktivt for å

bryte ned tausheten omkring vold og seksuelle overgrep i det samiske samfunnet. Kirken fremmer språk for og samtale om, grenser, makt og seksualitet.

KYRKJA HAR EIN DEMOKRATISK OG VELFUNGERANDE ORGANISASJON

Den norske kirkes demokratiske organer rommer samisk selv- og medbestemmelse. Samisk kirkelig valg møte er en arena både for valg, demokratiske prosesser og drofting av sentrale fagspørsmål innenfor samisk kirkeliv. Samiske unge deltar aktivt i kirkedemokratiet. Samisk representasjon i bispedømmeråd, Kirkeråd og Kirkemøte opprettholdes som et uttrykk for samisk medbestemmelse. Organiseringen av Den norske kirke fremmer gode faglige miljøer som er til beste for samisk kirkeliv. Dette er spesielt viktig på menighetsnivå hvor det samiske kirkelivet skal utøves i menneskers hverdag.

Medbestemmelse handler om mulig-hetene for deltakelse og påvirkning i beslutningsprosesser. Selvbestemmelse i Den norske kirke skjer ved at det finnes egne demokratiske myndighetsrom der samer selv gis ansvar og mulighet til å utforme sitt eget kirkeliv. Samisk medbestemmelse i kirkedemokratiet sikres i dag blant annet gjennom særskilt samisk representasjon i de tre nordligste bispedømmerådene og dermed i Kirkemøtet, og ved at Samisk kirkeråd deltar i den forberedende rådsbehandlingen av saker til Kirkemøtet. Videre er Samisk kirkeråds leder fullverdig medlem av Kirkemøtet og har møterett i Kirkerådet. Samiske unge kan delta i kirkedemokratiet ved at de tre nordligste bispedømmerådene sender samiske delegater til Ungdommens kirkemøte.

Indre Finnmark prosti og Saemien Åålmege er eksempler på hvordan kirken har skapt organer som har et særlig ansvar for å ha kunnskap og kompetanse innenfor samisk språk, samisk kirkeliv i nordsamiske og sorsamiske områder. Det finnes ikke et tilsvarende kirkelig organ for lulesamisk språkområde, men man har samiske fagstillinger i den lokale menigheten i Tysfjord. Slik er det skapt et fagmiljø for lulesamisk kirkeliv. Uavhengig av hvordan man organiserer kirken fremover er det viktig at man vektlegger å skape gode samiske fagmiljøer som støtter opp om og forsterker samisk kirkeliv i menighetene.

2

PRINSIPIELL DEL

2.1. TEOLOGISK GRUNNLAG FOR SAMISK KIRKELIV

Utgangspunktet for arbeidet med samisk kirkeliv i Den norske kirke er læregrunnlaget som evangelisk-luthersk kirke. I forståelsen av å være kirke kan samers deltagelse forstås ekklesiologisk: Samisk kirkeliv kommer til uttrykk der samer i rammen av Den norske kirke deltar i Guds universelle kirke, næret av Ord og sakrament, med sitt eget gjensvar på evangeliet.

Alle mennesker er skapt i Guds bilde (1 Mos 1,27). Dette begrunner dette alle menneskers ukrenkelige verdi. Menneskers erfaring av verdi og verdighet er imidlertid nært knyttet til konkrete fellesskap. Der hvor mennesker fratras mulighet til å kjenne seg verdifull ut fra eget språk, egen kulturtradisjon og etnisk fellesskap, krenkes menneskeverdet. Urfolk har historisk sett vært særlig utsatt for dette. Budskapet om å være skapt i Guds bilde, skal derfor ivareta menneskets behov for verdighet i rammen av eget språk, egen kultur og egen historie.

Inkarnasjonen, at Gud ble menneske (kjøtt, lat inkarnatio), og tok bolig i blant oss (Joh 1,14), er en bekreftelse av skaperverkets grunnleggende verdi. At Gud blir menneske, viser på én og samme tid skapningens behov for frelse, og dets evne til å romme Guds nærvær. Slik bygger inkarnasjonen bro mellom første og andre trosartikkel. Inkarnasjonen viser oss at Gud ikke møter oss utenfor vår virkelighet, men tar bolig i den. At kristentroen har ulike uttrykk fra sted til sted, og fra kultur til kultur, er derfor en naturlig følge av inkarnasjonen. Misjonsbefalingens formulering «Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler»

(Matt 28,19) er et uttrykk for at evangeliet er gitt til alle folk, og at alle folk derfor har en rettmessig plass i kirken.

Det nye testamentet vitner om det kulturelle dilemmaet som oppstod når kirken gikk fra å være en jødisk bevegelse til også å omfatte mennesker med annen etnisk, kulturell og religiøs bakgrunn (Apg 10; Luk 24, 44-49). I Bibelens siste bok, Johannes' Åpenbaring, hører språkene med i den himmelske lovsangen framfor Guds trone. Det tales om en skare som ingen kan telle av alle nasjoner og stammer, folk og tungemål (Åp 7,9). Alle språk og folk inngår ifølge Bibelen i den himmelske liturgi. Oversettelse og bruk av Bibel, salmer og liturgier på folkets språk er også en viktig del av den lutherske arv.

Et sentralt spørsmål i urkirkens kultur-dilemma var hvorvidt ikke-jøder måtte følge jødisk lov og praksis for å være kristne, for eksempel omskjæres og følge jødiske renhetsforskrifter (for eksempel Apg 15). Dette har visse paralleller til problemstillinger skapt av siste århundres misjon hvor evangeliet kunne fremstilles som om det var tilgjengelig kun gjennom vestlige kulturuttrykk og verdier. Paulus stod for synet at hedningkristne (altså ikke-jøder) ikke var pliktige til å underkaste seg jødiske skikker på dette området. Han begrunnet det med at i troen på Kristus står alle likt (1 Kor 12,13; Gal 3,28; Kol 3,11). Troen på Kristus gir frihet til være kristen i forening med egen kultur. Dette handler om å ta med seg alt som er godt og verdig i sin kultur. Mennesket fortsetter å jobbe ut fra det Gud har skapt, skapelsen fortsetter (Fil,4,8).

Det er flere steder henvisning til morsmål og språklig mangfold i Bibelen, hvor

Guds ord kan høres på alle språk. Morsmål og språklig mangfold fremstår er en viktig verdi i Det nye testamentet knyttet til Den Hellige Ånd og kirkenes identitet, som i pinseunderet (Apg 2).

BUDSKAPET OM FORSONING ER SENTRALT I DET NYE TESTAMENTET. DET HANDLER FREMFOR ALT OM DEN FORSONING SOM ER NØDVENDIG MELLOM GUD OG MENNESKER, OG SOM ER MULIGGJORT I KRISTUS.

Men alt er av Gud, han som ved Kristus forsonte oss med seg selv og ga oss forsoningens tjeneste. For det var Gud som i Kristus forsonte verden med seg selv, slik at han ikke tilregner dem deres misgjeringer, og han betrodde budskapet om forsoningen til oss. 2 Kor 5,18-19

Teksten om pinseunderet viser at det språklige mangfoldet er en del av kirkenes identitet fra første øyeblikk. Som motstykke til Babels forvirring (1 Mos 11) består imidlertid ikke pinseunderet av at alle igjen begynner å forstå det samme språket. Snarere tvert om; folk fra alle folkeslag forundres i det de nå får høre om Guds storverk på sine egne tungemål. Pinseunderet står dermed som Åndens grunnleggende bekreftelse av morsmålet.

Budskapet om forsoning er sentralt i Det nye testamente. Det handler fremfor alt om den forsoning som er nødvendig mellom Gud og mennesker, og som er mulig gjort i Kristus (2 Kor 5,18-19; Rom 5,10).

Forsoningen som Kristus bringer, har imidlertid også betydning for etniske og kulturelle skillelinjer mellom mennesker. Når Paulus skriver om «ham [Kristus] som gjorde de to [hedninger og jøder] til ett og rev ned den muren som skilte, fiendskapet» (Ef 2,14), hentyder muren som skiller antakelig til muren mellom forgården og Det hellige i Jerusalems tempel. Denne muren skilte hedninger og jøder. Kun jødiske menn fikk gå inn i Det hellige. Paulus synes å mene at denne muren er et symbol på mellommenneskelig fiendskap. Denne muren rives nå ned i åndelig forstand i det nye åndelige tempel (Ef 2,21f) som bygges i Kristus: «I én kropp forsonte ham dem begge med Gud da han døde på korset og slik drepte fiendskapet.» (Ef 2,16). Forsoningen Jesus bringer, skaper også erkjennelse av begått urett, og vilje til å søke mellommenneskelig forsoning

og rettferdighet gjennom gjenopprettende handlinger (Luk 19,8-9).

Forsoningsprosessen mellom kirken og samene kan forstås som uttrykk for slikt mellommenneskelig forsoningsarbeid. Rett og rettferdighet på det mellommenneskelige området er et viktig bibelsk kall. Dette perspektivet er tydelig til stede i den gammeltestamentlige profetradisjonen (jf. Jes 58, 6-8; Am 5, 12), og finner sin fortsettelse i evangelienes vitnesbyrd om Jesus (Luk 1, 47-55; 4, 18-19).

Bibelen forteller at mennesket er tatt av jorden lik alle andre skapninger (1 Mos 2, 7,19), og at Gud har sluttet en pakt med alt det skapte (1 Mos 9, 9-11). I Bibelen er derfor hele skaperverket gjenstand for Guds omsorg, på skapelsens og frelsens grunn Kristi forsoning favner hele skaperverket (Kol 1, 20.23), alt det skapte lengter etter forløsningen (Rom 8, 19-22), og hver skapning deltar i lovsangen av Lammet (Åp 5, 13). Bibelen tegner et bilde av en Gud som har spesiell omsorg for undertrykte og utsatte i samfunnet. Kirken har derfor et engasjement for sosialetiske spørsmål, noe som uttrykkes i kirkenes diakonale tjeneste, «Diakoni er kirkenes omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet».

2.2. INKLUDERING SOM GRUNNPRINSIPP

Inkludering i det kristne fellesskap begrunnes bibelsk. Det er en oppgave for den kristne menighet til å legge til rette for at tilgjengeligheten til ord og sakrament blir så stor som mulig. (Luk 24, 44-49). Alle mennesker er en del av en helhet, uansett språk og kultur.

Arbeidet med samisk kirkeliv forutsetter inkludering som grunnleggende prinsipp. Inkludering bygger på likeverdighet, og ikke på likhetsidealet. Mennesket skal ikke bli lik hverandre, uansett bakgrunn har mennesket samme verdi. Menneskets rett til å være forskjellig og likevel tilhøre et sosialt og kulturelt fellesskap er inkluderingstankens utgangspunkt for å bygge menneskelige fellesskap. Inkludering sikres ved å øke fellesskapet, øke

differeensieringen, øke individualiseringen og å øke demokratiseringen. En inkluderende praksis innebærer differensierte tilbud, det tas individuelle hensyn, det sikres at det finnes fellesskapsarenaer for den sosiale gruppen det gjelder, er bygd på demokratiske prinsipper der selvbestemmelse og medvirkning praktiseres. Disse elementene er juridisk begrunnet, i tråd med det som gjelder for alle former for diakonal praksis. Målet er å utjevne de eventuelle negative forskjeller og den negative diskriminering som er rådende, og skape rom for mer likeverdighet.

Assimilering innebærer at noen står utenfor og skal tas inn i fellesskapet ved å gjøre dem like flertallet. Berikelsesstanken, hvor majoritetens fellesskap forventer at urfolk og minoritetens kultur har som formål å berike majoriteten uten endring i majoritetens holdninger for øvrig. Dette er ikke inkludering. All kirkelig aktivitet skal forutsette at alle i utgangspunktet er inne i fellesskapet, og deltar der på likeverdige, om enn forskjellige premisser.

Inkluderingsprinsippet er ikke bare nødvendig i motet mellom det samiske og det norske, men også innad i det samiske samfunn. I samiske samfunn står fellesskapet sterkt. I fellesskapet skal alle være likeverdige deltakere uansett funksjonsevne. Målet må være at alle skal oppleve seg inkludert i det trosfellesskap som kirken utgjør. Ansvarlige ledere må sørge for at individet opplever seg selv som en del av dette fellesskapet.

2.3. FORSONING SOM GRUNNPRINSIPP

Forsoning mellom mennesker ligger dypt i kristen tro og praksis. I sak KM 13/97 etablerte Kirkemøtet et forsoningsperspektiv på Den norske kirkes arbeid med samisk kirkeliv og det samiske folket. Erkjennelsen av kirkenes medvirkning i forsoningspolitikken og vilje til ny framtid var sentralt i Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet erkjenner at myndighetenes forsoningspolitikk og Den norske kirkes rolle i denne sammenheng har medført overgrep mot det samiske folk. Kirkemøtet vil bidra til at uretten ikke skal fortsette.

Kirkemøtet har siden vektlagt forsoningsperspektivet i flere saker om samiske forhold, blant annet i behandlingen av finnmarksloven (sak KM 11/03).

Dialog- og forsoningsarbeid kan ikke reduseres til enkelttiltak, men er med som en helhetlig del av Den norske kirkes virke. Kirkemøtet har understreket at rettferdighets- og forsoningsarbeidet i kirken krever vilje til å prioritere ressurser, om nødvendig også over lang tid. For at uretten overfor samene ikke skal fortsette, må kirken prioritere samisk kirkeliv. Det vil også være til beste for kirken som helhet. Strategiplan for samisk kirkeliv bidrar til å skape rammer, relasjoner og strukturer som virker forsonende og fremmer likeverdig deltakelse.

2.4. FØRINGER FRA DET LUTHERSKE VERDENSBUND OG KIRKENES VERDENSRÅD

Urfolksspørsmål har vært på agendaen til Kirkenes verdensråd (KV) og til Det lutherske verdensforbund (LVF). Både KV og LVF har i denne sammenheng fattet vedtak som legger føringer for KV's og LVF's egen virksomhet og med hensyn til medlemskirkenes inkludering av urfolk og urfolks rettigheter i sitt arbeid. Under LVF's generalforsamling i Winnipeg 2003 ble urfolk nevnt en rekke steder i generalforsamlingens Message, og det ble vedtatt en egen urfolks-resolusjon. I tillegg til opprettelsen av et eget urfolksprogram i regi av LVF, inneholdt resolusjonen en generell anmodning til LVF's medlemskirker:

The LWF and its member churches are also asked to support a process at the national, regional and international levels of protecting human rights of Indigenous peoples, including land rights.

Arbeidet ble fra 2015 organisert som et økumenisk initiativ der KV's generalsekretær har oppnevnt en økumenisk referansegruppe for urfolksnettverket i KV som rådgiv generalsekretæren og Kirkenes verdensråds sentral-komite om strategier, aktiviteter og finansiering for å styrke det økumeniske urfolksnettverket, fremme urfolks rettigheter, arbeid med urfolks åndelighet og teologi, og urfolksrelatert

forsoningsarbeid. Referansegruppen har 7 medlemmer fra ulike urfolkstrakter.

Kirkens verdensråds sentralkomite holdt sitt møte i Trondheim i juni 2016. Før det møtet arrangerte Kirkens verdensråd og Samisk kirkeråd sammen med Samiska rådet i Svenska kyrkan, Samiska rådet i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland og Kirkelig utdanningscenter nord en konferanse om forsoningsprosesser i urfolksammenhenger. Forsoningskonferansen munnet ut i en uttalelse som ble sendt til Kirkens verdensråds sentralkomite. Sentralkomiteen vedtok dokumentet og kom med flere anbefalinger om hvordan medlemskirker skal følge opp urfolkssaker.

2.5. LOVGIVNING OM SAMISK SPRÅK OG SAMISK KIRKELIV

Den norske kirke har som utgangspunkt at den samiske befolkningen skal få en likeverdig landsdekkende betjening. Konkret innebærer det at Den norske kirke bruker de tre offisielle samiske språkene. Menigheter og bispedømmer som ligger i forvaltningsområdet for samisk språk er forpliktet etter Samelovens språkregler.

Foto: Kyrkans Samelov

Kirkemøtet behandlet i 2007 en sak om kirkens grunnlovsforankring, kirkelov og kirkeordning (sak KM 8/07). Ett av premissene som ble vedtatt som styrende for arbeid med kirkens ordning er dette:

Kirken har et særskilt ansvar for å ivareta samisk kirkeliv som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke. Dette begrunnes i samenes sterke historiske tilknytning til Den norske kirke, samt i samenes status som urfolk i Norge.

Kirkemøtet gir en dobbelt begrunnelse for forpliktelsen; i samenes sterke historiske tilknytning til Den norske kirke og i kirkens urfolksansvar. I den nye grunnordningen for Den norske kirke, skal det tas inn en paragraf om samisk kirkeliv. Den nye kirkeordningen skal behandles av Kirkemøtet i 2020.

I forbindelse med høringen av det nye lovforslaget om tros- og livssynssamfunn i 2017, sa Kirkerådet at forvaltningsområdet for samisk språk fortsatt vil være viktig for Den norske kirke for å fremme samisk kirkeliv som likeverdig og livskraftig. Det er påpekt at for å kunne videreutvikle Den norske kirkes arbeid med samisk språk i menighetene i forvaltningsområdet for samisk språk er det viktig for Den norske kirke at tospråkhetstilskudd fra Sametinget videreføres. Sametinget har i sitt høringssvar til lovforslaget påpekt at de ønsker at Den norske kirkes ansvar for samisk kirkeliv skal lovfestes i den nye loven. I tillegg har de bedt om at det i Samelovens språkregler fortsatt skal være en bestemmelse om at Den norske kirke skal tilby kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter. De foreslår videre at Kirkemøtet skal kunne gi nærmere bestemmelser om innholdet i og gjennomføringen av plikten.

Foto: Bibelselskapet

3

MÅL OG STRATEGIER FOR ARBEIDET
MED SAMISK KIRKELIV

3.1 SAMISK SPRÅK OG KULTUR I KIRKE OG GUDSTJENESTELIV

MÅL:

A Samiske språk og kultur brukes og er synlig i gudstjenester i hele landet, på en måte som er tilpasset lokalt samisk kirkeliv, med en flerspråklig tilnærming. B Menigheter i samiske områder har ansatte som er samiskspråklige, eller har formell samiskspråklig kompetanse i form av kurs, opplæring eller utdanning i samisk språk. C Alle som ønsker det kan etterspørre samisk-språklig betjening i sin hjemmemenighet, uansett hvor i landet de bor. Betjeningen organiseres ut fra hvilke samiskspråklige ressurspersoner som er tilgjengelig til enhver tid. D Sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk er i bruk på Den norske kirkes nettsider og i sosiale medier.	E Samiske språk er synlig og i bruk ved Den norske kirkes konferanser, møter og i publikasjoner. F Det er utviklet og produsert ressursmateriell på de tre samiske språkene, som er tilgjengelig for menighetene. G Samiske barn og unge har trosopplæring på samisk i flere menigheter i samiske områder. I øvrige menigheter er samisk materiell fra ressursbanken, som osko.no, i bruk i trosopplæringa. H Flere menigheter og bispedømmer har opprettet utvalg for samisk kirkeliv. I Samiske kirkedager er en sentral samisk-kirkelig arena på tvers av landegrensene. J Den samiske nasjonaldagen feires i alle domkirker 6.februar. Menighetene markerer samenes nasjonaldag

STRATEGIER:

Samisk kirkeråd og Kirkerådets ansvar

- » Bidra til at det finnes tilgjengelig samiskspråklig materiell og ressurser for gudstjenesteliv. Dette innebærer samiske liturgier og liturgier oversatt til alle tre samiske språk.
- » I samarbeid med bispedømmene, bidra med veiledning og bistand til menigheter slik at de kan oppfylle ønsker om samiskspråklig betjening.
- » Sikre samiske språk og innhold i nettsider og sosiale medier, i nasjonale arrangementer, konferanser og publikasjoner.
- » Bidra til at menighetene ivaretar lokale samiskkirkelige tradisjoner ved å legge til rette for arenaer der samisk kristen praksis og innhold løftes faglig.
- » Oppmuntre til opprettelse av flere samiske utvalg i menigheter og bispedømmer.
- » Gjennom dialog med utdanningsinstitusjonene løftes behovet for at faglig kompetanse innenfor samisk kirkeliv og språk må inn i grunnutdanningene.
- » Bidra til videre framgang i oversetting av Bibelen til lulesamisk og sørsamisk.
- » Bidra til samarbeid og økt dialog med organisasjoner og institusjoner som har betydning for samisk kirkeliv.
- » Bidra til at det opprettes en stilling som prest for samer i sør og flere språkmedarbeiderstillinger innen Den norske kirke.
- » Bidra til samarbeid og økt dialog med samiske institusjoner og samiske organisasjoner.
- » Bidra til samarbeid og økt dialog med de læstads-ansatte forsamlingsmiljøer som ønsker en positiv relasjon til kirken og har betydning for samisk kirkeliv.
- » Bidra med samisk kompetanse til det økumeniske samarbeidet i Norge både sentralt og lokalt.
- » Legge til rette for økt bruk av samisk språk og sikre samisk språkkompetanse i bispedømmene.
- » Bidra til administrativ styrking av Saemien Åålmege gjennom opprettelse av hel stilling som daglig leder.

Biskopenes og bispedømmerådernes ansvar

- » Bidra til at menighetene øker bruken av samisk språk og kulturell innhold i gudstjenestene.
- » Legge til rette for at menigheter i samiske områder har ansatte som er samiskspråklige, eller har formell samiskspråklig kompetanse i form av kurs, opplæring eller utdanning i samisk språk. Legge til rette for at samisk kristen praksis og innhold løftes faglig.

- » Bidra til kompetansedeling i bispedømmet slik at alle menigheter kan tilby samiskspråklig betjening ved behov. Dette kan gjøres i samarbeid med andre bispedømmer.
- » Sikre samisk språk og innhold i nettsider og sosiale medier, i arrangementer, konferanser og publikasjoner.
- » Søke å opprette utvalg for samisk kirkeliv på bispedømmenivå, og i samråd med menigheter søke opprettelse av slike utvalg på menighetsnivå.
- » I oppfølgingen av institusjonsprester tematisere nødvendig kompetanse knyttet til å møte samer som er i ekstra sårbare livssituasjoner.
- » I oppfølgingen av studentprester bidra til kompetanse slik at de kan følge opp samiske studenter og gi et likeverdig tilbud til studentmenighetene.

Menighetsrådenes ansvar

- » Menighetene i de tre nordligste bispedømmene skal vurdere hvordan samisk språk og kulturell innhold skal brukes og synliggjøres i menighetens gudstjenesteliv. Dette innarbeides i Lokal grunnordning.
- » Menigheter i øvrige områder skal vurdere hvordan samisk språk og kulturell innhold kan brukes og synliggjøres i menighetens gudstjenesteliv. Dette innarbeides i Lokal grunnordning.
- » Menigheter i samiske områder gjør fellesrådene oppmerksomme på viktigheten av gode rutiner for å vurdere behov for samiskspråklig kompetanse i ansettelsesprosesser.
- » Bidra til kompetansedeling slik at alle menigheter kan tilby samiskspråklig betjening ved behov.
- » Sikre samisk språk og innhold i nettsider og sosiale medier, i arrangementer, konferanser og publikasjoner.
- » Søke opprettelse av utvalg for samisk kirkeliv på menighetsnivå.
- » At ansatte har gode rutiner for å registrere ønsker om betjening på samisk språk gjennom dåpssamtaler, konfirmantinnskrivning, vigselssamtaler og sørgesamtaler
- » Menigheter i samiske områder bidrar til å dokumentere lokal trospraksis knyttet til samisk åndelighet og tradisjon i sine områder, som for eksempel vigsel, hjemmedåp, bæreandakt, begravelser osv. Dette brukes så aktivt i gudstjenesteliv, diakoni og trosopp-læring.

Forventet bruk av og forpliktelser til bruk av samisk språk i menigheter

Menigheter	Forventet bruk av og forpliktelser til bruk av samisk språk i menigheten	Forklaring
Menigheter med særskilt ansvar for bruk av samisk språk og samisk innhold i tjenesten.	<p>Gi tilbud om samiskspråklig eller tospråklig samisk-norsk trosopplæring. Sikre at alle barn som deltar i trosopplæringa også blir kjent med samisk kristendom og trospraksis.</p> <p>Tilstrebe samiskspråklig tilbud knyttet til diakoni. Organisere tilbud om samiskspråklige tjenester, i diakonalt arbeid, med bruk av folk der det ikke finnes samisktalende ansatte</p> <p>Ha mål om at det er nedfelt i lokal grunnordning at det skal være samiske gudstjenester i menigheten</p> <p>Utvikle kompetanse i forhold til samisk språk, kultur og samfunnsliv, og gi et tilbud med samisk innhold i tjenesteytinga.</p> <p>Samisk språkkompetanse hos ansatte prioriteres.</p> <p>Bidra til kompetansedeling om samisk kirkeliv.</p>	<p>Følgende menigheter foreslås å inngå: Saemien Áálmege/Sørsamisk menighet.</p> <p>Menighetene i følgende kommuner i Nord-Hålogaland bispedømme: Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune Karášjoga gielda/Karasjok kommune Deanu gielda/Tana kommune Unjárgga gielda/Nesseby kommune Porsáŋggu gielda/Porsanger kommune Gáivuona suohkan/Kálfjord kommune Loabága suohkan/Lavangen kommune</p> <p>Menighetene i følgende kommuner i Sør-Hålogaland bispedømme: Divtasvuona suohkan/Tysfjord kommune Aarborten tjele/ Hattfjellidal kommune</p> <p>Menigheter i følgende kommuner i Nidaros bispedømme: Snáasen tjele/Snása kommune Raarvihke tjele/Røyrvik kommune Plassje tjele/Røros kommune</p>
Menigheter i tradisjonelt samisk bosettings-område	<p>Fastsette mål om faste samiske gudstjenester med utgangspunkt i menighetens lokale forhold.</p> <p>Utvikle tilbud med samisk innhold og bruk av samisk språk trosopplæringa, i henhold til tilgjengelig kompetanse.</p> <p>Samarbeid med samiske ressursmenigheter om samiskspråklig tilbud i diakoni.</p> <p>Samiske ledd i lokal grunnordning for gudstjeneste innarbeides.</p> <p>Ha gode rutiner for å spørre om ønske om bruk av/betjening på samisk språk i dåpssamtaler, konfirmantinnskrivning, vigselssamtaler og sørgesamtaler.</p>	<p>Alle menigheter i de tre nordligste bispedømmer, samt Nord-Østerdal prosti og Indre Nordmøre prosti. For menigheter med få samiske språkressurser, kan prostivis samarbeid eller samarbeid med bispedømmet være et godt alternativ.</p>

Menigheter	Forventet bruk av og forpliktelser til bruk av samisk språk i menigheten	Forklaring
Bymenigheter med betydelig samisk bosetting	<p>Fastsette mål om faste årlige samiske gudstjenester med utgangspunkt i menighetens lokale forhold.</p> <p>Organisere ulike former for samlinger for samiske barn og unge i byene, med tilbud om samiskspråklig trosopplæring, ungdomsarbeid, familiegudstjenester eller tilbud om å delta på turer eller vandringer ute i naturen; knyttet til arbeid med vern om skaperverket.</p> <p>Bidra til at samiske ledd i lokal grunnordning for gudstjeneste innarbeides.</p> <p>Ha gode rutiner for å spørre om ønske om bruk av/betjening på samisk språk i dåpssamtaler, konfirmantinnskrivning, vigselssamtaler og sørgesamtaler.</p>	<p>Menigheter i følgende bykommuner foreslås å inngå: Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bodo, Tromsø og Alta, Hammerfest og Kirkenes.</p> <p>Prostivis samarbeid eller samarbeid med bispedømmet er et alternativ.</p>
Menigheter i hele landet	<p>Gjøre seg kjent med muligheten for å innarbeide et samisk innhold i lokale planer og i lokal grunnordning, ut fra hva som er aktuelt og relevant for menighetsmedlemmene.</p> <p>Utvikle rutiner for å etterspørre ønske om samiskspråklig materiell til barn/ unge i trosopplæringa, eller tilgang til samisktalende personer i diakonalt arbeid.</p> <p>Sikre at alle barn har tilgang på kunnskaper om samene og samisk kirkeliv i trosopplæringa. Dette kan nedfelles i den lokale trosopplæringsplanen.</p>	<p>I menigheter utenfor tradisjonelt samisk bosetningsområde kan prostivis samarbeid eller samarbeid med bispedømmet om samisk tilbud for den samiske befolkningen i menigheter være en god løsning.</p>

Sør-Varanger menighet i Nord-Hålogaland bispedømme har utviklet en oversikt over og modell over organisering av ulike måter å bruke samisk og norsk språk på, i tospråklige samiske gudstjenester. Modellen kan hjelpe menigheter til å finne hvilke samiskspråklige ressurser som er tilgjengelig lokalt og hvordan de ut fra

dette kan organisere flerspråklige samiske gudstjenester. Modellen kan fungere som et praksis arbeidsverktøy for menigheter i arbeidet med å organisere samiske gudstjenester og gudstjenester med samisk innhold.

Organisering av ulike tospråklige samiske gudstjenester

	Ledd i gudstjenesten	Bruk av samiskspråklige ansatte og/eller ressurspersoner i lokalmiljøet	Praktisk tilrettelegging
Nivå 1 	Alt innhold i gudstjenesten er på samisk. Det brukes samiskspråklig liturgi, samisk liturgisk musikk og samiske salmer med samisk tonespråk.	Aktuelt i noen få menigheter i de tre nordligste bispedømmene der det er samiskspråklige prestere og andre ansatte som er samiskspråklige samt folk som kan tolke til norsk.	Menighetene bruker egne ansatte eller samarbeider med andre menigheter om praktisk gjennomføring.
Nivå 2 	Samiskspråklig liturgi og samisk liturgisk musikk. Preken på norsk (med eller uten tolking til samisk). Samiske salmer med samisk tonespråk. Samisk tekstlesing og fadervår og/eller andre bønner på samisk.	Dette er aktuelt i noen menigheter i de tre nordligste bispedømmene, og i menigheter i forvaltningsområdet for samisk språk. Bispedømmekontorene kan bistå med oversikt over kirketolkere og ansatte i menighetene med samisk språkkompetanse og tilgang til tolker.	Det er mulig å få til en tospråklig gudstjeneste også der det ikke er mulig å skaffe samisktalende liturg / prest, eller folk. Det er mulig å få tilgang til personer innenfor samisk kirkeliv som kan bidra, eller være en ressurs i planleggingen av en slik gudstjeneste.
Nivå 3 	Noen liturgiledde på norsk, og noen liturgiledde på samisk. Samiske salmer på norsk eller samisk (valgfritt). Preken på norsk med et innhold som er relevant for samisk kirkeliv.	Finne frem til prestere som har lært, eller kan øve inn / lærer seg noen av liturgiledene i de samiskspråklige liturgiene. Samarbeide med samiskspråklige personer i lokalmiljøet, som kan være medliturg, lese samiske bibeltekster, Fader vår, osv. Bruke bibeltekster som er relevante i samisk kirkeliv. Velge samiske salmer som også kan synges på norsk, slik at dette er valgfritt for menigheten.	Bruke de samiskspråklige ressursene som er tilgjengelige i lokalmiljøet eller i regionen og finne frem til personer som har mulighet til å delta med samiskspråklige bidrag i gudstjenesten. Bruke god tid til planlegging og forberedelser. Bygge nettverk med samiskspråklige menighetsmedlemmer eller samiske ressurspersoner i nærmiljøet / byen. Samisk kirkeråd har oversikt over og kan veilede om bruk av samiskspråklig ressursmateriell.
Nivå 4 	Liturgi på norsk med samisk liturgisk musikk. Samiske salmer på norsk eller samisk (valgfritt). Preken på norsk med et innhold som er relevant for samisk kirkeliv.	Det som sies på norsk i gudstjenesten, kan trykkes på samisk i gudstjenestelagsråden. For eksempel, Dagens bønn, fadervår, trosbekjennelsen etc. Salmene som velges kan være tilgjengelig på samisk også, slik at menigheten kan synges samisk.	I preken kan man velge et tema som har relevans for samisk kirkeliv, og som passer til skriftdordet som brukes. Det er mulig å gjøre innholdet relevant på en måte som er gjenkjennelig for de samer som deltar i gudstjenesten selv om nesten alt foregår på norsk. Om mulig, velge å bruke samiske symboler, og samisk kirkekunst, form og farger som gir gjenkjenning.

3.2 SAMISK SPRÅK OG KULTUR I TROSOPPØLTERINGA

MÅL:	
A Døpte mellom 0-18 år møter en kirke som tar vare på samiske barn og unges flerkulturelle tilknytning og deres flerspråkighet.	E Samiske barn og unge i menigheter der det bor mange samer, har tilgang til trosoppføringsressurser på samisk, møter samisktalende ansatte og har tilbud om trosoppføring på samisk.
B Det finnes materiell og ressurser på sør-, lule- og nordsamisk og norsk, som har et samisk innhold for bruk i trosoppføringa. Materiellet er tilgjengelig i ressursbanken.	F Menigheter der samer er i mindretall legger til rette for at samiske familier har et tilbud om trosoppføring som bygger på kunnskap om samisk kirkeliv og samiske kristne tradisjoner.
C Samiske konfirmanter har tilgang til et landsdekkende trosoppføringsstilbud, der deres samiske språk og identitet styrkes.	
D Den norske kirke gir et tilbud til unge voksne samer som fremmer kristen tro, styrker samisk identitet og gir tilgang til kristne felles arena.	

STRATEGIER:

Samisk kirkeråd og Kirkerådets ansvar

- » Samarbeide med menigheter om utvikling og tilgjengeliggjøring av samiskspråklig trosoppføringsmateriell og materiell med samisk innhold på norsk.
- » Samarbeide med bispedømmer og menigheter for å bidra til at samiske barn og unge i menighetene opplever en trosoppføring som styrker deres samiske identitet.
- » Bidra til at det utvikles og gjøres tilgjengelig ressurser til markering av 6.februar både i gudstjeneste og i trosoppføringa.
- » Bidra med rådgivning og veiledning til menigheters implementering av Samisk plan for trosoppføring.
- » Videreføre og utvikle landsdekkende Samisk konfirmanter.
- » Videreføre og utvikle samiske ungdomssamlinger.
- » Samarbeide med menigheter om å igangsette utviklingsarbeid for å sikre at menigheter bidrar og legger til rette for at samiske familier kan følge sine tradisjoner knyttet til dåp, konfirmasjon, vielse og begravelse.

Biskopenes og bispedømmerådernes ansvar

- » Samarbeide med menighetene, og gjennom veiledning gjøre menighetene i stand til å gi samiske barn og unge et tilbud om trosoppføring på samisk,

trosoppføring med samisk innhold og tilgang til samisk materiell i trosoppføringa.

- » Se til at menigheter bruker Plan for samisk trosoppføring.
- » Sikre at det finnes kompetanse i menighetene for å ivareta et samisk innhold for alle barn som deltar i kirkens trosoppføring.
- » Legger til rette for at samisk trosoppføring for samiske barn tematiseres i fagarenaer for medarbeidere som jobber med trosoppføring.
- » De bispedømmer som har menigheter der det bor mange samer ser til at samisk innhold er innarbeidet i lokale trosoppføringsplaner.

Menighetsrådenes ansvar

- » Innarbeide samisk innhold i trosoppføringa for alle barn og unge.
- » Bruke Plan for samisk trosoppføring i sitt trosoppføringsarbeid.
- » Menigheter med mange samiske barn skal gi et samiskspråklig tilbud i trosoppføringa til samiske barn og unge.
- » Sikre at samiske barn og unge i trosoppføringa møter kunnskap om lokale samiskkirkelige tradisjoner, for eksempel ved at dåpspraksis, trospraksis og høytider med en særlig betydning for samesne synliggjøres og formidles.
- » Oppmuntre og støtte trosoppføring i hjemmene. Bidra med materiell.

3.3 SAMISK DIAKONI

MÅL:

- A** Samer har tilbud om diakonale tjenester der samisk språk, kultur, identitet og tilhørighet blir ivare tatt som en sentral del av kirkens omsorgstjeneste.
- B** Samer i livets sluttfase møter en kirke som ivaretar deres åndelige behov med respekt, kompetanse og tilrettelegging.
- C** Samer med funksjonsnedsettelse opplever seg inkludert og deltar likeverdig i gudstjenesteliv, i trosopplæringa og i andre kirkelige sammenhenger.
- D** Samiske barn og unge møter en kirke som har kompetanse på deres fler kulturelle tilknytning og flerspråklighet.
- E** Samer opplever en kirke som møter dem med respekt, raushet og likeverdighet uavhengig av kjønnsidentitet og legning.
- F** Samisk teologi, verdensanskuelse og verdier er innarbeidet i Den norske kirkes arbeid med bærekraft og skaperverk, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

Foto: Bente Grang

STRATEGIER:**Samisk kirkeråd og Kirkerådets ansvar**

- » Den norske kirkes planer for diakoni inneholder også samisk diakoni som fagfelt.
- » Se til at samers åndelige helse ved livets sluttfase blir ivare tatt innenfor diakoniens fagområde, og at relevant faglig materiell er tilgjengelig.
- » Se til at samer i sårbare og utsatte situasjoner blir ivare tatt innenfor diakoniens fagområde i planarbeid og fagutvikling i regi av Den norske kirke.
- » Sikre at det finnes kompetanse innenfor samisk diakoni, forsoning, dialog og inkludering, menneskerettigheter og globalt urfolkfokus.
- » Samisk kirkeråd samarbeider med aktuelle bispedømmer og menigheter om hvor og hvordan kirkens diakonale tjeneste kan være synlig i det samiske samfunnet.
- » Bidra til at samisk forvaltningskompetanse knyttet til bærekraft og skaperverk tematiseres på fagarenaer og i gudstjenesteliv.
- » Bidra til at det finnes tilgjengelig egnet og tilpasset ressursmateriell om samers og andre urfolks situasjon i de landområder der de bor og lever, som handler om vern av

naturgrunnlaget, om klimautfordringene, og om hvordan menighetene kan arbeide mot menneskeskapte klimaendringer.

- » Bidra til økt kompetanse i Den norske kirke om LHBT-personers situasjon i det samiske samfunn.
- » Bidra til et dialogforum for diakoner som arbeider innenfor samisk kirkeliv.

Biskopenes og bispedømmerådernes ansvar

- » Se til at det finnes sted en fagutvikling om samisk diakoni.
- » Se til at lokale diakoniplaner i menigheter der det bor mange samer har et samisk innhold.
- » Se til at menigheter der det bor få samer har fokus på inkludering i lokale diakoniplaner.
- » Bidrar til felles innsats for at kirkens diakonale tjeneste er synlig tilstede i det samiske samfunnet.
- » Bidra til at det finnes sted et aktivt og langsiktig forebyggende arbeid som sikrer at fellesskapsarenaene i kirken er inkluderende.

Menighetsrådenes ansvar

- » Se til at lokale diakoniplaner i menigheter der det bor mange samer har et samisk innhold.
- » Se til at menigheter der de bor få samer har fokus på inkludering i lokale diakoniplaner.

- » Bidra til samarbeid med kommuner om samisk-diakonale tjenester til samiske eldre på sykehjem, hjemmeboende eldre samt for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- » Bidra til samarbeid med helsestjenesten for å gi samer et godt åndelig tilbud ved livets sluttfase.
- » Bidrar til felles innsats for at kirkens diakonale tjeneste er synlig tilstede i det samiske samfunnet.
- » Bidra til at det finnes sted et aktivt og langsiktig forebyggende arbeid som sikrer at fellesskapsarenaene i kirken er inkluderende.
- » Menigheters diakonale tjeneste vurderer om hvorvidt og eventuelt hvordan de kan delta i ulike samiske kulturarrangementer.
- » Menigheter viser engasjement og solidaritet med samer som bærer konsekvensene av naturinngrep og når følgene er at inngrepen forringer naturgrunnlaget for samisk kultur.
- » Bidra til å dokumentere og aktivere samiske kristne praksiser som kan brukes av og i kirkens diakonale tjenester. Løfte fram teologiske tema og teologiske tilnærminger som bidrar til fortolkninger av kristen tro i lys av arbeidet med vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

3.4 DIALOG OG FORSONING

MÅL:

- A** Den norske kirke er en aktør og deltar i forsoningsprosessene i Sápmi.
- B** Dialog mellom Den norske kirke og andre kirker i samiske områder inkluderer tematisering av sameer og deres rett til selvbestemmelse og medbestemmelse.
- C** Den norske kirke legger vekt på internkirkelig dialog som bygger på forskningsbasert kunnskap om forforskningen av sameer, kvener og norsk-finner i Norge.
- D** Samiske kirkedager er en arena for faglig arbeid med samisk gudstjenesteliv på tvers av landegrensene.
- E** Det er lagt til rette for samhandling og samarbeid med læstadianske forsamlinger.
- F** Det er lagt til rette for tilgjengelig ressursmateriell for samtaler om kristen tro og samisk spiritualitet.
- G** Det er lagt til rette for tilgjengelig studie- og kursmateriell om dialogteologi og religionsmøter som også inkluderer samisk kirkeliv.

STRATEGIER:

Samisk kirkeråd og Kirkerådets ansvar

- » Utvikle strategier for, og sikre kirkens deltagelse i forsoningsprosessene i Sápmi.
- » Bidra til ressurser for å øke innsatsen i arbeidet med samisk diakoni, forsoning, dialog, inkludering, menneskerettigheter og globalt urfolksfokus.
- » Legge til rette for videreutvikling av samisk kirkelig valg møte og samiske kirkedager som sentrale samiskkirkelige arenaer.
- » Bidra til fagutvikling og dialog om kristen tro og samisk spiritualitet.
- » Bidra til studie- og kursmateriell om dialogteologi og religionsmøter som også inkluderer samisk kirkeliv.

Biskopenes og bispedømmerådernes ansvar

- » De tre nordligste bispedømmerådene har et særlig ansvar for å legge til rette for, og sikre at forsoningsarbeid i eget bispedømme finner sted.
- » De tre nordligste bispedømmerådene bidrar til at det utvikles arenaer for religionsdialog som også inkluderer samisk kirkeliv, kristen tro og samisk spiritualitet.

Foto: Zineb Alouf

Menighetsrådenes ansvar

- » Menigheter i samiske bosettingsområder: Legge til rette og bidra til å skape arenaer der tiltak knyttet til forsoningsprosessen finner sted
- » Bidra til, og legge til rette for samarbeid og samhandling med læstadianske forsamlinger der det er ønskelig og mulig.
- » Bidra til at kulturmøter, religionsmøter og dialog er tema i trosopplæring både for barn, unge og voksne.
- » Bidra til å skape rom for dialog mellom mennesker i lokalsamfunn ved hendelser og situasjoner der det kreves.

Foto: Kristine Sundmalet

3.5 REKRUTTERING, KOMPETANSE OG FAGUTVIKLING

MÅL:

- A** Samisk kirkeliv og samiske kristne tradisjoner har en plass som fagområde i alle kirkelige grunnutdanninger.
- B** Økt kompetanse i samisk språk, samisk kirkeliv og samiske kristne tradisjoner blant ansatte i Den norske kirke.
- C** Ansatte i Den norske kirke har kompetanse i kulturell mangfold.
- D** Det er god rekruttering av samisk-språklige medarbeidere til alle nivåer i Den norske kirke.
- E** Den norske kirke tilbyr samisk språkopplæring til kirkelige ansatte.
- F** Den norske kirke er en relevant og aktuell arbeidsplass for sameer.
- G** En samisk tolkeutdanning inkluderer utdanning for kirketolker.
- H** Den norske kirke bidrar til at urfolkens plass og historie i kirkens misjonsfaglige arbeid gis rom og verdi.

STRATEGIER:

Samisk kirkeråd og Kirkerådets ansvar

- » I dialog mellom Den norske kirke og utdanningsinstitusjonene løftes behovet for at kompetanse om samisk kirkeliv, samiske kristne tradisjoner og samiske språk må inn i grunnutdanningene.
- » I dialog mellom Den norske kirke og utdanningsinstitusjonene skal urfolkens plass og historie i kirkens misjonerende praksis gis rom og verdi.
- » Bidra til at fagutvikling på teologifeltet rommer samisk trospraksis, samisk teologi og terminologitvikling.
- » Sikre at rekruttering av ansatte med samisk språk- og kulturkompetanse inngår i kirkens rekrutteringstiltak.
- » Bidra til at samisk ungdom nåes på utdanningsmesser for elever i videregående skoler.
- » Sikre at en samisk tolkeutdanning inkluderer fagfeltet kirketolk.

Biskopenes og bispedømmerådernes ansvar

- » Har gode rutiner på å vurdere behov for å etterspørre samisk språk- og kulturkompetanse ved stillingsutlysninger i bispedømmet.
- » Bidra til at ansatte får nødvendig samisk språkutdanning.
- » Bidra til at ansatte har samisk kulturkompetanse og kompetanse i kulturforståelse.
- » Satse på Ungdommens kirkeing som arena for rekruttering av samisk ungdom.
- » Bidra til fagutvikling om samisk kirkeliv, samiske kristne tradisjoner og samiske språk.

Menighetsrådenes ansvar

- » Bidra til at fellesrådene i tradisjonelt samisk bosettingsområde har gode rutiner på å vurdere behov for å etterspørre samisk språk- og kulturkompetanse ved stillingsutlysninger.
- » Menigheter i tradisjonelt samisk bosettingsområde bidrar til å dokumentere samiskkirkelig praksis i egen menighet slik at dette kan brukes faglig i arbeidet i menighetene.
- » Bidra til fagutvikling om samisk kirkeliv, samiske kristne tradisjoner og samisk språk.

3.6 SAMISKE KUNST- OG KULTURUTTRYKK ER EN DEL AV KIRKENS LIV

MÅL:

A Samisk tonespråk brukes i flere menigheter over hele landet. B Samisk salmesang er styrket og er under utvikling, og kompetanse på feltet bevart og utviklet. C Samisk kirkekunst er synlig i kirkerom og menighetsrom.	D Liturgisk utstyr og liturgiske klær med samisk utsmykning er tilgjengelige i de tre nordligste bispedømmer. E Samiske kirkelige kulturarenaer i Den norske kirke er styrket.

STRATEGIER:

Samisk kirkeråd og Kirkerådets ansvar

- » Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd bidrar til å styrke og koordinere satsingen på kirkelig kultur innenfor samisk kirkeliv.
- » Viderefører arbeidet med koralbok for Sálbmagiri og Sálbmagiri II.
- » Bidra til utviklingen av en sørsamisk salmebok.
- » Bidra til at Den norske kirkes salmebase også inneholder samiske salmer. Samisk kirkeråd bidrar til arbeid med innsamling av samiske salmer.
- » Bidra til nyskriving av samiske salmer og liturgisk musikk.
- » Bidra til arenaer for samisk salmesang
- » I dialog med utdanningsinstitusjoner ta opp behov for at samisk salmesangstradisjon blir et tema i grunnutdanningen for kantorer og i etter- og videreutdanningen for kirkelig ansatte.
- » Vurdere behov for retningslinjer for samisk symbolbruk i kirketekstiler, herunder liturgiske klær og tekstiler i kirkerommets utsmykning.
- » Føre dialog med relevante institusjoner for å sikre at samisk kirkehistorie beskrives.

Biskopenses og bispedømmerådernes ansvar

- » Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd sammen med Kirkerådet og Samisk kirkeråd bidrar til å styrke og koordinere satsingen på kirkelig kultur innenfor samisk kirkeliv.
- » De tre nordligste bispedømmerådene arbeider for å øke bruken av samisk salmesang, liturgisk musikk og samisk tonespråk i

menigheter, herunder også den læstadianske salmesangtradisjonen.

- » De tre nordligste bispedømmene har et særlig ansvar for å bidra til at lokal samisk kultur inkluderes i forbindelse med oppføring av nye kirker, innkjøp av kirkekunst, liturgisk utstyr, kirketekstiler og utsmykninger.
- » Bidra til økt kunnskap om samiske kulturuttrykk som preger kirker og menighetsliv i bispedømmet slik at dette kan synliggjøres mer.
- » Bidra til at prestere og andre kirkelig ansatte som bruker liturgiske klær kan ta i bruk samisk kristen symbolikk dersom det er ønskelig.

Foto: Rens Grevng

- » Følger opp menighetenes arbeid med samiske kirkelige kulturarenaer.

Menighetsrådenes ansvar

- » Vurdere på hvilken måte og i hvilken grad lokal samisk kultur preger og kan prege kirkelivet på en positiv måte. Dette inkluderer beskrivelse av hvordan lokal samisk kultur har plass i menighetens gudstjenestetilv.
- » Ha gode rutiner for å vurdere om og hvordan lokal samisk kultur skal inkluderes og synliggjøres i forbindelse med oppføring av nye kirker, innkjøp av kirkekunst, liturgisk utstyr, kirketekstiler og utsmykninger.

Foto: Oskar Juhles Samuelsen

3.7 DEMOKRATI OG LIKEVERD

MÅL:

- A** Strukturene i Den norske kirke bidrar til å ivareta og fremme et livskraftig og likeverdig samisk kirkeliv.
- B** Saemien Áálmege er en samisk kategori/menighet som skal styrke og utvikle sørsamisk kirkelig, kirkelig fellesskap, sørsamisk språk og identitet.
- C** Den norske kirkes demokratiske organer rommer samisk selv- og medbestemmelse.

STRATEGIER:**Samisk kirkeråd og Kirkerådets ansvar**

- » Bidra til å oppfylle forpliktelser knyttet til gjennomføring av demokratiske prosesser for å ivareta samisk selv- og medbestemmelse. Dette gjelder også kirkens ungdomsdemokrati.
- » Arbeider strategisk og langsiktig med samiske unges plass i kirke demokratiet, og jobber med rekruttering til ulike råd og organer.
- » Bidra til at Saemien Áálmege kan fortsette å være en samisk menighetsarena hvor sørsamisk kirkelig fellesskap og identitet styrkes og utvikles.
- » Bidra til at praksis med samisk representasjon i Den norske kirkes delegasjoner i sentrale internasjonale/økumeniske fora videreføres.

- » Bidra til at deler av Den norske kirkes årlige økonomiske støtte til Kirkens verdensråd og Luthersk verdensforbund kan ørmerkes urfolksarbeidet i disse organisasjonene.

Biskopenes og bispedømmerådene ansvar

- » De tre nordligste bispedømmerådene følger opp forpliktelser med samisk representasjon i råd og valg.
- » Nidaros bispedømme bidrar til at Saemien Áálmege kan fortsette å være en samisk menighetsarena hvor sørsamisk kirkelig fellesskap og identitet styrkes og utvikles.
- » Hamar, Møre, Stavanger og Oslo bispedømmeråd har ansvar for å bidra til at den samiske befolkninga oppmuntres til å la seg velge til demokratiske organer i bispedømmet.

- » Se til at organiseringen i bispedømmet bidrar til å ivareta og fremme samisk kirkeliv ved at det finnes samiske fagmiljøer.
- » Biskopene i Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland deltar i Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen (SKKB).

Menighetsrådenes ansvar

- » Bidra aktivt til å foreslå kandidater til samiske verv i Den norske kirke.
- » Bidrar til å også sende samiske ungdommer til ungdommens kirkemøte og bispedømmenes ungdomsting.
- » Jobbe for økt samisk representasjon i menighetsråd i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet.

4

SAMISK KIRKELIV
– LIVSKRAFTIG OG LIKEVERDIG4.1 SAMISK SPRÅK OG KULTUR I
KIRKE OG GUDSTJENESTELIV

I gudstjenesten møter mennesker evangeliet om Jesus Kristus. Det har stor betydning at gudstjenesten er et sted der man opplever et fellesskap med andre samer, og et samisk trosfellesskap der språk og innhold er livsnært og relevant.

FOR NOEN KAN DET VÆRE ET ØNSKE Å OPPLIVE AT DET OGSÅ GJENNOMFØRES SAMISKSPRÅKLIGE GUDSTJENESTER UTEN AT DET TOLKES TIL NORSK, PÅ SAMME MÅTE SOM DET FINNES ENSPRÅKLIGE NORSKE GUDSTJENESTER.

For mange er det å høre ordet, motta sakramentene og ikke minst oppleve salmesangen på samisk viktig. For noen kan det være et ønske å oppleve at det også gjennomføres samiskspråklige gudstjenester uten at det tolkes til norsk, på samme måte som det finnes enspråklige norske gudstjenester. Også samer som selv ikke snakker eller forstår samisk vil kunne oppleve det å høre samisk i gudstjenesten som svært givende. Menighetens ansatte kan legge til rette for at samisktalende blant menighetsmedlemmene deltar i et arbeid med å utforme den samiske gudstjenesten, bidrar med å lese tekster på samisk, velger samiske salmer eller peker på hva som kan være et relevant samisk innhold i en preken. Ansvar for å gi tilbud på samisk og/ eller med samisk innhold ligger på menigheten. Der det ikke er ansatte som har samiskkompetanse, kan dette gjøres i samarbeid med samiske menighetsmedlemmer, med samiske institusjoner, foreninger eller organisasjoner på stedet.

Noen menigheter har et større ansvar for å tilby samiskspråklige tjenester enn andre. Det er Saemien Áálmege/Sørsamisk

menighet og de menighetene som ligger i forvaltningsområdet for samisk språk. For at de skal kunne betjene den samiske befolkningen på samisk må kirken tildele ressurser som muliggjør dette. I tillegg må det avklares hvordan Sametingets tildeling av tospråklighetsmidler til samiske forvaltningskommuner også skal komme til menighetene.

Samisk språk hører hjemme i bruk i kirkelige handlinger også utenom gudstjenesten, for eksempel i vielses, begravelser, diakonale tiltak og trosopplæringa. Styrking av språkkompetansen for å gi tilbud om et likeverdig kirkelig tilbud er en sentral oppgave. Noen menigheter har særlige lovforpliktelser om bruk av samisk språk. I tillegg er det svært mange menigheter i Norge som ligger i samiske bosettingsområder. Disse menighetene har et ansvar for å synliggjøre samisk språk og innhold i gudstjenesten. Synliggjøring og bruk av samisk språk og kultur er også en forpliktelse av teologisk og diakonal karakter som for eksempel er forankret i pinsebudskapet og i kirkens forkynnelse om likeverdighet i form av kampen for rettferdighet.

En viktig forutsetning for å øke tilbudet om samiskspråklig betjening er å undersøke behovet og ønske om bruk av samisk språk. Menighetene i Den norske kirke som har gode rutiner for å etterspørre om det er ønskelig med samisk språk i forbindelse med for eksempel dåps- eller vigselssamtaler kan være gode forbilder for andre menigheter, og dele kompetanse og praksis for å øke antall menigheter som gjør dette.

Om det rettes spørsmål om det er ønske om materiell på samisk når menighetene

sender ut for eksempel invitasjon til utdeling av fireårsbok eller testamente, vil samer kunne tilkjennegi at de ønsker dette. På den måten kan man tilby en språklig tilpassing selv om menigheten mangler ansatte som behersker samisk. Dersom det kommer forespørsel om samisk betjening, og menigheten ikke har samisk kompetanse er det viktig at kirken har gode rutiner for bistand og kompetansedeling over menighets-, prosti- og bispedømmegrensene. I dag er det en stilling som prest for samer i sørsamisk område i Nidaros og en stilling som prest for samer i nordsamisk språkområde i Nord-Hålogaland bispedømme. Disse er i dag organisert som spesialprestestillinger. De utgjør en viktig ressurs i kompetansedeling og hjelp til betjening. I Sor-Hålogaland bispedømme har soknepresten i Tysfjord også oppgaver som prest for lulesamisk område. For at det skal være mulig med en lignende kompetansedeling om lulesamisk kirkeliv, er det viktig at det også finnes en spesialprestestilling som prest for lulesamer. I tillegg er det behov for å få opprettet en stilling som prest for samer i Sor-Norge.

Samenes nasjonaldag har siden den ble opprettet, utviklet seg til å bli en stor festdag for samene. Kirken har mange steder vært med og markere 6. februar fra starten av, med å arrangere samiske gudstjenester i menighetene som en del av det lokale programmet for dagen. Dette er en god mulighet for kirken til å markere sin tilstedeværelse i det samiske samfunnet og deltakelse i det som har betydning i samenes liv. Det er utviklet både gudstjenesteressurser og ressurser og materiell for trosopplæring som menigheter kan bruke til å markere dagen. Det er et viktig mål at flere menigheter blir med på feiringen av Samenes nasjonaldag.

Synliggjøring av samisk språk er også viktig i arbeidet som Den norske kirke gjør på nasjonalt og regionalt nivå. Økt bruk av samisk språk på kirkens hjemmesider, i sosiale media, og på nasjonale og regionale arrangementer er med på

Foto: Lars Verket

å synliggjøre og dermed heve statusen til samiske språk.

Bruk av samisk språk, og kunnskap til å løfte samisk innhold i gudstjeneste og i menighetens øvrige arbeid forutsetter kompetanse hos ansatte i Den norske kirke. Når det utlyses stillinger i menigheter i samiske områder kan det å etterspørre samisk kompetanse være nødvendig for å få ansatte som kan bidra til måloppnåelse på dette området. Dette gjelder også på bispedømmenivå. For å få en bedre dekning av samiskspråklige kirkelige ansatte kan menigheter ansette personer med formell utdanning i samisk språk, uten at de har en formell kirkelig utdanning. Eller man kan ansette personer med formell kirkelig utdanning uten samisk kompetanse som får mulighet til å lære seg samisk. I slike tilfeller kan fleksible løsninger med mulighet for en tilleggsutdanning kombinert med jobb bidra til at man får ansatte med formell utdanning og med samiskspråklig kompetanse.

Et samisk kirkelivsutvalg i menigheten eller på bispedømmenivå vil kunne gi den kompetansen som ansatte eventuelt mangler, og kan sikre at det oppnås kontakt med samer i menighetene. De kan bidra med sin tradisjonskunnskap, kjennskap til lokale samiske organisasjoner og sine nettverk til et samisk kirkeliv som er representativt for området man er i.

Samiske kirkedager er et viktig nordisk samarbeid og arena for samisk kirkeliv på tvers av landegrensene. Kirkehelgen er en viktig arena for fellessamisk gudstjenestefeiring der både samiske språk og samisk innhold er bærende elementer. Det ligger et stort potensiale i å utvikle dette samarbeidet til andre felt som for

Foto: Bibelstokket

eksempel samordning av samiskopplering av prester, liturgi- og salmearbeid, konfirmandarbeid, trosopplæringsressurser, arbeid med samisk teologi osv. Videre har utviklingen av kirkedagene vært viktig for å skape arenaer for samtaler knyttet til kirkens engasjement i samiske områder, både hva retten til land og vann angår, samt folksforvaltningskompetanse og utvikling av kirkens samiske innhold.

4.1.1 EKSEMPLER PÅ SAMISKE GUDSTJENESTER OG BRUK AV SAMISK SPRÅK OG INNHOLD I GUDSTJENESTEN

Samiske gudstjenester kan i sin helhet gjennomføres på samisk, på samme måte som norskspråklige gudstjenester. Siden alle de samiske språkene er i en permanent minoritetssituasjon i Norge, blir dette svært sjeldent gjennomført uten at det også finnes en norskspråklig oversettelse eller at det tolkes til norsk. Målet er at alle skal kunne forstå det som sies eller synges i en gudstjeneste. Det er mange samer som ikke forstår eller snakker samisk. En flerspråklig samisk gudstjenestemodell tjener dette formålet fordi flerspråklige gudstjenester er med på å gjenspeile den flerspråkligheten og tospråkligheten som finnes i mange samiske

familier og i samfunnet. Det er mulig å utforme de samiske gudstjenestene ut fra lokale forhold.

Der det finnes kirketolker, er en del av kirketolkens oppgave å bidra til at samisk brukes mest mulig i en samisk gudstjeneste. Der det ikke finnes tolk eller liturger med samisk språkkompetanse, vil det å bruke noe samisk være bedre for samene i menigheten, enn at samisk språk og innhold ikke brukes. I forrige Strategiplan for samisk kirkeliv var det mål om opprettelse av flere kirketolker/språkmedarbeidere. Av de er følgende stillinger ikke opprettet:

- En 100% lulesamisk kirketolkstilling, som også kan yte språktjenester rettet mot bispedommenivå og sentralkirkelig nivå.
- Fire 50% regionale kirketolkstillinger i Nord-Hålogaland bispedømme knyttet til Varanger prosti, Indre Finnmark prosti, Nord-Troms prosti og Indre Troms prosti.
- En 100% sørsamisk kirketolkstilling knyttet til Saemien Ålmege, men også med ansvar for menigheter i forvaltningsområdet for samisk språk i sørsamisk område, som også kan yte språktjenester rettet mot bispedommenivå og sentralkirkelig nivå.

For å kunne ivareta behovene som den samiske befolkningen har til samiskspråklige tjenester er det fortsatt behov for disse stillingene. Målet om at de skal opprettes videreføres derfor i neste strategiperiode.

Flere menigheter har innarbeidet en praksis med faste liturgiske ledd på samisk i gudstjenesten, for eksempel nådehilsen og velsignelsen. En del menigheter har samiske ledd trykket i gudstjenesteheftet, for eksempel Kyrie eller Fadervår på samisk.

Kirkeårets tekster finnes oversatt til alle tre samiske språk, og er tilgjengelig på bibel.no. Mange menigheter som aktivt bruker to språk i gudstjenesten, velger å trykke bibeltekstene på det ene språket i gudstjenestegagdaen, slik at de som ønsker kan lese teksten der. Dette er en god måte å synliggjøre samisk språk i gudstjenesten, der man ikke har liturger/medliturger som behersker språket.

Samiske liturgier eller liturgi på samisk språk har ulikt innhold. Et eksempel på samisk liturgi er «Velsignelse av hus og hjem», som både kan brukes på samisk og på norsk, men som synliggjør en samisk kristen tradisjon. Liturgi på samisk språk er ordinære liturgier oversatt til samisk. Liturgiske ledd med samisk tonespråk er de liturgiene der samiske musikere har satt melodier til. Disse liturgiske leddene finnes også på norsk.

Samisk innhold handler både om å synliggjøre samisk kirkeliv gjennom bruk av lokal kristen praksis og kjennskap til hvordan kontekstuelle tilnæringer kan bidra.

SAMISK TROSOPPLÆRING HAR SOM FORMÅL Å VEKKE OG STYRKE KRISTEN TRO, GI KJENNSKAP TIL DEN TREENIGE GUD, OG BIDRA TIL KRISTEN LIVSTOLKNING OG LIVSMESTRING HOS SAMISKE BARN OG UNGE PÅ EN MÅTE SOM IVARETAR DERES SAMISKE TILHØRIGHET OG IDENTITET.

Stedegjøring og fleksibilitet i kirkens arbeid danner også rammen for nyutvikling og vekst med fokus på inkludering som prinsipp. Kollektivt eierskap, og individuell opplevelse av en kirke som er til for enkeltmennesket kan danne rammen for

både engasjement som frivillig, deltakelse i kirkens virksomhet og opplevelse av at man hører til i det kristne fellesskapet.

4.2 SAMISK SPRÅK OG KULTUR I TROSOPPLÆRING

Samisk trosopplæring har som formål å vekke og styrke kristen tro, gi kjennskap til Den treenige Gud, og bidra til kristen livstolkning og livsmestring hos samiske barn og unge på en måte som ivaretar deres samiske tilhørighet og identitet. Trosopplæringen har som et sentralt anliggende å styrke barn og unges identitet og gi hjelp til livsmestring. Gjennom trosopplæringen kan barn og unge med samisk tilknytning få støtte til å mestre en todelt kulturell tilknytning. Dette innebærer at alle landets menigheter må arbeide for å ivareta samisk kultur og identitet når barn og unge med samisk bakgrunn tar del i menighetens trosopplæring.

Samisk trosopplæring skal også utfordre til engasjement i kirke og samfunnsliv. Gud gir – Vi deler har et punkt om at alle barn og unge i trosopplæringa skal møte særtrekk ved samisk kirkeliv. Kompetanse hos dem som møter barn og unge i kirken er vesentlig for å skape en arena der samiskkirkelige tradisjoner møtes med respekt og konkret forståelse.

Samene har gjennom generasjoner ivarett samisk kristendoms-kunnskap gjennom sine egne uformelle opplæringsarenaer i hjemmene, arbeidsfellesskapet, slekta, naboskapet, de kristne forsamlingene, gudforeldresystemet og i form av andre tiltak som Sondagsskolen. Samenes kristne tro og tradisjoner har gjennom disse uformelle opplæringsarenaene, blitt overført fra generasjon til generasjon. En samisk kristendomsopplæring har tradisjonelt skjedd gjennom en samhandlingspraksis som har gitt barn og unge opplæring i kristendom i form av tradisjonskunnskap. Dette er en muntlig basert kunnskapsform der fortellertradisjonene er sterkt knyttet til det å leve av og nært naturen.

I dag har menigheten ansvar for samisk trosopplæring, og utfordringen for kirken er sammen med å hjemmene bygge opp kunnskap og tro hos samisk barn og unge i dagens samfunn. Den tradisjonelle samiske muntlig baserte

trosopplæringa som har forankring i hjemmene, står i fare for å bli borte, dersom dagens skriftspråksbaserte og digitale opplæringsformer overskygger den fortellingsbaserte trosopplæringa. Menigheter som er seg dette bevisst, kan støtte opp om den tradisjonelle opplæringsformen i sitt trosopplæringsarbeid. Det kan gjøres ved at menigheter viser interesse for, og samler inn dokumentasjon om hvilke fortellinger og sanger, og samværformer som har preget den lokale trosopplæringa i hjemmene. Disse praksisene kan deretter på en faglig god måte gjøres tilgjengelig for ansatte og frivillige i kirken.

Foreldre og faddere kan oppfordres til å ivareta de lokale trosopplæringsformene og kristne praksiser som barn og unge tradisjonelt har tatt del i. Konfirmanter kan bidra i trosopplæringa slik at disse tradisjonene også ivaretas som en del av konfirmantopplæringa.

Kirkens forpliktelse på likeverdig kirkeliv skaper rom for at samer skal fylle kirkelivet med sine egne tradisjoner, egen musikk og egen kultur. Dette gjelder også barn og unge. Samiske barn og unge skal i trosopplæringa møte kunnskap om sitt eget, der for eksempel dåpstradisjoner, trospraksis og høytider med en særlig betydning for samene synliggjøres og formidles, og de skal få mulighet til å prege innhold og uttrykk når de deltar i planlegging av gudstjenester, deltar som ministranter eller lignende.

Et eksempel på hvordan samisk kultur kan ha betydning for helt konkrete valg i kirken er bruk av kappe eller ikke til konfirmasjonen. I de fleste menigheter i landet er den hvite konfirmantkappa et vanlig syn i konfirmasjonen, denne representerer den hvite dåpskjolen barna ble døpt i. For mange samiske barn er det ikke tilfellet; de ble døpt i kofte, og symbolverdien er dermed ikke den samme om en skal gå i kappe over kofte. Samtidig har det vært en diskusjon om hvorvidt barnefattigdom er en begrunnelse for at alle har kapper og dermed stiller likt. Saemien Áálmege har for eksempel løst dette ved å lage kapper som har en samisk utforming og samisk fargespråk.

4.2.2 SAMISK KONFIRMANTLEIR

Da Strategiplan for samisk kirkeliv ble vedtatt av Kirkemøtet i 2011 var det et mål at Samisk kirkeråd skulle opprette et tilbud om en landsdekkende samisk konfirmasjonsleir som

et årlig tilbud. Målet med konfirmantleiren var den gang todelt. Konfirmanter i hele landet skal ha tilgang til et minimum av samisk trosopplæring. Det får de ved å delta på Samisk konfirmantleir. Opplæringa på leiren kommer i tillegg til den opplæring konfirmantene får i sin lokale menighet. Det andre målet med Samisk konfirmantleir er at konfirmanter fra hele landet gis en mulighet til å delta på en samisk kristen fellesarena sammen med andre samiske konfirmanter. Leiren er i tillegg sentral som en samisk-språklig arena og Sametinget har gitt økonomisk støtte til gjennomføringen av leiren hvert år siden oppstart i 2014.

Evaluering av konfirmasjonsleiren viser at det er god måloppnåelse når det gjelder å vekke og å styrke kristen tro hos de som deltar og bidra til kristen livstolkning og livsmestring på en måte som ivaretar deres samiske tilhørighet og identitet.

4.2.3 SAMISKE UNGDOMSSAMLINGER

Det er behov for samiske kristne ungdomsarenaer. Satsing på samisk ungdomsarbeid er et ledd i kirkens arbeid med å videreutvikle og styrke Den norske kirkes arbeid med aldersgruppen 18-30 år. Fordi samer bor spredt og det bare er et fåtall samer som bor i samiske majoritetssamfunn, har man satset på landsdekkende ungdomssamlinger. Her er det fokus på felleskap, identitet og åndelig vekst. Ledertrening inngår som en del av disse samlingene for å skape engasjement og drive rekruttering. Disse ungdomssamlingene bidrar til rekruttering av samiske ungdommer til kirkelig tjeneste og til å ta kirkelig utdanning. Ungdommene som deltar her blir ressurser som kan bidra i sin lokale menighet i barne- og ungdomsarbeid, gudstjenester osv.

4.3 SAMISK DIAKONI

Mange diakoner og kirkelige medarbeidere møter samer i ulike livssituasjoner. Med åpenhet og kompetanse på dette feltet vil de kunne være sentrale støttespillere for mennesker. Kirkens oppdrag og tjenesten som springer ut av kirkens diakonale oppdrag utgjør en rik arv, og kirken har ressurser til å utføre sitt oppdrag. Omsorg for mennesker i sårbare livssituasjoner har alltid vært en del av kirkens oppdrag i verden,

Photo: Dyan Berntsen

Foto: Bente Geving

og tjenesten har tatt ulik form fra tid til tid. Spørsmålet er derfor ikke om kirken skal ha et engasjement på dette området, men hva den skal ha sin oppmerksomhet rettet mot og hvordan engasjementet skal praktiseres. Det handler om opplevelsen av å bli sett, og for mange endelig bli anerkjent som den de er. Mange som lever med skam vil ikke dele sin skam, men kirken har et rom til å belyse og gi verdi til det mennesker lever med og de livserfaringer de har.

Samenes kristne praksis og åndelige tradisjoner kan representere kilder til og ressurser som kan brukes innenfor diakonien. Noe av dette er uformelle, muntlig baserte praksiser som ikke er bearbeidet til en akademisk form, og gitt en skriftspråklig struktur. Om det skal finne sted nedtegnelser av denne tradisjonskunnskapen, må dette gjøres med respekt for kulturell selvrepresentasjon og selvbestemmelse slik dette er nedfelt i urfolksrettighetene. Dette gjelder både praksiser knyttet til bønn og velsignelser, og kommunikasjonsformer som brukes i sjelesorgsamtaler. Det kan for eksempel handle om at det å snakke sammen to og to er best egnet når noe vanskelig skal bearbeides. Andre praksiser er knyttet til det å be om fred eller å velsigne det stedet der de skal slå seg ned for å neste, tenne bål, eller om en skal ut på en reise. En annen og svært viktig del av samenes kristne tradisjoner er å delta i en forbønns-gudstjeneste, og å gå til nattverd.

Fadervår og kjente salmer vil være ressurser i mange sammenhenger, og det å bruke et av de samiske språkene er av stor betydning, uavhengig av om deltakerne snakker samisk eller ikke. En annen praksis som er etablert i deler av samisk kirkeliv, er å velsigne naturområder som er utsatt, be, holde andakt eller gjennomføre gudstjenester ute på steder for synliggjøre det skapte og dets utsatthet. Uansett hvilket språk som brukes vil velsignelsens ord gjenkjennes, og de bærer i seg en egen kraft til å bringe fred og trost til de som er

berørt og rammet. Samenes urfolksstatus gjør at kirken på dette området har et særlig ansvar for at samene i menighetene kan dyrke sin kultur og tro sammen med andre av sin egen gruppe. Den kompetansen som utvikles innenfor urfolksfellet, vil komme andre minoritetsgrupper til gode, slik at også de i større grad vil kunne oppleve seg sett og anerkjent som det de er.

Ved å aktivere disse praksisene gjøres de relevante i kirkelivet, gis verdi og anerkjennelse. Ved å behandle det som et gode, blir de sett på som de ressursene de representerer. Uformelle praksiser kan forringes eller forsvinne om de ikke er i bruk. Som Jesus taler om talentene som noen gemmer i jorden (Matt 25,25), kan både enkeltmenneskers og menighetenes ressurser ligge ubrukte. Innenfor samisk trosopplæring er det utviklet ressurser for å ansopre barn og unge til å være seg bevisst de verdier som skaperverket representerer i deres liv. Disse kan brukes for voksne men i tillegg må det utvikles flere ressurser.

Behovet for kompetanse på samisk språk, kultur og tradisjon er stort i fagfellet, det er få samiske diakoner på norsk side av Sjøpni. Like viktig er det at kompetanse på feltet er innarbeidet i både grunnutdanning og i arbeidsgivernes daglige oppfølging.

En anerkjennelse for at det kan stilles krav til hvordan ansatte i Den norske kirke forstår begrepsinnholdet «kultur», kan være et av flere utgangspunkt for å bygge opp relevant kompetanse om diakoni i samisk kirkeliv. Det som omtales som kontekstuelle forhold er ikke bare lokale forhold og forhold i menigheter der det bor mange samer. Fenomenet kontekstualitet angår i høyeste grad alle. Dette er forhold som for eksempel kan være representert hos de som har et enspråklig språkgrunnlag så vel som de som har en minoritetsspråklig bakgrunn. Kontekstualitet kan også sies å omfatte de normene som fulgte med statens og kirkens fornuftsbestrebelsers. Dette var noe som ikke bare samene ble rammet av, men som preger alle som bor og lever innenfor rammene av staten Norge. Det er viktig å være bevisst på at enspråklige og monokulturelle normer kan vanskeliggjøre innføring av samiskspråklige eller minoritetsspråklige gudstjenester, bruk av to- eller flerspråklige liturgier, å syng salmer på flere språk eller lignende.

Foto: Oskar Dahlh. Sceneshot

4.3.2 DIAKONI TIL ULIKE GRUPPER

Samiske eldre er en gruppe som har svært ulike behov. Mange har samisk som førstespråk og er avhengig av et samiskspråklig diakonitilbud i rammen av sin egen kultur i sårbare situasjoner. Her kan nevnes sjelesorg, sorgarbeid og betjening på eldreinstitusjoner. Andre lever med en bevissthet om at foreldre og besteforeldre snakket samisk, men viser det ikke fram hverken ved bruk av samiske identitetsmarkører som språk og klær. Dette skjer gjerne fordi de aldri har hatt det som en del av sin hverdag, og heller ikke har noe ønske om å gå på tvers av familiens holdninger til å synliggjøre noe forfedrene har valgt å skjule.

Fornorskingspolitikken sto sterkt i mellomkrigsårene og fortsatt til ut på 50-tallet. Det var også kjent at det å være norfira eller å være same ikke var særlig vel ansett lenger sør i landet. Dermed skjulte mange sin identitet som same, og mange bar på en stor skam over å komme fra noe som var lite ansett. Dette fordrer at kirken i dag har kompetanse og kunnskap til å møte eldre samer som er bosatt over hele landet. Dette er mennesker som både har lagt bak seg en krig, og har bygd opp et liv utenfor de tradisjonelle samiske områdene med liten eller ingen mulighet til å ivareta språk og tradisjon. Mange familier har opplevd at deres gamle som har bodd i norskdominerte områder lenge, på grunn av sykdom mister det norske språket og kan bare snakke samisk. Slike tilfeller viser at det er et behov for at menigheter både i og utenfor det tradisjonelle samisk området reflekterer omkring hva slags tilbud de kan gi til enspråklige samisktalende eldre. Et konkret tiltak vil være

at menigheter i store byer arbeider for å skape besøksordninger og samlingsplasser hvor eldre samer kan få et språklig samlingssted. I et slikt tiltak vil det være viktig å få til et samarbeid mellom frivillige som er samisktalende og fagmiljøer i kirken. Dersom man får opprettet en prestestilling for samer i Sor-Norge, kan den stillingen fylle noe av dette behovet som finnes utenfor de tradisjonelle samiske områdene. Like viktig er det at menigheter bidrar til kompetansedeling slik at andre menigheter kan dra nytte av deres erfaringer med slikt arbeid.

Vi vet at samer er mer utsatt for vold og seksuelle krenkelser enn ikke-samer. Vi vet at mange samer ikke har tilfritt til det offentlige hjelpeapparatet. De unnlater eller tør ikke å kontakte noen for å få hjelp. Dette er noe kirken tar på det dypste alvor. Det er viktig at lokalmenighetene aktivt arbeider for å senke terskelen for å fortelle om vold og seksuelle overgrep. I tillegg må det være gode rutiner for oppfølging dersom seksuelle overgrep eller vold oppdages. I beredskapsplanene må menighetene reflektere over om det er grupper av mennesker i deres menighet som er ekstra sårbare eller om medarbeidere trenger ekstra kompetanse for å møte grupper på en likeverdig måte. Denne beredskapen må inkludere menighetens trosopplæringsarbeid. For samer er det aktuelt å tenke hvordan fornuftsbestrebelsers, undertrykkning, arvede traumer, følelse av avmakt kan påvirke mennesker. Kirken må arbeide aktivt for å bryte ned tausheten omkring vold og seksuelle overgrep i det samiske samfunnet. Dette er spesielt viktig fordi mange samer opplever at det er tabu å snakke om kropp, grenser og

seksualitet. Det igjen kan gjøre at man mangler språk for å snakke om vold og seksuelle overgrep, og manglende språk gjør det vanskeligere for andre å oppdage og avverge vold og overgrep. Når kirken arbeider for å fremme språk og samtale om grenser, makt og seksualitet, må det derfor gjøres på en måte og med et språk som ikke virker fremmedgjørende, men inkluderende for samer. Her er det viktig at kirken aktivt samarbeider med fagmiljøer som har samisk språk- og kulturkompetanse, og kompetanse om vold og seksuelle overgrep.

Det er viktig å satse på diakoni rettet mot samisk ungdom. Det vises til Ungdommens kirkemøte i sak 06/15 der de uttaler følgende: *Mange samiske ungdommer sliter psykisk da det er vanskelig å passe inn i samfunnet. Utenfor samiske områder er det lett å føle seg ensom. Det å kunne snakke med noen som har kunnskap om samisk kultur har stor betydning. Det er viktig at samiske barn og unge får et sted der de ikke trenger å forsvare egen kultur, men bare kan være seg selv.*

Samer som lever med funksjonsnedsettelse har mange faktorer som gir økt sårbarhet. Man er en del av et folk som er en numerisk minoritet, noe som gjør at ditt språk og din kultur ofte er ukjent for mange. I tillegg er man avhengig av hjelp og støtte for å mestre hverdagen. Man er i en dobbel minoritetssituasjon som gjør en ekstra sårbar. Kirkens fokus og syn på likeverd og menneskeverd fordrer at medarbeidere i kirken har et særlig fokus på dette.

Utfordringen i samfunnet i dag er at terskelen for både å hets og komme med rasistiske uttalelser mot samene og andre minoritetsgrupper ser ut til å ha blitt lavere. Netthets og især sosiale medias kommentarfelter er en arena både for rasisme og hets mot den samiske befolkninga som gruppe. Mange barn og unge bærer på opplevelser knyttet til mobbing og rasisme på bakgrunn av sin etnisitet og kulturelle tilhørighet. Latterliggjøring, kulturell appropriasjon og flere utspill som svekker samenes stilling og verdi har også vært i mediebildet som barn og unge møter. Netthets og nettvert er viktige temaer i det diakonale arbeidet blant barn og unge.

I det samiske samfunnet er det ulike grupper som uttrykker at de ikke kjenner seg inkludert. Diakonens rolle med å bidra til å gi barn, unge

og voksne et inkluderende miljø, der deres egenart og egenverdi oppleves gitt av Gud, og som verdifullt og ukrenkelig. Menigheten har ansvar for å sikre at kirken har rom for alle, det fordrer at man arbeider med at den samiske befolkninga har likeverdige tilbud med de norske.

4.3.2 SKAPERVERK OG FORVALTNING

Strengthening Indigenous Peoples' rights over their territories and supporting their traditional community conservation practices are fundamental for protecting Mother Earth.
Centre for World Indigenous studies 2018

Kirkens omsorgstjeneste vektlegger neste-kjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. Vern om skaperverket og kampen for rettferdighet har en særlig relevans for verdens urfolk. Dette på grunn av den nærhet til naturen som urfolk har både fysisk og åndelig, noe som gjør at urfolk først oppdager og siden i stor grad bærer konsekvensene av naturødeleggelse. Naturødeleggelse fører til forringelse av samenes tradisjonelle og naturbaserte virksomheter og preger dagliglivets gjøremål. Det påvirker samenes fysiske og psykiske helse på en svært negativ måte. Kirkens oppdrag er å se, møte og bidra på en diakonalfaglig måte til vern av skaperverket og kampen for rettferdighet.

Urfolks naturbruk og forvaltning av naturen og dens goder har vist seg å være bærekraftig, både økologisk, økonomisk og kulturelt. I kirkens arbeid med vern om skaperverket er det viktig å være bevisst hvordan og i hvilken grad urfolks og samenes samfunnskontekst er til stede på en relevant, synlig og likeverdig måte når man drøfter samfunnsutvikling. Man må også vurdere om samfunnsutviklingen er i tråd med en kulturell, økologisk og økonomisk bærekraft. Man kan påpeke hvilke konsekvenser utfallet av beslutninger i arealvernsaker kan ha for samene som urfolk i Norge, og om beslutningene er i tråd med internasjonale konvensjoner som staten Norge har sluttet seg til. På den måten kan kirken bidra til å verne om naturgrunnlaget for den samiske befolkningen.

Kirken kan belyse, omtale og problematisere pågående interesse- og verdimotsetning som

eksisterer, og de konsekvenser det har for de som er involvert. Dette gjelder særlig ved interessekonflikter i lokalsamfunn. De menneskesom er berørt av de menneskeskapt klimaendringene, ulike former for naturinngrep eller forringelse av naturmiljøet, skal erfare at kirken tar deres problemer på alvor.

Mange samer opplever at de ser Gud i naturen, eller at de kommer nærmere Gud når de er i naturen. Nettsted for samisk trosopplæring, www.osko.no, har en struktur som er bygd opp omkring det å leve i og nær naturen; bål, bjørk, bål, vann, sol og kirke. Når tema «bønn» skal behandles, tas det utgangspunkt i en kontekst som er felles for alle samer, i fortid, nåtid og fremtid; det å sitt ute rundt et bål eller inne i en lavvo med bålet som sentrum. Et tema som tas opp er samenes forhold til naturen: «Før i tiden var folk avhengig av det man fikk fra naturen. Folk hadde lært å ta vare på naturen. Hvis du tar alt for mye forteller naturen at den vedskogen vokser ikke mer, fisken blir borte i vannet. Du må lytte til naturens stemme, sier mange eldre.» På denne måten kan samenes forhold til skaperverket og skapelsesteologien være et viktig bidrag til formidlingen av troen på den treenige Gud.

4.4 DIALOG OG FORSONING

Den norske kirke har tidlig anerkjent sin rolle i assimileringspolitikken som førte til fornraskninga av samene, og videre anerkjent et ansvar for å sørge for gjenopprettende handlinger. Opprettelsen av samisk kirkeråd i 1992 var et viktig skritt i denne prosessen. Likevel er det, slik som i samfunnet for øvrig, et synliggjort behov for ytterligere arbeid med forsoningsprosessen også fra kirkens side. Den norske kirke har vært aktiv i dette arbeidet.

Stortinget vedtok i juni 2017 at det skal opprettes en sannhets- og forsoningskomisjon som skal se på fornraskningspolitikken og urett begått mot det samiske og kvenske folk i Norge. I forkant av vedtaket deltok Samisk kirkeråd på den åpne høringen som Stortingets kontroll- og konstitusjonskomiteen holdt om saken 15. mai 2017. Vår tilråding til komiteen var at kirken støtter forslaget om å nedsette en sannhetskomisjon om fornraskningspolitikken, og ønsker at kommisjonen også undersøker kirkens rolle. I juni 2018 ble Sannhets- og forsoningskomisjonen oppnevnt av Stortinget, og dets mandat fastsatt. Biskop emeritus Per Oskar Kjølaas er oppnevnt som kommisjonsmedlem.

Kirken har i sitt arbeid med forsoning og diakonal praksis en særlig forpliktelse til å skape rom for de mennesker som lever med resultatet av den assimileringspolitikken staten førte mot samene. Diakonene spiller en sentral rolle i dialogarbeid og i møte med mennesker som møter sin egen sorg når den kollektive sorgen skal bearbeides. Forsoningsarbeid bygger på dialog, samhandling og et felles mål om å finne en vei. Forsoningsprosessen har flere nivåer, og kompetanse om hvordan man bygger denne dialogen, metodikk for forsoningspraksis og ikke minst kompetanse i ledelse av denne type prosesser er et behov også i Den norske kirke. Samisk diakoni må være våken i arbeidet med forsoning og må ivareta den tillit som blir vist i de personlige historiene som kommer frem.

Fra forrige strategiplan for samisk kirkeliv var det tydeliggjort et behov for en samisk diakoniråddiversitets lokaliseringsplan til Samisk kirkeråd som kan bidra til faglig veiledning av menigheter i deres diakonale arbeid for den samiske befolkningen. Dette behovet er fortsatt til stede.

4.4.1 SAMISK DIAKONI SOM EN DEL AV ARBEIDET MED SANNHET OG FORSONING

Forsoning mellom samer seg imellom er en viktig forutsetning for både intern fred og internt samarbeid. Mange samer lever med konflikter i sin hverdag. Konflikten bygger på mange ulike årsaker, men fornorskning og ikke minst innføring av norsk rettsforståelse og praksis i sin tid har betydning. Selv om Den norske kirkes primær oppgave ikke er å gå inn i disse konfliktenes, kan likevel kirken være et sted der især samisk diakoni rommer mennesker som står i slike konflikter, og der fredsarbeid ikke bare handler om global praksis, men om mennesker i lokalsamfunnet som bærer sorg, sinne og frustrasjon over situasjonen de står i.

Forsoning mellom samer og nordmenn er også en del av en kristen praksis det man bygger på likeverd og rettferd. Konflikter om beiterettigheter mellom bønder og reindriftsamer, utbygginger og naturinngrep i samiske tradisjonelle områder både langs kysten og på fjellet er ofte grobunn for konflikter. Mange kan ha negative holdninger til samer som bekreftes og forsterkes i saker med motsetninger. Dette

kombinert med at mange samer i dag kanskje i sterkere grad enn tidligere tydeliggjør og står på sine krav og tar til motmøte mot negative uttrykk, bidrar til å synliggjøre konflikten mer enn tidligere. Tydeliggjøringen i seg selv er ikke negativt, men det er viktig at det finnes arenaer hvor mennesker kan samtale om motsetninger på en måte som gjør at de respekterer hverandres ulikheter. Her kan kirkens diakonitjeneste bistå i fredsarbeid for å redusere splittelser i lokalsamfunn.

Når det skal finne sted et diakonalt arbeid i de samiske områdene gir kontekstforankring en faglig tilnærming som fremmer målet om inkludering. Da vil kunnskaper om samisk språk, kultur og samfunnsnivå gjøres relevant som en likeverdig del av det faglige kunnskapsgrunnlaget. De historiske forhold som samene har levd under vil også være av betydning å kjenne til. Det inkluderer kunnskaper om fornorskningspolitikken som ble ført av Den norske stat og Den norske kirke i fellesskap. Det er nødvendig å vite at fornorskningstiltakene har og fortsatt kan prege betingelser som ligger til grunn for relasjoner som samer har til kirken. Fornorskningen har preget villkårene for livsmestring hos samer i generasjoner. Dette iavhengig av om de selv er blitt direkte rammet av tiltakene. Fornorskningen kan sies å ha skapt negative holdninger overfor samer både hos samene selv og hos ikke samer. Alle relasjoner der samer er involvert, kan derfor ha en risiko for å ha blitt preget av ulikeverd. Om noen ønsker å skjule sin samiske identitet på den offentlige arena, som i kirken, er det mulig å se dette i sammenheng med fornorskningshistorien. Det er derfor nødvendig med grunnleggende kunnskaper om inkludering og positiv diskriminering hos ansatte i kirken når samene skal betjenes innenfor gudstjenesteliv, kirkelige handlinger, trosopplæring og ved alle former for diakonalt arbeid.

Kunnskap om samenes åndelige tradisjoner og åndelige praksis er en relevant del av det nødvendige kunnskapsgrunnlaget innenfor samisk diakoni. Der samer i menighetene erfarer at det eksisterer et «samisk kirkeliv» i praksis, og at det har den samme kvaliteten som øvrig kirkeliv, kan en si at det er lik måloppnåelse og likeverd mellom samisk kirkeliv og øvrig kirkeliv. Et eksempel på etablering av et likeverdig samisk kirkeliv, er å sikre at det finnes samiske kristne

Foto: Bente Geving

fellesarenaer. Dette kan være tiltak som er rettet mot barn, unge, voksne eller eldre. Det kan etableres rom for at samene selv kan danne slike arenaer, og selv finne frem til hva som skal være grunnlaget for fellesskapet. I noen menigheter har salmesang vært det som har skapt grunnlag for fellesskapet. I andre menigheter kan forsoning og sannhetsarbeid være det som gir grunnlag for å danne en samisk fellesarena. Det kan fore til ulike former for samarbeid mellom de uformelle kunnskapsarenaer og kirken som en formell og offentlig arena, som gir rom for fornyelse og utvikling innenfor samisk diakoni. Dette har Kirkemøtet uttrykt i 2006 i sak KM7/06:

KOMITEEN VIL UNDERSTREKE AT RETTFERDIGHETS- OG FORSONINGSARBEIDET I KIRKEN KREVER VILJE TIL Å PRIORITERE RESSURSER, OM NØDVENDIG OVER LANG TID. FOR AT URETTEEN OVERFOR DEN SAMISKE DELEN AV BEFOLKNINGEN IKKE SKAL FORTSETTE, MÅ KIRKEN PRIORITERE SAMISK KIRKELIV. DET VIL OGSÅ VÆRE TIL DET BESTE FOR KIRKEN SOM HELHET.

(Kirkemøtet 2011:57).

4.4.2 ARBEID MED INTERNKIRKELIG DIALOG SOM GRUNNLAG FOR FORSONING

Arbeid med dialog mellom Den norske kirke og de læstadianske forsamlingene er viktig som en del av det samisk kirkeliv representanter. Forsamlingene ble for mange samer en viktig arena for både likeverd og språkbevaring. Selv om forsamlingene i dag framstår som konservative i forhold til det synet majoriteten av Den norske kirke har for forsamlingene i større og mindre grad et samarbeid med kirken, og i enkelte områder utgjør forsamlingene betydelige deler av lokalkirkens menighet. Mange steder har man et gjensidig samarbeid om sakramentene, stevnegudstjenester og bruk av lokalkirken som forsamlingslokale. Kirken har ansvar for å bidra til at slike samarbeid kan videreføres i lokalsamfunnene der det er ønskelig.

Samisk kirkeliv har historisk levd i dynamikk med ulike bevegelser med ulik tilnærming til Den norske kirke. En konsekvens av dette er at samer fra ulike områder kan ha ulikt teologisk ståsted. Ulike teologiske ståsteder kan føre til avstand mellom samer bosatt i ulike områder. Det er derfor viktig å bygge arenaer hvor samer fra ulike steder kan møtes for en internkirkelig

dialog. Et slikt møtested er Samisk kirkelig valgmede, et annet er Samiske kirkedager. Med slike møteplasser skapes arenaer for dialog og samtale mellom ulike deler av samisk kirke- og menighetsliv som kan bidra til økt forståelse for ulike ståsteder.

Samene har levd som et kristent folk i generasjoner, og samenes kulturelle kontakt med kristendommen går svært langt tilbake i tid med både katolske og ortodoks innflytelse i tillegg til den lutherske. Likevel har man, i alle fall i deler av den samiske befolkningen, fram til i dag holdt på kulturelle og religiøse tradisjoner som står i kontinuitet med tradisjonell samisk religiositet. Det kan handle om hvordan man forholder seg til og kommuniserer med landskap og steder, f.eks. ved å be om overnattingstillatelse, hvordan man velsigner i forbindelse med utmarkshosting, hvordan man forholder seg til tegn, drømmer og snyer eller nærver av avdøde, hvordan man praktiserer helbredelse osv.

Selv om slike tradisjoner finnes integrert i eksplisitt kristne helhetsforståelser og praksiser, som f.eks. i læstadiansk tradisjon, har det i liten grad vært rom for å snakke positivt og anerkjennende om dette som et møte mellom kristen og samisk åndelighet. Århunderer med demonisering og avvisning av samiske åndelige tradisjoner har skapt et negativt språk som fortsetter å tabu- og skambelegge samisk tradisjon. Resultatet er ofte dyp ambivalens hos den enkelte, og at dialogrommet om samisk religiøs selvforståelse er snevret inn.

Dialogisk arbeid i samisk kontekst trenger en bevissthet om maktasymmetrien i kirkenes møte med samisk tradisjon. Det er viktig å etterstrebe det å skape tilstrekkelig trygge og anerkjennende rom der folk kan dele egne tanker og erfaringer med samisk åndelig tradisjon. Dialog kan her forstås som et kristent identitetsprosjekt; hvordan uttrykke samisk kristen selvforståelse i rammen av egen tradisjon og historie. Det kan også forstås som et forsoningsprosjekt; hvordan komme til rette med nedverdigheten av egen kulturarv. Dette representerer først og fremst en «intern dialog» innenfor samme religiøst-kulturelle fellesskap. Evnen til å føre slik dialog vil antakelig være en forutsetning for å kunne føre dialog også med dem som søker samisk religion ut fra et mer eksplisitt ikke-kristent ståsted.

4.4.3 RELIGIONSIALOG

Det samiske samfunnet er i endring. Mennesker med andre religioner og andre kulturer flytter også til samiske områder. Vi står overfor store utfordringer – for eksempel knyttet til miljø, klimaendringer, flyktninger og utvikling av velferdssamfunnet – som vi må løse i fellesskap. Dialog og samhandling er redskaper for å motivere ferdigheter, fremmedfrykt og religiøs ekstremisme. For at folk skal leve godt sammen i lokalsamfunn må mennesker ha en grunnleggende respekt for hverandre og hverandres ulikheter. I tillegg er kunnskap og forståelse for andre religioner viktig. Det er viktig at Den norske kirke bidrar til å legge til rette for samtaler om tro- og livssyn i samiske områder. Mennesker med ulik tro og livssyn deler mange av de samme livsvilkår og hverdagslige

erfaringer. Dialog er nødvendig for å skape gode mellommenneskelige relasjoner og et godt og fredelig samfunn hvor religion spiller en konstruktiv samfunnsbyggende rolle.

Tros- og livssynsdialogen har en egenverdi når den ikke har til hensikt å overtale eller overbevise den andre. Det handler om en likeverdig og åpen samtale hvor en deler troserfaringer og samtaler om både hellige tekster, ritualer og tradisjoner innenfor ens egen tradisjon. En kan gjerne sammenlikne og finne likheter og ulikheter, men hensikten i denne samtaler er ikke å bli enige eller finne ut hvem som har den sanneste eller beste religionen. Dialogen bidrar til selvinnsikt og refleksjon og øker evnen til nytenkning og endring. Dette setter oss bedre i stand til å leve sammen i kirken – og i storsamfunnet – med et mangfold av meninger og tradisjoner.

4.5 REKRUTTERING, KOMPETANSE OG FAGUTVIKLING

En av de største utfordringene for samisk kirkeliv i årene som kommer er rekruttering til tjeneste i samisk kirkeliv. I alle yrkesgrupper i kirken er det i dag behov for samisktalende ansatte. Med så få samiskspråklige ansatte i Den norske kirke blir tjenestetilbudet til den samiske befolkningen mangelfull. Det gjelder både med tanke på språklig betjening og kompetanse om samers kristne tradisjoner. Det er derfor viktig at kirken i sine rekrutteringstiltak har dette fokusert med seg. Et viktig arbeid er å se på hvorfor få samer velger kirkelig utdanning. Arbeid med unge samer, som har tradisjons-, kulturkunnskap og/eller språkkunnskaper er viktig. Disse unge vil ikke bare være ettertraktet i de menigheter som er i forvaltningsområdet for samisk språk, men og til andre deler av kirken.

ET VIKTIG ARBEID ER Å SE PÅ HVORFOR FÅ SAMER VELGER KIRKELIG UTDANNING. ARBEID MOT UNGE SAMER, SOM HAR TRADISJONS-, KULTURKUNNSKAP OG/ELLER SPRÅKKUNNSKAPER ER VIKTIG.

Den neste gruppa som er viktig er voksne som begynner på en andre karriere. Utdanningsmulighetene ligger til rette for å kunne ta kirkelig utdanning som voksen. Det må arbeides for

at voksne mennesker med samisk språk- og kulturkompetanse også vurderer en andre karriere i kirka.

En tredje gruppe som er aktuell for rekruttering er prester som ikke har en samisk bakgrunn, men som gjerne vil lære samisk språk og som enten har erfaringsbasert kulturkompetanse eller som søker denne kompetansen. Det vil aldri bli mange nok samiske ungdommer som tar utdanning til de kirkelige yrkene, derfor er behovet for andre kirkelige medarbeiderne som opparbeider seg denne kompetansen verdifull.

Strategier for å ta tak i denne utfordringen er blant annet rekrutteringsprosjekter og kirkelige medarbeidere som aktivt rekrutterer. Holdningsarbeid må skje gjennom dialog og kompetanse på feltet. Det er behov for økonomiske støtteordninger for personer med samisk språk og/eller kulturkompetanse som ønsker å ta kirkelig utdanning og for personer som ønsker å øke sin kompetanse i samisk språk og kultur. Det kan være stipendordninger, permisjon med lønn eller tilrettelagt arbeidstid. Bruk av fleksible løsninger med fokus på lokale forhold slik at det både passer for arbeidstaker og arbeidsgiver kan gjøre at flere ser på denne muligheten.

Særskilte utdanninger knyttet til samisk kirkeliv finnes ikke, derfor må det undervises om samisk kirkeliv og samiske kristne tradisjoner i de norske utdanningene til kirkelige stillinger. Områder som har behov for kompetanse er eksempelvis liturgi og et minimum av kunnskap om samisk språk, kjennskap til samisk-kirkelige tradisjoner og kristen trospraksis samt kjennskap til hvordan samisk kirkeliv har utviklet seg fra kontakt med ortodoks og katolsk påvirkning, via hard misjonering og til det samisk kirkeliv er i dag. Som Norges folkekirke har Den norske kirke et særlig ansvar for å løfte spørsmålet om samisk innhold i studieplanene i møte med utdanningsinstitusjoner som har ansvar for kirkelig utdanning. Det er et mål at samisk innhold skal inn i de kirkelige utdanningene, slik at det hos ansatte i hele Den norske kirke er et minimum av kompetanse på feltet.

Kristne tradisjoner hos samene er i liten grad beskrevet og anerkjent som kristne praksiser i Den norske kirke. Et faglig samarbeid med samiske prester og teologer som strategisk

arbeider for å sikre dette er en vesentlig faktor for å løfte dette feltet. Eksempler kan være hvordan samer i hverdagen forholder seg til Gud som allestedsnærværende, lesetradisjonen, praksis og tro knyttet til graviditet og fødsel, særlige helligdager som markeres med annet innhold enn i en vestlig kristen kirke. Et faglig arbeid med trospraksis hos samene vil også gi fagmateriale til bruk i grunnutdanningene. Et annet sentralt emne som må løftes fram er samenes plass i kirkehistorien. Samisk kirkehistorie er lite beskrevet. Det samme gjelder samenes og

NOEN EKSEMPEL SOM ENKELT KAN INNFORES I UTDANNINGENE, ER AT ALLE STUDENTER SKAL LÆRE SEG NÅDEHILSEN OG VELSIGELSE PÅ ALLE TRE SAMISKE SPRÅK.

urfolkens plass og rom i misjonshistorien. Når Den norske kirke deltar i faglig arbeid knyttet til historieskriving, påligger det et særlig ansvar for å sikre at disse delene av historien belyses, og at samer selv sikres rom til å bidra i prosessene rundt dette. Her ligger det et stort potensiale for samarbeid mellom Den norske kirke og utdanningsinstitusjonene.

Noen eksempel som enkelt kan innføres i utdanningene, er at alle studenter skal lære seg nådehilsen og velsignelse på alle tre samiske språk. Man kan inkludere kompetanse om samisk fortellertradisjon når studenter undervises i arbeid med prekerer. I tillegg til kompetanse om samisk kirkeliv må studentene rustes med kompetanse til å innhente orienteringskunnskap uavhengig av hvor de skal arbeide. Ansatte må ha orienteringskunnskap om den plassen man skal jobbe i.

De samiske kirketolkene er en liten, men særdeles viktig gruppe ansatte i Den norske kirke. Kirketolkens oppgaver er knyttet til å gi et likeverdig tilbud til samisktalende medlemmer av kirken. Til tross for rekrutteringstiltak for å få flere samiske prester, diakoner og trosopplærere vil behovet for kirketolkene fortsatt bestå. I Den norske kirke har vi i dag svært få samisktalende prester, og selv i forvaltningsområdet for samisk språk er det bare et fåtall som behersker samisk. Det er heller ikke nok samisktalende ungdommer som pr.2018 er i kirkelig utdanning til at man

kan se at dette behovet vil bli dekt. Det er både nødvendig å se på hvordan man kan øke tilbudet med kirketolkning under gudstjenester, og det er behov for å se på om kirketolkene også skal brukes i andre deler av kirkens tilbud, som diakoni og trosopplæring.

Menigheter og bispedømmer må aktivt arbeide for å inkludere kunnskap om samisk kirkeliv i sitt arbeid med kompetanseheving blant ansatte og folkevalgte. Det kan være seg som tema i stiftsdager, fagseminarer eller andre møteplasser. Samisk kirkeråd må bidra med fagressurser, veiledning og undervisning. Kirken må fordele økonomiske midler til bispedømmer og menigheter slik at de kan satse på arbeid med samisk kirkeliv. Spesielt viktig er det at de bispedømmer som har et spesielt ansvar for samisk kirkeliv får midler slik at de kan ta ansvaret. Det må gjøres både gjennom fordelingsnøkkel til ordinær drift og gjennom prosjektmidler til utviklingstiltak.

Det er viktig med bevissthet omkring nødvendighet av kompetanse blant kirkelige medarbeidere utenfor det vanlige menighetsarbeidet. Sykehusprester, fengselsprester og andre kirkelige medarbeidere i f.eks. institusjoner har et særlig ansvar for å sette seg inn i, og ha kompetanse og oversikt over hvordan samer i særlig sårbare livssituasjoner kan ivaretas i møte med kirken.

Å øke antallet frivillige er et kontinuerlig arbeid i kirken. Det viktig at menigheter tenker strategisk omkring rekruttering av frivillige som kan samisk språk eller som har samisk kulturkompetanse. Dersom menigheten har gode rutiner på kartlegging av ønske om bruk av samisk språk i samtaler med mennesker som kommer til kirken for å få ulike kirkelige tjenester, kan det være en mulighet. Kanskje vil den samiskspråklige tekstleseren under en dåpsgudstjeneste bidra flere ganger? Kanskje vil en samisk konfirmand ønske å bidra? Å aktivt søke samarbeid med samiske miljøer kan være en annen strategi. Det kan være samiske foreldre, sameforeninger eller lignende. I dag er feiringen av Samefolkets dag blitt en stor markering mange steder, og ofte er kommunen med. Dersom menigheten engasjerer seg i den feiringen, vil det kunne være en inngang til å bli kjent med flere samer som kan ønske å bidra.

Foto: Bente Geving

For samer er det betydningsfullt at de gjenfinner symboler, fargevalg, materialer og metoder i kirkekunsten som bekrefter deres liv.

4.6 SAMISKE KUNST OG KULTURUT-TRYKK ER EN DEL AV KIRKENS LIV

Samisk kultur er ueløselig vevd sammen med samisk kirkeliv. I løpet av fornorskningstiden forsvant flere av de samiske kulturelle uttrykkene fra kirkelivet, og ble usynliggjort eller forbudt. Det er derfor et vesentlig arbeid som ligger foran hva samisk kunst og kultur angår. Samisk tonespråk er basis i samisk kirkemusikk. De ulike samiske områdene har ulike tradisjoner. Et arbeid som tar sikte på å vitalisere og bevare og utvikle salmesangen, må ta høyde for variasjonene, og ikke minst beskrive de ulike salmetradisjonene fra område til område.

Den samiske åndelige salmesangstradisjonen som bygger på en særegen måte å synge på, særegne melodier til salmene, også når de synges på norsk, er truet. De lastadianske forsamlingene har vært en bevaringsarena for denne salmesangen, der det i flere forsamlinger synges på den tradisjonelle måten. Arbeidet med koralbok til Sålmaagirji og Sålmaagirji II er et musikkfaglig arbeid knyttet til utvikling av system for å notere denne salmesangen, fordi eksisterende notasjon ikke er tilstrekkelig for å ivareta denne

salmesangstradisjonen. Arbeidet vil danne et kompetansegrunnlag til opplæring i ledsagelse av samisk salmesang.

Nyskriving av salmer, liturgi og kirkemusikk tar sikte på å videreføre samisk tradisjonsmusikk i ny form og i ny bruk. Liturgisk musikk er viktige element i å synliggjøre et samisk innhold. Nyskriving av samiske salmer og oversetting av salmer fra andre språk og andre musikktradisjoner er også en fin måte å ta i bruk nye eller moderne musikkformer eller musikkformer fra andre kulturer. Salmeverksteder og andre tiltak som stimulerer til skriving av salmetekster, komponering av salmelodier og liturgisk musikk.

Det finnes samiske salmebøker på nordsamisk og lulesamisk. Menigheter oppfordres til å ta dem i bruk. Det er også samiske og kvenske salmer i Norsk salmebok 2013. For menigheter som ikke har egne samiske salmebøker, er det en god begynnelse å ta i bruk de samiske salmene som finnes i denne salmeboka. Den norske kirkes Salmedatabase er også et verktyr hvor man kan publisere samiske salmer.

Mens det finnes salmebøker på henholdsvis nord- og lulesamisk, mangler det en salmebok på sørsamisk. I sørsamisk området har nyproduksjonen av samiske salmer vært betydelig i de senere år, og behovet for å samle salmer i en salmebok er tilstede. Utvikling av en salmebok er viktig, også som et bidrag til bevaring av språk. I arbeidet med sørsamisk salmebok samarbeider Den norske kirke med Svenska kyrkan siden sørsamisk også snakkes på svensk side. Det er gjort et arbeid av Saemien ålmege i samarbeid med Aarjehsaemien Teatere med å samle og dokumentere kristen tradisjonsmusikk i sørsamisk språkområde. Dette materialet må tas vare på og videreformidles.

FOR NOEN HANDLER DET OM EN SORG FOR AT JOIK IKKE FÅR PASS I DET LOKALE GUDSTJENESTELIVET. FOR ANDRE ER DETTE EN TRADISJON SOM IKKE HØRER TIL I KIRKEROMMET.

Bruk av joik som uttrykksform i kirkerommet er for mange et sårt og vanskelig tema. Ulikheter mellom områdene gir ulik bruk av, og holdning til, joik som en del av gudstjenesten eller kulturuttrykk i kirkerommet. For noen handler det om en sorg for at joik ikke får plass i det lokale gudstjenestelivet. For andre er dette en tradisjon som ikke hører til i kirkerommet. I debatten om joik som uttrykksform i kirkerommet er behovet for å beskrive kirkemusikkens funksjon viktig, samtidig som man beskriver funksjonen til joiken som tradisjonsmusikk utfra et lokalt perspektiv. For eksempel er det innenfor sørsamiske miljøer blitt utviklet nye samiske liturgier og ny kirkemusikk med utgangspunkt i den sørsamiske tradisjonelle musikkformen *vueltie*. Ved omtale av sørsamisk kirkemusikk, blant annet i media, er benevnelsen joik i kirken tatt i bruk. Ordet joik er imidlertid oversatt fra nordsamisk *juoigan* eller lulesamisk *juoigga*, som ikke nødvendigvis har samme bruksområde som *vueltie*.

Ved å ta utgangspunkt i den lokale konteksten, vil det være lettere for menigheter å vurdere om og eventuelt hvordan de vil bruke joik i kirkerommet. Et viktig prinsipp i arbeidet med samisk kirkemusikk er å la stedegjøring og lokal tradisjonell bruk være en ramme. Respekt, romslighet og raushet kan danne rom for dialog.

Kirkerommens utsmykninger er symboler på det hellige, på Gud. Kirkekunst, utsmykning, fargevalg og metoder spiller en rolle i formidlingen mellom mennesket og det hellige. For samer er det betydningsfullt at de gjenfinner symboler, fargevalg, materialer og metoder i kirkekunsten som bekrefter deres liv. Etter hvert som samisk kirkeliv har blitt mer synlig, har behovet for liturgiske klær med samisk symbolikk, samt samisk utsmykning av kirker blitt tematisert. I 2017 ble det avduket et alter med samisk utsmykning i Nidarosdomen, noe som var en gledelig hendelse for samene. Synliggjøring av samisk tilstedeværelse i nasjonalhelligdommen er viktig, og forteller at vi er to nasjoner, to folk, som deler tro og kirkebygg. Flere samiske prester har liturgiske klær med samisk symbolikk, det er gledelig. Samtidig vet vi at for mange menigheter er det mest sannsynlig at menigheter anskaffer seg liturgisk utstyr med samisk utsmykning som et supplement til de man har fra før. Det er ikke laget spesielle retningslinjer for bruk av tradisjonelle samiske symboler, mønstre og farger i liturgiske klær og i kirkekunst. Det er et nødvendig arbeid.

En måte å øke tilgangen på liturgiske klær og liturgisk utstyr med samisk utsmykning på kortere sikt, kan være at de tre nordligste bispedømmene anskaffer seg slikt utstyr som menigheter i bispedømmet kan låne.

Den norske kirke er i dag synlig på mange samfunns- og kulturarenaer med betydning for folk der de er. I Tysfjord var den lokale menigheten med på å arrangere Mihá-konserten i mars 2018 (Stolthetskonsert). Gjennom et felles musikalsk løft var målet å skape solidaritet, engasjement, menneskelig overskudd og energi. Fokus var på glede og stolthet, blant annet at det er all grunn til å være stolte over åpenheten som er vist omkring avdekking av overgrep som er skjedd mot barn og voksne i Tysfjord. Konserten ble arrangert for å minne om at overgrep ikke kun skjer i Nord-Salten, men er et samfunnsproblem. Slike tiltak kan være viktig for at kirken skal nå ut til flere samer. Kirken må også være synlig i samfunnet utenfor selve kirkebygget i de samiske samfunnet. Samiske festivaler, idrettsarrangementer og kulturelle arenaer er eksempler på arenaer. Det kan både være ved at kirken er med i eventuelle program eller at kirkens diakonale tilbud er synlig tilstede.

Bilde © Sami-Tandem

Foto: Bente Gæsting

Kirkemøtet har oppfordret Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med Nidaros, Sor-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd til å styrke og koordinere satsingen på kirkelig kultur innenfor samisk kirkeliv. Det virker naturlig at Samisk kirkeråd har ansvaret for å lede dette arbeidet. Dette vil kreve økte ressurser.

4.7 DEMOKRATI OG LIKEVERD

Kirkemøtet behandlet i 2007 en sak om kirkens Grunnlovsforankring, kirkelov og kirkeordning (sak KM 8/07). Ett av premissene som ble vedtatt som styrende for arbeid med kirkens ordning er dette:

KIRKEN HAR ET SJÆRSKILT ANSVAR FOR Å IVARETA SAMISK KIRKELIV SOM EN NØDVENDIG OG LIKEVERDIG DEL AV DEN NORSKE KIRKE. DETTE BEGRUNNES I SAMENES STERKE HISTORISKE TILKNYTNING TIL DEN NORSKE KIRKE, SAMT I SAMENES STATUS SOM URFOLK I NORGE.

I arbeid med ny kirkeordning som kan tre i kraft etter at Stortinget vedtar ny lovgivning på tros- og livssynsfeltet, følges dette prinsippet. Kirkemøtet gir med andre ord en dobbelt begrunnelse for forpliktelsen; i samenes sterke historiske tilknytning til Den norske kirke og i kirkens urfolksansvar. I den nye grunnordningen for Den norske kirke skal det tas inn en paragraf om samisk kirkeliv. Uttrykket «verne og fremme samisk kirkeliv», har vært benyttet i kirkeloven og denne formuleringen vurderes videreført i grunnordningen. Den nye kirkeordningen skal behandles av Kirkemøtet i 2020.

I forbindelse med høringen om forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn i 2017 er det fra kirkens side gitt uttrykk for at man ønsker at det i formålsparagrafen om Den norske kirke står noe om kirkens særlige ansvar for å ivareta samisk kirkeliv og at dette kan sies å være en del av Den norske kirkes ansvar som folkekirke. Målet for Den norske kirke er at samisk kirkeliv skal være livskraftig og likeverdig. En fastsettelse i formålsbestemmelsen vil derfor ikke gå utover

det ansvaret som Den norske kirke allerede har. Det vil tvert imot på en positiv måte bidra til en synliggjøring av at Den norske kirke som Norges folkekirke og inkluderer det andre statskonstituerende folket i Norge. Når det i bestemmelsen står at Den norske kirke skal forbli en landsdekkende kirke, har Den norske kirke fortsatt skal få en likeverdig landsdekkende betjening. Konkret innebærer det at Den norske kirke bruker de tre offisielle samiske språkene. Den norske kirkes demokratiske organer rommer samisk selv- og medbestemmelse. Selvbestemmelse i Den norske kirke skjer ved at det finnes egne demokratiske myndighetsrom der samer selv gis ansvar og mulighet til å utforme sitt eget kirkeliv (jf. KM 15/90). Dette begrunner eksistensen til Samisk kirkeråd, Saemien Åalmegearie og opprettelsen av Samisk kirkelig valgmode. Samisk medbestemmelse i kirkeledelsen sikres i dag blant annet gjennom særskilt samisk representasjon i de tre nordligste bispedømmerådene og dermed i Kirkemøtet, og ved at Samisk kirkeråd deltar i den forberedende rådsbehandlingen av saker til Kirkemøtet. Samisk kirkeråds leder er fullverdig medlem av Kirkemøtet og har møterett i Kirkerådet. Samiske unge kan delta i kirkeledelsen ved at de tre nordligste bispedømmerådene sender samiske delegater til Ungdommens kirkemøte. I 2017 ble Samisk ungdomsutvalg opprettet av Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd er med på å utnevne samiske representanter til ulike verv. De ulike samiske

representantene må også kunne møtes utenom det samiske valgmode for å kunne ha en arena hvor de kan drøfte spørsmål og utfordringer knyttet til samisk kirkeliv.

En ny tid vil føre med seg behov for endringer i kirkens organisering. Det har betydning for hvordan samisk kirkeliv blir ivarettatt i eventuelle endringer i kirkens struktur. I dag er det især to elementer i grunnstrukturen som i særlig grad ivarettar samisk kirkeliv der samer er i majoritet. Det ene er Indre Finnmark prosti, som har en sentral rolle i ivaretagelse av nordsamisk språk og kultur, og som da det ble opprettet, fikk dette spesielle mandatet. Det andre er Saemien Åalmege/Sorsamisk menighet som er en katekismemenighet for sorsamer. I dag finnes det ingen tilsvarende organ for lulesamisk kirkeliv. Uavhengig av hvordan man organiserer kirken fremover er det viktig at man vektlegger å skape gode samiske fagmiljøer som støtter opp om og forsterker samisk kirkeliv i menighetene.

At noen områder eller ressursmenigheter har et særlig ansvar, fritar ikke andre menigheter fra forpliktelsene til å inkludere samisk språk og samisk kirkelig tradisjon og kultur i sine menigheter. I tillegg til at tre av bispedømmene, Nord-Hålogaland, Sor-Hålogaland og Nidaros har forpliktelser på ivaretagelse av samisk språk som sine særroppgaver, er det andre bispedømmer som også har en samisk befolkning. Både Møre bispedømme og Hamar bispedømme har menigheter som er i tradisjonelt samisk

Foto: Bente Gæsting

Foto: Bente Geving

bosettingsområde, og Oslo har som hovedstad en stor samisk befolkning som skal ivaretas. Det er i tillegg samer bosatt i alle landets bispedømmer.

4.7.1 SAEMIEN AÁLMEGE

Saemien aálmege er en samisk kategorialmenighet som har som formål å fremme sorsamisk kirkeliv. Menigheten ble først etablert som en prøveordning i 2009. I 2015 vedtok Kirkemøtet å etablere den som en fast menighet. Saemien aálmege ligger under Nidaros bispedømme mens virkeområdet for menigheten er hele det sorsamiske området. Opprettelsen av menigheten imotekom et lenge savnet tilbud og må sies å ha vært vellykket. Sorsamenes minoritetssituasjon kombinert med spredt bosetting over et stort bosettingsområde, krever særlige tiltak med hensyn til å skape arenaer for styrking og videreutvikling av sorsamisk kirkeliv. Med denne opprettelsen nådde Den norske kirke en viktig milepæl i arbeidet sitt med å styrke sorsamisk kirkeliv slik at det blir likeverdig og livskraftig. Opprettelsen av Saemien Aálmege har skapt en samisk menighetsarena hvor sorsamisk kirkelig fellesskap og identitet styrkes og utvikles. Det bidrar til at samene selv mer aktivt kan ta direkte ansvar for å styrke alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv blant samer.

Menigheten har aktiviteter som barne- og ungdomsarbeid, de har bidratt i utarbeidelse

av sorsamisk 4-årsbok og de har konfirmasjonsksamlinger. Videre gjennomføres pensjonisttreff, familietreff/familiesamlinger og diakoniamøter. Sorsamisk menighet deltar i utgivelse av det sorsamiske kirkebladet Daerpies Dierie.

I tillegg til menighetsrettet arbeid, utfører Saemien aálmege ansatte kurs og opplæring av andre kirkelig ansatte. Fordi det er så få ansatte i Den norske kirke som har kunnskap om samisk språk, kirkeliv og samiske kristne tradisjoner er dette viktig. Likevel er det viktig at det arbeidet ikke går utover det arbeidet som de ansatte skal gjøre for menighetens medlemmer. Det betyr at menigheten må få tilstrekkelige ressurser slik at det kan ivareta menighetens behov, samt bidra med kompetanseheving hos andre ansatte. Det er viktig å huske på at menighetens medlemmer og ansvarsområde strekker seg utover Nidaros sine geografiske grenser. Under Kirkemøtets behandling av saken om opprettelsen av Saemien Aálmege understreket derfor komiteen at «at det må være tilstrekkelige ressurser til drift og videre utvikling av Saemien Aálmege i en fremtidig kirkeordning.» (KM 14/15)

Nidaros bispedømmeråd har pekt på behovet for økt ressurs til stillingen som daglig leder i Saemien Aálmege. I tillegg understrekes viktigheten av at en 100 % sorsamisk språkmedarbeiderstilling blir opprettet. Det vil

bidra til å at medlemmer av den sorsamiske menigheten kan betjenes på sitt eget språk med sin egen kultur som utgangspunkt. Det sorsamiske språket er svært truet, sorsamene er få og bor spredt – og er en minoritet i alle lokalmenigheter hvor de bor. Det finnes ingen språkstilling for sorsamisk språk i Den norske kirke, og Saemien Aálmege vil være den viktigste arenaen for å styrke kirken som arena for sorsamisk språk.

4.7.2 SAMISKE UNGDOMMER OG DERES Plass i kirkeliv og kirkens DEMOKRATI

Samiske ungdommer over 15 år har rett til å delta i kirkeledelsen. Samisk ungdomsutvalg (SUNG) er rådgivende ungdomsorgan på nasjonalt nivå. Primærgruppen av medlemmer til utvalget velges på bispedømmenes ungdomsting i henholdsvis Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros og Oslo bispedømmer, og en delegat utnevnes av Sametinget.

SUNG bistår Samisk kirkeråd med innspill til saker og høringer, i tillegg til å ha selvstendige roller knyttet til samarbeid med andre organer, blant annet med søsterorganet Utvalg for ungdomsspørsmål (UFUNG). SUNG deltar også i Ungdommenes kirke møte (UKM) etter gjeldende regler.

Samiske ungdommer har også en plass i Den norske kirkes ungdomsdemokrati gjennom at de deltar i bispedømmenes ungdomsting. Der velges det samiske delegat fra bispedømmene til Ungdommenes kirke møte. Her har menigheter i tradisjonelt samisk bostedingsområde mulighet til å ivareta samiske ungdommers medbestemmelse i Den norske kirke ved å oppmuntre samiske ungdommer til å delta.

4.7.3 URFOLKSARBEID

Den norske kirkes arbeid med urfolksspørsmål har både en internasjonal og en nasjonal dimensjon, og knytter seg både til spesifikt kirkelige anliggender og til urfolks rettighets-situasjon generelt. Det er viktig å delta i prosesser som kan styrke arbeidet med samisk kirkeliv i et urfolksperspektiv. Samisk kirkeråd har jevnlig kontakt med de samiske rådene i Svenska kyrkan og den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

Mange menigheter på norsk side har kontakt med lokalmenigheter på finsk eller svensk side med mål om at samer kan samles.

Kontakt med andre urfolk har gitt viktige impulser til arbeidet med samisk teologi- og kristendomsforståelse. Dette har i sin tur gitt viktige bidrag til arbeidet med samisk gudstjeneste- og liturgiarbeid. Kirkenes verdensråds globale økumeniske urfolksnettverk opprettet i 2013 er en viktig samarbeidspartner og motor i dette arbeidet. Arbeidet drives av en referansegruppe som er utnevnt KV's generalsekretær etter forslag fra nettverket. Referansegruppen gir råd til KV's generalsekretær og sentralkomitee om strategier, aktiviteter og finansiering om urfolks arbeid. Den norske kirke har vært aktivt med i dette arbeidet. Samarbeidet med sentrale aktører i det kirkelige urfolksarbeidet gir viktige impulser for interne prosesser i samisk kirkeliv. I tillegg har det samiske bidraget betydning for det internasjonale urfolksarbeidet i KV og LVF. Urfolk generelt tilhører verdens fattigste og mest marginaliserte befolkninger og kommer ofte fra kirker med små ressurser. Få land med urfolk er i samme posisjon til å bidra i det kirkelige internasjonale urfolksarbeidet som Norge. Praksis med å sikre samisk representasjon i Den norske kirkes delegasjoner i sentrale internasjonale/økumeniske fora skal derfor videreføres. I tillegg bør deler av Den norske kirkes årlige økonomiske støtte til KV og LVF bør øremerkes urfolksarbeidet i disse organisasjonene.

Foto: Bernt Grevng

Foto: Bernt Grevng

Foto: Jihelkellavert

Foto: Bernt Grevng

Foto: Bernt Grevng

Foto: Bernt Grevng

Foto: Bernt Grevng

Foto: Bernt Grevng

Foto: Bernt Grevng

*Livskraftig og likeverdig
– samisk kirkeliv i Den norske kirke*